GLORIILE ROMÂNILORŬ

MICHAI VITEAZULŬ

POEMĂ ISTORICĂ ÎN VERSURI

DE

ALESSANDRU PELIMON

BUCURESCI

TYPOGRAPHIA NAȚIONALĂ, ANTREP. C. N. RĂDULESCU

24, Strada Academiei 24.

1875

Prețiulŭ duoĭ leĭ 50 banĭ.

www.dacoromanica.ro

GLORIILE ROMÂNILORU

MICHAI VITEAZULŬ

POEMĂ ISTORICĂ IN VERSURI

DE

ALESSANDRU PELIMON

Ŭă nouă ediţiune corigeată.

BUCURESCI

Typographia Naţionalĕ, antrep. C. N. Rădulescu

24, Strada Academieĭ 24.

www.dacoromanica.ro

CATRE LECTORI

- MUNICIPIULUI -

Avuseiŭ ideea d a scrie în versurĭ câte-va fapte memorabile din Viaţa lui Michaĭ Viteazulŭ, eroulŭ Românilorŭ din secŭlul XVI, pe cari le-amŭ întitulatŭ precum se arétă.

Scopulŭ nu 'mĭ a fost d'a face uă epopee omerică, acésta va fi reservată vre-uneĭ somităţĭ în litere; dérŭ amŭ căutatŭ a presinta publiculuĭ uă poemă originalĕ în versurĭ, în care m'amŭ servitŭ cu uă limbă de-tot populară, conservândŭ şi chiarŭ ritmulŭ poesiilorŭ d'asemenea.

Lebăda cândŭ vede terminulŭ eĭ cântă. — Acestŭ cântecŭ este profeticŭ precum e visiunea celorŭ cari se despartŭ de viaţă, saŭ ca uă confesiune la ora din urmă...

Tăcerea dérŭ întreruptă dupe unŭ lungŭ timpŭ, mişcarea dintr'uă inerţie, ce se aséměnă cu gemĕtulŭ despre trecutŭ, unŭ suspinŭ de durere eşitŭ din inimă de românŭ, unŭ sunetŭ care ţice viitorulŭ, este une orĭ ca şi mugetulŭ ce prevestesce oraganulŭ maĭ'nainte d'a fi sositŭ în sênulŭ munteluĭ.

Asemenea acestora, dupe unŭ lungŭ timpŭ de tăcere,

www.dacoromanica.ro

amŭ căutatŭ a descrie compatrioţilorŭ meĭ trecutulŭ ţereĭ nóstre, cu tótă strălucirea fameĭ române şi detunarea vijeliósă a uneĭ epoce...

Amŭ meditatŭ şi amŭ descrisŭ acea epochă consultându cronicariĭ şi istoria, al căria tabloŭ ne amintéză, nevoile şi greutăţile cu cari s'aŭ luptatŭ strĕbuniĭ nostri, pentru a garanta si a conserva acéstă patrie, România vergină posterităţiĭ şi încununată de laurii eroismuluĭ din trecutŭ...

Eroii eĭ, fiĭ patriĭ nu lăsaŭ armele decâtŭ dupe marĭ succese; numaĭ lorŭ dérŭ datorimŭ viaţa politică şi essistenţa iubiteĭ nóstre ţĕrĭ...

Cată dérŭ a ne iubi patria!.. cată a citi cu plăcere istoria eroismuluĭ Românieĭ, — cată a sanctifica numele bărbaţilorŭ eĭ celebri!..

www.dacoromanica.ro

UNŬ DOCUMENTŬ

Sûntŭ câţi-va anĭ, trimisŭ fiindŭ de guvernŭ cu uă misinne archeologică, d'a cerceta monastirile din districtele Buzeŭ, Rômnicu-săratŭ, Ialomiţa şi Focşanĭ, merseiŭ a vîsita şi monastirea Măcsineniĭ, care e situată lîngă apele Siretuluĭ, între Focşanĭ şi Brăila, una din numerósele fundaţiunĭ a le luĭ Mateĭ Basaraba.

Biserica şi casele acesturĭ sântŭ stabilimentŭ tocmaĭ se reparaŭ, sub egumenia cuviosuluĭ ieromonachŭ Chiprian.

Meşteriĭ surpaŭ têncuiala cea veche din întrulŭ bisericeĭ pentru a o înoui. — În altarŭ eĭ nu intraseră încă.

Dupe cercetările ce făcuiŭ asupra monumentuluĭ, observându-lŭ bine de tóte părţile, aflaiŭ în proscomidie, în altarŭ, unŭ pomelnicŭ ctitorale, care aprópe era nedescifrabilŭ, de înegrirea şi mucigaiulŭ ce timpulŭ pusese d'asupra muruluĭ.

Curăţindŭ acéstă negrélă, amŭ găsitŭ în ordinŭ cronologicŭ, numele a uă serie de Domnĭ, cu Dómnele sóţele lorŭ, din genealogia Basarabă, începêndŭ cu Neagoe VV. şi terminându cu Mateĭ VV.

În rôndulŭ acestora este numitŭ şi Michaĭ dimpreună cu Dómna sa.

Câtă bucurie simţiiŭ că cu acéstă ocasiune eşiiŭ din erórea în care şi eŭ fusesemŭ altă-dată dimpreună cu maĭ mulţi alţiĭ, despre numele acesteĭ Dómne, soţia luĭ Michaĭ Viteazulŭ. Ea nu se numia dupe cum o arétă istorografiĭ, Flórea, ci Stanca Dómna, aşia este numită în pomelniculŭ ctitorale aflatŭ la acea mstre., negreşitŭ pusŭ pe pereţiĭ proscomidieĭ din timpulŭ fundări eĭ.

Acésta s'a constatatŭ încă şi prin publicarea unuĭ documentŭ găsitŭ în archivele Statuluĭ.

Pentru óre-care autenticitate amŭ înseratŭ aci numitulŭ pomelnicŭ.

Iétă de ce mare serviciŭ este conservarea monastirilorŭ şi monumentelorŭ din ţéră! Să se conserve dérŭ şi să se reguleze la vocaţia lorŭ, cŏcĭ ele înfăţişéză istoria şi trecutulŭ patrieĭ nóstre!..

www.dacoromanica.ro

Totŭ asemenea, Românĭ, nu pré vĕ depărtaţĭ şi de datinele cele vechĭ salutarĭĭ ale Ţereĭ; aduceţi-vĕ aminte de legile şi dreptatea profesată de străbunĭĭ vostri, cari s'aŭ ilustratŭ prin inima lorŭ cea mărinimósă, câtŭ şi prin celebritatea eroismuluĭ lorŭ.

Fundarea monastirilorŭ a fostŭ tot-d'auna ocasionată prin câte una din faptele lorŭ cele marĭ; şi d'aceia instituirea lorŭ, ospitalitatea ce aŭ datŭ călĕtoruluĭ óspe, era tipulŭ mărinimieĭ ş'alŭ pietăţiĭ, imprimatŭ la unŭ locŭ cu numele pré fericiţiloru seĭ fundatorĭ....

Monumentulŭ dérŭ şi instituţiunea trebuescŭ conservate, ca uă imagine a istorieĭ patrieĭ.

Amŭ ḑisŭ totulŭ ce privesce prefaça, restulŭ îlŭ veţĭ găsi în poema presentă.

www.dacoromanica.ro

POMELNICULŬ CTITORALE DE LA MONASTIREA MĂCSINENI.

Neagoe Voevod.
Despina Dómna.
Teodosie VV.
Radu VV.
Moisi VV.
Vladŭ VV.
Pĕtraşcu VV.
Alecsandru VV.
Miloş VV.
Petru VV.
MICHAIL VV.
STANCA Dómna.
Necula VV.
Simeon VV.
Marghita Dómna.
Şerban VV.
Elena Dómna.
Ioan VV.
Elena Dómna.
Gavriil VV.
Arghira Dómna.
Alecsandru VV.
Ecaterina Dómna.
Mateĭ Basarab VV.
Elena Dómna.
Grigorie VV.

şi cu totŭ neamul lorŭ.

www.dacoromanica.ro

Καὶ δὲ σοὶ αὐτῷ μοῖρα, Θεοῖς ἐπιείκελ' Ἀχιλλεῦ,
Τεῖχει ὑπὸ Τρώων εὐηγενέων ἀπολέσθαι.

Homère.

I.

Sub alŭ treile-Alessandru, [1])
Mergea Ţéra spre căđutŭ...
Umbre marĭ că Mircĭ şi Radu,
Din Morminte, o-aŭ vĕđutŭ.

Dĕtoriĭ pe Ţĕră multe,
Jeafŭ, peire, jéle grea. —
Îĭ făceaŭ străini 'nsulte,
Şi chiarŭ tronŭ-ĭ ilŭ vindea...

Sclavŭ unŭ populŭ care plânge,
Căđutŭ sclavŭ de dreptŭ lipsitŭ!
Tremura cum n'avea sânge,
'N voia Sórteĭ părăsitŭ. —

Musulmanulŭ căşunase
Crudŭ atuncĭ, barbarŭ, ferosŭ,
Câte 'n ceriŭ elŭ căutase
La Românĭ găsise josŭ...

Câtŭ şi ceĭ neóspĭ, de rele
Inventatorĭ pentru banĭ, —
Lupĭ ascunşĭ cu-a oi pele:
Creştinĭ trădătorĭ! tiranĭ!..

Cu Masacru şi ruşine
Şi despreţiulŭ pentru Vlachŭ,—
Înainte lată-o ţine
'Nchinătoriĭ luĭ Alachŭ!

Ţéra geme în durere,
Dreptŭ, tractate nu dura; —
Înnecândŭ amarŭ şi fiere,
Vaĭ! Românulŭ tremura. —

Aceĭ străbunĭ se 'ntristară,
Vĕđêndŭ ţéra 'n mari nevoĭ;
Din ceriŭ Sânţiĭ se uitară
Însuflândŭ geniĭ eroĭ...

Alŭ Craioveĭ Michaĭ Banulŭ,
Vĕđêndŭ ţéra-ĭ cum peria,
De durere, că tiranulŭ
Alessandru o vindea,

www.dacoromanica.ro

A plecatŭ din Oltenia,
La Sultanu-a protesta,
Pentru tótă România
Suferindă care sta...

Alessandru, cum aude.. [2])
Gónă 'ĭ dă, de mórte-aprinsŭ!..
E captivŭ Michaĭ; cu crude
Fére, 'n carcere e prinsŭ...

Sosi ḑiua, — şi 'lŭ condamnă
Ca rebelŭ, ca criminalŭ.
Mórtea sa curêndŭ o 'nsémnă
Pe alŭ Dîmboviţeĭ malŭ.

Cum făceaŭ strămoşĭ al-dată,
În a luptelorŭ cercărĭ,
Să le-ajute Sântulŭ Tată
În aşia împregiurărĭ,

Têrâtŭ Banulŭ la perḑare,
Într'unŭ locŭ s'a fostŭ opritŭ,
Să se 'nchine cu 'nfocare
Dumneḑeuluĭ măritŭ...

Bucurescĭĭ ca să 'lŭ véḑă,
Hauindŭ aŭ alergatŭ. —
Unŭ altarŭ gătitŭ de gróză
E, — şi gôdea înarmatŭ...

Gôdea, omulŭ celŭ de sânge,
Pe Michaĭ cândŭ l'a vĕḑutŭ,
Cum era, că ochi 'nfige
Pe elŭ, cruntŭ de necreḑutŭ,

Nicĭ cutézĕ să 'lŭ mĕsóre
Câtŭ elŭ fu de uriaşŭ;—
Tremurat-a *pe* picióre
Alŭ seŭ gôde ucigaşŭ.

Şi securea trântindŭ tare
Din mâinĭ, ḑise spăimântatŭ:
Ca să taie nu e 'n stare
Unŭ asemenea bărbatŭ!..

Se schimbŭ lucrurĭ ca minune!..
Toţĭ se duseră la domnŭ.—
Şi boiărĭĭ umĕrŭ pune
De ertarea astuĭ omŭ...

Prin purtarea-ĭ şi finitulŭ
Alessandruluĭ veni; —
Cândŭ de osŭ a datŭ cuţitulŭ,
Însăşĭ Pórta 'lŭ mazîli.

Într'unŭ saltŭ obştescŭ boiărĭĭ
Ungŭ la tronŭ pe Banŭ Michaiŭ,
Românŭ, sciindŭ rana Ţereĭ,
Ş'alŭ poporuluĭ greŭ traiŭ!..

www.dacoromanica.ro

Se unescŭ a sdrobi rĕulŭ,
Prin bărbatulŭ celŭ alesŭ,
Care-a spăimântatŭ calăulŭ
La supliciŭ cândŭ a mersŭ...

O! tu sóre alŭ dreptăţiĭ
De lumină dătătorŭ!
Şi tu fiiă a libertăţiĭ
Pentr'unŭ suferindŭ poporŭ,

Musă! spune mărnimósă,
Cine sûntŭ aceĭ bărbaţi,
Cu uă inimă focósă,
Fiiĭ patriĭ devotaţi?

Iétă nume respectóse
De Românĭ pênĕ la Banŭ,
Ceĭ-ce patria o scóse
De la jugulŭ musulmanŭ:

Celŭ de frunte Manta Banulŭ,
Şi Michalcia de pe Jiĭ,
Banulŭ Udrea, căpitanulŭ,
Renumitŭ de viteziĭ,

Şi unŭ Vorniculŭ Dumitru,
Şi spătarŭ Preda; Clucerŭ,
Cu ăĭ fraţĭ, şi renumitu
Buzescŭ: inimă de ferŭ!...

Fraţiĭ iérŭ Calonfirescĭĭ,
Radulŭ, june între eĭ;
Totŭ asemenĭ ca Buzescĭĭ
De Românĭ, ca fraţiĭ seĭ,

Logofeţĭ Iĭsar, Vintilă,
Teodose şi Bercanŭ,
Hierea, Şerban cu Mirilă,
Vistĭerĭ: Pană, Mitrea, Danŭ...

Sumă alţĭ Românĭ de fapte
Marĭ prin inimĭ şi bravurĭ;
Nu tiranilorŭ deşearte, —
Mişeĭ, servilĭ creaturĭ!...

Ci cu dorŭ d'a lorŭ moşie,
De dreptate, de poporŭ;
Crestinĭ plinĭ de vitezie
Pentru bine 'n viitorŭ;

Rĕulŭ dérŭ să curme 'n ţéră,
Stêlpi ţerĭĭ aŭ lucratŭ;
Ca din somnŭ se deşteptară,
De la mórte s'aŭ sculatŭ.

Dérŭ Michaĭ unde stătut-a,
Cu credinţa 'n Dumneḑeŭ,
Uă biserică făcut-a, —
Dându-i chiarŭ numele seŭ. [3])

www.dacoromanica.ro

Căldurósă, înfocată,
Şi credinţă Domnŭ avêndŭ,
Purta inimă de tată
Şi la fapte şi 'n cuvêntŭ.

Provedinţeĭ celeĭ Sânte
Ce totŭ binele ne dă,
La alŭ Ceriuluĭ Părinte
Michaĭ aşia se rugă:

«Păsulŭ eĭ, Pré Sânte Dómne!
«România 'n mine-a pusŭ; [4])
«Spre-a'ĭ conduce legióne
«La victorie m'a unsŭ!

«Braţulŭ Tĕŭ pre totŭ e Tare,
«Ochi-ţĭ tóte le-a vĕḑutŭ,
«Dómne! adu îndreptare
«Celuĭ slabŭ, celuĭ căḑutŭ!

«Oh! cŏcĭ numaĭ de la Tine
«România, ţéra mea,
«Cu dreptate se cuvine
«De sub jugu-ĭ a scăpa!

«Ea cunósce a ta lege,
«Pentru Crucea Ta luptândŭ,
«La nedreptŭ ea este rece,
«Păgânŭ paloşu a 'nfrântŭ. —

«Dómne! sântă e chiămarea
«Creştinesculuĭ poporŭ!
«Ne-adormită Ĭĭ e rugarea
«Ca să 'ĭ fiĭ în ajutorŭ!

«Totuşĭ, Dómne! Tu voit-aĭ
«Pre celŭ slabŭ a rĕḑica, —
«Şi bătaia Ta pornit-aĭ
«Ca să cercĭ credinţa sa.

«Drépta causă crestină
«Totŭ Românulŭ a atinsŭ,
«Dintunericŭ la lumină,
«De credinţă e aprinsŭ.

«Cată Dómne din 'nălţime
«La celŭ dreptŭ şi apăsatŭ!
«Curm' a lupuluĭ cruḑime
«Care turma-ţĭ a călcatŭ!...

Astă rugă Domnulŭ ţereĭ
Spre icóne proferândŭ,
Se ridică .. Murgulŭ sereĭ
Grăbia nóptea roărândŭ.

Din profundă cugetare,
De la rugă, înspiratŭ
Michaĭ merse la Banŭ mare,
Unde fuse aşteptatŭ.

www.dacoromanica.ro

Acolo, în meḑiulŭ nopţiĭ,
Boiărĭ, clerulŭ,— bravĭ Românĭ,
Aŭ juratŭ fruntarea morţiĭ,
Cu armĭ şi cu facle 'n mâĭnĭ...

Şĭ uă splendidă reunire,
Cu desbaterĭ pe tonŭ largŭ,
Facŭ boiăriĭ, spre mărire.—
Între eĭ Eftimie-Ierarchŭ

Alŭ Tîrgoviscеĭ pré Sântulŭ,
Le Vorbia, — Metropolitŭ,
Cŭ evangeliu, cu cuvêntulŭ,
Şi din cugetŭ ne-adormitŭ.

Ierarchŭ acesta 'nspiră
Pe Românі 'nflăcărаţĭ
Cari cu toţĭ se uniră,
Pentru Patrie şi fraţĭ...

Ăştĭ boiărĭ purtaŭ vestminte
Largĭ, cu-arginturĭ p'împrejurŭ,
Dulămĭ, brâŭ, — cu 'ncălţăminte
Cavaleră,—blănĭ,-- samurŭ,

La căciulĭ tremurătóre,
Rubinĭ, pénă 'n diamantŭ; —
Cu paftale 'ncingătóre, —
D'aurŭ florĭ, — preţiosŭ smaragdŭ; —

Şĭ'aveaŭ spada pré tăiósă,
D'oţelŭ crucea către mânĭ;
Armătur' aveaŭ focósă,
Câtŭ şi inimĭ de Românĭ! ...

Între dênşi Michaĭ vine
Cu uă frunte ce lucra;
Falnicŭ, şi 'lŭ prindea pré bine
Gugiumana, manta sa. —

C'uă figură pré mărеţă,
Care, aspră, impunea;
Ênsă plină de dulceaţă,
A sa busă cândŭ rîdea,

Agerĭ ochiĭ cătândŭ fórte,
Viuoşie 'nvederia;
Uităturа-ĭ dedea mórte, —
Pe culpabilŭ ameţia...

Cum uă stea pe ceriŭ pâşesce
Încărcată de luminĭ,
Elŭ părea că încălḑesce
Vĭaţa şĭ inima 'n Românĭ.

Iérŭ Târgoviscea faĭmósă
De speranţe-a tresăritŭ,
Ca uă mamă pré voiósă
Pentru fiiulŭ eĭ doritŭ;

www.dacoromanica.ro

Pentr' unŭ fiiŭ care-o rĕdică
La viaţă, la mărirĭ,
Dându-ĭ strălucire-antică,
Pe unŭ drumŭ de fericirĭ. —

«Da, boiărĭ! o! da, părinte!
Elŭ vorbi la patrioţĭ,
«Jurămŭ! patrieĭ ferbinte,
»Braţulŭ, viaţa să dămŭ toţĭ!..

«Să luptămŭ cu inemicĭĭ,
«Fie Turcŭ, orĭ cine-o fi!...
«Să trăiască dĕrŭ voinicĭĭ,
D'a învinge ş'a muri!

— «Jurămŭ! jurămŭ!.. Românimea,
C'uă speranţă, un' a ţisŭ,
«Să învingemŭ păgânimea!!..
Toţĭ boiărĭĭ spade-a 'ntinsŭ...

Şi cândŭ sórele mărireĭ
Orisontŭ a 'nseninatŭ,
Fapta patrii — Unireĭ!..
Într'unŭ câmpŭ s'a luminatŭ.

Óste multă românéscă
La Tîrgovisce campa,
C'uă 'nsuflare îngeréscă
Cerêndŭ patria a scăpa...

Precum muguru 'nverdesce,
Unŭ timpŭ bunŭ primăvĕrosŭ,
Pe Românŭ întineresce
Şi îlŭ face multŭ voiosŭ;

Suflă vêntulŭ de la munte
Rĕdicândŭ ţĕrêna 'n nuorŭ,
Féra 'n vizuinĭ s'ascunde, —
Suflă ş' austrulŭ uşorŭ;

Suflă vêntulŭ, sciriĭ aduce
De la baltă spre cătunŭ,
Iérŭ alŭ ierneĭ viscolŭ fuge,
De voĭnicĭ e timpulŭ bunŭ!...

Ceĭ Românĭ, căpitănime,
Vĭaţa 'nsuflă pré ferbinţĭ;
Şi ostaşiĭ, din vechime, —
Spunŭ din ţise de părinţĭ,

Că 'n a ierneĭ tristă stare,
În Sclavie şi 'n jugŭ greŭ,
E a morţiĭ sugrumare,
Pe pămêntŭ ce e maĭ reŭ!...

Óstea dĕrŭ campat' ascultă
Scirea Ţereĭ ş' orĭ ce vêntŭ, —
Prinde paloşulŭ cu multă
Energie şi avêntŭ...

www.dacoromanica.ro

Sborŭ vulturiĭ pe stindarde,
Fâlfâindŭ peste oştenĭ;
Grupele se 'ntindŭ departe
De armate de Oltenĭ. —

De pe Dîmboviţă, Vede,
De pe Argeşĭ, Jiĭ, Buzeŭ,
De la marginĭ se repede
Cătănime, curgŭ mereŭ

Călăraşĭ şi pedestrime
Vênătorĭ, străinĭ fustaşĭ;
Se adună uă mulţime
De mazîlĭ şi boiărnaşĭ. —

De entusiasmŭ, în flacărĭ
Toţĭ Românĭ acum trăescŭ,
Îşĭ daŭ măinĭ frăţesce, 'n lagărĭ,
Şi la sufletŭ se mărescŭ! —

A luĭ Michai lucitóre
Uă egretă 'n vêntŭ cădea,
Unŭ dĭamantŭ precum e sóre
Peste frunte-ĭ se vedea;

Ş' oţelósa-ĭ armătură,
Scînteindă spada sa,
Uimi capiĭ ce 'lŭ vĕdură
P'unŭ calŭ albŭ ce'n focŭ sbera...

Vorba-ĭ e detunătóre! —
Mişcă 'n munţĭ săteanŭ, boerŭ,
Toţĭ o-ascultă cu ardóre,
Pên' la Marele Clucerŭ.

Generalulŭ Manta Banulŭ,
Boiărŭ bĕtrânŭ chipzuitŭ;
D' auritŭ purtândŭ minteanulŭ,
Bine 'ĭ sta pe calŭ gătitŭ; —

Şi 'mpregiuru-ĭ d'alde Radulŭ,
Junele Calomfirescŭ,
Mulţĭ voĭnicĭ, voĭnicĭ ca bradulŭ,
Pentru luptă se 'ntruuescŭ.

Totŭ asemenĭ şi Michalcia
Banulŭ, şi mulţĭ căpitanĭ,
Chiamă l'arme pên' la Salcia,
Mehedinţiĭ şi Gorjianĭ. —

Spada 'ncinge cu iuţială
Şi chiarŭ popa din Farcaşĭ,
Pentru ţĕră, pentru fală,
Cu unŭ peptŭ de uriaşŭ.

Şi maĭ mulţĭ, maĭ mulţĭ veniră
Sub stindardu luĭ Michaĭ, —
Şi de banĭ se pregătiră,
Şi de armeşi de caĭ. —

www.dacoromanica.ro

Domnulŭ falnicŭ susŭ se pune,
Ca Pionulŭ în Carpaţĭ,
Munţi ceĭ-lalţĭ apune
Mititeĭ şi ne 'nsemnaţĭ;

România tót' arméză,
Balta, câmpulŭ, Oltulŭ, munţĭ;
Cu putere înfruntează
Inemiciĭ seĭ ceĭ mulţĭ.

Ŭă suflare, unŭ corpŭ, Ţéra,
Şi unŭ sufletŭ rĕdıcândŭ,
Să loviască 'n cruda féră,
Toţĭ Româniĭ aŭ unŭ gôndŭ.

Unŭ omŭ mare le sta 'n minte,
Unŭ eroŭ, unŭ semiḑeŭ,
Să le-aréte înainte
Calea, prin coragiulŭ seŭ...

Vocea astuĭ omŭ s'aude
În totŭ locŭlŭ pré-măritŭ, —
Naţiuneĭ să prelude
Eroismulŭ eĭ doritŭ.

Precum Mircea la Rovine
Osman Fulgerŭ umili;
Şi puterile Creştine
Într'unŭ sânge oţeli.

Apoĭ Vlad prânsia sub ţepe,
Pentru Turcĭ îngrozitorŭ; —
Pentru Tătarĭ de la stepe
Făcêndŭ una pên' la nuorŭ . .

Nu puçinŭ urma ast-dată
Şi pe Radul d' Afumaţĭ,
Cândŭ cu mâna sa armată
De la jugŭ scăpă pe fraţĭ.

Cu pumnalulŭ plinŭ de sânge
Dorulŭ ósteĭ aţîţa,
Sigurŭ, sigurŭ d'a înfrânge
Pe barbarĭ ce-ameninţa.

Năvălindŭ ca fulgerŭ tare,
Michaĭ, calcă pe barbarĭ; —
S'a vĕrsatŭ fără cruţare
Sânge greŭ şiróie marĭ!

Fapte marĭ înaŭgurase
Michaĭ Domnulŭ, de atuncĭ,
Luptă cruntă meditase
Cu Leşĭ, Ungurĭ, Tătarĭ, Turcĭ .

La unŭ semnŭ din tótă ţéra
Neamicŭ a fostŭ lovitŭ;
Sânge negru scóse feara,
Şérpele urĭaşĭ sdrobitŭ ..

www.dacoromanica.ro

II.

Leulŭ deşteptatŭ uă-dată,
Caută d'a nu 'lŭ lăsa,
Că te sfâşie pe-dată
Între ghiare, prada sa. —

Ast-felŭ Michaĭ împumnase
Leŭ teribilŭ Agareanŭ,
Din a căruĭ ghiare trase,
Prada, fiiĭ luĭ Traian.

Lucrulŭ ênsă vrea să 'lŭ facĕ
Sigurŭ, ca eroŭ lucrândŭ,
Elŭ cu patria nu calcă
Peste putreḑĭ scânduriĭ stândŭ.

Solemnelŭ tractatŭ legat-a
Cu-alŭ Moldoveĭ Domn Aron; 1)
Batori, — Ardealŭ, e gata
A da sacrulŭ legionŭ..

Ia putere uă alianţă
D'ofensivŭ şi defensivŭ; —
Bucurescĭ a datŭ viaţă
La tractatulŭ respectivŭ.

De ajunulŭ Marĭ-Archangelĭ,
Deputaţĭ, 'n mare ḑi,
Înspiraţĭ de Sânţiĭ Angelĭ,
Jurămêntulŭ deplini... 2)

Între delegaţiĭ care
La Bucurescĭ s'aŭ găsitŭ,
Unŭ Bogdan, unŭ Duce mare
De la Crişiŭ a fostŭ sositŭ;

Pentru Batorĭ Sigismundul,
Celuĭ Principe d'Ardealŭ,
Elŭ tractează legămêntulŭ
Cualiaţiĭ amicalŭ.

Bogdan, bĕtrânŭ cu-albe plete,
Duce Crişianŭ şi Românŭ,
Pentru Românĭ, cum se vede
Elŭ lucra cu focu 'n sênŭ.

La Michaĭ cândŭ se presintă,
Ca oşteanŭ, ca căpitanŭ,
Vorbi mare d'a sa gintă,
Ca unŭ Duce, unŭ Crişianŭ.

www.dacoromanica.ro

Presintă cu elŭ pe Radulŭ,
Junele Calomfirescŭ,
Ce a mersŭ la împĕratulŭ,
L' Archiducele nemţescŭ...

Michaï Domnulŭ mâna 'ntinde
Astorŭ regescï comisarï;
De la Crişiulŭ elŭ pretinde
Amicii şi fapte marï. —

Avansatŭ cu-a luï etate,
Şi cu 'n sufletŭ fórte viŭ,
Ca 'n străbun' antichitate,
Sta bĕtrânulŭ cu-alŭ seŭ fiiŭ:

«Mare Michaï Basarabe!
Bogdan Ducele a ţisŭ,
«Vin pĕtrunsŭ, cu plete albe
«Mĕ 'nchinŭ ţie; spunŭ deschisŭ,

«De la tine toţï Creştiniï
„Pace, bunulŭ traiŭ dorimŭ;
„O cunóscemŭ noï Românii
«De lungŭ timpŭ ce suferimŭ!

«Eŭ mĕ 'ntornŭ cu 'nsărcinare
«Împlinită, cum gôndescŭ,
«Către Batori la care
„Prin convenţie servescŭ.

«Credŭ a ţine cu dreptatea
«Acestŭ tractatŭ ce legămŭ,
«Să săltămŭ crestinătatea,
«Pentru care ne luptămŭ.

«P'acestŭ june, aci façă,
«Vï 'lŭ arĕtŭ, să 'mbrăţişaţï,
«E de laud' a luï vïaţă:
«Vitezŭ, sincerŭ între fraţï.

„Să nï ajute Sânta Cruce!
«Acum plecŭ mergŭ înapoï,
«Şi aminte 'mï voiŭ aduce
«Încurêndŭ să fiŭ cu voï.

«Da-mï-veï oştï de comandare
«Cătănime ce 'mï veï da,
«Să mĕ luptŭ cu celŭ maï tare,
«Şi în focŭ a te urma.

„Batori m' aştéptă póte,
«Către dênsulŭ acum mergŭ,
„Cu tractaturï şi cu tóte
«Care urele le ştergŭ.

«Sănĕtosŭ te lasŭ bunŭ Dómne!
«Cŏcï eŭ aḑï mĕ depărtezŭ;
«Ş' iĕrăşi timpulŭ să mĕ 'ntórne
«Către tine curêndŭ, creḑŭ...

www.dacoromanica.ro

Mi-ţi plecară delegaţiĭ,
Ce 'n primirĭ s'aŭ bucuratŭ,
Dupĕ 'mbrăţişărĭ cu fraţiĭ,
Închiăindŭ formalŭ tractatŭ.—

Dĕrŭ Bogdan cândŭ fu să plece
Luĭ Michaĭ aşia vorbi:
«Nicĭ unŭ anŭ d'acum n'o trece
«Şi cu toţiĭ iérŭ vomŭ fi!..

Şi Michaĭ din a luĭ parte
Strânse mâna luĭ Bogdan.
Eĭ acuma se desparte
Pentru timpu de unŭ anŭ.—

Aron ţine, Domnitorulŭ,
La unŭ simţimêntŭ frăţescŭ:
Şi trimite ajutorulŭ
Contingentŭ moldovenescŭ.

De la principe şi rege,
Duoĕ miĭ oşteniĭ d' Ardealŭ
Cu Michaĭ Chorvat, şi trece
Munţi, hotarulŭ la Predealŭ.

Sângele Osman roşise
Locu 'n Iaşĭ şi 'n Bucurescĭ;—
Michaĭ ţéra curăţise [3])
De beşliĭ ş'agaliĭ turcescĭ...

La cruḑimĭ cruḑime vérsă,
Michaĭ cu ostĭ năvăli
Peste Giurgiu, ca să 'lŭ arḑĕ,
Valvîrtegiu ţi 'lŭ rĕscoli..

Dĕrŭ castelu-ĭ armatŭ fórte
Nu 'lŭ putu curêndŭ lua;
Turciĭ se băteaŭ de mórte
Şi pré bine 'lŭ apăra.

Lupta dĕrŭ aci se curmă;
Se re'ntornŭ aĭ ţereĭ fiĭ. —
Trece Dunărea pe urmă
Unŭ cadiŭ cu Turcĭ duoŭ miĭ. [4])

Musulman trimisŭ de Pórtă,
Emirŭ, trage 'n Bucurescĭ;
Blândŭ p'alocurea se pórtă,
Ipocritŭ, cu ochĭ şerpescĭ.

Pe Michaĭ ca să 'lŭ braveze,
L' însoţia deliĭ călărĭ;
Venia ḑicêndŭ să ierneze
L'a imperiuluĭ căměrĭ. —

Dĕrŭ cum vine-uă plóie rece,
Din nuorŭ fulgerŭ p'orisontŭ,
Oţelitulŭ paloşŭ trece
Dreptŭ în sênŭ,—ucide totŭ!..

www.dacoromanica.ro

Michaĭ Domnulŭ, cu oştĭ glóte,
Ţi 'ĭ urméză Turcĭ aşia; —
Mi ţi-ĭ calcă într'uă nópte,
Şi îĭ are prada sa...

Ast-felŭ rumpe-uă vijelie
Mórte n' neamicĭ ducêndŭ;
A Românuluĭ mânie
Trăsnetŭ p'al lor capŭ trecêndŭ.

În grea cursă dă emirulŭ,
Cum se prinde-unŭ şoricelŭ:
Aman!.. strigă mortŭ spahiulŭ,
Perindŭ cruntulŭ ianicerŭ!..

Michaĭ fulgeră, e tare
Cu-ajutorulŭ ce 'ĭ veni;
Bate cetăţĭ cu turbare
Şi 'ntăririle demoli...

Căpitanŭ Albert Chirale,
Cŭ Ardelenĭ ce comanda,
Ia pe Ialomiţă 'n vale,
Turcĭ, cetăţĭ a mătura; —

Ca uă bombă aruncată,
La de Floţĭ cetate stă:
O lovesce dintr'uă-dată
Şi castelu-ĭ asaltă...

Michaĭ Domnulŭ chiar pe iarnă
În Rusciucŭ a năvălitŭ, [5])
Căută ca să 'lŭ aştérnă
Numa 'n flacărĭ şi cuţitŭ. —

Verşunaţĭ Românĭ 'n sânge,
Ce 'n totŭ locŭlŭ şiroia,
Chiarŭ haremurĭ care plânge
Inima nu le-o 'moia...

Dunărea e ghiaçă 'ntrégă,
Tunŭ de viscolĭ şi nemeţĭ,
Şépte miĭ de Turcĭ atacă
Pe Românĭ îndrăsneţĭ.

Eĭ se batŭ, ca 'n ceriŭ Archangelĭ,
Acarnaţĭ şi peptŭ la peptŭ;
Michailŭ, rebelĭĭ Angelĭ
Îĭ învinse şi sta dreptŭ;

Pre Lucifer cum 'lŭ alungă
Unŭ Archangel strălucitŭ,
Óstea 'nvinge, ş'iarŭ s'aruncă
Pe Rusciucŭ nefericitŭ. —

Pulbere nicĭ nu s'alege
De astŭ furnicarŭ turcescŭ;
Ce elŭ pate, se 'nţelege,
Sub asaltulŭ Românescŭ! —

www.dacoromanica.ro

Michail mergea 'nainte,
Şi pe Dîrstorŭ elŭ căḑu,— [6])
Timpĭ nenumĕraţĭ aminte
Îşĭ v'aduce ce vĕḑu.

Fortereţa-ĭ renumită
Cărĭĭ mulţĭ s'aŭ închinatŭ,
La pămêntŭ fu demolită,
Stingerea 'ĭ a destinatŭ...

Pórta, spăimântată, vede
Alŭ Românilorŭ avêntŭ,
Şi maĭ multe oştĭ repede,
Să n'ajungĕ la mormêntŭ.

Multe chipurĭ se gôndesce,
Se gôndesce la trecutŭ:
Şi unŭ Domn în grab numesce,—
Ca să lucre pe tăcutŭ...

Unŭ Domnŭ fie cum, cutare!..
Cu asemenea'ncercărĭ,
Va să ḑicĕ paşă; stare
De miserie pe ţĕrĭ. —

Din Stambul dérŭ plécă Domnulŭ [7])
Ocolitŭ d'aĭ seĭ recruţĭ; —
Mustafa paşa 'ĭ e omulŭ
Ce'lŭ susţine cu Turcĭ mulţĭ.

Totŭ uă-dată ia şi Chanulŭ
Ordine de a pleca:
Treĭ-ḑecĭ-miĭ Tătarĭ firmanulŭ
Să rĕdice îĭ ḑicea.

Michailŭ, Românulŭ mare,
Cum d'aceasta a 'nţelesŭ,
Contra hordelorŭ tătare
Pe Buzesciĭ a trimesŭ.

Manteĭ Banuluĭ uă-parte
De Românĭ colónă 'ĭ dă,
Să se lupte într'uăparte,
Şi spre Dunăre plecă.

În curêndŭ Buzescĭ atacă
Pe Gherai Chan-tatarŭ;
Cu Românĭĭ dérŭ se frécă
Verşunatulŭ adversarŭ.

Cândŭ Michaĭ, spre'ntêmpinare
Musulmanilorŭ eşi,
Cu oştirea sa cea mare
Peste Dunăre păşi,

Tătar-sângele scăldase
Putineiulŭ şi Stănescĭ, [8])
Prin conflictulŭ ce urmase
Între barbarĭ cu Buzsscĭ.

www.dacoromanica.ro

Chiarŭ de duoĕ orĭ, în harţă,
Sûntŭ Buzesci 'nvingĕtorĭ; —
Fiiul Chanuluĭ 'lŭ înhaţă
Dintre miĭ de luptătorĭ...

Banu 'n Şerpătescĭ mi 'ţĭ bate
Focŭ şi 'n Dunăre-aruncândŭ
Glótele nenumĕrate, —
Morţĭ, barbari 'n câmpŭ zăcênd...

Iérŭ Michaĭ lovindŭ în centrulŭ,
Cu armata cea d'ântêiŭ,
A şi datŭ cu paşa peptulŭ,
Dându la sfadă căpĕtiiŭ. —

Mustafa ş'a datŭ sfêrşitulŭ,
În durerĭ pré chinuitŭ;
Beiulŭ seŭ, uită 'mpeţitulŭ
Pentru tronŭ, care-a venitŭ...

Înderĕtŭ la sănătósă
Turcĭ şi Domnulŭ drumu 'şĭ ia:
Nu e nu ţéra lăptósă
Vacă pentru cine-o vrea!..

Arde foculŭ totŭ 'nainte!..
Banŭ Michaĭ Calomfirescŭ
Calcă Hirsova ardinte,
Sparge lagărulŭ turcescŭ.—

Dunărea trecêndŭ, Chirale,
Dobrocea tót' a supusŭ;
Prin Bulgaria la vale
Gheţi cu Românĭ s'a dusŭ ..

În Balcan Michaĭ pĕtrunde,
Ca unŭ şoimŭ din stêncĭ în stêncĭ;
Vocea-ĭ ca-oraganŭ rĕspunde
Cu resunete adêncĭ. ---

Unŭ miraclu se lăţesce
Vorba, de presenţa luĭ;
De figura-ĭ se 'ngrozesce
Ceĭ maĭ maturĭ Osmanlîĭ.

Pretutindenĭ avea nume,
Nume fórte 'ngrozitorŭ,
Pentru fiĭ şi pentru mume,
Cândŭ vorbiaŭ către ai lorŭ:

«Musulmana,—Michal,—mórte!
«Pórtă spada luĭ de focŭ;
«E teribilŭ şi crudŭ fórte
«Pên' l' alŭ ochilorŭ seĭ jocŭ!..

Îlŭ descrie Musulmanulŭ
Care uă-datăl'a 'ntêlnitŭ;
Şi femeia şi imamulŭ
De fiinţa-ĭ e 'ngrozitŭ.

www.dacoromanica.ro

Pre Balcanĭ Michaĭ 'nainte
Prinde drumurĭ şi strêmtorĭ:
Părea braţu-ĭ că coprinde
Întregŭ Emulŭ pên' la nuorĭ.

Tocm' atuncĭ, din întêmplare
Paşa Sinan se 'ntorcea
Din Ungaria cea mare,
Care 'n ghiare o storcia.

Îşĭ ducŭ Turcĭĭ prăzĭ luate,
De tesaure 'ncărcaţĭ;
Michaĭ — acuila, — îĭ bate, —
Rĕmânŭ prinşĭ şi despuiaţĭ.

Dete-uă luptă sângerósă
Cu acestŭ numitŭ Sinanŭ,
Cea maĭ cruntă, durerósă
Pentru Turcĭ, peste Balcanŭ...

Tótă Thracia percurge
Cu vulturiĭ românescĭ,
Michaĭ Domnulŭ, care duce
Gróza fapteĭ vitezescĭ.

Chiarŭ şi numele-ĭ însufiă
Uă teróre, unŭ mormêntŭ; —
Dinaintea luĭ nu suflă
Musulmanulŭ pe pământŭ.

Cetăţĭ, sate i se 'nchină
Fără nicĭ a murmura;
Capitala Bisantină
Începuse-a tremura!..

III.

Aron Domnulŭ, chiarŭ cu tótă
Tirania ce-ecsersa,
Orĭ ce literă tractată
Ne 'mplinită nu lăsa.

Curăţi, bătu Tighina, [1])
Şi Cetatea-Alb' a arsŭ; [2])
Pênĕ chiarŭ şi de rugina
Musulmană locŭ a rasŭ...

Déră rĕŭ se resplătesce
Zelulŭ sĕŭ de cŭaliatŭ;
Rece-unŭ muritorŭ privesce
Sórtea omuluĭ trădatŭ. —

Cu uă dréptă socotélă
La rôndŭ tóte desvălindŭ,
Adevĕrŭ fără sfială
Îlŭ vomŭ spune noĭ vorbindŭ.

www.dacoromanica.ro

Adevĕrulŭ cum se spune,
Domnŭ Aron bravŭ s'arĕtă,
Pentru Creştinĭ peptulŭ pune,
Cu Tătarĭ, cu Turcĭ luptă...

Batori, prin încuscrire
Cu 'mpeţitŭ imperialŭ, —
Casa d' Ausburg, la 'nsoçire,
Îĭ dă titlu seŭ regalŭ;

D' Archiduce Carlu fiie,
Cărĭĭ titlu 'lŭ reflectă,
Cu Maria d' Austrie
Maritagiŭ contractă; —

Şi apoĭ supremaţia
Pe treĭ state elŭ visa:
Pe Moldova, România,
Şi cŭ Ardealulŭ ţéra sa.

Însuflă şi desbinare,
Cu totŭ actulŭ solemnelŭ,
Şi Româna ne-atârnare
Vrea, gelosŭ, a *smulge-o* elŭ...

Michaĭ Domnulŭ, de şi fórte
Cu resbelulŭ încurcatŭ,
Echilibru câtŭ se póte
Între ómenĭ a păstratŭ.

Aliatŭ Aron se plécă,
De abusŭ se legăna; —
Unŭ Stefan Răsvan să 'ĭ facă
Oposiţie s' ardica.

Ajutorŭ Aronŭ şi cere
De la Principe-Ardeleanŭ;
Dérŭ acesta dă putere
Conspiraţiĭ luĭ Răsvanŭ.

Ajutórele intrară; —
Pe Răsvan l'a susţinutŭ, —
Şi trădarea fu amară
Pentru 'n principe căḑutŭ.

Prisonerŭ Aron se dete!.. [3])
Trădătoriĭ 'lŭ ducŭ la Vinţĭ,
Unde terminulŭ îşĭ vede
Plinŭ de lacrime ferbinţĭ.

Stefan Răsvanŭ se proclamă
Princip p'alŭ Moldoveĭ tronŭ;
Creaturile 'lŭ aclamă,
Pe ruina luĭ Aron...

Răsvan, mare-acum şi tare,
Principeluĭ Transilvanŭ
A juratŭ cu devotare
Pentru statulŭ Moldovanŭ.—

www.dacoromanica.ro

Michaĭ ênsă, 'n România,
Seama lucrurilorŭ ia,
De pretenţiĭ, de mania
Astuĭ Ungurŭ se mira.

Déră bine se gôndesce,
Cugetă ca omŭ de statŭ,
În ce stare se găsesce,
Cu resbelulŭ încurcatŭ;

Apoĭ simte şi miróse
Unŭ complotŭ şi 'n statulŭ seŭ;
Cércă, pipăe, descóse
Pe totŭ omulŭ bunŭ şi reŭ.

Lucru 'ntêiŭ a fostŭ prudinţă.—
Câţĭ-va nemeşĭ de Ardealŭ,
În prepusŭ despre credinţă,
Îĭ trimise peste dealŭ. —

Cŏcĭ, precâtŭ se înţelese
Cu Chorvat, câţĭ-va d' aicĭ, [4])
Uniţĭ, cóstele didese
Pentru banĭ cu inemicĭ. —

Pe Chirale îlŭ opresce,
Ca p'unŭ valorosŭ maghiarŭ;
Capiĭ ceilalţĭ pornesce
Înapoĭ către Ardealŭ.

Şi aşia de uă-camdată
Spiritele s'aŭ muiatŭ. —
L' Alba-Iulia îndată
Câţĭ-va boiărĭ aŭ plecatŭ.

Către Batorĭ Sigismundulŭ
S'aŭ trimisŭ acestĭ Românĭ,
Să tracteze, cu cuvêntulŭ,
C' onorate condiţĭunĭ. —

Pre Eftimĭe Chiriarchulŭ
Metropolitŭ, Teofilŭ
Episcopulŭ, şi ierarchulŭ
De la Rômnicŭ (Severinŭ)

Şi pre Luca fericitulŭ,
Episcopulŭ de Buzeŭ,
Şi pe Vornicu Dumitrulŭ,
Cristian, colegulŭ seŭ.

Logofeţĭ, pe Dimitriu
Şi pe Preda şi pe Bercŭ,
Pe Vistĭărulŭ Dan şaşiu, —
Teodose, cu toţĭ mergu;

Şi pe Radul, pe Stamate,
Toţĭ Postelnicĭĭ boiărĭ;
Pe Vintilă şi c'unŭ frate
Radu, cu rangŭ de Clucerĭ...

www.dacoromanica.ro

L' Alba-Iulia merseră
Acestĭ boiărĭ deputaţĭ,
Ş' aĭ luĭ Răsvanŭ ajunseră,
Dupĕ principe 'nsuflaţĭ.

Ce făcură, ce tractară, [5])
Uniĭ deputaţĭ din planŭ
Aŭ eşitŭ, — întitulară
Pe Sigismundŭ suveranŭ. —

Batori a pusŭ semênţa
De discordiĭ de la Iadŭ,
Armonia şi credinţa
De la Domnĭ o atacatŭ.

Prin acea împregiurare,
Către orĭ ce domnitorŭ,
Sigismundulŭ nume are
De spergiurŭ şi trădătorŭ. —

Mahomet, [6]) hrănindŭ veninulŭ
P'alŭ seŭ peptŭ jăratecŭ, spinĭ,
Bucurosŭ vĕḑu desbinulŭ
Între principiĭ creştinĭ.

Cércă iérăşĭ c'uă armată,
Sub comanda luĭ Ferchatŭ. —
Paşa, c' óste echipată,
Către Dunăre-a plecatŭ.

Căută, în meḑiulŭ veriĭ,
Cu Tătarĭ a ataca
Pe Michaĭ, pe Domnulŭ ţeriĭ,
A 'lŭ constrânge-alŭ fereca.

Curgŭ Tătariĭ mare sumă,
Ca şi valurĭ în oceanŭ,
Şi aşia cam nu e glumă
Cu Ferchat, Tătarĭ cu Chanŭ.

Michaĭ stândŭ precum păstorulŭ
L' a sa turmă priveghindŭ,
Dă la intrigĭ cu piciorulŭ,
Spre ne-amiculŭ seŭ pornindŭ.

Elŭ împarte óstea 'n duoĕ,
Óste frunte de Romînĭ,
Cum ş' adunătură nouĕ,
D'a înfrânge pe păgânĭ...

Căpitaniĭ bătêndŭ vatră
Turtucaia, — demolescŭ
Aĭ Brăiliĭ murĭ de peatră; —
Spre Nicopolĭ se 'ntêlnescŭ...

Pe cândŭ bietulŭ căpitanulŭ
Farcaşĭ Stoica, pe 'ntrecutŭ,
A păţit-o cu aianulŭ,
La Vidin cândŭ s'a bătutŭ.

www.dacoromanica.ro

De serviciulŭ luĭ Chirale,
Ce e dreptŭ, multŭ preţuitŭ,
Domnulŭ strânge a le sale
Mâĭnĭ, frăţesce, mulţiămitŭ.

Unŭ Maghiarŭ, iubite frate,
Ce 'lŭ stimă Vodă Michaĭ,
Căută de a se bate
Şi cu barbariĭ Nogaĭ. —

Michaĭ paloşulŭ ascute
Maĭântêiŭ pentru Tătarĭ;
Bate Chanulŭ câtŭ maĭ iute
Cu armate fórte tarĭ.

Iérŭ Ferchat nicĭ nu apucă
Cu Tătarĭ a se 'ntruni,
Şi speranţa sa nălucă
Ca unŭ fumŭ se risipi...

S'a luatŭ apa la móră
Musulmanilorŭ ş' acum!
Pasŭ cu pasŭ Ferchat mĕsóră
Timpulŭ pusŭ de la Batum;

Cŏcĭ Tătariĭ maĭ departe
De Românĭ fiindŭ loviţĭ,
Cete cadŭ,—sûntŭ cete sparte,
Din 'nainte asvêrliţĭ. —

Ca torentŭ Michaĭ 'ĭ ajunge,
I-a bătutŭ ca vaĭ-de eĭ!
Forţa lorŭ Românĭ o smulge,
Şi Tătarĭ advinŭ pigmeĭ.

Acelŭ colosŭ d'acióie,
Ce Europa spăimântă,
Român-braţulŭ mi ţi 'lŭ móie
Sub lovirea ce ĭĭ dă; —

Şi espiră monstru 'n sânge,
Desarmatŭ şi josŭ têrâtŭ,
Cutezarea i se 'nfrânge,
Dintr 'uă-dată doboritŭ.

Nicĭ nu-e chipŭ să se 'ntru niascĕ
Tătarĭ horde cu Ferchatŭ;
Nevoitŭ fu să priméscĕ,
Paşa, lupta isolatŭ.

Óstea **turcă** glóte şirurĭ,
Uă mulţime de călarĭ,
Are paşĭ muiaţĭ în firurĭ
Şi cu agerĭ armăsarĭ.

Câmpulŭ verde se confundă
Cu turbanele de şalŭ,
Blănĭ pe eĭ i'mbracă bundă
C'uă colóre de şalcalŭ;

www.dacoromanica.ro

Raţa sóreluĭ lucindă
Ardĕ-oţelulŭ înfocatŭ,
Şi c'ună lance scînteindă
Beduinulŭ e armatŭ.

Fulgere se mişcă 'n trupe
D'arme luce fiorosŭ,
Purtându trăsnetu din grupe,
Purtâudŭ ferulŭ veninosŭ.

Şi Româniĭ d'altă-parte
Sbĕră inima în eĭ,
Vitezia focŭ îĭ arde
Cu mânia unorŭ leĭ.

Braţulŭ lorŭ se oţelíse,
Hotărîrea l'e granitŭ,
Înduoiala le perise,
Voindŭ lupţĭ necontenitŭ.

Dupĕ ce Michaĭ tătare
Bătu ostĭ, cum s'a căḑutŭ,
Ca unŭ vulturŭ pe prăḑĭ tare,
Peste Ferchat a căḑutŭ...

Verşiunată bătălie
Şi 'ncăĭrărĭ de trupe marĭ
S'a urmatŭ.—Chiarŭ nu se scie
Câţĭ căḑură adversarĭ.

Tunetulŭ detunându fórte
Multŭ departe s'auḑitŭ;
Vocea Angeluĭ de mórte,
Musulmaniĭ a 'ngrozitŭ.

Desfăcută-armata fuge,
A luĭ Ferchat celŭ bĕtrânŭ.—
Paşa la Stambul aduce
Plângere pentru Românŭ;

Cu Michaĭ la capŭ n'o scóte
Nimenĭ!!. ḑise desperatŭ.—
Turciĭ credŭ pe eĭ că póte
Alachŭ este mâniatŭ.

A perdutŭ ş'atuncĭ bătaia
Turculŭ, câtŭ s'a fostŭ sumesŭ,
Ca unŭ puiŭ câudŭ îlŭ ia gaia
De la cloşcă pe unŭ şesŭ!..

www.dacoromanica.ro

IV.

Într'uă luptă necurmată
Curse timpu de optŭ lunĭ,
Neputându şi Turcĭ uă-dată
Să învingĕ pe Românĭ.

Semiluna cu 'mpĕratulŭ
Se pălescŭ în agoniĭ; [1])
Paşiĭ unulŭ dupĕ altulŭ
Cadŭ şi perde bătăliĭ.

Mahomet c'uă rĕdicare,
Concentrézĕ, dupĕ sfatŭ, —
Formidabilĭ trupe care
Îĭ dă starea de 'mpĕratŭ.

Misirŭ, Tunisŭ, ţerĭ supuse,
Crîmŭ, Egipetulŭ, Damascŭ,
Beilicurĭ câte-avuse
Energiĭ şi forţe 'ĭ nascŭ.

Face tótă détoria
Pên' la beiulŭ celŭ maĭ micŭ,
Cu ranforturĭ, România
Să o facĕ paşalîcŭ.

Cŏcĭ resbelulŭ cu Românĭ
Se lăţesce seriosŭ;
Se abatŭ Mahometanĭ
Din prestigiul gloriosŭ.

Şi ostilĭ Românĭ trecură
Dunărea ca nisce smeĭ,
Şi Rusciucu îlŭ avură
Jeafŭ, în ţipetŭ de femeĭ.

Ş'apoĭ Dîrstorulŭ ca dênsulŭ
L'aŭ bătutŭ, li s'a 'nchinatŭ,--
Şi singeacurĭ dintr'ênsulŭ
De ghiaurĭ s'a fostŭ luatŭ.

Mustafa paş' a păţit-o,
Cum vrĕ-odată nu visa;
Unŭ dervişŭ 'ĭ a tălmăcit-o,
Cândŭ cu óstea luĭ pleca. —

S'apoĭ Hîrsova la vale
Câtŭ Balcanulŭ a căḑutŭ;
Şi chiarŭ Diiulŭ, cŭ a le seale
Verginŭ nu s'a maĭ creḑutŭ...—

Ş'apoĭ Chanulŭ cu Tătarĭ
Inondaţĭ în sânge, rîŭ,
Ruşinaţĭ cădeaŭ, călarĭ,
Cum cadŭ spicele de grâŭ.

www.dacoromanica.ro

Săgeţĭ arme, topuzŭ, lance
Fermecate par' că-era;
Musulmane bairace
În ţĕrână se têra.

Rĕŭ păţiră Turcĭ delii
Şi beşlegĭ, mulţimĭ de Paşĭ;
Ca emirulŭ cu spahii,
Vrêndŭ să facĕ ş' elŭ cevaşĭ...

Nu e glumă, cŭ aste multe
Întêmplărĭ de 'nfioratŭ,
Ne vrêndŭ Vlachulŭ să asculte
De firmanŭ şi de 'mpĕratŭ!

Padişachul, descendinte
Din ilustrul Mahometŭ,
Ş'a adusŭ curêndŭ aminte
D' Alcoran şi de Profetŭ.

Tóte forţele îşĭ pune
De afrontŭ a se scăpa,
Totŭ imperiulŭ s'adune,
Vlach vulcanŭ-a astupa.

Padişachulŭ dă comandă
Luĭ Sinan, vizirŭ ce fu,
De rĕspundere înaltă
Preţulŭ Capuluĭ 'ĭ ceru.

Visurĭ fórte 'ncântătóre
Ce visează unŭ Sultanŭ,
Elŭ se'ncrede pe valóre
Amicieĭ luĭ Sinan. —

Cŏcĭ Sinan fu mâna dreptă
Celuĭ falnicŭ Padişachŭ,
Să arĕte lumi 'n faptă
Că cu elŭ este Alachŭ!

Şi de miĭ maĭ multe sute
A sa óste numĕrândŭ,
Ş' amintéză lupţĭ trecute,
Întregŭ globulŭ tremurândŭ...

De concuistă, rĕsbunare,
Elŭ nimicŭ maĭ josŭ nu va;
Unŭ vlachŭ beiŭ ş' Europa mare
Jugu-ĭ cată a purta.

Precum nuoriĭ totŭ s'adună
Greĭ, cu trăsnete 'ncărcaţĭ,
Prevestindŭ uă rea furtună
Peste câmpĭ întunecaţĭ;

Precum dĕrŭ se mişcă nuoriĭ
Despre baltă, de ploĭ marĭ,
Ast-felŭ curgŭ închinătoriĭ
Semiluneĭ cruţĭ şi tarĭ.

www.dacoromanica.ro

Cum cânta-vomŭ dérŭ, o! Musă!
Pregătirile-ostăşescĭ!
Şi mişcarea cea produsă
Pentru inimĭ românescĭ? —

Cum cânta-vomŭ desvoltarea,
Celorŭ fapte, — geniu rarŭ?
Pe Michaĭ şi 'mbărbătarea,
Façă óstea cŭ adversarŭ!

L' ale Ţereĭ lungĭ confine,
Óstea pusă pe piciorŭ
De resbelŭ, părea că'ĭ vine
Toţĭ Archangelĭ d'ajutorŭ. —

Sunetŭ agerŭ de victoriĭ
Pe totŭ bravu 'nflăcăra,
Şi în **Domnulŭ**, luptătoriĭ,
Ţéra, drepturĭ apăra!...

V.

Michaĭ Bravulŭ ş' a sa dómnă,
Purtându titlurĭ strămoşescĭ,
Se umbrescŭ subt uă corónă
A puterei românescĭ.

Ochĭ în ochĭ priviră senine
Strălucirĭ soçĭ avea;
Domnulŭ liniştitŭ se ţine,
Stanca Dómna îĭ vorbia.

Dómna Stanca ş' a sa fiică
Flórea, voevoдiĭ fiĭ, —
Întruniaŭ virtute-antică
Frumuseţeĭ celeĭ viuĭ.

— «Grele gônduri te muncesce
«Soçulŭ meŭ, stŏpânulŭ meŭ!
Ţise ea, nădăjduesce,
«Este mare Dumneдeŭ!

— Aşia, sânta datorie
«D' a lucra pênĕ 'nsfârşitŭ
«Este, a ţisŭ la soçie
Michaĭ Domnulŭ celŭ măritŭ.

— Déră suferĭ! cunoscŭ bine,
«Dupĕ cele ce mĭ aĭ spusŭ;
«Uă durere simţŭ în mine,
«Orĭ-şi-câtŭ te afli susŭ.

www.dacoromanica.ro

— Ce felŭ nu? Michaĭ apasă
Vorba; este 'ntre crestinĭ
«Vînzătorĭ,—de care'ţĭ pasă,
«Între-aĭ teĭ, ca şi 'n străinĭ...

«Turculŭ este leŭ şi féră,
«Mahometŭ, înfuriatŭ,
«Ca să stérg' a nóstră ţéră
«Din fiinţă, s'a juratŭ.

«I-a ţisŭ **Domnul**: Staĭ păgâne!
«Biciŭ voinţa-mĭ te-a alesŭ;
«Către vetrele române,
«Staĭ! opresce alŭ teŭ mersŭ!—

«Espiándŭ aşia păcate
«Ce strămoşĭ aŭ uneltitŭ,
«Vetrele ne-aŭ fostŭ călcate;
«Essistenţa o-amŭ cerşitŭ. —

«Dérŭ trecut-a anathemulŭ! —
«Prin angelicĭ arĕtărĭ,
«Desfăcutu-s'a blestemulŭ
«De barbarĭ şi de călcărĭ.—

«De la mórte la viéţă
«Ţéra mea a rĕdica,
«Să 'ncălţescŭ inimĭ de ghiaţă,
«Sufletŭ, gloriĭ îĭ voiŭ da.

«Toţĭ Românii una ţine,
«Braţulŭ lorŭ e braţulŭ meŭ:
«Eĭ daŭ sânge pentru mine,
«Să scăpămŭ din totŭ ce-e reŭ.

«La nevoĭ, de ajutóre
«Amŭ tractatŭ şi cŭ-aliaţĭ:
«Legăturĭ mêntuitóre
«Pentru ceĭ amenințaţĭ. —

«Amŭ juratŭ ca Crestinismulŭ
«Să opréscă féra 'n locŭ:
«Să nu 'mparţĕ Islamismulŭ
«Mórte, sabie şi focŭ...

«Dérŭ ruşine ce vĕţurămŭ!
«Gôndu lorŭ era spurcaţŭ. —
«Cândŭ maĭ mare focŭ avurămŭ,
«Jurămêntulŭ s'a călcatŭ.

«Batori, în legătură,
«Ascundea unŭ mêrşavŭ scopŭ,
«Ca să 'mĭ facĕ 'ncurcătură,
«Să m'arunce într'unŭ hopŭ.

«Şi Rodolfo împĕratulŭ
«Ca şi Ungur' una e;
«Elŭ respect' atuncĭ tractatulŭ
«Cândŭ câstigă vre unŭ ce!

www.dacoromanica.ro

«Ca să'şĭ facĕ dresurĭ, gata,
«Vorba 'ĭ e de galantomŭ;
«Nu mĕ 'ncreḑŭ şi chiarŭ în tata,
«E vicléna vulpea omŭ!

«Ca lumina 'mĭ este Ţéra
«Scumpă, scie Dumneḑeŭ;
«A vînḑĕrĭĭ crudă féra
«O urescŭ ş'o blestemŭ reŭ! ..

«La aceĭ ce îmĭ făcură
«Reŭ şi curse mi aŭ întinsŭ,
«Le plăti-voiŭ c' uă mĕsură
«Pênĕ unde m' aŭ împinsŭ.

«Dérŭ în **Domnulŭ** amŭ credinţă!
«Şi mĕ réḑemŭ pe Românĭ;
«În a patrieĭ fiinţă,
«De a 'nvinge pe păgânĭ.

«În viteziĭ Banĭ, Spătarĭĭ,
«Căpitanĭĭ, boiărĭ frunţĭ,
«Vênătorĭĭ şi călarĭĭ,
«Óste, stégurile 'n luptĭ!..

«Acum dulcea mea soçie
«Şi pericolĭ se 'nmulţescŭ,
«Miĭ de lupte grozăvie
«Timpiĭ greĭ ne grămădescŭ.

«Aşia dérŭ mi te gătesce
«Cu domniţa a pleca;
«Din pericolĭ te feresce,
«Tu în luptă a nu sta.

«În Ardealŭ e uă cetate,
«Alŭ Creştinilorŭ domnĭatŭ,
«Mergĭ acolo, câtŭ se póte
«E Sibiiulŭ apăratŭ;

«Pênĕ lupta terminată
«Scopulŭ meŭ va 'ncununa,
«Şi atuncĭ pré lăudată
«Sóçia mea t'eĭ înturna.

— Oh! că cugetulŭ îmĭ ḑice,
«Soçulŭ meŭ! Măria ta!
«Unŭ minutŭ pré neferice
«Pentru cândŭ te-oiŭ asculta;—

«Alŭ meŭ ḑugetŭ ḑice 'n mine
«Lucrurĭ ce mĕ 'nfiorezŭ;
«Să te lasŭ, să plecŭ, nu'mĭ vine!
«Mĕ temŭ, Dómne, că te perḑŭ!...

— «Nu, soçia mea, ia sémă,
«Inemiculŭ este-aci!
«Trompa lupteĭ aḑĭ mĕ chiamă,
«Spada 'n sânge voiŭ roşi.

www.dacoromanica.ro

«Destinata-mĭ este mare,
«Totŭ aşia este ş' a ta; –
«Oh! iubito! 'n lăcrimare,
«În resbelurĭ nu poţĭ sta,

«Ci în strămoşescĭ palate,
«L' alŭ Mailaţilorŭ căminŭ,
«Sufletu-ţĭ de pietate
«Şi de pace va fi plinŭ.

«Rógă' Sânta-Născétóre
«Cu căldur' a ne-ajuta;
«Ea ne e mêntuitóre
«Orĭ şi cândŭ o vomŭ ruga...

— Ceruile! ce-auḑŭ? Părinte!
«Cum lăsa-voiŭ soţiulŭ meŭ?
«Mĕ coprinde jélea, Sânte!
«Pré 'ndurate Dumneḑeŭ!

— Dulcea mea scumpă soţie!
Cu blândeţe elŭ a ḑisŭ,
«Timpŭ pré lungŭ nu o sĕ ţie,
«Astă-ḑĭ viteziĭ 'mĭ e scrisŭ.—

«Adă-mĭ spada şi-mĭ o 'ncinge
«Cŭ a ta mâuă, 'n cătărămĭ
«Pune-mĭ zaoa, şi nu plânge!
«Sóţia mea, celŭ paloşĭ dă-mĭ!

«Adă-mĭ scumpă bărbăţie
«Şi 'nfocate sărutărĭ!
— «Dumneḑeŭ să mi te ţie
«Prin totŭ locu 'n depărtărĭ!..

Duoĕ raḑe de lumină
Strălucescŭ în ochiĭ lorŭ,
Bate 'n sênulŭ lorŭ divină
Uă scînteie de amorŭ.

Ochiĭ lorŭ zărescŭ pe-dată
Voivoḑĭ aĭ lorŭ copiĭ;
La domniţa Flórea cată
Ochiĭ mameĭ de pe fiĭ.

Ca uă rosă surîḑêndă
Şi florica lăcrima,
Stanca Dómna, tremurândă,
Către soţu-ĭ se ruga.

Déră soţu-ĭ, omulŭ mare,
Cu unŭ ochiŭ înflăcăratŭ,
Privia ceriulŭ cu 'nuorare,
D' a sa ţéră preocupatŭ...

www.dacoromanica.ro

VI.

Haĭ! băiete 'n bătălie!
Haideţĭ fraţĭ! haideţĭ Românĭ!
Voĭ copiĭ cu vitezie
Să dămŭ peptulŭ cu păgânĭ...

Că sûntŭ dulcĭ aste minute
Care sufletulŭ mărescŭ;
Sânta-Cruce să ajute
La totŭ neamulŭ creştinescŭ!

Tótă óstea 'n Românie,
Cu unŭ focŭ aşia cântându,
Pune multă bărbăţie
Malulŭ ţereĭ apĕrându.

Cu boiărĭ şi micŭ şi mare
Datoria ş' aŭ făcutŭ,
Scutulŭ luĭ Michaĭ e tare,
Ósteĭ peptu nestrăbătutŭ. —

Michaĭ face să opréscă
Lupta 'n Giurgiu, că n'a 'nvinsŭ
Năvălirea cea turciască
Malulŭ stângŭ ce a coprinsŭ. [1])

Unŭ maĭ sigurŭ locŭ elŭ cată,
Să se lupte pe câmpiĭ,
D'a învinge cea armată
De atâtea sute miĭ ..

Dĕrŭ vecinĭ puterĭ alĭate,
Ce maĭ ţicŭ? ce socotescŭ?
Nu şi ele-amenințate
Ca Românĭĭ se găsescŭ?..

Ungurĭ, Nemţiĭ de departe
Cam pe mânic' o-a băgatŭ:
La vecinŭ cândŭ casa arde
Foculŭ trece peste satŭ. —

La Ungaria se uită [2])
Toţĭ, Germanĭ aŭ tremuratŭ;—
Soleiman... [3]) ca cine 'lŭ uită
Cândŭ Vien'a 'ncongiuratŭ?..

Ca ş'acum cu 'nverşunare,
Luându Turcĭ acestŭ avêntŭ,
În totŭ locŭlŭ subjugare
Vorŭ aduce pe pământŭ.

www.dacoromanica.ro

Haide! haĭ! se hotărîră
Pe tractatŭ oştirĭ a da:
Ca să scape, să gôndiră,
Fie care vatra sa.

Pên' atuncĭ dérŭ ce-o să fie?
E periclu mare, greŭ! —
Ajutorŭ cândŭ o să vie,
Îlŭ maĭ scie Dumneḑeŭ.

«Românĭ! ḑise Michaĭ Unsulŭ,
«Cine-asteaptă la străinŭ
«Ajutorŭ, e vaĭ de dênsulŭ!
«N'are viaţă, nicĭ căminŭ!..

«Multŭ maĭ bine e d'a 'şĭ face
«Fie-care lucru luĭ;
«Lasălŭ pe străinŭ în pace,
«Chipŭ şi miḑlocŭ altulŭ nu-e!

Ţinŭ consiliŭ căpitanĭ
Pentru luptă, cum vorŭ sta,
Sfătuitu-s'aŭ şi Banĭ,
Şi pe Domnulŭ asculta.

Maĭ mintoşĭ, Michalcea Banulŭ
Şi cu Manta chipzuia,
Preda Spătarŭ, Fărcăşanulŭ
Popa, Buzescĭ se unia; —

Sêrbulŭ, Gheorga, mulţĭ la numĕrŭ
Căpitanĭ, ş' Albert Chiral
Cu cea atilă pe umĕrŭ,
De 'ntrecea unŭ generalŭ;

Iéră Radul, celŭ maĭ june
Dintre fraţĭ, Calomfirescu, —
Pumnândŭ spada, la toţĭ spune
Foculŭ seŭ celŭ românescŭ;

Radulŭ căruĭ nume 'lŭ scie
Praga şi 'mpĕratŭ germanŭ:
Salută 'n căsătorie
Pe principele-Aèdeleanŭ. —

«Bine dérŭ, copiĭ, pe bine!..
Michaĭ Domnulŭ le-a vorbitŭ,
«Să veniţĭ acum cu mine!
«Acelŭ locŭ e nemeritŭ! —

«Maĭ pe Neajlofŭ la strêmtóre,
«Între codri şi 'ntre malŭ,
«E bunŭ locŭ de vênătóre
«Pentru turcĭĭ luĭ Sinanŭ.

«Aşeḑêndŭ peste colnică
«Óstea, la podŭ şi 'n câmpiĭ,
«Precum nuorulŭ s'aridică
«Vomŭ da grósnicĭ bătăliĭ!..

www.dacoromanica.ro

D'uă părere-uă cugetare,
Toţĭ ascultă pe Michaĭ,
Ş'a mugitŭ în depărtare
Câmpulŭ d'óste şi de caĭ.

Precâtŭ timpulŭ dĕrŭ îĭ értă,
Eĭ pe Neazlofŭ se 'ntărescŭ.
Óstea tabără, — cu artă
Şanţurĭ, tabiĭ pregătescŭ.

De şi braţe sûntŭ puçine
Lêngă Turciĭ ce sosiaŭ,
Ş'ajutórele vecine
Tocm' atuncĭ întârdiaŭ,

Trompa falnică rĕsună,
Că momentulŭ a sositŭ,
Bate inima română
De unŭ focŭ neobositŭ.

Pe stindarde strĕlucesce
Crucea ş'acuila în sborŭ ; —
Sórele d'Augustŭ isbesce
D'arme-unŭ câmpŭ scînteitorŭ.

Podulŭ gôrleĭ ocupară
Cătănime, vênătorĭ,
Şi la spate se 'ngrupară
Verdişorĭ şi Roşiorĭ ; —

Câţĭ pe josŭ şi călărime
De judeţe dorobanţĭ;
Cu caĭ micĭ, dĕrŭ cŭ agerime,
În bătaie ca turbaţĭ.

Cursieriĭ rodŭ zăbala,
Batŭ pământulŭ şi nichezŭ ;
Surle ostăşescĭ chimvala
Cântecŭ aspru repetezŭ.

Cândŭ tempesta se arétă,
Într'uă clipă schimbă totŭ,
Vêntu 'ncepe ca să bată,
Dese fulgerĭ nuoriĭ scotŭ,

Codriĭ vîjie de spaĭmă,
Paserĭ, fearcie alergŭ,
Rîurile maĭ cu sémă
Unda turbură cândŭ mergŭ.

Cŏcĭ conflictulŭ este tare,
Supuşĭ morţiĭ adversarĭ ;
Precum e nisipu 'n mare,
Turciĭ vinŭ, ca valurĭ marĭ. —

Călărimea otomană
Renumita pe atuncĭ,
Îţĭ prindea giretu 'n gónă,
Ca uă pasĕre pe stêncĭ;

www.dacoromanica.ro

Lêngă luptă şi deprinsă
Cu mulţimĭ de prăḑĭ purtându;
Pên' la Neazlof fu întinsă,
Grupe-enorme rându în rându.

Otomana avangardă
De maĭ multe ḑecĭ de miĭ,
În posiţie de gardă,
Stă pe malurĭ şi 'n cămpiĭ;

Ca locustele când vine,
Rele, fómete-aducêndu,
Tóte locurîle sûntu pline
De turbane furnicându.

Michaĭ Domnulŭ îĭ privesce
Tăbăriţĭ unde era;
Numaĭ apa 'ĭ despărţesce,
Dérŭ nu 'ĭ póte numěra. —

Adversariĭ façă 'n façă
Se găsescŭ şi se mĕsorŭ
Cu despreţŭ, dérŭ în speranţă
Aşteptŭ lupta, scopu lorŭ. —

Icarŭ Româniĭ de cea parte
Gurĭ de focurĭ ascundea,
Gata sûntŭ s'aducĕ mórte
Orĭ şi unde vorŭ cădea.

Şi 'ncărcate topchanele
Turciĭ nu le-aveaŭ maĭ josŭ,
Purtându cară cu ghiulele
De calibru monstruosŭ.

Şi aşia pădurĭ d'armate
Lungulŭ apeĭ ţermuiaŭ,
Una Turciĭ peste sate
Către Neazlofŭ totŭ roiaŭ.

Aripĭ ţine călăraşiĭ,
Moldoveniĭ d'ajutorŭ;
Chiarŭ sosiră şi cazaciĭ [4])
Când a fostŭ maĭ mare zorŭ.—

Pênĕ 'n ḑiuă, cum se spune,
D'ambe părţĭ lupt 'a 'nceputŭ;
Ş' uă piósă rugăciune
Michaĭ Domnulŭ a făcutŭ.

Pênĕ séra ḑiua 'ntrégă
Michaĭ óstea mbărbătă;
Pe spumatŭ cursĭerŭ alérgă,
Foculŭ barbarŭ înfruntă.

Când duoĭ nuorĭ purtaţĭ de vênturĭ
De uă-dată se 'ntêlnescŭ,
Se ajungŭ îu multe rônd urĭ,
Se isbescŭ şi se ciocnescŭ,

www.dacoromanica.ro

Români-astfelŭ năvăliră
Atacându pe inemicŭ;
Dintr'uă apă şi voiră
Ca să 'lŭ facĕ de nimicŭ.

Feru 'ncrucişându Românulŭ
Cu alŭ celuĭ musulmanŭ,
Şi'ncruntându pe armĕ pumnulŭ,
Rîsŭ făcea de iataganŭ.

Inemiculuĭ rĕspunde
Trimiţându-ĭ plumbu 'n peptŭ,
Şi cu jungiulŭ îlŭ pĕtrunde,
Să 'ĭ dea partea luĭ pe dreptŭ.

Miĭ de arme se rĕdică
Care mórte trimiteaŭ,
Miĭ de trăsnete despică
Nuorulŭ ce le înveliaŭ.

Urlă aerulŭ, detună,
Dealurĭ, codru tremura,
Punŭ viteaza cu toţĭ mână
Patria a uşura. —

Cine ênsă hotărasce
Lupta bravilorŭ cu Turcĭ?
Cine gloria renasce
Pe românulŭ câmpŭ atuncĭ?

Cine? cine-opri roirea
Musulmanuluĭ ferosŭ?
Cine ĭĭ sdrobi pornirea
Şi ĭĭ dete planulŭ josŭ?..

Cându fu ḑiua maĭ trecută
Cu 'nŭ succesŭ necunoscutŭ,
Gemea podulŭ d' óste multă,
Sub alŭ focurilorŭ scutŭ.

Călăreţĭ roiaŭ pe punte
Să răsbune sântŭ ogeacŭ;
Ianicerulŭ Paşă, 'n frunte,
Purtându verdele singeacŭ; —

Cŭ alŭ seŭ ferŭ tăiosŭ ca foculŭ
Alŭ seŭ fulgerŭ scăpăra,
Lăsându mórte pre totŭ loculŭ
Şi stindardulŭ apĕra...

«Bateţĭ pe némicĭ în cóste!
«Daţĭ pe eĭ! ĭĭ dumicaţĭ!
A ḑisŭ Michaĭ către óste,
«Acum, copiĭ, mĕ urmaţĭ!!

Şi aşia pe totŭ oşteanulŭ
Inimându-lŭ câtŭ dură,
Trase spada, căpitanulŭ,
Lovi calulŭ şi sbură.

www.dacoromanica.ro

Cându se surpă vre uă stêncă
Dintr'unŭ munte, detunându,
Ploă petre 'n vale-adêncă
Ş'o preface în mormêntŭ,

Ast-felŭ Michaĭ, în mişcare
Purtându trăsnetulŭ în sborŭ,
Mi-ţĭ ficsa ăĭ Paşĭ călare,
Cu unŭ ochiŭ hotăritorŭ.

Cu unŭ braţŭ a smulsŭ, eroulŭ,
Ianiceruluĭ drapelŭ,
Şi cu stângulŭ sparse nuorulŭ
Ce da focurĭ către elŭ.

Aman! strigă dându pe spate,
Lovitŭ d'arma luĭ Michalŭ,
Caraiman Paşa se bate
Pêně 'n baltă de pe calŭ.

Şi unŭ negru sânge curge
P'a sa urmă, unŭ şioiŭ,
Barba, nesimţindu, elŭ smulge,
Muşcându balta de noroiŭ.

Prinde spaimă ceĭ de faţă;
Caiĭ sărŭ, se 'ncurcŭ, lovescŭ,
Nicĭ de frêŭ nu iaŭ povaţă,
Cóma 'n frunte-le sburlescŭ.

Căpitanulŭ înainte,
Trăsnetulŭ seŭ repeta;
Şi în lupta cea ferbinte
Pe Vizirul căuta.

Pe Vizirulŭ ţi'lŭ zăresce,
Spătosŭ, crudulŭ renegatŭ,
Care pe podŭ se silesce
A da ordinĭ desperatŭ.

Déră Turciĭ nu 'lŭ ascultă.—
Michaĭ şi luĭ îĭ gătia
Mórte, ce 'ngrozi pe multă
Sémă d'ómenĭ maĭ colea.

Ast-felŭ terminŭ puse 'ndată
Pe némicĭ descoragêndŭ
La uă luptă 'nverşunată,
Michaĭ, victimĭ seměnându. —

Iearŭ Sinan, Sinan ce fuse
Comandantŭ nefericitŭ,
Diuţi 'n gură şi 'ĭ perduse,
Că în Neazlofŭ s' asvêrlitŭ.

Când aĭ morţiĭ fură pradă,
Uă mulţime luptătorĭ,
Ca şi umbra pere 'n dată
Planulŭ celorŭ trădătorĭ...

www.dacoromanica.ro

Lepădatulŭ de credinţă,
De unŭ paşă strînsŭ legatŭ,
Tîrâtorŭ cu umilinţă
La Turcĭ, Michnea, renegatŭ,

Trece c' uă-aripă turcească
Malu 'n josŭ, — stejarĭ bĕtrânĭ,
Căutândŭ ca să loviască
De la spate pe Românĭ. —

Dérŭ rĕmaseră 'n ruşine;
Prin pădurĭ, cum şi Sinan,
Ca dihoru, 'n mărăcine
S'ascundŭ Michnea şi Hasan ..

Duoĕ tunurĭ, p'uă colnică,
Comandate de Chiral,
Vérsă trăsnetŭ, trăsnetŭ pică:
E Tartarŭ aprinsŭ pe malŭ.

Estasĭată e turcimea
D'astŭ craterŭ fulgerătorŭ;
Prinde inimĭ românimea
Subt celŭ scutŭ triumfătorŭ.

Ş'orĭ ce inimă vitéză,
Ş'orĭ ce sufletŭ cu avĕutŭ,
Concură atuncĭ să véḑă
Pe neamiculŭ ţĕri 'nfrântŭ.

Turcĭĭ fugŭ mâncând pămêntulŭ,
Azraelŭ îĭ spăimânta;
Mulţĭ delĭĭ ş'aflaŭ mormêntulŭ,
Cari 'n frunte se lupta.

Dupĕ cruntă bătălie
Ce ţinu numaĭ uă ḑi,
Lêng' a morţilorŭ făclie
Bucurie s'auḑi;

Surle resunaŭ fanfara
De victorĭĭ la Românĭ,
Rĕsunat-a tótă Ţéra
Că învinse pre păgânĭ!

A crestinilorŭ salvare,
Prin acésta aclama,
A Românilorŭ purtare
Timpĭ eroicĭ rechiăma!

Pe Michaĭ îlŭ încunună
De succesŭ nemărginitŭ,
Fama gloria străbună
Pe eroŭ l' acoperitŭ.

Nóptea ênsă pré gelósă
Vĕlŭ atêrnă 'ntre oştenĭ; —
Bătălia sângerósă
Încetă 'n Călugărenĭ . [5])

www.dacoromanica.ro

VII.

Ună tempestă cum se trage
De la câmpĭ pe culmĭ înalţĭ,
Prin consiliŭ, se retrage
Tótă óstea la Carpaţĭ.

Acolo şi Ardeleniĭ
Ajutóre aŭ sositŭ,
Osebitŭ de Moldoveniĭ
Fraţĭ Românĭ ce-aŭ maĭ venitŭ.

Între Rucărŭ, pe frumóse
Dealurĭ cu pădurĭ şi stêncĭ
Şi pe văile umbróse
Sûntŭ Creştinĭ aliaţiĭ strênşĭ.

Curtea-d'Argeşĭ, Capitalĕ
A luĭ Negru din'ceputŭ,
Tresări, ca 'n ḑi de fală
Pe Tătarĭ cândŭ a bătutŭ;

Câmpu-Lungu de ună parte
Şi Tîrgoviscea p'aci,
Munţĭ şi rîurĭ ce 'ĭ desparte
Cu mirare îĭ privi.

Curgŭ stindarde care-aduce
Ajutorŭ pentru Crestinĭ,
Cavaleriĭ de sânta Cruce
Batŭ în pintenĭ, de ferŭ plinĭ.

Chiarŭ ducatulŭ de Toscană
P' Archiducele-a trimisŭ, —
Şi din liga cea germană
Contigente ş' a înscrisŭ.

Ungurĭ, Nemţiĭ, Românime,
Populĭ, nobiliĭ armaţĭ, —
Concura cu cătănime,
Căpitaniĭ ceĭ cercaţĭ. —

Unŭ corpŭ mare desvoltară
Peste munte coborîţĭ,
Văĭ şi dealurĭ ocupară,
În colóne tăbărîţĭ.

Michaĭ Domnulŭ ia de mână
Căpitaniĭ şi oştenĭ;
Fruntea ósteĭ cea română
Salută pe-Italienĭ.

www.dacoromanica.ro

Aliaţiĭ vinŭ în frunte
Cŭ-amicalĭ manifestărĭ,
Iearŭ Româniĭ le respunde
Cu ferbinţĭ îmbrăţişărĭ.

Într'uă ḑi de dimineaţă
Totŭ oşteanulŭ se gătia;
Căpitaniĭ plinĭ cu viaţă
Planulŭ lupteĭ pregătia

Cavaleriĭ la sorţĭ trage; [1])
Eĭ vorbescŭ a concura
În Tîrgoviste să bage
Iasc' aprinsă ş' a o mina,

Recunóscere să facĕ
Peste Turciĭ Ianicerĭ,
Înainte ca să trécĕ
Vre unŭ corpŭ de cavalerĭ.

Turciĭ multŭ înaintase
Cu oştire de ajunsŭ,
Centrulŭ ţereĭ ocupase,
De Tîrgovisce maĭ susŭ.

Bucurescĭĭ îlŭ făcură
Magasinĭ de zacherea,
Monastirĭ eĭ le umplură
Cu muniţiĭ de gemea.

Iearŭ Tîrgoviscea 'ntărirĕ
Cu marĭ şanţurĭ şi cu murĭ,
Parapeturĭ construiră,
Şi cu tabiĭ p'împregiurŭ.

Dese eĭ făcêndŭ eşire,
Pênĕ 'n munţĭ înaintaŭ,
Cu Creştiniĭ întêlnire
Dese lovieturĭ aveaŭ.

Cavalerii s' aprindŭ tare
Şi se dispută la sorţĭ.
Scóte sorţiulŭ fie-care
Pentru glorie şi forţĭ.

Ese-unŭ june blondŭ ca crinulŭ
Sveltŭ şi agerŭ înfocatŭ,
Cu despreţŭ privindŭ scrutinulŭ,
De locŭ sorţiulŭ n'a luatŭ.

Elŭ păşesce cu mândrie.
Trage spada 'nfiorându:
—«Cavaleriĭ! vè 'ncredeţĭ mie!»
A vorbitŭ la toţĭ derându.

«Cine vĭaţa îşĭ iubesce
«Póte aicĭ a rĕmânea,
«Cine nu, şi dérŭ voesce,
«Vie! — Jurŭ pe spada mea,

www.dacoromanica.ro

«Că în fruute şi la mórte,
„Cavalerĭ, eŭ gata sûntŭ; —
»Amŭ unŭ sânge nobilŭ fórte,
«Din al Crişiuluĭ pământŭ.

„Bunĭ, străbuni meĭ, uă-dată,
«Tăie calea la Tătarĭ,
„Fără care-Europa tótă
«Era 'nvinsă de barbarĭ;

„Radul, Dragoşĭ, nobilŭ sânge,
«Din străbuni meĭ aŭ fostŭ;
«De bravurĭ nu îmĭ veţĭ plânge!..
«Ca ostaşŭ, voiŭ fi la postŭ;

„Vitezia cautŭ parte
„În totŭ locŭlŭ s'o găsescŭ,
«Setea lupteĭ peptu 'mĭ arde
«Pentr' unŭ nume strĕmoşescŭ!

«Cavalerĭ! cu mine-acuma!..
«D' alde sorţĭ eŭ nu visezŭ;
«Să dămŭ Turcilorŭ de urmă,
«Să 'ĭ învingemŭ, asta credŭ!...

Acestŭ june se avêntă
Pênĕ 'n cortulŭ luĭ Michaiŭ.
Paloşulŭ în josŭ împlântă
Pe piciorulŭ unuĭ plaiŭ.

— «Domnulŭ meŭ! acesta ḑise,
„Basarabe, mare Domnŭ!
„Găsescŭ căile deschise
»La onóre pentr'unŭ omŭ!

«La bătaia ce re'ncepe
«Cu Sinan, teribilŭ Turcŭ,
«De-astă-dată voiŭ începe
«Eŭ, — în frunte să mĕ ducŭ;

«Vinŭ a 'ţĭ cere învoire
«Şi oşteniĭ maĭ inimoşĭ,
«A sfida cu hotărîre
«Prin totŭ locŭlŭ Turcĭ feroşĭ;

«Ş'apoĭ óstea numerósă
«În campaniĕ va intra;
„Mare luptă sângerósă
«Cavaleriĭ vorŭ afla. —

— „Déca vreĭ cu stăruinţă
«Recunósceriĭ şi cercărĭ
«Şi învingerĭ cu putinţă
«De a face, ia călărĭ

«Din catane; mergĭ cu **Domnulŭ!**
Cestuĭ june Vod' a ḑisŭ;
«Nicĭ unŭ picŭ să te ia somnulŭ;
«Fiĭ prudentŭ, viteazŭ deschisŭ!»..

www.dacoromanica.ro

Cavalerĭ 'nmărmuriră
De astŭ june, unŭ omŭ noŭ,
De coragiu-ĭ amuţiră;
Toţĭ ţinŭ ochiĭ pe flăcăŭ.

Disputele cavalere
De la sorţĭ a contenitŭ;
Fără locŭ de 'ntârdiere
Mulţĭ cu junele-a pornitŭ

Dérŭ câţĭ-va Maghiarĭ se cértă
Că onérea s'a călcatŭ,
Pentru ce în avangardă
Să comande unŭ băiatŭ?

Acestŭ lucru nu le place,
Sûntŭ atinşĭ la sufletŭ chiarŭ:
Bortitură 'n ceriŭ se face,
Ca cum Zefs' arŭ fi Maghiarŭ!

Cine ênsă e-acestŭ june
Care minţile-a ocupatŭ?
Despre elŭ maĭ mulţĭ ne spune
Ca de fĕtŭ-frumosŭ în satŭ.

Îlŭ cunósceţĭ, camarade?
Vĕrule Transilvăneanŭ?
Iea! ne spune şi tu frate
De pe Putna Moldoveanŭ?

Acestŭ june, ne respunde
Maĭ de colo unŭ ostaşŭ,
Se amestecă orĭ unde
Vérsă sânge cinevaşĭ..

E fiinţă pré ciudată:
Nu e Némţŭ, nu e Maghiarŭ;
E unŭ june ca uă fétă,
Îlŭ scimŭ noĭ de la Chiuarŭ.

Ş' orĭ şi cum elŭ se numesce,
E d'unŭ sânge cu Bogdan. —
Jicmont pe elŭ îlŭ inbesce,
Ca pe celŭ dêntîiŭ Crişian.

Auḑiţĭ acu orĭ cine?
Unŭ copilŭ, iea! cavalerĭ,
V'a făcutŭ colea ruşine
Comandându alibarderĭ?

Decĭ onórea asteĭ lupte
Numaĭ dênsulŭ va lua,
Că sciu a merge 'n frunte
Cu némică a se lupta.

Ma, tătâni-seŭ ce face?
Unde e? cum n'a venitŭ?
Elŭ cu Jicmont făcu pace,
Dupe sfăḑĭ necontenitŭ.

www.dacoromanica.ro

Jicmont bietŭ fusese mire,
Cŏcĭ abia s'a însuratŭ; —
E 'n regéscă încuscrire,
Luându fétă de 'mpĕratŭ. —

Elŭ bietŭ, de! alene vine,
Nu 'ĭ pré arde de resboiŭ,
Pe Bogdan cu dénsu 'lŭ ţine
Vrêndŭ să vie amênduoĭ.

Déră Batori s'aştéptă,
Jicmont, principŭ Ardeleanŭ;
Elŭ sosesce pentru fóptă
De resbelulŭ musulmanŭ...

Ast-felŭ mi-'ţĭ vorbia oşteniĭ
La piciorulŭ unuĭ plaiŭ;
La unŭ locŭ Transilvăneniĭ
Cu Românĭĭ luĭ Michaiŭ.

Trompele s'audŭ, fanfară
Pomposŭ falnice rĕsunŭ;
Aliaţiĭ se mişcară,
Căpitaniĭ se adunŭ.

Pe Principiulŭ salutează
Sigismundul Ardeleanŭ;
L' Archiduce 'naintează,
Renumitŭ Massimilian. —

Şi Michaĭ şi Sigismundulŭ,
De nevoie înfrăţiţĭ,
La unŭ locŭ 'ĭ adună vêntulŭ
De restrişte ocoliţĭ.

Ḍi de gloriĭ! de 'nfrăţire
Pentru Creştinĭ aliaţĭ!
A Europeĭ strălucire
Reunită e'n Carpaţĭ!

— «Te găsescŭ acum cu bine!
«Mare Dómne Basarab!
«Eŭ amŭ spus-o pentru mine
«Că voiŭ fi aicĭ îngrabŭ...

Voiosŭ braţe-a 'ntinsŭ Crişianulŭ
Bogdan, cărnĭ 'ĭ a rĕspunsŭ
Michaĭ Domnulŭ: «Este anulŭ
«De la noĭ de cândŭ te-aĭ dusŭ!..

După multă curtenire
Luĭ Michaĭ, că Turcĭ a 'nvinsŭ,
Pregătit-aŭ de oştire
Unŭ ospĕţŭ de drumŭ întinsŭ.—

Falnicŭ cupa coronată
Mare-ospĕţu ocolia,
Pên' la rege, înfocată
Ŭă urare toţĭ scotea.

www.dacoromanica.ro

Dérŭ pré lungŭ ospĕţulŭ ţine,
Cu danţŭ, mese şi urărĭ;
Ḑiua trece, nóptea vine,
Arḑêndŭ focurĭ pe cărărĭ.

Luna splendidă-ocolesce
Firmamentulŭ seninosŭ,
Şi pe trupe strĕlucesce
Disculŭ eĭ celŭ albiciosŭ.

Inimĭ june şi 'nfocate
Bucuria desvălia;
Maĭ târḑiŭ, târḑiŭ în nópte,
Michaĭ cupa 'n mână ia:

— «Căpitanĭ! cu voie bună!
Auḑiţĭ! le-a ḑisŭ celŭ bravŭ,
«În victoriĭ viaţa-e bună,
«Dérŭ amară pentru sclavŭ!

«Să fimŭ bravĭ! Creştiniĭ una
«Ce dorimŭ să apărămŭ;
«Pe neóspiĭ totŭ-d'auna,
«Ţereĭ nóstre, s'alungămŭ!.

«Vedeţĭ tîrgurĭ, cetăţĭ, sate
«Ce-felŭ suferŭ, în ce jugŭ? —
«Plângeţĭ creştinesce state,
«Ce însulte li s'aducŭ!

«Sa nu stămŭ în nelucrare,
«Pentru crucea ce-o mărimŭ;
»S'alergămŭ cu micŭ cu mare
«În păgânŭ ca să lovimŭ!..

— «Ura! ura!... óspi Ţeriĭ,
Ḑis aŭ falnicŭ ăĭ vecinĭ, —
«Mâine resbelŭ, cavalerĭĭ!
«Mâine gloriĭ la Creştinĭ!..

Şi rĕsunetulŭ se duce
Prin totŭ loculŭ, de mesenĭ,
Alegreţe-era pe buse
Zugrăvită la oştenĭ.

Stéoa ḑileĭ nu 'ntârḑie
Orisontele roşindŭ,
Munţiĭ iaŭ colóre viue,
Groşiĭ aburĭ risipindŭ.

Ieară acuila, simbolulŭ
De putere de cetăţĭ,
De pe culmini îşĭ ia sborulŭ,
Să se-avênte dupe prăḑĭ.

Unŭ străinŭ óspe pe-dată
A sositŭ parlamentarŭ;
Domnuluĭ românŭ s'arétă
Unŭ Turcŭ mare, unŭ Tătarŭ.—

www.dacoromanica.ro

P'împregiurŭ c'uă furişare
De ochiŭ, tóte vrea a sci;
Pasi luĭ prepusurĭ are
De spionŭ, cam pe aci.

— «Cine estĭ? şĭ cum te chiamă?
«D'unde viĭ? vre-uă carte aĭ?
«Poţĭ vorbi fără de teamă, —
L'a 'ntrebatŭ Domnulŭ Michaĭ.

— «Sûntŭ trimisŭ de Sarascherulŭ,
«Alŭ meŭ nume Abdalachŭ,—
«Cele bune să dea ceriulŭ
«La raiele, la Beiŭ Vlachŭ!

Şi c'uă lungă reverinţă,
Mâna ducêndŭ pe turbanŭ,
Salută cu preferinţă,
Ca credinciosŭ musulmanŭ.

Uă pădure de armată
Lancele în susŭ lucindŭ,
Împregiuru-ĭ înşirată
Óstea de creştinĭ privindŭ,

Şi Românĭ ş' ajutóre,
Volontarĭ cavalerĭ,
Trupe êncă fumătóre
D'acelŭ sânge vĕrsatŭ erĭ;

Voia totulŭ ca să vĕdĕ
Astŭ străinŭ cu ochiĭ luĭ,
Despre tóte să se 'ncrĕdĕ,
Şi sătulŭ părea că nuĭ.

Dérŭ şi óstea cea creştină
C'ochĭ de Argos îlŭ privia,
Căutătura luĭ străină
Înduioală că dedea.

Şi 'ntr'acestŭ chipŭ musulmanul,
Cândŭ mesagiulŭ seŭ a ḑisŭ.
De treĭ orĭ ş'atinsŭ turbanulŭ,
În satanicu-ĭ surisŭ.

— «Padişachulŭ dă ertare,
Elŭ vorbi, la ce-a trecutŭ;
«Padişachulŭ plânge tare
«Pe aceĭ ce aŭ căḑutŭ;

»Padişachulŭ ḑice pace!
«La raielĭ supuşi seĭ;
«Pe Michal Domnu îlu face
«Celŭ potentŭ alŭ Ţereĭ beĭ;

«Dérŭ oştirile străine
«Să se 'ntórne înapoĭ, —
«Numaĭ astfelŭ nodulŭ ţine
«De tractate între voĭ...

www.dacoromanica.ro

— «Padişachulŭ déca értă,
«Nu putemŭ şi noĭ erta !
«Padişachulŭ déca cértă,
«Noĭ cu armele scimŭ da!..

Scurtŭ rĕspunsŭ ĭĭ dete Domnul,
Fórte scurtŭ, dérŭ sănĕtosŭ.
Mesagerulŭ luându tonulŭ
Unuĭ omŭ necăziciosŭ:

— «Póte-se să nu vreĭ pace
«Cu Sultanu 'ndurătorŭ?
«Tributarŭ vreĭ a te face,
«Cerşindŭ străinŭ ajutorŭ?..

«Află dérŭ ş'acéstă parte :
«Oştile ce aŭ pornitŭ
«Spre Vălenĭ, şi nu departe,
Musulmanĭĭ le-a 'ntêlnitŭ.

»Fórte puçinŭ se ţinură
«Aceĭ frumoşĭ cavalerĭ;
«Morţĭ ca muscele cădură,
«Ceĭ maĭ mulţĭ sûntŭ prisonerĭ...

Bogdan tresări îndată :
— Fiica mea!.. vaĭ! prisonerŭ?.,"
Ḑise cu-inima 'ntristată
Acestŭ nobilŭ cavalerŭ.

«Oh! amorulŭ ! ce durere
«Despre fiica-mĭ mi-a lăsatŭ!
Adăogă dupe tăcere
Bĕtrânŭ omu-essasperatŭ.

Şi Bogdanŭ şi Sigismundulŭ,
Amicĭ buni ca nisce fraţĭ,
P'amênduoĭ 'ĭ ocupă gôndulŭ,
De Augusta pre-ocupaţĭ.

La nuvela ne-aşteptată,
Bietŭ bĕtrânulŭ se jelea,
Se bocea plângêndŭ ca tată
Pentru fiica-ĭ ce perdea.

Profundŭ plânse elŭ ferbinte,
Ce durere 'lŭ a ajuusŭ:
Pentru fiĭ, câtŭ unŭ părinte
Plânge, suferă d'ajunsŭ!

Sigismundu 'lŭ îndulcesce
Promiţêndu-ĭ ajutorŭ,
Că la Turcĭ elŭ pregătesce
Focŭ şi trăsnetŭ arḑĕtorŭ.—

Şi Bogdan lipsitŭ de pace
Dusu-s'a la primiĭ Ducĭ,
Domnulŭ ţereĭ de a 'ĭ face
Ună dreptate chiarŭ atuncĭ,

www.dacoromanica.ro

D'a constrânge cu tortură
Omulŭ care a venitŭ,
Întêmplarea, cŭ-a luĭ gură
Ca să spue desluşitŭ.

Dérŭ în astă 'mpregiurare
Mesagerŭ a dispărutŭ,
Şi 'ntr'unŭ nuorŭ fugindŭ călare
Se făcuse nevĕdutŭ.

Dupe dênsulŭ se luară
Cavalerĭĭ vre-uă câţĭ-va;
Pe Christosŭ eĭ se jurară
De a 'lŭ prinde ş' alŭ lega.

Ca vîrtegiulŭ se tot duse,
De gonacĭ urmatŭ mereŭ,
Blestematŭ de treĭ orĭ fuse
Şi bătutŭ de Dumnedeŭ...

Într'nă clipă toţĭ sciură,
Déru atuncia pré târdiŭ;—
Bine uni 'lŭ cunoscură
Cine-a fostŭ acelŭ beşliŭ,

Care Domnuluĭ vorbise,
Ca trimisŭ de l' adversarĭ,
Şi în tabără venise
Ţinêndŭ capu'ĭ gôndurĭ marĭ...

Din aĭ nŏştri tot-d'auna,
Înstrumente la străinĭ,
Cu Satana ş'aŭ datŭ mâna
Să 'mpileze pe Creştinĭ.

Michnea! Michnea renegatulŭ!
Iearŭ unŭ aspirantŭ la tronŭ,
Era Michnea lepădatulŭ,
Ce venise ca spionŭ.

Dérŭ atuncia şi maĭ tare,
Acelŭ sufletŭ amărîtŭ;
A părinteluĭ 'ntristare
Pasŭ armati-a hotărîtŭ.

Rĕsbunare maĭ arĕndă
Capŭ şi inimă n' atinsŭ,
Precum ura înferbîntă
Capulŭ junilorŭ aprinsŭ;

Ascultândŭ pe acestŭ tată
Care cere ajutorŭ,
Pentrŭ eroica sa fètă,
S'a atinsŭ onórea lorŭ.

Precum tigru mugindŭ fórte,
Vĕdêndŭ puiĭ sângerândŭ,
Se aruncă pên' la mórte,
Însăşĭ carnea luĭ rupêndŭ,

www.dacoromanica.ro

Pe némiculŭ seŭ îlŭ cată
Ca să 'lŭ pótă sfêşia,
Turburatŭ, furîosŭ d'uă-dată
Dupe urma luĭ se ia;

Ast-felŭ armele rĕsună,
Óstea din munţĭ spre câmpiĭ,
Coborându-se 'mpreună,
Peste şése-ḑecĭ de miĭ.

Turciĭ dérŭ câtŭ iaŭ de scire
De retragere se 'ncercŭ,
Şi Creştiniĭ în unire
Să 'ĭ atace, spre eĭ mergŭ...

VIII.

În Septembre cu recóre,
Florile maĭ rîdŭ pe plaiŭ,
Viile se cocŭ de sóre
Cu alŭ duoilea timpŭ Maiŭ.

Munţiĭ învĕliţĭ de ceaţă
Redicŭ fruntea pên' la nuorŭ;
Văile de dimineaţă
Scotŭ unŭ sunetŭ mugitorŭ.

Subt a ósteĭ grea călcare
Orĭ ce sgomote-amuţescŭ,
Ch'arŭ ş'a acuileĭ strigare
Dintre neguriĭ cariĭ crescu.

Principiĭ, uniţĭ sub steaguriĭ,
Oştile le-a împărţitŭ
În colóne de atacuriĭ,
Subt unŭ capŭ maĭ renumitŭ.

Sub Michaĭ, românĭ lăncieriĭ,
Călărimea şi puşcaşĭ,
Să atace Ianicieriĭ
Facŭ uă frunte de ostaşĭ;

Bocceai cu Secuime,
Ceĭ cu cóse înarmaţĭ,
Sigismundulŭ, nobilime
Lêngă dênsulŭ adunaţĭ;

www.dacoromanica.ro

Maĭ era Picolomini,
Comandândŭ Italienĭ,
Rasvan Vodă, cu vecinĭĭ,
Cu călarĭĭ Orcheienĭ.

Trecŭ colónele 'nainte,
Ca troienĭ nennmĕraţĭ,
Oştile mergêndŭ potinte
P'între şirurĭ de Carpaţĭ.

Rîurile făcêndŭ sunetŭ
Peste prunturĭ şerpuescŭ,
Cele-armate, cu resunetŭ,
Vr' unŭ obstaclu nu găsescŭ.

Unulŭ lasă dupĕ altulŭ
Dealurile înapoĭ,
Înainte aliatulŭ
Trece luncĭ, colnice, văĭ.

Spre Stănescĭ şi Dragoslave,
Pe la Rucărŭ trupe urcŭ;
Şi potinte şi maĭ brave,
Spre Tîrgovisce se ducŭ.

Ieatăĭ ajuşĭ pe câmpic!
Luncĭ, pădurĭ ostaşĭ umplêndŭ,
Pentru Turcĭ, uă vijelie
Vêntulŭ despre munţĭ suflândŭ.

Iearŭ Sinan făcêndu-şĭ prânsulŭ
De pe-uă cnlme îĭ privia;
Michnea era lêngă dênsulŭ
Şi consiliĭ îĭ dedea.

Michnea celŭ ce 'n viclenie
Pe Creştinĭ a spionatŭ,
Cu movilă Ieremie
Unŭ complotŭ a conlucratŭ.

Cŏcĭ elŭ Domnŭ ca să se facĕ
Cu Satanŭ era ajunsŭ:
Nu era turcitŭ de clacă,
Nicĭ d' un simţimêntŭ pĕtrunsŭ...

Pe Creştinĭ vĕţêndŭ cum vine,
Turculŭ este în estasŭ;
Sub pretecstŭ că nu'ĭ convine
Loculŭ, oştile ş'a trasŭ.

La Tîrgovisce elŭ lasă
Pe Ali din Trapesuntŭ
Cu puterĭ, cn banĭ în casă,
Arme, provisiunĭ... Pe punctŭ

Promiţêndn-ĭ ranforţare,
Îĭ ordon' a se lupta;
Ş'a lupta cu forţă mare,
Patru miĭ Turcĭ l'asculta...

www.dacoromanica.ro

Astfelŭ Sinan se retrage
Către Bucurescĭ în josŭ,
În speranţă de a trage
De la locurĭ unŭ folosŭ.

La Brăila sta putere,
Trupe Turcĭ ce-o ocupa,
La nevoie le va cere
De némicŭ a 'lŭ descurca.

Promitea l'aĭ seĭ, de scusă,
Sigurŭ unŭ măreţŭ succesŭ,
Că va trage într'uă cursă
Pe Creştiniĭ, maĭ la şesŭ.

Bogdan merge chiarŭ în frunte
C' unŭ avêntŭ şi cu 'n focŭ rarŭ,
Ţine una de pe munte
Cătându c' ochiu-ĭ p'adversarŭ.

Eĭ staŭ linie de luptă
Şi 'n colóne aşeḑaţĭ,
Vocea trômbiţi o-ascultă,
Ceĭ ostaşĭ îmbărbătaţĭ.

Precum cade leĭ uă turmă
Pe uă pradă, tarĭ, isbescŭ
Cu putere de pe urmă,
Pe némicŭ eĭ năvălescŭ.

Dérŭ, minune! ce 'ntêmplare!
Eĭ, în lagărulŭ osmanŭ
Nu vĕdŭ omŭ, nu e mişcare,
Pustiiŭ, mutŭ e loculŭ planŭ.

Rĕmânŭ prinşĭ d'estasiere;
Căpitaniĭ mărmurescŭ;
Eĭ se temŭ cu prevedere
Vre uă cursă că găsescŭ.

D' uă-camdată hotărîră
A sta loculuĭ cum sta,
Peste câmpŭ eĭ tăbărîră,
Care-alŭ Turcilorŭ era.

Aŭ rĕmasŭ uă ḑi ş' uă nópte,
Ş' iearŭ uă ḑi mereŭ lucrându,
Aŭ veghiatŭ precâtŭ se póte,
Ş' iearŭ uă nópte de-pe-rândŭ.

Uă colónă Turcĭ sosesce
În amurgŭ pe înnoptatŭ,
Nicĭ prin gôndŭ nu le plesnesce
Despre câte s'a urmatŭ.

Eĭ făcêndŭ diversiune,
De la prăḑĭ se întorceaŭ,
Prăḑĭ aducŭ eĭ de minune,—
Către fraţiĭ lorŭ trăgeaŭ.

www.dacoromanica.ro

Cândŭ în castre eĭ intrară
Pe unŭ timpŭ neașteptatŭ,
Târdiŭ séma îșĭ luară
Că în cursă aŭ intratŭ.

Rĕsplătirea ș'o avură
Prin alŭ faptelorŭ decretŭ ;
Lêngă prade, se perdură
C' ochi 'n ceriŭ pe Mahometŭ...

Debutară dérŭ Creștiniĭ
Prinzêndŭ duoĕ miĭ de Turcĭ ;
Atuncĭ Bogdan cu străiniĭ
'I-a trimisŭ la Huriĭ : (furcĭ)!..

Apoĭ planulŭ șĭ'lŭ trasară,
Ducĭ armateĭ plănuindŭ, —
Ŭă colónă o lăsară
Spre Tîrgovisce venindŭ.

Michaĭ ia pe Turcĭ în gónă,
Bate feru pênĕ-e caldŭ,
Și îndată se întórnă
Pregătitŭ pentru asaltŭ.

Sigismundulŭ chiarŭ comandă
Alŭ Tîrgovisceĭ asediŭ,
Și începe-uă canonadă
Turnândŭ focurĭ peste rediŭ.

Tótă óstea se 'ndreptează
Cu asaltŭ a năvăli
Pe cetate ca s'o raḑă,
Garnisóna a 'ĭ strivi.

Dupe vorbe, înspirată
Garnisóna, de Sinan,
Așteptа ranfortŭ d'armată,
Ca să ție lupta-unŭ anŭ.

De la 'ntêia, îmbrâncesce
Alŭ Creștinilorŭ asaltŭ,
Forța eĭ o re'nonesce
Și 'n ataculŭ celălaltŭ.

Și maĭ multe Sigismundu
Încercărĭ essecuta
Ca să intre înlăuntru, —
Ilustrarea 'șĭ căuta...

Șanțurĭ în giurŭ, cu-apă pline.—
Murĭ orașulŭ 'lŭ încingeaŭ ;
Și cadavre nu puține
În totŭ loculuŭ se lungiaŭ.

Se ținŭ Turciĭ câtŭ se póte,
Ocoliță de adversarĭ,
Și l' atacurĭ, dupe tóte,
Eĭ rĕspunde tarĭ și marĭ.

www.dacoromanica.ro

Campu ducele 'ntreiesce
Artileria lucrândŭ, —
Şi oştire grămădesce
Ca să termine 'ncurândŭ.

Ensă vede cu mâhnire
Că 'ndeşertŭ e lupta sa,
A Tîrgovisci 'ntărire
Nu pré lesne póte lŭa.

D'a o ţine 'ncongiurată
E părerea tutulorŭ,
C'uă lucrare regulată,
A constrânge-o Ducii vorŭ.

Ţile multe ocolită
Eĭ Tîrgovisce-aŭ ţinutŭ,
Sórtea eĭ nefericită
Îĭ gătia unŭ tristŭ minutŭ.

Din focŭ staŭ, facŭ încetare
D'a ploa în încrucişiŭ ;
Óstea de încongiurare
Sta campată pe costişiŭ...

Bogdan trasŭ cu sigismundulŭ
Subt unŭ arbore umbrindŭ,
Îşĭ alină puçinŭ gôndulŭ
La Tîrgovisce privindŭ

Maĭ întêĭ şi 'ntêiŭ de tóte
Bogdanŭ, nobilŭ Românŭ Crişiŭ,
Către principe elŭ póte
Vorbi multe şi făçişiŭ.

Sigismundulŭ, ginerelulŭ,
Liniştitŭ cândŭ se găsia,
Dese orĭ privindŭ inelulŭ
La consórtea luĭ gôndia.

Dupe ce d' asediere
Aŭ vorbitŭ eĭ de ajunsŭ,
Bogdan scapără 'n durere
Foculŭ ce 'lŭ ardea ascunsŭ.

— «Spune dérŭ, Bogdane!» çise,
Principele josŭ trântitŭ,
Unde ochiu-ĭ aromise
Ţiumĕtate adormitŭ.

— «Ce să spunŭ? Bogdan rĕspunde,
«Despre fiica-mĭ să vorbescŭ,
«Şi maĭ multŭ ce mĕ pătrunde
«De totŭ neamulŭ românescŭ...

Sigismundu nu 'lŭ pré-ascultă;
Elŭ visa Samoşiŭ castelŭ,
Tinerică sóçĭa-ĭ, cultă
Flóre, — angelŭ pentru elŭ!

www.dacoromanica.ro

Care fuse refugită,
Precum Stanca 'n Făgărașiŭ,—
A luĭ Michaĭ Domnŭ, scutită
De resbelulŭ uriașŭ.

«De Românĭ voescŭ a spune,
A ḑisŭ nobilulŭ Crișianŭ,
«Prin bordee, prin cătune
«Fiiĭ mareluĭ Traianŭ.—

«Numa-uă fiică îmĭ rĕmase,
«Augusta, fiica mea,
«Pentru Românĭ se armase,
«Se armase chiarŭ și ea!

«Eŭ și fiica-mĭ uă suflare
«Și uă inimă avemŭ,
»Și pĕtrunșĭ de întristare
»Privimŭ cele ce vedemŭ.

«Dacia cea strălucită,
«Roma! Roma, sórtea eĭ!..
«Mĭ e imaginea 'nḑeită,
«Și Româniĭ fii meĭ!..

»Că uă mare nedreptate,
«De la nobilĭ isvorêndŭ,
«Face-Ardealŭ atâtea sate
«A fi triste și plângêndŭ ..

«Sciĭ, o! Principe! pré biue,
«Sŭntŭ Românŭ de sânge eŭ,—
«Crĭșiŭ Ardealulŭ una ține
«Cunoscutŭ de Dumneḑeŭ!

«Și să 'ncepemŭ maĭ departe
«De la Ungurulŭ Arpatŭ;
«Bătăliile în parte
«Cu Românŭ Menomoratŭ;—

«Peste Crișiŭ se retrăsese
«Totŭ bătêndu-se pe pasŭ,
«Ducele Românŭ fusese
«Neînvinsŭ și pré viteazŭ.

«Bine, elŭ avuse-uă fiie.—
«Zolta, fiulŭ luĭ Arpatŭ,
«A cerut-o de soție,
«Ș'ast-felŭ lupta s'a curmatŭ;—

«Cum Augusta, fiica-mĭ, cere
«Cu 'n Românŭ a se 'nsoți;
«Simtŭ părinții mângâiere
«Fiica lorŭ a o 'mpeți.

«Dĕrŭ acea împregiurare,
«Transilvania cum fu,
«Subt a Zolteĭ dominare,
«Atuncĭ sub Maghiarĭ trecu

www.dacoromanica.ro

«Decĭ, Românĭĭ protestară
«Sub Geloŭ şi sub Claudŭ;
«Plinĭ de inimă purtară
«Ăĭ Crişianĭ unŭ resbelŭ crudŭ.

«Pênĕ ce, fatalitate!
«Alŭ seŭ,—Optumu,—nepotŭ,
«Dupe Claudŭ se maĭ bate,
«Şi subt arme căḑu mortŭ...

«Sântulŭ Stefan, prin credinţă
«Pe Românĭ câtŭ 'ĭ a supusŭ,
«Îi luă c'uă influinţă
«A bisericeĭ d' Apusŭ.

«Ceĭ Românĭ ce se 'nchinară
«Misĭonaruluĭ stŏpânŭ,
«La noblețe se 'nălţară,
«Ceĭ-l'alţĭ ca servĭ rĕmânŭ

«Dérŭ acéstă preferinţă
«A credinţeĭ de Apusŭ,
«Pe popóre, 'n neputinţă
«Şi în certurĭ le-a adusŭ

«Nisce óspĭ apoĭ venirĕ. —
«Transilvania 'ĭ priimi
«Ca pe óspĭ.... Eĭ se lipirĕ
«Cŭ indigeniĭ a trăi. —

«Acordatu-li-s'a dreptulŭ,
«De la regiĭ ce 'ĭ scutiaŭ;
«Eĭ puindu-se cu peptulŭ
«Cetăţĭ, tîrgurĭ, pămêntŭ iaŭ.

«Lêngă dênşi îndigeniĭ
«Aŭ rĕmasŭ ca sufericĭ; —
«Românimea şi sătenĭĭ
«Cu durere sûntŭ striviţĭ!—

«De atuncia totŭ într'una
«Pămêntenĭ aŭ protestatŭ,
«Şi 'n revolte totŭ-d'auna
«Frăţescŭ sânge s'a vĕrsatŭ.

«Ungurĭ, Sassiĭ se acórdă
«Pe săteanŭ a fereca;
«Facŭ eĭ legĭ şi punŭ pre rótă
«Pe ceĭ capĭ ce protesta.

«Anton Magnu şi consoţiĭ [1]),
«Capĭ Românilorŭ sculaţĭ,
«Şi cu Dozsa, s'aŭ datŭ morţiĭ,
«Cum maĭ barbarŭ torturaţĭ...

Sigismundulŭ marĭ ochĭ face,
Ca şi cum s'arŭ deştepta
Dintr'unŭ visŭ teribilŭ; tace,—
Elŭ conclusie aştepta.

www.dacoromanica.ro

Fruntea-ĭ e posomorîtă
Ca unŭ omŭ nemulţumitŭ,
Aspru la Bogdan se uită
Puçinŭ, ş' iérăşĭ 'adormitŭ.

Dérŭ înfiptŭ Bogdan îĭ spuse
Suferinţele, torturĭ
Ce Românilorŭ se puse:
Ţépă, ştreangulŭ, roţĭ, sĕcurĭ...

«Din acea împregiurare
«Românimea s' a răsnitŭ;
«Aŭ trecutŭ peste hotare,
«Subt alţĭ Domnĭ s'aŭ reunitŭ...

«State nouĭ constituiră
«Astĭ vitezĭ, vitezĭ Românĭ.
«Eĭ cu peptu lorŭ opriră
«Roiulŭ barbarŭ de păgânĭ...

«Alŭ Ungariĭ Huniade,
«Acelŭ rege lăudatŭ,
«Consângeanŭ fu cum se cade
«Din tulpina ce 'lŭ a datŭ!...

«Într'uă luptă desperată,
«Ca şi açĭ cu Turcĭ, cum veçĭ,
«Creştinimea fu scăpată
«Prin Româniĭ ceĭ vitezĭ...

«Cândŭ a çisŭ şi Matĭa Creçulŭ,
«Bătêndŭ Turciĭ prin Românŭ,
«Ca sĕlbatecŭ Paul Chĭnezulŭ [2])
«Mânca carne de păgânŭ ..

«Fără Românĭ, semiluna
«Locului Crucĭ ar' fi ţinutŭ,
«Fără Românĭ, tot-d'auna
«Populĭ marĭ arŭ-fi căçutŭ!

«Dérŭ unŭ picŭ de simpathie
«Pentru Românĭ să aveţĭ!
«Pentru multa bărbăţie,
«Petru fapte ce vedeţĭ!

Sigismundulŭ se deştéptă;
Îĭ păruse că visa,
Că Tîrgoviscea l'aştéptă
Şi verçĭ lauri îĭ da.

Pe Bogdan ţi 'lŭ maĭ întrébă:
— «Heĭ! îmĭ spune de femeĭ!
«Fĭĭca ta, ce-atâta grabă?
«S'a bătutŭ cu Turciĭ leĭ?

— «Fĭĭca mea e ca şi mine,
Bogdan çise; noĭ avemŭ
«Uă voinţă pentru bine,
«Viitorŭ la populĭ vremŭ!..

www.dacoromanica.ro

«Şi apoĭ că ea trăesce
«Pentr' unŭ june cum spuse
«Radu junele o-iubesce,
«E-a luĭ viaţă viaţa eĭ! —

«Michaĭ Domnulŭ îlŭ trimise
«L' alŭ Germaniĭ împĕratŭ,
«Acestŭ june împlinise
«Câte sarcinĭ i s'a datŭ

«Chiarŭ l' a vóstră însoçire
«Elŭ cu frate-seŭ veni:
«Salutărĭ de fericire
«Pentru Domnulŭ seŭ vorbi.—

«Toţĭ Româniĭ, toţĭ îlŭ scie
«E unŭ angelŭ de omŭ bunŭ;
«A cerutŭ pe a mea fiie,
«Dupre lege să 'ĭ cununŭ.—

«Multă pedică ne fusé
«Astŭ resbelŭ mahometanŭ,
«La dorinţa ce avuse
«Junele, d'acum unŭ anŭ.

«Elŭ pe Domnulŭ seŭ şi Ţéra
«O servesce de atuncĭ,
«Tótă iérna, tótă véra
«S'a luptatŭ mereŭ cu Turcĭ.

Panica ce ş' altă,-dată,
De barbare năvălirĭ,
«A coprinsŭ pe lumea tótă,
«Ş' a datŭ grósnicĭ sguduirĭ,

«A chiămatŭ pe toţĭ la arme,
»Bărbaţĭ, copiĭ şi femeĭ,
«Ca să 'nsufle, să într'arme
«Creştinescile ideĭ.

«Toţĭ Creştiniĭ 'n cruciată
«S'aŭ armatŭ contra păgânĭ,
«Şi uă fiică şi unŭ tată
«Să ajute pe Românĭ. —

«Ieată dérŭ ca ce iubire
«P' Augusta a 'nflăcăratŭ!..
Sigismundulŭ nesimţire
L'aste vorbe arĕtatŭ.

Maĭ pe urmă ce îĭ vine,
Omuleţulŭ rĕsuflându:
— «Vomŭ vedea, eĭ bine! bine!..
«Vomŭ vedea la tóte 'n rândŭ!

Bogdan ênsă îlŭ cunósce,
L'înţelege, çice desŭ:
— «Ia aminte şi încóce!
«Fă dreptate maĭ alesŭ!..

www.dacoromanica.ro

Sigismundulŭ colea, ḑise:
— «Destinate de poporŭ
«De la ceriŭ fiindŭ prescrise,
«Populĭ pórtă crucea lorŭ..

— «Prescriptŭ gintele nu arę!..
A rĕspunsŭ Bogdan d'a dreptŭ.
«Dreptulŭ este-alŭ celuĭ tare,
«Ce şi 'lŭ apără cu peptŭ!..

Ast-felŭ eĭ din căŭtătură
Aprinseră unŭ vulcanŭ,
Şi 'ntr'uă dispută căḑură,
Cu totŭ păsulŭ luĭ Bogdan.

Detunărĭ atuncĭ de armă,
Ce 'mpregiurŭ s'a auḑitŭ,
Da în tabără alarmă,
La Tîrgovisce sub zidŭ.

Sigismundulŭ e 'n picióre. —
Michaĭ Domnulŭ maĭ deşteptŭ,
Între óste veghetóre
Stă marţialŭ cu focu 'n peptŭ...

Bogdan ênsă se pĕtrunde
Din cotro a resunatŭ
Detunărĭ, cari rĕspunde
Lungindŭ echo 'n depărtatŭ.

Se întinde uă pădure
Pe unu locŭ monastirescŭ;
Ea protege loviture
De némicĭ cândŭ se 'ntêlnescŭ.

Duoĭ neóspĭ ca să se bată
Locŭ maĭ bunŭ nu convinea.—
Fruntea unuĭ e legată
Pentr' uă plagă ce avea. —

Pré aprinşĭ, şi mulţă ură
P'adversariĭ călăreţĭ, —
Unulŭ Turcŭ, cu gré-armătură,
Altulŭ Creştinŭ din băeţĭ.

Celuĭ Creştinŭ sângeréză
Fruntea-ĭ, Turculŭ e turbatŭ;—
Amênduoĭ se 'mbrăţişează
Cu isbirĭ de spăĭmântatŭ.

Lancea Turculŭ ş'o repede
D'a'lŭ străpunge ca pe câinĭ,
Junele minutŭ nu perde
Şi 'ĭ o apucă cu tarĭ măinĭ.

Încleştaţĭ, eĭ totŭ se bate,
Se împingŭ şi se lovescŭ;
A lorŭ arme descărcate
La nimicŭ nu folosescŭ.

www.dacoromanica.ro

În curêndŭ era să căḑă
Celŭ maĭ slabŭ. la unŭ asaltŭ;
În curêndŭ era să véḑĕ
Unulŭ mórtea celuĭ-laltŭ. —

Bogdan pintenă-atuncĭ calulŭ,
D'a'ĭ ajunge maĭ cnrêndŭ. —
Sigismundulŭ urcă malulŭ
Dîmboviţeĭ, cu-aĭ seĭ rândŭ

Ce uimire? ce mirare
Pe Bogdan şi luptătorĭ?
Cunoscu pe fie care,
F'amênduoĭ gladiatorĭ.

Renegatulŭ Michnea fuse
Turculŭ care se lupta. —
Pe Creştinŭ îlŭ cunoscuse,
Tocmaĭ Radu că era.

«Blestematŭ spionŭ! ş'aicia?..
«Staĭ acum că te gătescŭ!
Strigă Bogdan, pên' aicia
«Ţĭ a fostŭ vaculŭ teŭ drăcescŭ!

Atuncĭ Michnea cândŭ se vede
De maĭ mulţĭ ameninţatŭ,
Cândŭ cunósce că va perde
Lupta, câtŭ de 'nferbîntatŭ,

D'adversaru se degagează,
Ce la luptă îlŭ ţinea;
Nicĭ pe Diavolu să'lŭ véḑĕ,
Şi nicĭ cruce 'şĭ căuta;

Peri Michnea ca nălucă. —
Radulŭ nicĭ c'arŭ fi pututŭ
Cu némiculŭ seŭ s'o ducă,
De durerĭ fiindŭ bătutŭ.

Bogdan: «fiiule! ĭĭ ḑice,
«O minune! Dumneḑeŭ!
«D'unde viĭ pênĕ aice?
«Eştĭ rănitŭ şi fórte rĕŭ...

»Fiica-mĭ, spune, unde este?
«Prin totŭ locŭ o-amŭ căutatŭ?
«Poţĭ să daĭ uă bună veste
«Unuĭ tată întristatŭ?

— «Oh! da, da! respunse Radulŭ,
«E la schitŭ de maĭcĭ pe plaiŭ,
«Decâtŭ prinsă, la 'mpĕratulŭ
«Necreştinŭ, sclavă 'n seraiŭ.—

— «Cine óre îmĭ cuteză
«Cŭ acest gôndŭ? Bogdan strigă.
— «Michnea! Radulŭ repetéză,
«Celŭ-ce patria 'şĭ trădă.

www.dacoromanica.ro

«Déca eŭ nu lŭamŭ de scire,
«Prisoneră-acum era. —
—«Fiica-mĭ ?.. o! nefericire!
Bogdan tatălŭ murmura.

Şi atuncĭ, cu 'mbrăţişare
Părintesce l'a prĭimitŭ,
Îĭ dă dulce sărutare
Că de bine 'lŭ a găsitŭ.

— «Care? care-e mŏnăstire
«Unde fiica-mĭ se umbri ?
«Radule, de fericire
«Nu sciŭ cum a 'ţĭ mulţiămi!

Întrebă Bogdan pe june
Care sta ca ameţitŭ. —
Câte una una spune
Radulŭ tŏte ce-a păţitŭ.

Bogdan plinŭ de nerăbdare
L' ascultă, se bucură;
Şi 'ncurêndŭ eĭ de plecare
Pe duoĭ caĭ încălică.

Ţiua, nóptea totŭ suiră
Drumu 'n susŭ p' unŭ plaiŭ
vecinŭ. —
P' Augusta o găsiră,
Bravă, către unŭ locŭ creştinŭ..

Pentru tată şi cu fiică
Şi cu Radu, aĭ luĭ fiĭ,
Monastirea se rĕdică
Pên' la ceriŭ de bucurĭĭ.

Ş' Augusta, ca uă flóre,
Eroină de principŭ,
Ca unŭ crinŭ învoltŭ spre sóre,
Ea zîmbi cu 'n dulce chipŭ.

Pré senină, inimósă,
La ea Radulŭ câtŭ privi,
O găsesce maĭ frumósă,
Maĭ frumósă d'a-o iubi .

— «Dumneţeŭ ne ţie sémă!
A ţisŭ Ducele Crişian;
«Plecămŭ, fiĭ meĭ! ne chiamă
«Mare luptă cu duşmanŭ.

Ieară de luptă cândŭ îĭ spune,
Ochiĭ ficeĭ s' aprindea,
Ca să pótă să 'şĭ resbune,
Să şĭ resbune totŭ gôndia ..

—«Vre-uă trădare, fiică bună!
«Îmĭ ţicĭ tu, vi s'a 'ntêmplatŭ?
Pe-cândŭ merseră 'mpreună,
Bogdan ieărăşĭ a 'ntrebatŭ.

www.dacoromanica.ro

—„Vistierulŭ Dan, rĕspunde
Radulŭ, intrigĭ a ursitŭ,
„Dan şi Michnea orĭ şi unde
„Banĭ la óste a 'mpărţitŭ.

„Dievolĭĭ şi vrajbă bagĕ
„Acestĭ ómenĭ în Creştinĭ:
„Michnea Domnŭ vrea să se facĕ,
„Dan ia banĭ cu pumnĭĭ plinĭ;—

„Pe Michaĭ pe Domnu, 'n curse
„Caut' a'lŭ duce cŭ aliaţĭ, —
„Şi p' Augusta o vênduse
„De peşcheşĭ la împĕraţĭ. —

—„Bine dérŭ! a ţisŭ bĕtrânulŭ,
„P'acestŭ Dan l'oiŭ învĕţa,
„Şi pe Michnea, pe păgânulŭ,
„Limba 'n grinţĭ i-oĭ acăţa!..

Avu Romulŭ aşia fiie,
Rege alŭ Romeĭ fundatorŭ, —
Amazona Ersilie
Pumna lancea cu unŭ dorŭ;

Cŭ aşia fiică eroină,
Bogdan mândru se ţinea;
Şi la tabăra creştină
Ca unŭ vêntŭ călărĭ venia... —

IX.

Ne oprimŭ acilea, fiică,
Lêngă Creştinĭ a lupta!
Iea! cum sórele s' ardică
Pe ceriŭ, neguri a 'nfrunta.

Crucea splendidă s' avêntă
Între fulgerŭ şi oţelŭ; —
Trompa inima 'nferbîntă
La oştirĭ pentru resbelŭ!..

În ilustra capitalĕ
Să vedemŭ pe Mircea, Vladu;

Memoriămŭ o ţi de fală,
A lui Michaiŭ, fulgerŭ bravŭ!

Josŭ Osmanĭ ş' a lorŭ cruţime,
Barbarĭ, crunte 'nrîuririĭ;
Salutămŭ altarĭ creştine
Ş'a lorŭ sânte suveniriĭ!

Iată-i dérŭ la peptŭ Crestiniĭ
Cu Osmaniĭ 'ncăiraţĭ!
Pe Tîrgovisce Românĭĭ
Se aruncă 'nfuriaţĭ...

www.dacoromanica.ro

Principiĭ se ducŭ 'nainte
În măcelŭ de ostĭ cumplitŭ;
Pregătirĭ de focŭ s' aprinde
Peste şanţurĭ asvêrlitŭ.

Michaĭ Domnul, despre-uă parte
Fortereţa 'n susŭ bătea,
D' adversarĭ unde desparte
Unŭ rîŭ iute ce curgea. —

Maĭ la vale, Ardeleniĭ
Ca să intre se siliaŭ,
Şi Sĕcuĭ cu Moldoveniĭ
Tóte forţele 'şĭ puneaŭ.

Capitala-e sugrumată! —
Unŭ lagunŭ avêndŭ secretŭ,
Uă speluncă 'ntunecată
Din oraşŭ în munţĭ da dreptŭ.

Monăstirĭ spre capetŭ légă,
Prin profunde reeşirĭ. —
La speluncă Turcĭ alérgă
Să s' ajute la eşirĭ.

Dérŭ d' afară se observă
A le Turcilorŭ mişcărĭ,
Şi oştirea de reservă
Îĭ ia 'n gónă d'acălărĭ...

Flama 'ntregŭ oraşu 'ncinge,
Arde, fumegă plesnindŭ;
Turcĭĭ se luptŭ de a 'lŭ stinge,
Cu grămeḑile venindŭ.

Desperaţĭ, pe parapete
Neamiculuĭ ţinŭ peptŭ;
Ca din ceriŭ ploândŭ rachete
Cădeaŭ focurĭ pe eĭ dreptŭ.

Murĭ şi întăririĭ grămadă,
Case cu 'nvelişŭ cădea,
Infocata canonadă
Din afară le-aprindea.

De asaltŭ,—vulcanŭ, creştine
Pregătirĭ, irumpŭ mărcţŭ;
Cu scărĭ, bârne şi machine,
Alergŭ oştile îndrăsneţŭ.

Daŭ asaltŭ Creştiniĭ tare
Peste şanţŭ, pe murŭ s'a 'ntinsŭ;
A desordineĭ suflare
Garnisóna a coprinsŭ...

Crucea falnică ia locŭlŭ
Semiluneĭ pe oraşĭ,
N'o atinge pe ea focŭlŭ,
Nicĭ o surpă cinevaşĭ...

www.dacoromanica.ro

Comandanţiĭ d' apărare
Şi cu paşa lorŭ Ali,
Chiamă, strigă 'n desperare
Pe spăriaţiĭ Osmanli.

Cu Profetulŭ să 'ĭ rĕdice,
Îĭ congiură d' ajutorŭ,
Paradisulŭ le prĕdice,
Ca să ţie rându lorŭ.

Énsă nu; nicĭ stă chiămăriĭ
Garnisóna, a lupta; —
Şi ca valurile măriĭ
La asaltŭ Creştiniĭ urca. ...

Cea din urmă desperare
Cu măcelulŭ ce dedea,
Cea din urmă detunare
Fu castelulŭ cândŭ cădea.

Sute guriĭ de focuriĭ bate
De uă-dată 'n parapetŭ,
Unde ascunşĭ sta 'n cetate
Ali, Hasan şi Mehmet...

Tremură din temelie
Edificiu acelŭ grosŭ,
Cade părţi din zidărie
Cu unŭ urletŭ fiorosŭ,

Esplosĭune face mare
Magasinile arzêndŭ,
Lasă totŭ 'n sfărâmare,
Stêncĭ pe 'ncongiuraţĭ căzêndŭ.

Şi aşia tótă silinţa
Garnisóneĭ e 'n deşertŭ,
Pliniĭ de gróză, şi credinţa
Musulmani-atuncĭ o perdŭ. —

Bătuţĭ, striviţĭ cu durere,
Pe pămêntŭ, prin focŭ târâţĭ,
Graţie la creştiniĭ cere
A nu fi măcelăriţĭ...

Iearŭ Tîrgoviscea ruĭnată, [1])
Porţile şi le-a deschisŭ,
Sângerândă,-incendiată,
Câtŭ nu este de descrisŭ.

Susŭ creştinele drapele
A le celorŭ naţiunĭ!
Predaŭ Turciĭ zacherele,
Arme, tunuriĭ, muniţiunĭ...

Susŭ stindardele Române!
Pe cetăţĭ, pe dome 'n susŭ!
În sụsŭ fama ce rĕmâne
A luĭ Micḥaĭ maĭpresusŭ!!.

www.dacoromanica.ro

X.

De Creştinĭ cetatea lŭată
Înlăuntru rĕspândea
Bucinările d'armată,
Şi desordinea cădea.

Musulmanĭĭ se închină
Prisonerĭĭ la Creştinŭ:
Eĭ sorbeaŭ din cupa plină
Cu amarŭ şi cu veninŭ.

Principiĭ ş'alegŭ cartĭerulŭ.—
Ali Paşa, fiindŭ prinsŭ,
Aruncă din mână ferulŭ,
Ca unŭ căpitanŭ învinsŭ.

Perdêndŭ Turcu-a sa trufie,
Lêngă Creştinĭ se têra;
Din creştina dĕtorie
Ajutorŭ clementŭ spera.

Celŭ puçinŭ compătimire
La uă sórtă aşia de plânsŭ;
Priucipiĭ într'uă unire
Mâna luĭ Ali a strênsŭ

Ducĭ cŭ aşia mărinimie
Michaĭ, Batori, Răsvanŭ,
Chiarŭ Bogdan cu a sa fiie
L' întrebară de Sinan;

De campania acésta
Şi de orĭ ce planŭ făcutŭ,
Ali tristŭ, în starea asta,
Spuse totulŭ ce-a sciutŭ:

Că 'n Moldova unŭ Movilă
Cu Polonĭĭ a intratŭ,
S'a urcatŭ pe tronŭ în silă,
Şi cu Turcĭ e aliatŭ; [1])

De la dênsulŭ ajutóre
La Tîrgovisce spera,
Pentru lupta fiitóre,
Cândŭ Creştinĭ o 'ncongiura.

Răsvan façă, maĭ-cu-sémă
Tronulŭ seŭ că 'ĭ s'a răpitŭ,
Pe Movilă îlŭ blastémă
Ca p'unŭ trădătorŭ cumplitŭ.

www.dacoromanica.ro

Batori veninu 'ĭ sterge
Promiţêndu-ĭ ajutorŭ,
În Moldova că va merge
Să dea josŭ pe-usurpatorŭ.

Ali spuse câte-aflase,
Că şi Michnea cum lucra
Cu boiăriĭ, — complotase
Pe Michaĭ a rĕsturna. —

Radu căruĭ sângerează
Plaga sa, maĭ de curêndŭ,
Atuncĭ părea că turbează,
De la Michnea suferindŭ.

Rĕilorŭ pe Michnea 'lŭ dase,
L' alŭ Sataneĭ negru fiiŭ,
Şi Bogdan dérŭ se jurase
De a 'lŭ jupui de viŭ.

Augusteĭ, pré iubită
Fiica nobiluĭ Crişianŭ,
Ş'a luĭ Radu împeţită,
Bătu peptu-ĭ de oşteanŭ, —

Lêngă principĭ, generósă,
Ea c' unŭ ochiŭ de vulturelŭ,
Privia starea sângerósă
Uneĭ cetăţĭ în măcelŭ.

În măceluri şi 'n durere
Eroismu-ĭ s'a născutŭ,
Pentru-aĭ seĭ simţia plăcere
Ca să pórte arme, scutŭ; —

C'uă tunică d'albă lână,
Românescŭ alesulŭ portŭ,
Purtândŭ spadă, şi pe mână
Cu muscheta se 'n acordŭ; —

Călăria aşia de bine
Ca celŭ maĭ bunŭ cavalerŭ;
Sângele 'ĭ curgea prin vine
De a fi eroŭ lăncerŭ.

Ochiĭ fulgere revarsă,
Mintea eĭ purta cununĭ,
Vanitatea 'n ea nu vérsă
Vinovate pasiunĭ.

Geniulŭ Dacieĭ creştine
S'arŭ fi ţisŭ că este ea,
Cu armatele străine
Cari 'n luptă se găsia —

Pentru patrie, credinţă,
Şi feciórele-aŭ luptatŭ;
De Româna essistinţă
Braţulŭ, sufletulŭ ş'aŭ datŭ.

www.dacoromanica.ro

O! Michaĭ! ca ce brăvură!
Unde maĭ sunțŭ timpĭ aceĭ?
De virțute ce căldură
Pe Românele femeĭ?..

Unŭ asemenea essemplu
A datŭ mama luĭ Stefan,
Care a 'nsuflatŭ din templu
Viteziĭ la Moldoveanu...

Augusta 'n cugetare,
Pentru viteză cavalerĭ,
Spera a da liberare
La creștiniĭ prisonerĭ:

Ceĭ-ce cŭ armele în mână
Într'uă cursă aŭ căḑutŭ,
Și în patria română
Suferința aŭ vĕḑutŭ.

Cugeta Augusta fórte
Iarăși armele-a lua,
Saŭ pe viață, saŭ pe mórte,
Pe ceĭ prinșĭ a libera.

— «Radule? tu suferĭ tare?
«Sângele cum curge, iea!
«De la frunte; căutare
«E nevoie d'a avea?

A ḑisŭ Bogdan către Radulŭ,
Plaga-ĭ cu 'n ștergarŭ legândŭ;
Alt-felŭ voinicŭ ca și bradulŭ,
Spătosŭ, brațe tarĭ avêndŭ.

Elŭ rĕspunde: «picŭ de sânge
«Pênĕ cândŭ în vine-mĭ șimțŭ,
«De atâta nu voiŭ plânge,
«Nicĭ copilŭ sûntŭ ca să mințŭ.

«Înainte, fraților! cu bine!
«E de lucru 'n Bucurescĭ,
«Și la Giurgiu, aḑĭ orĭ mâine,
«Și pe malurîle turcescĭ!..

«O! pe Michnea adă-mĭ Sânte!
Ḑise ălŭ Calomfirescŭ,
«Saŭ mĕ 'nghite tu pământe
«Neputêndŭ să 'lŭ maĭ găsescŭ!

«Cŏcĭ ălŭ Michnea multe rele
«Totŭ-d'auna ne-a făcutŭ,
«Să 'ĭ plătescŭ dérŭ pentru ele
«Câte-avemŭ de desfăcutŭ...

Principiĭ în astă stare,
Reuniți pentru lucrărĭ,
Luĭ Ali dă ascultare
L' a le luĭ solicitărĭ.

www.dacoromanica.ro

Chiarŭ şi'lŭ plânge despre sórte,
Ênsă captivŭ eĭ îlŭ ţinŭ;
Îĭ promite pên' la mórte
Tratamentŭ blândŭ de creştinŭ.

Câtŭ ostaşiĭ rĕsuflară
În Ţîrgovisce-aŭ şeḑutŭ;
Prinşiĭ Turcĭĭ se rĕdicară,
Peste hotarŭ ĭ aŭ trecutŭ.

Monastirile priĭmiră
Pe răniţĭ şi pe bolnavĭ,
Ajutóre oferiră
Pentru ómeniĭ ceĭ slabĭ. —

Pentru morţĭ, dupe credinţă,
Dat-aŭ tributŭ pe pămêntŭ,
Ş'a tĕmâeĭ preferinţă
Arse la toţĭ pe mormêntŭ.

Precum sufletulŭ împinge
Gôndurile pên' la ceriŭ;
Precum inima în sânge
Bate, 'n pepturĭ care sperŭ;

Precum fulgerulŭ străbate
Spaţiulŭ nemărginitŭ,
De speranţe-adevĕrate
E Românulŭ ocolitŭ.

Aşia dĕrŭ în frunte merge
La victorie sumeţŭ;
Elŭ, Românulŭ, care sterge
Doliu pătriĭ, 'ndrăsneţŭ;

Michaĭ Domnulŭ e în frunte,
Cu armatele plecândŭ
Din Tîrgovisce, să 'nfrunte
Cursele, pe Turcĭ călcândŭ;

Elŭ ce cugetă a Ţĕră
Limpeḑit' a o vedea,
Să alunge acea feară
Ce ne'nvinsă se credea,

Chiarŭ şi nume să n'auḑă
De acelŭ némicŭ impiŭ,
Ca şi urma să şĭ ascunḑă
În alŭ Asieĭ pustiŭ,

Face a suna trompete,
Ca şi vêntulŭ rĕsunândŭ,
Bucurescĭĭ să 'lŭ aştepte,
Ieărăşĭ liberŭ remânêndŭ.

Curseră cum curgŭ şiróie
De pe munţĭ către câmpiĭ,
Şi căḑură oştĭ ca plóie
Pe spăriaţiĭ Osmanliĭ...

www.dacoromanica.ro

Dérŭ Sinan, ce Bucurescii
Ţinea, Giurgiu 'n ghiara sa,
Monastirea Văcărescii,
Radu Vodă îlŭ mina,

Şi la vale multe sate
Cu oştirĭ a ocupatŭ,
Prin a Giurgiuluĭ cetate
D' uă flotilă-e ranforţatŭ;

Bucurescii părăsesce
Cum Tîrgoviscea căḑu;
Friguri, friguri îlŭ găsesce
Câte Sinan le vĕḑu...

Trupele creştine déră
Lêngă Bucurescĭ oprescŭ; —
Înlăuntru nu intrară;
De vre-uă cursă se ferescŭ. —

Radu-Vodă, prin minare
Arse 'n focŭ, se risipi;
Esplosĭunea efectŭ n'are,
Căcĭ Creştinĭ o ocoli.

S' auḑitŭ atunci departe
Mare urletŭ tunătorŭ;
S'a vĕḑutŭ de ceia parte
Sburându casele în nuorŭ. —

Fraţilorŭ! şi maĭ 'nainte,
Pe Sinan să năvălimŭ!..
Ḑiceaŭ trupele ferbinte,
Liberĭ, bravĭ să ne fălimŭ!

Ostile se ducŭ la vale;
În falange se desfacŭ,
Cu energie pe cale,
Şi 'n colóne de atacŭ;

Şi cŭ asemenea iuţială
Câtŭ n'arŭ crede cine-va,
Ca unŭ leŭ fără 'ndoială
Care prada 'şĭ căuta.

Către Giurgiu, o! minune!
Unŭ convoiŭ venia turcescŭ,
Cară cu provisiune
De ascherĭ se însoçescŭ.

Maĭ aveaŭ unŭ dealŭ să urce,
Apoĭ văĭ de coborîtŭ,
Pênĕ cândŭ era s'apuce
Unde óstea-a tăbărîtŭ.

Dorobanţiĭ s'avêntară
Să atace astŭ convoĭ;
Iute eĭ se 'ncăirară,
Şi luară čară, boĭ...

www.dacoromanica.ro

Maĭ in centru peptulŭ pune,—
Se repedŭ din cavalerĭ;
Totŭ în rândŭ cu provisiune
Mergeaŭ creştinĭ prisonerĭ.

«Aci! Radule, pe dênşiĭ!..»
Augusta a strigatŭ. —
Ca uă acuilă întrênşiĭ,
De Turcĭ rânduriĭ eĭ străbatŭ.

Augusta înainte
Ca şi fulgerulŭ pe mărĭ,
Dupĕ dênsa maĭ ardinte
Bogdan, Radu, d'acălărĭ

Apucar' uă furiósă
Luptă 'n peptŭ cu ianicerĭ,
C' uă călcare viforósă
D'a opri pe prisonerĭ.

Lovescŭ eĭ, se batŭ, se 'mpumnă,
Sparge-unŭ rândŭ numaĭ-decâtŭ,
Mi ţĭ restórnă şi sugrumă
Neamiculŭ strênsŭ de gôtŭ. —

Sûntŭ acestia ceĭ de frunte
Şi vitezĭ dintre Creştinĭ,
Ce plecaseră din munte,
Cu avêntŭ, cu corajŭ plinĭ,

Secuĭ, Nemţĭ şi Românime,
Lêngă junele eroŭ;
Radulŭ a condusŭ mulţime
Comandaţĭ de omulŭ noŭ; —

S'aŭ fostŭ furişatŭ cu dĕnşiĭ
Şi acelŭ Vistiărulŭ Dan,
Care 'ĭ duse ca pe dênşi
Dreptŭ în cursă pentru banŭ. —

Ce de lacrimĭ! — bucurie
Pentru bieţiĭ întristaţĭ!
Cândŭ scăpară din sclavie, [2])
Prin Augusta ajutaţĭ!

Lovitura fuse iute. —
Cavalerĭĭ se grăbiaŭ,
Fraţĭ pe frate ca s'ajute,
Prisonerĭĭ inimĭ iaŭ.

Punŭ eĭ mâna p'ale arme
A le Turcilorŭ căduţĭ;
Punŭ eĭ peptulŭ să într arme
Pe ceĭ prisonerĭ făcuţĭ;

Ca uă undă peste unde,
Peste victimĭ rĕdicaţĭ,
Prisonerĭĭ le rĕspunde,
Cândŭ se vĕdŭ prin eĭ scăpaţĭ.

www.dacoromanica.ro

Ângelŭ serafin s'arétă
Amazona cum 'ajunsŭ :
Prin ea sórele îndată
Şi în temniţĭ a pĕtrunsŭ.

Contigentulŭ, Turcĭĭ cari
La Tîrgovisce s'aŭ prinsŭ,
Fu aceĭ-ce, prin trădare,
Cursa la Creştinĭ a 'ntinsŭ.—

Dĕrŭ acéstă hărţială,
Între dealurĭ, spre Frătescĭ,
E 'nceputŭ fără 'ndoială
De marĭ fapte-uriăşescĭ.

Óstea creştinéscă vine
Scoborîtă de pe dealŭ ;
Musulmanĭĭ peptu 'ĭ ţine
Lêngă Giurgiu şi pe malŭ...

XI.

Aurora focŭ aprinde
P'între nuorĭĭ uriaşĭ,
Ea suride maĭ 'nainte
Bravilorŭ în câmpŭ ostaşĭ.

Pe unŭ braţŭ alŭ apeĭ care
Curge 'n valurĭ riŭ spumândŭ,
Peste Giurgiu ea apare,
Giurgiu de oştirĭ gemêndŭ.

Intrepidulŭ Sinan scie
Pe Michaĭ în faça sa;
Elŭ cunósce şŭă făşie
Din bravura ce purta.

Iute-uă punte construesce,
Care ţermiĭ légă 'n locŭ,
Între puncturĭ ce domnesce
Fortereţa din miḑlocŭ.

Se asigură din spate,
Prin alŭ Dunăreĭ viŭ cursŭ,
Cândŭ némiculŭ va străbate
Peste óstea cea din susŭ.

Ênsă Michaĭ împresóră
Giurgiulŭ cu totŭ ce-a găsitŭ,
Şi cu Turcĭĭ se mĕsóră,
În totŭ locŭlŭ nelipsitŭ.

www.dacoromanica.ro

Turcii ’ĭ opunŭ resistinţă
La alŭ foculuĭ semnalŭ;
A Viziruluĭ fiinţă
Le da inimă, ’n dreptŭ malŭ.—

Capulŭ punteĭ baricade
Şi cu trupe îlŭ păzia,
Cară şirŭ cu lanţŭ legate,
În treĭ rônduriĭ se ’nţesea.

Citadela este tare,
Fortu ’n insulă, romanŭ; —
Veniaŭ vase despre mare
Protegêndŭ pe Musulmanŭ.

Fortereţa e-armată,
Puntea, insule legêndŭ,
Braţŭ puternicŭ pentrŭ armată
De la Dunăre făcêndŭ.

Pênĕ Batori să vie,
Ce ’ndărĕtŭ s’a fostŭ luptatŭ,
Michaĭ dete-uă bătălie,
Pênĕ ’n Giurgiu ’naintatŭ.

Şi aprópe de treĭ ḑile
Generală lupt’ a ’ncinsŭ;
Prăḑĭ de arme şi cămile
Sumă mare óstea -a prinsŭ.

Lêngă Giurgiu ’n susŭ pe maluriĭ,
Ocupŭ locŭ Românii crunţiĭ:
Eĭ domină peste valuriĭ
Fortulŭ, insula şi punţiĭ.

Cŭ Aurora, pênĕ ’n ḑiuă,
Musulmaniĭ podŭ umpleaŭ,
Repeḑiţĭ ca dintr’uă piuă,
Peste Dunăre treceaŭ. -

Desperarea ĉea amară
Se desémnă ’n eĭ ca morţĭ; —
Fugŭ,—oraşulŭ deşertară,
Într’uă nópte s’aŭ dusŭ toţĭ...

Michaĭ scopu’şĭ isbutesce;
Cândŭ şi Batoriĭ a sositŭ,
Predomină şi lovesce
Osmanŭ pasulŭ de dositŭ...

Chiarŭ şi vasele armate,
Pentru Turcĭ de ajutorŭ,
Sûntŭ ajunse, sfărîmate
De unŭ focŭ sfâşiitorŭ.

Ast-felŭ Michaĭ de pe maluriĭ
Fortereţa domina;
Elŭ scufundă puntea ’n valuriĭ
Şi pre insulĭ detuna.

www.dacoromanica.ro

Bate puntea dreptŭ în duoĕ
Pe cândŭ Turci 'n josŭ trecea;
Desvălindŭ uă lună nouĕ
La morméntŭ mi ţi 'ĭ ducea.

Umple aeru 'n văitare,
Strigărĭ, ţipeti d' înecaţĭ,
Câtŭ e Dunărea de mare
Sûntŭ în valurĭ aruncaţĭ.

Rĕŭ luĭ Sigismuud păruse
Pentru timpulŭ celŭ perdutŭ,
Că Sinan cu óstea-ĭ fuse
Peste Dunăre trecutŭ;

Cŏcĭ şi gloria faĭmósă
Sigismundul o perdea,
Prin a fugă ruşinósă
Unde Sinan s'ascundea.

Giurgiulŭ devastatŭ de multe
Lovieturĭ ce-a suferitŭ,
De bătăile trecute,
Sta ruine grămăditŭ...

Dérŭ oştirile creştine
Nu 'lŭ putură ocupa,
Cŏcĭ cetatea focurĭ ţine,
Bateriile ploa.

Turcĭĭ, insula cea mare
În-dreptŭ Giurgiu o-aŭ umplutŭ;
Facŭ cu mugetŭ aclamare,
Strigŭ: Alach! Alach! pe pruntŭ.

Citadela construită
De Romanĭĭ ceĭ vitezĭ,
Maĭ târdiŭ reconstruită
De măestrĭĭ Genovezĭ:

Posiţiune, turnurĭ, — trage
Murĭ de pétră, — baterĭĭ; —
În alŭ Dunării cursŭ face
Mare-obstaclu 'n bătălĭĭ. —

Garnisóna-ĭ de optŭ-sute
Ianiceriĭ şi bine-armaţĭ,
Sûntŭ în stare să se lupte,
Pên' la unulŭ devotaţĭ. —

Dérŭ Michaĭ o totŭ lovesce
Cu granate peste totŭ;
Pe Sinan Vizirŭ silesce
De a trece apa 'nnotŭ.

Sinan lasă 'n citadela
Pe unŭ agă comandantŭ;
Trece 'n insulă, pe schela
Punteĭ, — la capu cel-laltŭ.

www.dacoromanica.ro

Batori se pune 'n façă,
Umple câmpulŭ marţialŭ ;
Cu putere cu viaţă,
Bate Dunărea din malŭ.

Fortereţa de departe
Într'unŭ focŭ o-a bombardatŭ,
Chiarŭ cu tunurile-o arde,
Din Tîrgovisce ce-a luatŭ...

La cetate se vĕduse
Ŭă spărtură la unŭ locŭ,
D'a le bombe ce căduse
Ca ŭă grindină de focŭ.

Unguriĭ, fără răbdare,
Se grăbescŭ a da asaltŭ ;
Eĭ s' aruncă cu 'nfocare
Peste fortulŭ acelŭ 'naltŭ.

Renumiţĭ vêrtoşĭ catane,
Spre asaltŭ unŭ pasŭ ducêndŭ,
Lêngă cete-italiane,
Îşĭ batŭ pintenĭĭ călcândŭ. —

Puntea,—rândŭ de vase prinse,
Braţulŭ Dunărĭĭ unindŭ,
Ajuta colóne strânse
La spărtură năvălindŭ.

Sub lovirile pré multe
Ce cetatea repeḑia,
Eĭ atacă făcêndŭ frunte, —
Şi coragiulŭ i 'ncălḑia.

Ca ŭă apă turburată,
Furiósă, s'arunca,
Eĭ strigêndŭ cu toţĭ ŭă-dată
Începŭ murĭ a scalada.

Déră furĭa musulmană,
Desperarea l' aşia locŭ,
Dă puterĭ la garnisónă
Ş' o aprinde maĭ cu focŭ.

Încăiraţĭ cu 'n ferbêntare,
Dup' ŭă luptă, Maghiarĭ sûntŭ
Îmbrâuciţĭ, bătuţĭ prae tare,—
Morţĭ în sânge fraţĭ lăsândŭ.

Garnisóna îĭ silesce,
Spatele că aŭ întorsŭ,
Şi Maghiariĭ părăsesce
Loculŭ lupteĭ sângerosŭ...

Generosŭ Picolomini,
Cândŭ vĕḑu ce s'a 'ntêmplatŭ,
Pentrn luptătorĭ Creştini
E atinsŭ, e revoltatŭ.

www.dacoromanica.ro

Cŭ artilerie sub mână,
Spre cetate o 'ndreptă ;
Cŭ ajutorŭ la îndemână
Pentru Maghiarĭ alergă. —

Iarŭ concursulŭ este mare
Ce Românĭĭ l'aŭ adusŭ ;
Cu maĭ multă 'nverşunare
Bombardaŭ fortulŭ de susŭ.

Şi din insula vecină
Lovescŭ Turcĭĭ p' adversarĭ.—
Tótă tabăra creştină
Pune peptŭ pentru Maghiarĭ...

Încurêndŭ dérŭ citadela
Muniţĭune a sleitŭ,
Încurêndŭ, în timpŭ acela
Focurile ş'a răritŭ.

Şi cu petre începură
Musulmanĭ a arunca,
Precâtŭ-timpŭ eĭ se vĕdură
Că némiculŭ îĭ călca.

De la insulĭ, într'uă nópte,
Muniţiunĭ aŭ primitŭ,
Citadela iarăşĭ póte
Să se lupte, din granitŭ ..

Dérŭ Maghiarĭĭ, să se spele
De ruşine-afrontu lorŭ,
Ênc'uădată, de pe schele,
Spre cetate-a merge vorŭ.

Iarŭ Secuiĭ, fraţĭ de sânge
Cu Maghiarĭĭ, se opunŭ;
Eĭ cetatea vorŭ a strânge ;
Pentru 'n noŭ asaltŭ s' adunŭ.

Dreptŭ, spărtura se mărise
Dup' atâtea bombardărĭ ;
Adversariĭ ş' oţelise
Furia de resbunărĭ.

Şi Secuiĭ iaŭ vêntulŭ
Înarmaţĭ pênĕ la dinţĭ,
La cetate mergŭ ca vêntulŭ,
Sângeroşĭ şi pré ferbinţĭ.

Cândŭ ajuns-aŭ la spărtura
Fortereţeĭ, sûntŭ opriţĭ;
Şovăescŭ sub lovitura
Garnisóneĭ, ca uĭmiţĭ

Mórtea caută să 'nfrunte,
De cadavre ne-avêndŭ locŭ,
Înlăuntru a pĕtrunde
Se luptŭ, se luptŭ plinĭ de focŭ.

www.dacoromanica.ro

Grămădiţĭ în locŭ îĭ ţine
Fortulŭ, Turcii viguroşĭ;
Vĕdŭ atuncĭ Secuiĭ bine
Cine 'sŭ ăĭ victorioşĭ.

Rându 'ntêĭ cadŭ ţiumĕtate; —
Creeri de fraţĭ stropia
Pe aceĭ ce-era în spate,
Cari fruntea îşĭ stergea

Asudară de turbare,
Înainte grămădiţĭ;
Dérŭ curêndŭ, în astă stare,
Înapoĭ se 'ntornŭ siliţĭ...

Trage-atuncĭ Picolomini
Spada sa. Pe-Italienĭ
Îĭ avêntă, ca Creştini,
Să ajute p' Ardelenĭ.

Se aruncŭ şi ceĭ cu sânge
Aĭ Italii soldaţĭ;
Daŭ asaltŭ spre a înfrânge
Forţa celorŭ asaltaţĭ.

Sumeţŭ umĕrŭ punŭ ca fraţiĭ,
Peste ceĭ căduţĭ pâşescŭ:
Strigŭ, amenință soldaţiĭ,
Şi 'ntregĭ rândurĭ se topescŭ.

Ênsă chiarŭ ş' Itatienĭĭ
Cu Secui staŭ pe locŭ,
Le rĕspunde Musulmaniĭ
Fulgerându-ĭ într'unŭ focŭ.

Acum ceĭ din suferinţă
Cari fost-aŭ prisonerĭ,
Îşĭ arĕtŭ recunoscinţă
Către creştinĭ cavalerĭ.

Rându lorŭ venia acuma
La alŭ fortuluĭ asaltŭ; —
Înspiraţĭ sûntŭ totŭ-d'auna
De unŭ simţimêntŭ înaltŭ!

Lêngă acuila mărĕţă,
Vĕdŭ unŭ angelŭ luptătorŭ,
Simtŭ uă aripă 'ndrăsnĕţă
Care dă la gloriĭ sborŭ;

Lêngă Michaĭ Domnulŭ mare
Celŭ ce fam' a 'nsufleţitŭ,
Prin a căruĭ combinare
Succesŭ falnicŭ a 'nsoţitŭ,

Ascultându d'a sa voinţă,
Şi de ordiniĭ ascultându,
Patria din suferinţă
Fruntea prin elŭ rĕdicându;

www.dacoromanica.ro

A luĭ Radu soră, frate,
Angelŭ, logodita sa,
Cu ochĭ dulcĭ, cu sênŭ ce bate,
Josŭ Românulŭ nu lăsa:

«Înainte fraţĭ!..» vorbesce
Celorŭ de ea animaţĭ, —
Înainte ea pornesce,
Cu Români 'nflăcăraţĭ ;

— Înainte! dintr' uă undă
Neamiculŭ a sdrobi! —
Toţĭ se supunŭ, o-ascultă,
Toţĭ cu inima vorbi. —

Arma duce fie-care
Transilvan îu mâna sa. —
Augusta c'uă chiămare
Locului lupteĭ le-arĕta.

Toţĭ atuncia se grăbiră
Să alerge la spărturĭ ;
Fiĭ Italiĭ se 'ntăriră,
Ajutorŭ cerêndŭ sub murĭ.—

Priviţĭ ênsă 'n luptă tare
Pe Michaĭ cu spada 'n mânĭ !
Cu a acuileĭ cătare
Mişcândŭ braviĭ seĭ Românĭ !

Strigândŭ : «Copiĭ ! colo! ieată!
«Turcĭ acolo s' încuibaţĭ!..
«Vedeţĭ copiĭ ! astă-dată
«Locu-acela 'lŭ curăţaţĭ !..

«Pe zidŭ, copiĭ! c'uă voinţă,
«Cu alŭ vostru braţŭ vêrtosŭ !
«Susŭ copiĭ într'uă credinţă !
«Resturnaţĭ cetatea josŭ ! !.

A luĭ Michaĭ voce sună
Ast-felŭ către-aĭ seĭ ostaşĭ ;
Ea atinge voia bună
A voinicilorŭ fustaşĭ.

Şi l' acéstă năvălire
De Românĭ şi de străinĭ,
S'a vĕdutŭ uă înfrăţire
Îu comunŭ pentru Creştinĭ ;

Cŏcĭ Unirea e putere
Pentru populĭ împilaţĭ,
La unŭ păsŭ, la uă durere,
La durere 'mbrăţişaţĭ! —

Precum pasĕrile trece
Păduri, rîurĭ, mărĭ şi munţĭ,
La aşia asaltŭ se 'ntrece
Animaţĭ Creştiniĭ frunţĭ.

www.dacoromanica.ro

Iarŭ Mehmet Aga se luptă
Cu Creştinii ce-asalta;
Vitezie ne 'ntreruptă
Din totŭ Turculŭ resalta.

Şi d'uă-parte şi de altă,
Verşunaţiĭ adversarĭ
Respândiaŭ de sânge baltă,
De cadavre sume marĭ.

Înlăuntru în cetate
E 'ncăirare, focŭ, ruinĭ;
Turciĭ sûntŭ coprinşĭ din spate
Şi din façă de Creştinĭ.

Îndeşertŭ Sinan privesce
Şi cu inima turba,
Din ostrovŭ, orĭ câtŭ voesce
Ajutorŭ cetăţĭ a da;

Cŏcĭ Chirale căpitanulŭ,
Cŭ artileria din dealŭ,
Îţĭ constrânge Musulmanulŭ
A păzi pe drépta 'n malŭ.

Mehmet Aga îmbrâncesce
Precâtŭ póte ăstŭ asaltŭ...
Dupe ce puterĭ sleesce,
Se îuchide 'n turnu 'naltŭ,

Cu aĭ seĭ ce êncă ţine
Lupta cu 'n chipŭ desperatŭ.—
Singurŭ lucru ce'ĭ convine,
Ierbăria 'mpresuratŭ...

Formidabilŭ detunarea
Esplosiuneĭ cândŭ săltă
Mehmet plăti rĕsbunarea
Fraţilorŭ ce 'lŭ ascultă. —

Bogdan atuncĭ, plinŭ de sânge,
Paloşulŭ seŭ fumegândŭ,
Lêngă fiica-ĭ care 'nfrânge
Mórtea şi l' asaltŭ mergêndŭ,

Elŭ şi Radu împreună
Acuilĭ cu mâinĭ bărbătescĭ
Pe cetate 'nfigŭ, şi sună
Triumfŭ ósteĭ românescĭ!..

Maĭ infortunatŭ ca Agă
Mehmet, Sinan lăcrimândŭ,
Inima în elŭ îşĭ sécă,
Capulŭ sub satîrŭ vĕţêndŭ.—

Trece Dunărea în cóste,
D' a le luĭ durerĭ gonitŭ;
Din cea sute miĭ de óste
Ţiumătete a peritŭ. —

www.dacoromanica.ro

Dérŭ şi ceia ce 'ĭ rĕmase
Pentru luptă nicĭ visa,
De Michaĭ se spăimântase,
De Creştini, de óstea sa!

Ast-felŭ Sinan şi colosulŭ
Ce Europ' ameninţă,
Termină şi dete dosulŭ,
Şi ruşinea-ĭ trômbiţă. —

Fortereţa Sântulŭ-Georgiu,
Turciĭ câtŭ o apăratŭ,
La Creştiniĭ de la Giurgiu
Fruntea eĭ a închinatŭ... [1])

XII.

Michaĭ Domnulŭ, Unsulŭ mire
Pentru neamulŭ creştinescŭ,
Repurta cu strălucire
Triumfŭ mare românescŭ.

Mare triumfŭ! mare famă
Pretutindenĭ rĕsuna!
Totĭ Româniĭ îlŭ aclamă
Cu urărĭ 'lŭ încununa. —

Déră marea serbătóre
Uă lăţesce ălŭ poporŭ,
Bucuria domnitóre
În treĭ ţĕrĭ luase sborŭ. —

Năvălirea musulmană
Care margine n'avea,
Acum spada cea romană,
În rănunchiĭ o lovia. —

Şi cu 'nvingerea mărĕţă,
Prin aceĭ aliaţĭ veniţĭ,
Domnulŭ, fraţi seĭ i 'nvĕţă
Cum se cade-a fi uniţĭ...

Din Bucegĭ pênĕ la baltă,
Peste munţĭ, peste hotarŭ,
Toţĭ Româniĭ una saltă
Şi se rógă la altarŭ.

www.dacoromanica.ro

Da, se rógă pentru-aceia
Cari 'n luptă aŭ căḑutŭ;
Tótă sora şi femeia
Jélea inimeĭ ş' avutu.

Sigismundulŭ chiarŭ ia parte
La serbarea 'ntregeĭ ţerĭ;
Şi fanfara de departe
A sunatŭ la cavalerĭ.

La Gherghiţa eĭ s' adună.—
Capiĭ se salutŭ măreţŭ:
Românĭ, străinĭ voie bună
Ş' împărţescŭ la unŭ ospeţŭ.

Archiducĭ Germanĭ d'a rôndulŭ,
Maghiarĭ, Secuĭ, Italĭenĭ,
Şi cu Batorĭ-Sigismundulŭ,
Se întornŭ cu Ardelenĭ. —

Mulţiămiţĭ cu bucurie
Ţoţĭ suntŭ. [1]) — Între eĭ Răsvan
Simte 'n inimă mânie,
Turburatŭ ca unŭ Titan...

Elŭ la toţĭ solicitează
Unŭ ajutorŭ legiuitŭ. —
De necazŭ maĭ lăcrimează,
Pentru tronulŭ seŭ răpitŭ;

Celŭ Movilă Ieremie,
Carne sufletŭ ca Polonŭ,
A Moldavieĭ domnie
Usurpatu-i-a şi tronŭ.

Sigismundulŭ jócă rolă
De supremŭ, ce 'ĭ a plăcutŭ,
Pentru tronŭ ĭĭ dă parolă
Să 'lŭ restaŭre, ca 'n trecutŭ —

Michaĭ Domnulŭ însoçesce
Cualiaţiĭ... Dómna sa,
Dulce palpită, 'lŭ doresce,
În Făgăraşĭ l' aştepta.

Din Sibiiŭ că ea pornise
Către Făgăraşĭ acum;
Unde soçu-ĭ ĭĭ promise
Să o 'ntêmpine pe drumŭ.

Apoĭ Bogdan vru s'o facĕ
Maĭ presusŭ în Făgăraşĭ,
Nuntă mare ca să placĕ
La toţĭ óspiĭ şi nuntaşĭ;

Michaĭ Vodă, Stanca Dómna,
Să cunune p' aĭ luĭ fiĭ,
Ca să ţie tótă tómna
Serbătorĭ şi bucuriĭ.

www.dacoromanica.ro

Că de Turcĭ nicĭ uă nevoe
Numaĭ e, sciea Bogdan ;
Elŭ, bĕtrânŭ ca şi unŭ Noe,
Vĕḑu multe într'unŭ anŭ...

Cu trompete, cu fanfare,
Creştinĭ oştile pleca,
Bucuria 'n fie-care
Pentru ţéra luĭ mişca.

Luĭ Răsvan, precum 'ĭ e gôndulŭ,
Ajutorŭ de călăreţĭ
I se dă, de Sigismundulŭ:
Oştĭ, Secuiĭ îndrăsneţĭ.

Şi cu inimă moldavă
Devotaţĭ elŭ câţĭ găsi,
Vrea a merge la Suciavă,
Pe Movil' a pedepsi...

A luĭ Radu însoçire
Cu Augusta 'n Făgăraşĭ,
Fu-asistată cu mărire
De principĭ şi de ostaşĭ.

Pe unŭ şesŭ ce elŭ domnesce,
De Carpaţĭ alăturatŭ,
Făgăraşiu 'ntineresce,
Basarabilorŭ domniatŭ...

Scaunulŭ la care vine
Toţĭ Românĭ a asculta,
La unŭ stupŭ precum albine,—
Nu se póte a 'lŭ uita.

Ast-felŭ şesulŭ se 'nvelesce,
Dintre Braşovŭ şi Sibiĭ,
De serbarea care cresce
D'aĭ luĭ Traian voioşĭ fiĭ.

Nuntă mare românéscă
Cu orărĭ, cu colăceriĭ,
Şi cu pompă 'mpĕrătéscă
Făceaŭ falniciĭ boiărĭ.

„Te iubescŭ! ĭĭ ḑice Radulŭ
Sóçeĭ sale cu ochĭ dulcĭ, —
Şi de nunt' aduse bradulŭ,
C' unŭ resunetŭ de haiducĭ.

«Te iubescŭ! ş'amea simţire
„Fără mórte 'ţĭ consânţescŭ!
«Te iubescŭ ca fericire,
„Ca p'unŭ darŭ dumueḑeescŭ!

«Îţĭ iubescŭ ş'a ta virtute,
«Îndemnŭ bineluĭ celŭ sântŭ,
„Ca să-mĭ daĭ ḑile plăcute,
«Dulce sóçă pe pământŭ! —

www.dacoromanica.ro

«Veḑŭ eŭ ceriulŭ diminéța,
«Vĕḑŭ cum nopțĭ stele lucescŭ,
«Vĕḑŭ câmpia cu verdeață,
«Vĕḑŭ și florĭ, tóte iubescŭ!..

Precum focurĭ se 'mpreună
Cândŭ s'atingŭ duoĕ făcliĭ,
Radu ș' ea, mirésă júnă,
E unŭ sufletŭ în duoĭ fiĭ. —

L' a cetățiĭ catedrălĕ
S'aŭ unitŭ iubițiĭ soțĭ;
Cetățeniĭ în găteală,
Luĭ Bogdan ura cu toțĭ...

Arŭ-fi ḑisŭ atuncĭ orĭ cine
Gintele că se măritŭ,
Pentru pace, pentru bine,
Pentru 'n viitorŭ măritŭ.

Ș'a luĭ Michaĭ scumpă sóță,
Mama sa, cuconĭ, bĕtrânĭ, —
Casa luĭ era uă viață
De speranțe la Românĭ...

Fericirea astă-dată
Maĭ bunŭ locașŭ nu găsi,
Pentru-a fi încununată,
Să însemne-uă mare ḑi.

Chipulŭ Dómneĭ de blândețe
Alŭ eĭ sufletŭ descria,
Suriḑêndŭ cu tinerețe
Pietate rĕspândea.

Cătătura-ĭ raḑă lină,
Buza eĭ dedea profumŭ,
Ca uă rosă în grădină,
Ș'avea d' Angel sufletŭ bunŭ;

Falnică, mărinimósă,
Respectată de Românĭ,
Uă matrónă pré virtuósa,
La totŭ binele da mâinĭ.

Dómna luĭ Michaĭ iubită ,
Cândŭ pe soțu-ĭ l'a vĕḑutŭ ,
Pên' la ceriŭ fu fericită,
Peptulŭ tênĕrŭ 'ĭ a bătutŭ.

Ce devotamentŭ! simțire
Pentru soțulŭ eĭ purta!
O ia 'n brațe cu iubire,
Tata fii 'ș săruta ..

Multŭ vorbiră. — Între alte
Pe Românĭ d'a ușura;
Țéra din nevoĭ să salte,
Străinŭ jugŭ a scutura. —

www.dacoromanica.ro

Monastirile fundate
D'aĭ seĭ fericiţĭ străbunĭ,
Ca asilŭ de pietate,
De lumină, 'nchinăciunĭ, —

Altarŭ, patrie, credinţă
Însuflându aste zidirĭ,
Prin lumină în sciinţă
Află sufletu 'ntăririĭ; —

Şi 'nstitutele creştine
Sub blesteme a lega,
Da nu cuteza orĭ cine
Dupe timpĭ a le strica...

— «Óh! părintele meŭ! ḑise
Dómna, scumpulŭ soçulŭ meŭ!
«Anĭ să aibĭ! să aibĭ ferice
Să-ţĭ ajute Dumneḑeŭ!

— «Viaţa! o! a nóstră viaţă!
Domnulŭ ḑise cu 'nŭ surisŭ,
«Faptă să avemŭ măreaţă,
«Cŏcĭ altminteriĭ e unŭ visŭ.

— «Dérŭ în lumea peritóre
«Viaţa-e dulce, soçulŭ meŭ,
«Ş'uă idee 'ngrozitóre
«Mĕ pre-ocupă desŭ şi greŭ!—

— «Care e? Şi ce prevede
«Sufletu-ţĭ?.. Domnu 'ntrebă,
—Amŭ uă gróză că te-oiŭ perde,
«Minutŭ tristŭ ce Sórta dă.

«O! destulŭ să se 'mplinéscă
«Întru bine scopulŭ meŭ;
«Nicĭ-de-cum să te 'ngroziască
«Ce e scrisŭ de Dumneḑeŭ!..

Şi din ochĭ căpruĭ de Ḑînă
Gingaşĭ lacrime curgea,
Cândŭ uşióra alba mână
P'a soçieĭ atingea;

Şi unŭ aerŭ de iubire,
Cu 'n chipŭ, Dómna, simţitorŭ,
Respândia cu strĕlucire
Pentru soçu-ĭ domnitorŭ.

Într' acestea serbătórea
Memorabili 'nsoçiriĭ,
Făgăraşiulŭ şi splendórea
Generaleĭ înfrăţiriĭ

Termină, şi fie-care
Óspe, conmeseanŭ, nuntaşŭ,
Se gătia pentru plecare
La aĭ seĭ, l' alŭ sĕŭ locaşŭ.

www.dacoromanica.ro

Dérŭ c'uă datină străbună
Din ceĭ timpĭ maĭ depărtaţĭ,
Toţĭ Româniĭ împreună,
Şi în nouĕ îmbrăcaţĭ,

În triumfŭ cereaŭ să pórte
Ca pe consulĭ la Romanĭ,
Cu orărĭ, cu sunetŭ fórte,
Pe Michaĭ. — Aceĭ ţeranĭ

Ca să 'lŭ ducă se gătiră. —
Aŭ adusŭ unŭ carŭ. — Românĭ
Ceĭ voinicĭ se rônduiră
De a 'lŭ trage eĭ cu mâinĭ.—

Tótă Ţéra dă buchete
De florĭ şi cu spicŭ de grâŭ;
Întorcŭ hora junĭ şi fete
Cu cosiţe pên' la brâŭ.

De la vie lucrătoriĭ
Tórnă vinu 'n cane nouĭ,
Şi la rôndŭ laboratoriĭ
Tragŭ cu plugulŭ prinsŭ cu boĭ.

Păstorelulŭ de la munte,
Şi cu celŭ de la câmpiĭ,
Facŭ cu fluerulŭ uă frunte
În alŭ turmeĭ căpĕtiĭ.

Tóte rîdŭ, tóte adóră
În căminulŭ strĕmoşescŭ;
România, uă fecióră,
În triumfŭ le rônduescŭ..

Pe eroulŭ eĭ aclamă
Că pe Turcĭ a alungatŭ; —
Cu cuconiĭ şi cu Dómnă,
Într'unŭ carŭ pomposŭ purtatu...

De la dênsulŭ viitorulŭ
Toţĭ Româniĭ aştepta,
Elŭ e sórele ce nuorulŭ
De tiranĭ va depărta;

Rane din trecutŭ să lege
Suferinţele-a slăbi,
Subt uă acuilă ş' uă lege,
Pe Românĭ a re'ntregi...

Cu triumfŭ Michaĭ se pórtă,
Prin totŭ loculŭ cu orărĭ,
Şi l'a Românieĭ pórtă
Reîncepŭ din noŭ serbărĭ.

Cu pĕrŭ albŭ bătrânĭ se ţine
Lêngă caru-ĭ triumfalŭ,
Junĭĭ sătenĭ mereŭ vine,
De pe văi şi de pe dealŭ;

www.dacoromanica.ro

Fiicele cele frumóse
Cu unŭ portŭ serbătorescŭ,
Cu cununĭ pe capŭ, voióse,
Împresorŭ carulŭ domnescŭ.—

Se umbrescŭ şi 'nsurăţeiĭ
De mărirea luĭ Michaĭ;
Lêngă Dómna, tinereiĭ
Urcŭ la munţĭ, scoborŭ pe plaĭ.—

Atuncĭ, ochiu-ĭ câtŭ privesce
Populŭ multŭ ce se 'ndesa,
Michaĭ gloriosŭ vorbesce
Către Stanca Dómna sa:

«E de lucru multŭ şi bine
«Pe Românĭ a re 'ntregi;
«Se aştéptă de la mine
«Stéoa patriĭ a luci!..

XIII.

Peste patru miĭ d'armată
Cu Răsvan-Vodă mergea;
Ungurĭ şi Românĭĭ glótă
Peste Trotuşŭ încurgea;

Pe la Bacăŭ, a oştire,
Pe la Roman trece 'n susŭ,
Iearŭ Movilă ia de scire,
La Suciava unde-e dusŭ. —

Câtŭ Răsvan călca de sigurŭ,
Cu putere ce-aducea,
Şi Movilă nu e singurŭ,
Cŭ aliaţiĭ se 'nfigea. —

Lêngă óstea românéscă
Elŭ avea Polonĭĭ luĭ,
Ca să pótă să goniască
Pe Răsvan şi pe Secuĭ...

Ieată şi ce se întêmplă
La Suciava pe câmpiĭ,
Unde ochiulŭ îţĭ contêmplă
Alŭ cetăţiĭ căpĕtiĭ:

Între Siretŭ şi Moldova,
Rîurĭ cari se 'mpreunŭ,
Cu oştire de Moldova,
Stă Movilă 'ntr'unŭ cŏtunŭ. —

www.dacoromanica.ro

C'a Moldovei capitalĕ
Se 'mpresóră către munţi
De păduri şi munţi cu fală,
Şpre Siretŭ şi Rădăuţi,

Şi Poloniĭ ce-adăstară
Prada, drumurile 'nchidŭ,
Şi pădurile din ţéră
Şi potecile coprindŭ. —

Cum Răsvan se 'ncumetiază,
Num' atâta şi voia
P' adversaru-ĭ ca sĕ véḑĕ
Trasŭ îu ţépa ce-ĭ gătia.

Dérŭ d'ăsemenea minune,
Maĭ adesea s'a 'ntêmplatŭ
Că nu ese cum propune
Càndŭ e omulŭ supĕratŭ! —

De Suciav' aprópe este
Lungă vale şi unŭ rîŭ;
Răsvan cată fără veste
S'o coprindă pên la brâŭ.

Dérŭ cetatea din Suciava,
Întărită binişorŭ,
Orĭ-şi-càndŭ putea gólciava
A o sparge pré uşorŭ.

Lâ Movilă, unde 'n pa[illegible]
Şi în pândă se ţinea,
Unŭ dervişŭ c'uă veche rasă
Să 'ĭ vorbiască îĭ venia.

Îĭ înşir' acesta multe,
Cu temeĭ, fără temeĭ,
Capulŭ principelui umple,
Bunŭ limbutŭ precâtŭ îlŭ vreĭ.

Dérŭ Răsvan ce îlŭ vĕḑuse
La Movilă càndŭ mergea,
Dupe chipŭ îlŭ cunoscuse
Cine e şi ce făcea.

De Michaĭ mereŭ vorbesce
Turcu, aspru 'lŭ înfera;
Pete 'n sóre îĭ găsesce
Înfocatŭ cum elŭ era.

Că Michaĭ cu ungurime
Precâtŭ este aliatŭ,
Ţerile vorŭ fi victime,
Şi supuse la altŭ statŭ.

Îlŭ găsise atuncĭ foculŭ
Pentru ţerĭ, pentru Românĭ,
Precum îşĭ găsia norocului
Têrâtorŭ pe la păgânĭ !..

www.dacoromanica.ro

Michnea dérŭ adăogase,
(În dervişŭ Michnea schimbatŭ)
Despre Batori c' aflase
Că cu Turcii s'aliatŭ ; —

Pe Michaĭ în laţŭ a 'lŭ duce,
Să urziască unŭ complotŭ, —
De la uşiă să apuce
Să rĕstórne pe despotŭ;

Michaĭ singurŭ numaĭ póte
Cu Sultanulŭ a lupta;
De Polonĭ urîtŭ e fórte,
N'are cine-a 'lŭ ajuta ; —

Tronŭ atuncĭ s' asigurează
Pentru fraţiĭ Movilescĭ,
Ceĭ-ce gata sûntŭ să cadă
Cu armate 'n Bucurescĭ; —

Şi 'n acestea Ieremia,
Cu celŭ Michnea Domnŭ gonitŭ,
Partea bună 'n România
Vorŭ avea cum aŭ doritŭ...

Vorbi Michnea ; multe cércă,
Că va merge spre Buceagŭ,
Ca cu Chanul să 'nţeleagă,
Cu Tătarĭĭ maĭ pe largŭ.

Răsvan înfocatŭ, privesce
Pe némicu 'n façia sa,
Ostea sa orânduesce
Cum victorie visa.

Cu unŭ corpŭ, Răsvan, d' oştire,
Nu e lucru de colea?
A speranţeĭ măgulire
Suriḑêndă 'lŭ ocolia.

Cavalerŭ ca să s' aréte,
Ieremia l'a somatŭ,
Să desfacĕ aceste-armate
Ce 'n Moldova aŭ intratŭ;

Décă nu, Movilă 'ĭ ḑice,
Se jura pre legea luĭ,
Că 'n frigare îlŭ va frige
Cum arŭ arde nisce puĭ.

Dérŭ la solu-ĭ nicĭ rĕspunde,
Răsvan, fórte furiosŭ :
— Vomŭ vedea!.. cu creţu 'n frunte
Elŭ îşĭ ḑise mâniosŭ.

Şi ordónă la oprială
De a ţine pe trimisŭ;
Luĭ Movilă socotélă
Să îĭ céră 'ĭ a promisŭ.

www.dacoromanica.ro

Dérŭ Movilă timpŭ nu perde,
Câtŭ nu vine-alŭ seŭ oşteanŭ,—
Cavaleria repede
Să încurce pe Răsvanŭ...

Semnulŭ lupteĭ se începe. —
Cele oştĭ s'aŭ şi mişcatŭ,
Cu Tătarulŭ de la stepe
Prin Polonĭ amestecatŭ.

Se încairă de luptă,
P'alŭ Suciaveĭ câmpŭ întinsŭ ;
Ca şi trăsnetulŭ se 'ncruntă,
Faça luĭ Răsvan aprinsŭ.

Tragŭ Secuiĭ lunge spade
Mânuindule defocŭ;
Moldoveniĭ, fraţĭ cu frate
Se ucide la unŭ locŭ .

Şi Movilă Ieremie
Şi cu 'n frate Simion,
S' opintescŭ la bătălie
Să se-asigure de tronŭ. —

De Răsvan ca să se scape,
Hatmanŭ, căpitaniĭ seĭ,
Par'că câmpŭ abia i 'ncape,
Se repedŭ ca nisce leĭ. —

Tremură oraşulŭ, populŭ
Ce 'n Suciava locuia,
Ieremia 'şĭ vede scopulŭ
Ţiumĕtate că 'ĭ rîdea.

Zamoischi, Hatman Duce,
Dându Polouĭ spre ajutorŭ,
De la luptă ce le-o aduce,
Speră multŭ în viitorŭ!..

De la Batori, de 'ndată
Ce şi 'lŭ are de patronŭ,
Cŭ a Secuilorŭ armată,
Răsvan spera réţemŭ,—tronŭ.

La străinĭ cu câtŭ alérgă
Pré 'nfocaţiĭ patrioţĭ,
Vaĭ de ţĕră cum o 'ncarcă!
Vaĭ de fiĭ şi strănepoţĭ!..

Tunurile dérŭ detună,
Lăncĭ în aerŭ sgomotescŭ ;
Urue pămêntulŭ, sună
De călărĭ ce se isbescŭ.

Dérŭ cu totŭ avêntulŭ mare
Ce avu de căpitanŭ,
De a sórteĭ încruntare
Nu scăpă Stefan Răsvan.

www.dacoromanica.ro

În conflictŭ de bătălie,
Prin cadavre, sfărmăturĭ,
Dă Răsvan, cu 'n peptŭ mânie,—
Dă cu spada lovieturĭ;

Şi bătêndu-se se 'mpinge
În mulţimea ce venia: —
Tot lovindŭ spada-ĭ se frânge,
Şi némicu 'lŭ ocolia .

Stefan cere-uă spadă, chiamă
Pe aĭ seĭ d'a 'lŭ ajuta,
Cine ênsă 'ĭ ia de sémă?
Elŭ striga, elŭ asculta.

Vaĭ! amară desperare!
Chiarŭ Movilă 'lŭ desarmă;
Şi lovindu-lŭ fórte tare
Feru 'n mâinĭ i 'lŭ sfărîmă...

Şi ne-avêndŭ elŭ ce să facĕ,
Răsvan, orĭ şi câtŭ d'aprinsŭ,
Frântă arma puse 'n teacă
Şi silitŭ se dete prinsŭ...

Dumneḑeule Pré Sânte!
Ce durere? chinŭ ş'amarŭ?
Cum 'ĭ aĭ destinatŭ pămênte
Unŭ aşia cumplitŭ pacharŭ?

Pentru Răsvan, omulŭ care
Ca unŭ ostaşŭ s'a luptatŭ,
Unŭ oraşŭ, Suciava mare,
Ce-a vĕḑutŭ s'a spăimântatŭ.—

Stefan Răsvan a păţit-o
Cum şi 'n visŭ nu 'ĭ a trecutŭ;
Bătălia a perdut-o,
Ia torturĭ de necreḑutŭ.

Într' uă ţépă lungă fórte,
Ca 'n frigare a fostŭ trasŭ,
De-uă teribil' aşia mórte
Populŭ, óste e 'n estasŭ!..

Iérna aspră şi receală,
În amarĭ durerĭ coprinsŭ,
Îĭ svênta fără 'nduoială
Foculŭ vieţiĭ de totŭ stinsŭ.

Negru, vînĕtŭ, fără faţă,
Ochĭ eşiţĭ ş'unŭ capŭ turtitŭ,
Plinŭ de sânge, rece ghiaţă,
Trăia 'n mórte chinuitŭ.

Venindŭ ómenĭĭ să 'lŭ véḑĕ,
Crucĭ orĭ-care îşĭ făcea,
De tortură şi de gróză,
Curêndŭ ochiĭ ş' întorcea ..

www.dacoromanica.ro

Ceata luĭ cea numerósă
Munţiĭ Dorniĭ a umplutŭ;
Desfăcută, ruşinósă, .
Niamţulŭ, Peatra o-a vĕdutŭ.—

Şi bagage ce-adusese
Cu transportulŭ ce 'ĭ servia,
Moldoveniĭ le prinsese,
Prădĭ pe tóte le avea...

O! Arone! tristă Sórte
A avutŭ rivalulu teŭ...
A plătitŭ cu a sa mórte
Fapta sa! — trecutulŭ seŭ!..

XIV.

La Tîrgovisce s'aşeadă
Domnulŭ cu consórta sa;
Tóte noŭ se reparează,
Din ruinĭ se realţa.

Vede ochiu-ĭ de părinte
Câte Ţéra-a suferitŭ,
Căuta, Michaĭ, ferbinte
A'ĭ da binele doritŭ.

Ca uă ţérină călcată,
Smulse, rupte plante totŭ,
Ţéra-era despopulată,
Câmpĭ pustiĭ şi plugulŭ mortŭ.

Populaţia la munte,
Satele, s'aŭ transportatŭ;
Ş' orĭ ce casă maĭ de frunte
Averĭ, stare ş'a 'ngropatŭ ..

Totŭ era în doliŭ mare,
Viĭ, păraginĭ şi grădiuĭ,
Fontânĭ, arborĭ în ruinare,
Pălămidă 'n ogorŭ, spinĭ.—

Casele, bordeĭ, cŏtune
Nicĭ măcarŭ se cunoscea,
Ariĭ, grădinĭ şi pătule
Nicĭ de semnŭ nu se sciea...

www.dacoromanica.ro

A resbeluluĭ lovire
Totŭ preface, multe perŭ,
Supusŭ totulŭ la 'nnoire,
Unde trece focŭ şi ferŭ.

Calcă glótele armate
Ţérinile, orzurĭ, pâinĭ;
Prin focŭ trece târgurĭ, sate,
Surpă tóte josŭ cu mâinĭ.

Michaĭ Domnulŭ cu durere
Vede starea tristeĭ ţerĭ,
Se silesce din putere
A 'ĭ da balsamŭ,—mângâerĭ.

Pentru populŭântêiŭ vede
D' alŭ poporuluĭ bunŭ traiu,
Totu 'ntêmpină, prevede,
Înţeleptulŭ Domnŭ Michaĭ.

Proclamatŭ eroŭ 'n luptă,
Unŭ minutŭ elŭ nu a statŭ;—
Cel-ce 'ntrémă şi ajută,
Este capulŭ la unŭ statŭ

De la Domnŭ decurge tóte
Reŭ saŭ bine uneĭ ţerĭ;
Elŭ e medicŭlŭ ce póte
Să o scape din dureriĭ!..

Elŭ mĭ-ţĭ caută, 'ngrijesce, —
De producte umple-ambarĭ;
Sărăcimea înlesnesce,
Dându semînţe la plugarĭ...

Casele să se repare,
Tîrgurĭ restatornicindŭ,
Prin concursulŭ seŭ celŭ mare
Revinŭ tóte strălucindŭ.

Ênsă cugetă la-uă lege:
Să nu pótă deserta, —
De pământŭ pe omŭ să 'lŭ lege,
Prin îndatoririĭ ce 'ĭ da...

Stergêndŭ lacrimĭ, suveranulŭ,
Patriĭ face bine multŭ; —
O asigură 'n totŭ anulŭ
Cu mărirea dedemultŭ.

Şi Michaĭ cu tóte, scie
Arma josŭ a nu lăsa;
Renumita-ĭ vitezie
A fostŭ, ş' este fama sa!..

Dérŭ discordia n'amână
Timpŭ, să pótă 'nrîuri,
Chiarŭ din ceata cea română
Instrumente 'şĭ făuri.

www.dacoromanica.ro

Cele intrigi cu resbelulŭ
Într'unŭ timpŭ s'armoniezŭ; —
Instrumentŭ e totŭ mişelulŭ
Pentrŭ argintŭ şi interesŭ...

În acelŭ timpŭ câtŭ se scie
Statele supt arme sta;
În totŭ locŭlŭ pe câmpie
Roşindŭ sânge abura. —

De principiŭ adversarulŭ
Ce Europa ne-odihnia
Era Turculŭ şi Tătarulŭ,
Ce 'n creştine ţerĭ domnia. —

Pênĕ la Ocean Creştiniĭ
Tremuraŭ, ligă făceaŭ;
Déră Ungurii, Românii,
Avangardă, se băteaŭ...

Se însémn' aicia ênsă
Ce Polonĭa rolŭ juca,
Pe Creştinĭ, gelós', aprinsă,
Să domniască căuta...

Mahomet ce 'şĭ duse faĭmă
P' alŭ Ungarieĭ pămêntŭ,
Acum rnşinatŭ şi 'n spaimă,
De Michaĭ fiindŭ înfrântŭ, —

Îşĭ vĕrsă siniorulŭ foculŭ
În Moldova năvălindŭ ..
Ş'aŭ întorsŭ Poloniĭ joculŭ,
Lêngă principe fiindŭ. —

Ieat' acum că şi Movilă,
Pe-cândŭ Nemţiĭ îlŭ uită,
Saŭ de voie, saŭ de silă,
Cu Mahomet mâna dă.

Turculŭ scopu ce 'şĭ propune
Este scurtŭ şi lămuritŭ,
Pe Michaĭ să nu 'şĭ rĕsbune?
Elŭ maĭ bine-arŭ fi muritŭ!..

Aşia dérŭ, de ceia parte,
E Movilă, Leşĭ, Tătarĭ, —
Elŭ maĭ cearcă d'altă-parte,
Să 'ĭ creeze adversarĭ.

Luĭ Rodolfo, cu aspră gónă
I)' unŭ resbelŭ înfuriatŭ,
Cel-ce 'şĭ apără corónă
Ce *Z*apolĭa 'ĭ a 'nchinatŭ, —

Cândŭ maĭ mare focŭ s' aprinde,
Turcĭ cu Nemţiĭ, l'Agria, 'n
peptŭ. —
Negoţiaţie deschide,
Cu Rodolfo, Mahomet .

www.dacoromanica.ro

Pe unŭ paşă să tracteze
De la Buda 'nsărcină,
Avantage să 'ĭ cedeze
Pentru pace, destină.

Se 'nţelege cum vrea pace
Ce o cere Mahometŭ,
Pentru Michaĭ buba cóce!..
Dérŭ Rudolfo, înţeleptŭ,

Îĭ respinge-uă-aşia tractare,
D' a jertfi eroŭ creştinŭ. —
Mahomet făcu 'ncercare
Pên' la buse cu veninŭ.

Apoĭ ochiĭ şi 'ĭ rĕdică
Către Batori, unŭ rivalŭ,—
Ca să 'lŭ tragă la uă clică,
Cérc' al linguşi l'Ardealu.

Orĭ-şi-cum, câtŭ îlŭ găsesce
Furtunaticŭ, schimbătorŭ,
Batori se cam sfiesce
De Rodolfo-imperatorŭ.

Alte cugete apucă
Pe astŭ principe, 'ntr'uă ḑi,
Vrea 'n chinoviŭ să se ducă,
Lumea de a părăsi, —

Mahomet în nodŭ nu leagă
Şi cu acesta iearŭ nimicŭ;
Se gândesce ce să facĕ
Cu Românulŭ inemicŭ!..

Ha! îĭ vine 'n minte una;
Sare 'n susŭ depe sofa —
Cum se face tot-d'a-una, —
Prin Românĭ de a lucra...

Prin Românĭ, prin banĭ,—aceste
Arme sigure creḑu;
Padişachulŭ uimitŭ este
Câte 'n calculŭ le vĕḑu. —

Pe unŭ Agă, Padişachulŭ,
De locŭ chiamă a 'ĭ vorbi.—
Cu banĭ, iute ca olaculŭ
A 'lŭ trimite se grăbi...

Baniĭ seĭ ş' acea purtare
Pre omŭ lacomŭ ce-aţîţa,
Pasiunĭ orĭ câtŭ de tare
Să aprindă 'lŭ învĕţă;

La nebunĭ s'aţîţe clacă
În alŭ nemulţămireĭ sênŭ,
Uă revoltă ca să facĕ
Contra Domnuluĭ Românŭ!..

www.dacoromanica.ro

Pênĕ cândŭ ea se va cóce,
Să şi facĕ pregătirĭ,
Peste Dunăre dincóce
Ca să intre cu oştirĭ; –

Din Moldova Domnulŭ póte,
Cu Poloni şi cu Tătarĭ,
Să 'lŭ ajute întru tóte
Călcândŭ Turcii la fruntarĭ.

Ast-felŭ cugetă Sultanulŭ,
Şi în lucru planŭ a pusŭ,
Dete ordine la Chanulŭ
Ca să iasă pe dinsusŭ. —

Ş'a luĭ Constantin cetate
În mişcare tót' era, —
Cadilicuri din spate
Înainte le têra.

Pregătirea ósteĭ cresce
Cu entusiasmu 'n peptŭ:
Lupta sântă o numesce
Temerariulŭ Mahometŭ.

Din oştirea cea bătută,
A luĭ Sinan rĕmăşiţĭ,
La Ungaria permută:
Chiarŭ pe ianiceriĭ înfipţĭ.

Aşia dérŭ elŭ recrutează
Pên' l' alŭ Africeĭ oceanŭ,
Şi rĕdică şi 'narmează
Popululŭ din Turchistanŭ.

Duoĕ cetăţĭ cari ţine
Lângă Dunăre 'ncă tarĭ,
Le fortifică prè bine,
D'a respinge p' adversarĭ.

Din Nicopolĭ ochiu-ĭ cată,
Şi din fortereţa Dĭi,
La Michaĭ, l' a sa armată,
În totŭ largulŭ Românĭi.

Iearăşĭ timpulŭ se 'nuorează,
Cu 'ntunericŭ de 'ntristatŭ;
Iearăşĭ intrige lucrează
Şi îţĭ turbură unŭ Statŭ!...

Cursŭ la lucrurĭ ênsă merge,
Subt unŭ mare Domnitorŭ; —
Michaĭ lacrimile sterge
Precâtŭ póte la poporŭ!..

www.dacoromanica.ro

XV.

Uă familîe românéscă
Era reunită 'n sfatŭ,
Într'uă cameră domniască,
L' alŭ Tîrgovisceĭ palătŭ.

Bolţĭ, pilastri şi sculptura,
Grădinĭ, fôntânĭ, marmurĭ, —leĭ,
Se d' aurescŭ sub căŭtătura
Pré frumóselorŭ femeĭ. —

Iaŭ femeile cununе
Lêngă căminŭ strĕmoşescŭ ;
Calităţĭ sublime pune
În aĭ lorŭ ce le iubescŭ.

Ast-felŭ svelt' Augusta junĕ
Fericirĭ părea rourândŭ,
Cu-alŭ eĭ Radu împreună,
Măritată de curêndŭ.

Ea ţinea uă cruciuliţă
În mâinĭ, sacrulŭ eĭ odorŭ,
Prin a căreia credinţă
Multŭ aflase ajutorŭ.

Radulŭ de la-uă parte, cată
Cu peptŭ tînĕrŭ şi voiosŭ,
Spre soţia-ĭ adorată
Ochi 'n tórce amorosŭ.

Pe unŭ jeţŭ, Bogdan, — e 'n stare
Cu perĭ albĭ, orĭ câtŭ bĕtrânŭ,
A da vĭaţă, a da stare
Pentru nume de Românŭ.

— «Radule, copile, óre ?
Ḍise fiiuluĭ iubitŭ,
«Fruntea, spune, te maĭ dóre
«Unde tu aĭ fostŭ lovitŭ?»

— «Iea! nimicŭ! uă lovitură
«Din greşială ce luaiŭ,
Iearŭ cu ochiĭ Radulŭ fură
Unŭ surisŭ de florĭ de Maĭ.

— « Ba nu! nu! Bogdan urmează
P' alŭ seŭ fiiŭ a întreba,
«Voiŭ să sciŭ ce se lucrează
«Pe aicĭ şi 'n cotro-va ?

www.dacoromanica.ro

«Nu 'mĭ aĭ spusŭ cu d'aměnuntul
«Ca să sciŭ ce s'a urmatŭ.
«Batĕlŭ crucea şi mormêntulŭ
«Pe acelŭ ce va trădatŭ!

Şi Bogdan, ce tată 'ĭ ḑice
Tinĕrii însurăţeĭ,
Pré iubiteĭ sale fiice,
Întrebărĭ făcu şi eĭ.

— «Ce să maĭ vorbimŭ, o! tată!
«De acele ce-a trecutŭ?
«Să veḑĭ astă-ḑĭ ce ne-aşteaptă,
«Lucru tristŭ şi neplăcutŭ!..

Radu luĭ Bogdan rĕspunde,
Creţurĭ fruntea luĭ făcêndŭ.
— «Cefelŭ, fliule? şi unde?»
Întrebă Bogdan curênd.

— «Tótă nóptea, Radul spune,
«Vodă 'n gôndurĭ se preŭmbla,
«N'a 'nchisŭ ochiĭ, ca minune,
«Pênĕ 'n ḑiuă 'ntîrgŭ umbla.

Augusta: «Ce e? ce e?»
Maĭ curiósă a 'ntrebatŭ.
—«Nu cum-va se cércă uă chiăie
«Dievoliască pentru Statŭ?..»

Bogdan ḑice: «se clocesce
«Complotŭ, răsmiriţă, jeafŭ?
«Iarăşĭ ce-va uneltesce
«Alŭ duşmanuluĭ tarafŭ?..

—«Tocm' aşia! Radul urmézĕ,
«Domnulŭ ênsă le-a aflatŭ.
«N' a vrutŭ vorbelorŭ să crédă,
«Să nu fie înşelatŭ.

«Domnulŭ să se 'ncredinţeze
«Cercetează s'afle totŭ,
«Pune ómenĭ să vegheze,
«Urmărindŭ acestŭ complotŭ.

— «Heĭ! băiete, asta sună
«Ca complotulŭ cu Chorvatŭ,
«Cu boiării împreună,
«Cari Domnulŭ 'ĭ a ertatŭ.—

— «Tocm' aşia! ş' acuma este
«Cu aceia înţeleşĭ, —
«Să rĕsufle fără veste
«Cu plătiţĭ—cu ómenĭ dreşĭ

—«Drace! Drace! Bogdan grinţă,
Necăzitŭ, înfuriatŭ,
«Mergŭ la Domnulŭ în credinţă
«Să tragŭ óstea la palatŭ.

www.dacoromanica.ro

— «Lasă, lasă! fórte bine
«Vodă scie lucru luĭ,
«Cu boiărulŭ Manta ţine
«Unŭ consiliŭ, eŭ îţĭ spuĭ.

Radu stă lîngă soţie.
Bogdan lasă p' aĭ seĭ fiĭ:
Bĕtrânŭ arde 'n bărbăţie
Şi te sórbe cu ochĭ viĭ.

Merge la palatŭ să scie,
Chiarŭ pe Domnulŭ a 'ntreba,
Ce complotŭ, ce nebunie
Ţéra iearăşĭ turbura? —

Într'uă largă curte, trasă
La uă margine 'n oraşŭ,
Se afla uă vechiă casă
Unuĭ mazîlitŭ armaşŭ. —

Ruinĭ, grămedĭ se vĕdŭ êncă,
Învelişulŭ arsŭ, pustiĭ,
Cu uă pivniţă adêncă, —
Crescŭ pe dênsa bălăriĭ.

Dosnicŭ locŭ, ş'uă curte mare;
Porţĭ de stejarŭ vechi, —un lacŭ
Faţia, din ploĭ şi ninsóre, —
Şi 'nfundatŭ ca într'unŭ sacŭ.

Umbră, întunericŭ, ghiaţă
Mucigaiŭ pe muriĭ sta;
Nu s' arétă nicĭ uă viéţă,
Uşĭ, ferestre nu-essista.

Pasĕrea pe vêrfurĭ,—nópte,
S'auḑia de pe ruinĭ,
De a cobe nimenĭ póte
Să maĭ dórmă din vecinĭ.

Ast-felŭ era armăşiasca
Locuinţă, dupe focŭ,
De la curtea cea domniască
Maĭ la vale, cu 'nchisŭ locŭ.

Dan vistĭerulŭ intră, vine,
Şi pe ceriŭ se totŭ uita;
Stelele privesce bine
Precâtŭ nóptea 'nainta.

Cu uă lampă înfundată,
În josŭ treptele pâşia. —
L' aştepta în beciŭ uă ceată,
Cândŭ intra şi cândŭ eşia. —

Şi 'n totŭ chipulŭ, de totŭ felulŭ
Ómenĭ fără căpĕtiĭ,
Însoţise pe boiărulŭ
Turcĭ, cu portulŭ capanlîĭ.

www.dacoromanica.ro

Adunaţĭ eraŭ cu armă,
Şi unŭ semnŭ num' aştepta
Ca să dea afar' alarmă,
Totŭ oraşŭ a revolta.

Acolo ursiaŭ complotuluĭ
Contra Domnuluĭ Michaĭ,
La 'ntunericŭ lucraŭ totulŭ;
Banĭ desagĭ s' aducŭ pe caĭ;—

Îĭ descarcă şi 'ĭ împarte,
Ochiĭ marĭ la banĭ făçêndŭ;—
Capiĭ luaŭ maĭ mare parte,
La dulapurĭ întorcêndŭ.

Argintŭ, aurŭ, Ḍeŭ la care
Clicoteiĭ se închinŭ,
Ceĭ-ce strigă 'n gura mare:
Patrie! cu pumnulŭ plinŭ. —

Cŏcĭ se scie, trădătoriĭ
Cu marĭ vorbe se servescŭ,
Tot-d'auna vênḍătoriĭ
Ca şi Sânţi 'n ceriŭ vorbescŭ!..

Scopulŭ lorŭ acesta este,
Spaĭmă 'n ţér' a da de Turcĭ,
La palatŭ fără de veste
A intra maĭ mulţĭ atuncĭ,

Pe Michaĭ să ţi 'lŭ coprinḍĕ
De la uşiă, de la patŭ,
Cursă mare să 'ĭ întinḍĕ,
Cum şi altorŭ s'a 'ntêmplatŭ.

Ieată tótă fapta lungă,
Patrioţiĭ cum lucra,
Şi cŭ acésta buniĭ la pungă
Miĭ de galbiniĭ a băga!..

Michaĭ Domnulŭ tóte-aflase,
Avea liste scrise rândŭ,
Conspirarea ce lucrase,
Ş'ăĭ némicĭ ce-aveaŭ în gôndŭ.—

Tăcea;—façĭa-era senină; —
Era linişte 'ntru-totŭ; —
Vrea să iasă la lumină
Toţĭ părtaşiĭ din complotŭ.

Nesmintitŭ, fără greşială
Tocm' aşia se şi 'ntêmplă.
Ómenĭ, larmă, ameţială
Nóptea, tîrgulŭ resculă...

Bogdan, plinŭ de somnŭ, s'aruncă
Josŭ din patŭ numaĭ-de-câtŭ,
Se îmbracă, şi ş'aruncă
Spada cu 'n cordonŭ de gôtŭ.

www.dacoromanica.ro

Şi luase Radul scire
Că revolta a -eclatatŭ. —
Domnulŭ Michaĭ, cu oştire,
Era viŭ şi deşteptatŭ. .

Pune 'ntêĭ de încongióră,—
Nimenĭ a mişca din locŭ, —
Piaţa, strade, ulicióră,
Cu oştirea sa de-focŭ. ..

Perturbarea 'n susŭ şi 'n vale
Prin Tîrgovisce-alerga,
Cu făcliĭ, cu masalale :
—«Turciĭ vinŭ !.. Turciĭ striga...

În a nopţiĭ grea putere,
Cetăţenĭ s'aŭ spăriatŭ,
Uniĭ murindŭ de durere,
Alţiĭ câmpĭ aŭ apucatŭ.

Şi 'n asemenea alarma
De urlărĭ, strigărĭ, plânsorĭ,
Jucă ferulŭ, ştreangulŭ, arma,
Vaĭ! şi vaĭ! turburătorĭ! ..

Adevĕrŭ, ast' ameţise
Pe orĭ care cetăţianŭ,
Şi pe ceĭ cari simţise
De complotŭ ursitŭ de Danŭ,—

Luĭ Michaĭ veni în minte
Ţepeşĭ, Lăpuşneanĭ, Românĭ,
Cândŭ făcuse piramide
De culpabilĭ căpĕţînĭ.

Dérŭ pecândŭ perturbatoriĭ:
Turci vinŭ, Turci sbera,
Nu lipsi, cum vine nuoriĭ,
Turciĭ la fruntarĭ era...

Uniĭ boiărĭ, din oştire,
Câtŭ sciea, câtŭ nu sciea,
Spre palatŭ venia 'n grăbire,
Şi tumultulŭ i 'nbulzia.

Domnulŭ dérŭ mĕsurĭ luase,
Braţe-avêndŭ ce 'lŭ ajuta,
Pe rebelĭ îĭ sub-minase,
Şi p'acasă 'ĭ aresta.

Lacrimĭ de femeĭ şiróie
La picióre curgŭ la Domnŭ,
A sa inimă înmóie,
Jélea, plângerea la tronŭ.

Dómne! graţie ! ertare !..
Mame sóçele plângeaŭ,
Îşĭ smulgŭ pĕru 'n desperare,
Pên' la Domnŭ se totŭ duceaŭ...

www.dacoromanica.ro

Ducele, pe Radu apucă:
—«Vino, fiiule!» 'i-a ḑisŭ. —
Vrea Bogdau ca să se ducĕ
A 'şĭ vedea cu ochĭ unŭ visŭ.

«Nu mĕ'nşelŭ! totŭ Turcul care
«A venitŭ ca solŭ, în plaĭ,
«Ş'a ţinutŭ parlamentare
«Cu Mărirea Sa Michaĭ,

«L'amŭ vĕḑutŭ cu ochĭ, Satana!..
—«O fi Michnea celŭ turcitŭ?
Îşĭ arétă Radul rana,
Ş'apoĭ ḑise: «afurisitŭ!...»

— Heĭ!... se vede că 'nvêrtesce
«Lucru Draculuĭ ş'acum!
Ochiĭ meĭ nu m'amăgesce,
L'amŭ vĕḑutŭ umblând pe drum.

— «N'aĭ strigatŭ? şi n'aĭ pusŭ mâna?
Luĭ Bogdan Radulŭ vorbi.
– «Batĕlŭ tótă septĕmâna!
«Ca şi Diavolulŭ peri!..

— «Haide! că 'lŭ găsimŭ de sigurŭ,
«Îu vre-uă casă stă ascunsŭ.
—«A! de 'lŭ voiu afla, eŭ singur,
«Uite-mĭ spada! e de-ajunsŭ!..

Prin tumultŭ şi prin oştire
Totŭ oraşu-aŭ traversatŭ;
Căuta orĭ ce eşire,
Stradă, case n'aŭ lăsatŭ.

L'a armaşuluĭ cea curte
Grămădită cu ruinĭ,
Unde arse luminĭ multe
P'împregiurŭ pe la vecinĭ,

Bogdan stă cu deştŭ arétă:
— Acolo? să 'lŭ căutămŭ!..»
— Acolo, ce spuĭ? o tată!
Elŭ să fie?.. să intrămŭ!..»

Şi tumultulŭ, masalale,
Luminĭ arde 'n strade-atuncĭ,
Lefegiĭ mergŭ la vale,
Aducêndŭ pe prinşĭ la muncĭ.—

Bogdan, Radulŭ căutară
Beciurĭ, cave, surpăturĭ;
Altŭ nimica nu aflară
De-câtŭ mucigaiŭ pe murĭ.

Cândŭ eşiră, ce să vĕḑĕ?
La vecinĭ, la-uă cas' ardea.—
Masalaoa luminézĕ, —
Lumea totŭ se grămădia.

www.dacoromanica.ro

Şi într'una: «Dan Vistierulŭ!.»
Verşunaţiĭ strigŭ ostaşĭ. —
Ĭşĭ împumnă Bogdan ferulŭ,
Că 'ĭ promise ş'elŭ cevaşĭ.—

Îşĭ făcură locŭ îndată,
La Vistĭerulŭ a intra,
Prin mulţimea adunată
Care furie purta.

Ce să véḑă cândŭ intrară?
Unŭ spectaclu fiorosŭ. —
Pe feréstră sare-afară
Unŭ omŭ, în grădinĭ din-dosŭ;

Pe divanŭ unŭ altulŭ zace
Vînĕtŭ, mortŭ de sine-ucisŭ. —
Îndărĕtŭ Bogdan se trage,
De uă mare spaĭmă prinsŭ

Strigă ómenilorŭ tare,
În grădin' a căuta. —
Rupe garduriĭ, intră, sare
Ómeniĭ ce 'lŭ asculta.

Se 'ngrozescŭ şĭ ceĭ d'afară:
Dan?.. órĭ Dan s'a omorîtŭ??
Să nu bea din cup' amară,
Cum şi alţiĭ aŭ sorbitŭ?..

Intră unulŭ câte unulŭ
Spectatoriĭ a 'lŭ privi;
Bogdan ḑise că păgânulu
Michnea pe ferestĭ sări.

Se părea că îlŭ cunósce,
Fie-care murmura:
Totŭ Românulŭ recunósce
Fapta luĭ şi îlŭ ura ..

Unŭ spectaclu d'aşia sânge,
P'între flacărĭ şi tumultŭ,
Spaima, gróza cum se strânge,
I 'nfióră şi maĭ multŭ ..

Michaĭ Domnulŭ sta de façă,
Cândŭ teribilulŭ semnalŭ
Care inima înghiaçă
S'auḑi de peste malŭ...

Capetele josŭ s'asvêrlĕ,
A le celorŭ vinovaţĭ;
Sângele curgea uă gôrlă;
Tremuraŭ ceĭ revoltaţĭ!..

Şi pe Dan îlŭ aduseră
Pe mâinĭ mortŭ, precum era,
Şi p' unŭ Turcŭ ce îlŭ prinseră
Legatŭ cobză îlŭ têra.

www.dacoromanica.ro

Capetele josŭ trunchiate,
Adunate la unŭ locŭ,
De la umere se bate,
Ochi 'sŭ ghiaçă,—jéle 'n focŭ!

Dan lungitŭ, pârlitŭ tăciune,
Desformatŭ, îngrozitorŭ,
Lângă capete se pune,
De uă-sórte cu a lorŭ ..

Chiarŭ în nópte, cum se ţice,
Pe cândŭ torţe-o lumina,
Timpu 'ncepe să se strice;
Fulgerĭ ş'unŭ incendiŭ tuna.

Nuorĭi, fumŭ şi vijelie
Turbura seninulŭ ceriŭ,
La-orisontŭ era mânie,
Stelele s'ascundŭ şi perŭ...

Elementele 'ncruntate
Se păriaŭ c'aŭ protestatŭ,
Cu némiculŭ că unŭ frate
Contra altuĭ a lucratŭ.

Numaĭ slaba dérŭ lucire
De la fulgerŭ maĭ cădea
Pe figurĭ de îngrozire,
La pământŭ ce se vedea...

Turculŭ prinsŭ, a datŭ pe façă,
La 'ntrebărĭ, orĭ ce-a sciutŭ;
Că 'ĭ promise Domnulŭ viaţă,
În Ardealŭ l'a şi trecutŭ.

Elŭ a spusŭ că Michnea fuse
Cu 'n ciauşŭ împĕrătescŭ,
Ce rebelia făcuse
Pe pământulŭ românescŭ.

Iearŭ aceĭ cari cădură
Amăgiţĭ, maĭ mulţĭ era,
Pentru banĭ eĭ se vêndură
Şi la mórte se têra.

Cŏcĭ în ast-felŭ de lucrare
Numaĭ ceĭ micĭ pătimescŭ,
Nu se prinde lesne-ălŭ mare,
Cu totŭ gôndulŭ dievolescŭ ...

Bogdan, Radu mâĭnĭ îşĭ frânge,
Că iearŭ Michnea le-a scăpatŭ;
Pe vistierulŭ Dan îlŭ plânge;—
Cu celŭ mortŭ s'aŭ achitatŭ! ..

www.dacoromanica.ro

XVI.

Cândŭ avemŭ cu óre cine
Vre uă cértă, ca să stămŭ,
Maĭ ântêĭ ne batemŭ bine,
Şi pe urmă ne 'mpăcămŭ;

Şi cu Turcĭĭ ast-felŭ fuse,
Cu Tătarĭ de Perecopŭ,
Ce Michaĭ iearŭ îĭ bătuse
Neperdêndŭ timpu la scopŭ..

Cŏcĭ Michaĭ spărgêndŭ complotulŭ,
De clicaşĭ se desfăcu;
Strênsele oştirĭ ca totulŭ
La fruntarĭĭ le trecu. —

Lauri sei, Domnitorulŭ,
Nu Îĭ las' a se 'ngropa;
Prinde paloşulŭ, ia sborulŭ
Pe calŭ agerŭ, d'a lupta!..

Bătutŭ Chanulŭ câtŭ se póte,
Şi maĭ rĕŭ decâtŭ orĭ cândŭ,
Curmă lupta dupe tóte,
Elŭ la pace alergêndŭ.

Să 'lŭ împace cu Sultanulŭ,
Chanulŭ făcu jurămêntŭ,
Să 'ĭ aducĕ cu firmanulŭ,
Drepturĭ ş' amicĭĭ,—pămêntŭ,—

Titlu suveranŭ s' aducĕ,
De Domnŭ mare-ereditarŭ; —
Şi tributulŭ să reducĕ
De pe Ţĕră c' orĭ ce darŭ;—

Chanulŭ ast-felŭ îĭ promite,
Şi Michaĭ a consimţitŭ:
Eĭ s'ajungŭ, facŭ legăminte
Prin unnŭ jurămêntŭ sânţitŭ.

Uă condiţie-edictată.
Cam la care Domnulŭ sta,
Să reducă din armată
Pe străinĭ..—Asta lŭ costa!

Şi p' acésta o primesce
Michaĭ.--Unŭ motivŭ era
Care prea multŭ îlŭ silesce
Cu Turcĭ pace a 'ncheia.

www.dacoromanica.ro

Sigismundulu vorbă lungă,
Egoistŭ, cu pĕru 'n duoŭ,
Neîncredere aruncă
L' alŭ creştinilorŭ eroŭ;

Dŏcĭ orĭ cândŭ gemea pământulŭ
Cândŭ barbariĭ năvălia,
Lĭ venia şi Sigismundulŭ
Cu pretenţiĭ de 'lŭ lovia;

Cândŭ afla că 'n bătălie
E Michaĭ învingĕtorŭ,
Amuţia acea mândrie
Principeluĭ schimbătorŭ.

Vaĭ de lume! vaĭ de ţeară
Cândŭ îşĭ are-aşia stŏpânŭ!
Totŭ Ardealulŭ arde-uă pară
De unŭ principe nebunŭ!..

Apafi şi Galfii cari
Domnitorŭ că 'lŭ aŭ alesŭ,
Puteaŭ simţi remuşcare
Patrii lorŭ cum lucru-a mersŭ.

Chendi, nobilulŭ bĕtrânulŭ,
Chiarŭ d'atuncĭ de locŭ le-a ţisŭ:
Veţĭ vedea cine-e stŏpânulŭ
Pentru care a ţĭ subscrisŭ!..

Iojica că 'lŭ linguşesce
Pentr' unŭ postŭ de canţelerŭ, [1])
Chiarŭ cu capulŭ seŭ plătesce,
Şi s'a dusŭ martirŭ în ceriŭ..

Din Ardealŭ magnaţĭ vĕdêndu-lŭ
Nestatornicŭ, schimbătorŭ,
La greĭ timpĭ şi cunoscêndu-lŭ
A'lŭ da josŭ din tronŭ eĭ vorŭ.

Batori, cum i se spune
Că la Turda s' adună
Contra-ĭ nemeşĭ, elŭ şi pune
Jurămêntŭ d'a 'şĭ rĕsbuna.

Maĭântêiŭ bolnavŭ se face,
Apoĭ plécă spre Chioarŭ;
Vérsă sânge, cândŭ se 'ntórce,
Vĕruluĭ seŭ Baltazar..

Căḑu nobilĭ uă mulţime
Furióseĭ rĕsbunărĭ,
Îĭ lovi cu uă cruḑime
Pe la publicĭ adunărĭ ..

Dupĕ ce vĕrsă la sânge,
Prin unŭ partitŭ susţinutŭ,
Pe guvernu-ĭ mâna 'nfige,
Să domine cum a vrutŭ..,

www.dacoromanica.ro

Pe Române Principate
Puse ochĭ de suveranŭ; —
Dupe ce cu Turcĭ se bate;
Luĭ Aronŭ a fostŭ tiranŭ; —

Dupe ce şi în cnscrie
Fu cu casa d' Ausburgŭ;
De l' a Spaniĭ cumetrie
Decoraţiĭ i s' aducŭ; [2])

Se însóră a la fine,
Arde fragedŭ ginerelŭ,
Şi de-uă-dată ce îĭ vine
De soçie fuge elŭ;

Din amorŭ cu tinereţe
De uă-dată s' a rĕcitŭ,
Simţimintele-ĭ măreţe
I s' aŭ ştersŭ, s' aŭ nimicitu.

De soçia-ĭ despărţire
A cerut-o elŭ formalŭ;
Face Papeĭ curtenire
Ca să 'lŭ ungĕ Cardinalŭ.

Ieat' acum de pietate
Că e Batori aprinsŭ!
Să se spele de pĕcate
Consciinţa 'lŭ a coprinsŭ.

Dérŭântêiŭ şi 'ntêĭ îĭ vine
Turcilorŭ a se 'nchina,
Cu Ardealulŭ, cu câtŭ ţine
Statele ce guverna;

Îlŭ opresce de l' acésta
Óre-care 'mpregiurărĭ;
Nu că 'ĭ pasă pentru asta
Că sacrific' alte ţĕrĭ!..

Cu Germania s'ajunge,
Cu Rodolfo 'mperatorŭ. —
Cată Nemţiĭ să apuce
Transilvania c' a lorŭ. —

Sigismundulŭ negoţiază
Să abdice, şi în schimbŭ
Altè state ĭ se cedează,
Şi'uă subvenţie lungŭ timpŭ... [3])

Ênsă vrea şi România
De Germanĭ a atêrna;
Să 'şĭ împace nebunia
Care-atâtŭ îlŭ domina.

Lêng' acésta fără-sémă,
Batori se pomenia
Pe Michaĭ că îlŭ totŭ chiamă,
Giurămêntŭ noŭ îĭ cerea.

www.dacoromanica.ro

Tóte-acestea pe Domnŭ face
Ca să fie îngrijitŭ,
Cŏcĭ vedea că are-aface
Cu unŭ principe smintitŭ; —

Cŏcĭ Michaĭ nu vrea stŏpânulŭ
Precum sclavulŭ a schimba;
Drepturĭ îşĭ cerea Românulŭ,
Pentru care se lupta...

Mâna dérŭ, dupe bătaie,
Chanuluĭ, Michaĭ, a 'ntinsŭ,
Rĕŭ vre-uă-dată să nu 'ĭ paie,
La tractare s'a decisŭ. —

Cele 'n giurămêntŭ legate,
Orĭ la care naţiunĭ,
Unŭ bărbatŭ cu demnitate
Împlinesce condiţiunĭ.

Michaĭ dérŭ reduce-armata,
Precum Chanulŭ a dictatŭ;
Cu Turcia este gata
Să şi 'ncheiă unŭ tractatŭ...

Dérŭ o! grea nefericire!
Lucrurile s'aŭ întorsŭ:
Cu Movilă în unire,
Chanulŭ pune masca josŭ...

Cursă Domnuluĭ e 'ntinsă! —
Chanulŭ sigurŭ a creḑutŭ
Pe Michaĭ cŭ o să 'lŭ prinḑĕ
Desarmatŭ, în laţŭ căḑutŭ...

Şi să ţinemŭ socoteală
D'adevĕrŭ şi unŭ faptŭ reŭ,
Tătarĭ pradă în iuţială
Tótă ţéra, jafŭ mereŭ!

Cuţitŭ, mórte agonie,
Amarŭ, stingere căḑu
Pe 'ntristata Românie,
Şi mulţĭ fiĭ captivĭ vĕḑu...

Dérŭ precum Cartagenesiĭ
Contra Romeĭ s'aŭ armatŭ,
Michaĭ chiamă pe viteziĭ
Cu unŭ sunetŭ desperatŭ;

Sună, bucină prin ţeară,
Strig' a patrii peirĭ,
Şi 'n aceasta s'adunară
Sumă mare de oştirĭ ..

Pentrŭ a cincia óră bate
Pe Tătarĭ, Michaĭ, cumplitŭ;
Trupele înferbîntate
Pe spergiurĭ aŭ umilitŭ...

www.dacoromanica.ro

Luĭ Movilă turta cóce
Michaĭ Domnu 'ntăritatŭ,
Rĕsbunarea sa îlŭ face
Maĭ aprinsŭ maĭ încruntatŭ.

Cu Movilă dérŭ în urmă
Socotelĭ va descurca.
Cŏcĭ resbelulŭ nu se curmă
Şi maĭ rĕŭ se încurca.

Agria-o bătea ardinte
Machomet fulgerătorŭ;
Sta aprópe a conchide
Lupta,—elŭ învingĕtorŭ;

Şi Ardealulŭ despre-uă parte
Se găsia amenințatŭ:
Între focurĭ Michaĭ arde,
Dérŭ s'arétă maĭ bărbatŭ. —

Dupĕ ce că îmbrêncesce
Pe Tătarĭĭ înapoĭ,
Îĭ desface, îĭ strivesce
Şi 'ĭ înjunghe ca pe boĭ;

Şi 'n ce cursă, cursă mare
Gheraĭ-Chanul s'a fostŭ prinsŭ,
Elŭ căḑu 'n disgraţĭare
La Sultanŭ, pe elŭ aprinsŭ,

Că la Agria n' aduse
Unŭ energicŭ ajutorŭ;
În pedépsă Chanulŭ fuse
Şi tacsatŭ de trădătorŭ...

Îsĭ arunc' a sale-armate,
Michaĭ, vulturĭ românescĭ,
Peste Dunăre ierŭ bate
Câte-va cetăţĭ turcescĭ.—

La Nicopolĭ risipesce
Pe toţĭ Turcĭĭ ce 'ĭ găsi,
Şi cetatea o silesce
Ş'o coprinde într'uă ḑi. —

Re'ncepu din noŭ să sune
Fama ósteĭ românescĭ;
În teróre ierăşĭ pune
Cadilicurĭĭ turcescĭ...

Dupĕ ce Nicopolĭ lasă
Ca p'unŭ arbure uscatŭ,
Furia în susŭ ş'o vérsă,
Orĭ pe unde a călcatŭ,

A trecutŭ ca vijelie
Cu oştirea sa spre Dĭĭ;
Dete-acol' uă bătălie
Concentratelorŭ ordiĭ

www.dacoromanica.ro

Aci Ḍeŭ alŭ ósteĭ, Marte!
Ce mâniă te-a coprinsŭ?
Ŭă săgiată de-departe
Sênulŭ luĭ Michaĭ 'atinsŭ.

La pământŭ cutezătorulŭ
În Michaĭ care-a ficsatŭ!
La pământŭ săgetătorulŭ
Câtŭ de agerŭ şi 'nvĕţatŭ!

Pe unŭ sclavŭ Buzescĭ zăriră
C'a'ntinsŭ arcŭ, unŭ Africanŭ;
Eĭ cu spada şi 'ĭ plătiră
Zelulŭ seŭ de musulmanŭ...

Sparge lagăre, ceadîre,
Face-ŭă sumă prisonerĭ, —
Caravane prinde;—dîre
Vĕrsă sânge d' ianicerĭ;—

Bate, calcă, nimicesce
Totŭ avêntulŭ musulmanŭ. —
Câtŭ de tare se numesce
Diiulŭ, cade la amanŭ. —

Strênsŭ ca'n cercurĭ, strivit tare,
Diiulŭ, fórte strêmtoratŭ,
Nicĭ ranforturĭ numaĭ are,—
Prin totŭ locu 'ncongiuratŭ.

Halil paşa ce'lŭ comandă,
La osŭ simte viŭ cuţitŭ;
Elŭ sciea şĭ d'altă-dată
De la Românĭ ce-a păţitŭ.

Hotărî să cruţe-oraşulŭ
De prea marĭ calamităţĭ,
Să nu sufere ostaşulŭ
Întêmplărĭ ca d'alte-dăţĭ:

Adică pênĕ la unulŭ
Toţĭ sub paloşiŭ a cădea;
Că sciea, acum Românulŭ,
Spada morţiĭ, focŭ dedea!..

Maĭ altminteria cu bine
Paşa lucru a luatŭ;
Că vrea Diiulŭ să 'lŭ închine,
În consiliŭ a declaratŭ.

Cere însuşĭ să vorbiascĕ
Căpitanuluĭ Michaĭ. —
La nnŭ locŭ să se 'ntêlniascĕ,
Ese paşa cu cu alaiŭ. —

Ca de nuntă, cumetrie,
Era Halil învestitŭ;
Dupĕ elŭ veniaŭ uă mie
Musulmanĭ ce 'lŭ a 'nsoçitŭ;

www.dacoromanica.ro

Arabĭ caĭ şi preţióse
Daruri cu elŭ aducea,
Şi cu vorbe graţióse
Către eroŭ se ducea...

Şi ce fuse să 'mpliniascĕ
Chanul, renumitŭ Gheraĭ,
Promitêndŭ să învoiască
Cu Sultanulŭ pe Michaĭ,

Acestŭ paşă jură, face
Promisĭuni pe Mahometŭ,
Pe Michalŭ ţicêndŭ să 'mpace
Cu pré 'naltulŭ sĕŭ Devletŭ;

Numa 'n schimbŭ de la deliulŭ
Michalŭ, Turculŭ îĭ cerea
Să desblóce de oştĭ Diiulŭ,
Care pré multŭ suferea.

Domnulŭ daruri ia uă sumă
Banĭ şi caĭ ş'argintăriĭ;
Prin supunere, 'lŭ îmbună
Umiliţiĭ Osmanlîĭ.

Numaĭ bine Michaĭ are
De repausŭ ocasĭuni,
Ca să curme lupta mare
Cu astĭ fiĭ aĭ Semiluni.

Maĭ alesŭ sciea pré bine
Că Sultanulŭ victorĭosŭ
Cu oştire multă vine
Din Ungaria în josŭ. [4])

Dunărea dĕrŭ, (se 'nţelege,
Nicĭ că timpŭ maĭ amână,)
Cu-a le sale forţe trece
Şi în ţĕră se 'nturnă...

Întêmplarea 'ĭ scóte 'n cale
Cete, 'n ţĕră, de tâlharĭ:
La cinci-sute Turcĭ cu-agale,
Făcêndŭ morţi şi jeafurĭ marĭ...

La unŭ locŭ oştirea 'ĭ pune,
La unŭ locŭ 'ĭ a 'ncongiuratŭ;
Le citi uă rugăciune
Şi pe toţi 'ĭ a spânzuratŭ!..

Domnu-apoĭ a mersŭ cu sunetŭ
Spre Tîrgovisce în susŭ;
Alŭ victorii rĕsunetŭ
Peste Carpaţi a rĕspunsŭ. —

Ş' astă-dată ţéra-alérgă
Către Domnŭ a se 'nchina:
În maĭ-bine ca să mérgĕ,
Sórele se lumina. —

www.dacoromanica.ro

Sórele dérŭ Românieĭ
Pliuĭ de viitorŭ, apriusŭ,
Sórele mărinimieĭ
Ş'alŭ speranţeĭ a surisŭ;

Sórele acesta 'mbună
Jélea, inimile 'n dorŭ;
Împregiurulŭ seŭ s'adună
Ţéra 'ntrégă de poporŭ. —

Era Domnulŭ Michaĭ care,
De pe tronulŭ strĕmoşescŭ,
A datŭ famă, nume mare
L' acestŭ populŭ românescŭ!..

Cum uă mamă 'mbrăţişare
Dă ferbinte l' aĭ seĭ fiĭ,
La a ţeri 'nfăçişare,
Domnulŭ cércă *mişcări* viĭ.

Templurĭ falnicĭ sûutŭ deschise,
Lumiuate, şi cântărĭ
Pretutindeuĭ s' auḑise
De Dumneḑeŭ lăudărĭ;

În miresme şi tĕmâie
Lacrimile se 'mulţescŭ,
Lacrime de bucurie
Îutr'uuŭ sborŭ serbătorescŭ.—

Care dérŭ Românŭ nu vine
Luĭ Michaĭ a mulţiămi?
Chiarŭ contrarilorŭ ruşine
Despre fapte le veni. —

Neamicĭĭ perdeaŭ suma
Baniĭ cari aŭ vĕrsatŭ;
Iearŭ adversiĭ seĭ acuma
Să 'lŭ respecte a 'nvĕţatŭ...

În a tutulorŭ mirare
La Tîrgovisce veni
Unŭ ceauşŭ turcescŭ; cu mare
Pompă ţéra îlŭ primi...

Paşa de la Diiŭ ţinuse
Jurămêutulŭ ce a datŭ,
Pentru Domuulŭ totŭ. făcuse
La stŏpânu-ĭ *împĕratŭ*

Între Michaĭ şi Sultanulŭ
Îucheiată pace-a dusŭ;
Cu steagŭ roşu, musulmauulŭ,
La palatŭ îutinsŭ s'a dusŭ. —

A Româuilorŭ splendóre
Lêngă Domnŭ se reunia,
De boiărĭ a ósteĭ flóre
Ochiĭ soluluĭ uimia. —

www.dacoromanica.ro

Banĭ, Spătarĭ şi Comişĭ cari
Luciaŭ pepturĭ argintându,
Josŭ în curte-eraŭ Serdari
Şi cu oştile în rôndŭ.

Şi mulţimĭ de jupânese
Cu cuconĭ aŭ fostŭ venitŭ,
Cari pânz' acasă ţese,
Avêndŭ portŭ pré cuvenitŭ...

Capulŭ cleruluĭ, Pré-Sântulŭ
Metropolitŭ, cu aĭ seĭ
Pentru pace ia cuvêntulŭ,
Ocolitŭ de archiereĭ;

Tót' acéstă pompă mare
La palatŭ se grămădia,
Şi chiarŭ Turci 'n adunare
Cu Românĭ se vedea...

Domnulŭ mărnimosŭ vorbesce
Adunăreĭ, ca unŭ Domnŭ;
Gloriĭ în totŭ rĕspândesce
Stându pe strămoşescu-ĭ tronŭ.

Arme, flamurĭ rânduri puse
Trofeĭ sălĭ aŭ decoratŭ,
De învingerĭ semne-aduse
Ce 'n resbeluri s'aŭ luatŭ.

Toţĭ privescŭ!—Michaĭ arétă
Rĕsplăţĭ, merite, onorĭ,
Şi pre-ceĭ greşiţĭ îĭ értă,
Pe culpabilĭ la 'nchisorĭ...

Trômbiţile scotŭ afară
Sunete eroicescĭ,
De a ţiorilorŭ fanfară,
Ca la mesele domnescĭ. —

Dérŭ în splendida serbare
Musicile resunându,
În acéstă 'mpregiurare
Toţĭ Românĭĭ façă stându,

Ŭă minune ce nu intră
Nimuluĭ în capŭ, pică
La palatŭ; unŭ boiărŭ intră;
Ochi 'n susŭ nu 'şĭ rĕdică.—

Pecându lumea treburĭ 'nalte
D'a le ţereĭ confera,
Omu-acesta de-departe
Pe genunchiĭ se têra.

Către tronŭ înaintează;
La elŭ ochiĭ toţĭ privi. —
Nimenĭ ênsă nu cutează
Să 'lŭ întrebe ş'aĭ vorbi.

www.dacoromanica.ro

De pe ochĭ ca cum îĭ lŭase
Atuncĭ pânza, ca unŭ gnomŭ,
Faça luĭ acum atrase
Spaĭmă, tremurŭ în totŭ omŭ.

Luĭ Bogdan, din toţĭ, ce-aprópe
Lengă tronŭ se respecta,
Îĭ păru eşindŭ din grópe
Morţiĭ cari 'n façă 'ĭ sta...

—«Nu cum-va şi ţie-ţĭ pare,
«Radule? Bogdan a ţisŭ,
«Unŭ strigoiŭ să fie óre
«Omŭ acesta c'ochiulŭ stinsŭ ??.

«Ce Sătana? nu vĕdŭ bine?
«Ochi meĭ s'aŭ păînginitŭ?
«Nuc-um-va acelŭ-ce vine
«Este Dan care-a muritŭ ?..

În josŭ Radul se aplécă
La străinŭ a se uita, —
De pumnĭ fruntea elŭ îşĭ frécă,
Şi cu marĭ ochĭ căuta;

Pe Crişian îlŭ ia d'uă-parte
Să 'ĭ desvălue unŭ misterŭ. —
Strig' acesta d'altă-parte:
«Dan?.. ucisulŭ vistierŭ!..»

— «Nu fu Dan, (îşĭ dă cuvinte
«Radul) omu ce-amŭ găsitŭ!
«Vistierulŭ, ţi ad' aminte,
«Pe feréstră a săritŭ, —

«Ci unŭ omŭ din închisóre,
«Prin armaşulŭ lucru dresŭ,—
«Seměna leitŭ sub sóre,
«Çe murise, şi 'lŭ alesŭ

«Să 'lŭ depue la locŭ iute,
«Spre-a se crede că e Dan.—
«Dan trăesce; ênsă, uite,
«Cătŭ perdutŭ fu pentru banŭ!..

Între suliţe, sub pază
Omu-acesta că venia,
Şi 'n genunche vrea să caḑĕ
Faça lŭ August d'a vedea ..

Uă murmură 'n larga sală,
Făcêndŭ crucĭăĭ mulţĭ mişcă;
În mirarea generalĕ
Vocea-ĭ stinsă rĕdică:

—«Fost-amŭ óia rătăcită,
«Milostivulŭ meŭ stŏpânŭ!
«Şi mĭ e inima sdrobită,
«Suferŭ chinu-unuĭ Românŭ!..

www.dacoromanica.ro

«Astă-dĭ cugetulŭ mĕ bate
«Pentru cele ce-amŭ făcutŭ,
»Nelegiuirĭ şi pĕcate
«Greŭ pe sufletŭ mĭ aŭ căḑutŭ.

«Nu întórce de la mine
«Mărnimósă faça ta!
«Este sântŭ şi se cuvine
«Pe celŭ căitŭ a erta!

«Nu alungă unŭ părinte
«Fiiulŭ seŭ celŭ desfrênatŭ;—
«Iearŭ prin lacrime ferbinte,
«Pĕcătósa s'a ertatŭ ..

«Dómne! îmĭ cunoscŭ greşială!
«Eŭ plângêndŭ mărturisescŭ;
«Omu-uă-dată se înşială
«Din îndemnulŭ dievolescŭ!

«Celŭ maĭ credinciosŭ eŭ fi-voiŭ
«De acum în viitorŭ!
«Détorŭ viaţa-mĭ socoti-voiŭ
«Unuĭ creştinŭ Domnitorŭ.

«Fapta-mĭ értă-o, stŏpâne!
«Tótă rĕtăcirea mea!
«Şi în inimă-mĭ remâne
«Lacrimĭ crima a 'mĭ spăla!.

Ast-felŭ Dan, ca unŭ miraclu,
Rugătorŭ, se auḑia;
Domnuluĭ, într'unŭ spectăclu
Care pe mulţĭ îngrozia. —

«Fraţilorŭ! adaosŭ omulŭ
Ducêndŭ ochiĭ spre poporŭ,
Şi la ceĭ de lângă Domnulŭ,
«Precum sûnt unŭ muritorŭ,

«Care din voĭ, fie-care,
«De pĕcatŭ a-ţĭ fostŭ păşitŭ?
«Daţi-mĭ şi voĭ, daţĭ ertare,
«Unuĭ omŭ care-a greşitŭ!

«Pênĕ astă-dĭ, necredinţă,
«Prepusŭ viaţa mea era,
«Dérŭ d' acum a mea fiinţă
«Pentru ţéră mĭ-o voĭ da...

«Jurŭ! că d'astă-dĭ înainte
«Voiŭ-fi şi eŭ totŭ cu voĭ
«Românŭ, credinciosŭ, ferbinte,
«Şi în lupte şi 'n nevoĭ!..

«Ah! Măria-Ta! credinţă!..
Spre Michaĭ se îndrepta,
«Voiŭ avea recunoscinţă, —
«Pên la mórte, sluga Ta!..

www.dacoromanica.ro

«Şi în lumea ceilaltă
«Eŭ de bine să îţĭ rogŭ; —
«Fapta mea acum o értă,
«Cu Românĭĭ la unŭ locu!

«Şi în ceilaltă lume!
Dan maĭ ḑise lăcrimêndŭ,
«Veĭ purta ceriscĭ cununĕ
«Cu Archânghelĭĭ de-rôndŭ...»

Dan vistĭeru, 'n astă stare
Ticăită şi de plânsŭ,
Á mişcatŭ de întristare
Unŭ palatŭ de populŭ strênsŭ.—

Cursulŭ ḑileĭ covêrşesce
Lucrurĭ d'un gradŭ secundarŭ;
Domnulŭ scopu 'şĭ împlinesce
Primindŭ pacea şi cu darŭ...

Că a Pórtiĭ amicie
Îĭ era maĭ de folosŭ
Atuncĭ, de câtŭ vrăjmăşie,—
Tóte geniulŭ sĕŭ le-a scosŭ!..

Despre Dan eşi vorbire
Domnulŭ că l' a fostŭ ertatŭ,—
Dérŭ s'a dusŭ la monastire
Să se spele de pĕcatŭ.

XVII.

Pe la luna luĭ Decembre,
Domnulŭ cu boiărĭ pornia
În Ardeal, ca să întrebe
Suveranu-ĭ ce maĭ vrea,

Şi în capŭ ce 'ĭ maĭ intrase
De a face? cum maĭ sta?
L' Alba-Iulia elŭ trase
Unde Batorĭ 'lŭ adăsta

Batori, ce totŭ într'una
Îĭ cerea noŭ jurămêntŭ,
Îlŭ primi ca tot-d'auna,
Cu ospeţe, cu chipŭ blêndŭ.—

Şĭ din una 'n alta spune
Ţéra Nemţilorŭ c' a datŭ,
Şi 'lŭ îndémn' a se supune
Luĭ Rodolfo împĕratŭ

www.dacoromanica.ro

Michaĭ stă şi se gôndesce:
(Între Scila şi Charibd, [1]) —
Sigismundu ce 'ĭ vorbesce
Elŭ ascultă,-ascultă 'nfiptŭ. —

«Bine dérŭ! Michaĭ îşĭ ḑice,
Şi cu inima turba; —
«Vrea tractatulŭ ca să strice
«Batori?.. eĭ! fie-aşa!..»

Cu aĭ seĭ, Michaĭ, se 'ntórce
La Tîrgovisce 'napoĭ;
Ênsă mintea-ĭ unŭ planŭ cóce:
Planŭ de inimĭ de eroĭ. —

Cu Movilă despre-uă parte,
Implacabilŭ inemicŭ,
Batori de-altă parte
Iearăşĭ unŭ omŭ de nimicŭ!—

Timpulŭ dérŭ acum îĭ vine,
Unŭ scopŭ mare a 'mplini,
Avêndŭ ochiĭ toţĭ la sine,
Din treĭ state unŭ a fi...

Nemţiĭ iearŭ nu întârḑie,
Cum cu Batori tracta,
Uă comisie să vie
Statu 'n seamă d'a 'ĭ lua; —

Că 'nruditŭ cu 'mperatoriu,
Archiduxŭ Maximilian
Îlŭ numise provisoriŭ
Domnŭ pe tronulŭ Ardelean...

Şi 'n Tîrgovisce pe-dată
Se arétă-unŭ comisarŭ;
Cumetrie Némţulŭ cată
P'alŭ Românilorŭ hotarŭ. —

Multe 'ĭ cântă şi 'ĭ descântă
Comisarŭ austriacŭ;
Pe Michaĭ de locŭ nu 'ncântă,
Vorbe grase nu 'lŭ împacŭ.—

Câte raḑe sûntŭ în sóre,
Câtŭ nisipŭ e pe pământŭ,
Vorbele linguşitóre
Caldŭ nu 'ĭ ţine, perŭ în vêntŭ.—

Michaĭ ochiĭ marĭ îĭ cască,
Cel-ce 'n trebĭ s'a cunoscutŭ,
De politica nemţiască
E sătulŭ, — era cernutŭ!..

Lacom acum şi Sultanulŭ,
Pe Michaĭ în preţŭ lŭ avea;
Nu 'mplinise bine anulŭ
Ş' iearŭ cu darurĭ 'lŭ îmbiea.—

www.dacoromanica.ro

Iearăşĭ unŭ Turcŭ se arétă,
La Tîrgovisce sositŭ. —
Cu Germaniĭ de uă-dată
Într'uă cale s'aŭ găsitŭ.

Déră eĭ s' aveaŭ în ură
De unŭ resbelŭ sângerosŭ,
Nu-şĭ prindeaŭ căutătură
Fără aerŭ mâniosŭ.

Nemţiĭ de Michaĭ se ţine
Promitêndŭ oştirĭ şi banĭ,
D'a 'lŭ atrage eĭ la sine,
Într'uă ligă cu Germanĭ;

Turculŭ iearăşĭ îlŭ cultivă,
Prin unŭ titlu suveranŭ,
Şi de pacea respectivă
Îĭ dă spadă busduganŭ. —

Între Angelŭ şi Satană
Michaĭ pedestalŭ ţinea;
Primindŭ pacea musulmană,
Pe Germanĭ nu respingea —

Prin atâta curtenire
Ce 'ĭ făcu aceĭ străinĭ,
A palanţeĭ cumpĕnire
Atêrna către Creştinĭ...

Dérŭ maĭ vine una mare,
Pe Michaĭ ce l'a surprinsŭ,
Sinonimă cu trădare
De la omulŭ rĕŭ deprinsŭ,

Batori îşĭ luă de sémă,
Din Ardeal, pe-cândŭ pleca,
Cardinalŭ Andreĭ elŭ chiamă,
Vĕru-seŭ, d'a guverna, [2])

Cŏcĭ cu Nemţiĭ se stricase
Şi cu Turciĭ s'aliatŭ; —
Lucru Draculuĭ lucrase
Cu Poloniĭ într'unŭ sfatŭ. —

Iearŭ uă nouă 'ncurcătură
Pentru Domnulŭ, între fraţĭ
Iearŭ împărecherĭ şi ură,
Iearăşĭ lupte ca turbaţĭ!..

Din Polonia şi vine
Noulŭ principŭ Batorĭan..
Comisarĭ goni'; — ia frêne
Peste statulŭ Transilvanŭ...

Vrea ş' acesta se refere
La tractatu legămîntŭ;
Luĭ Michaĭ din noŭ îĭ cere
De credinţă jurămêntŭ.

www.dacoromanica.ro

Omulŭ bravŭ tace şi face ;
Nicĭ unŭ rĕspunsŭ elŭ nu dă.—
Acestĭ ómenĭ ce nu 'ĭ place
P'alŭ seŭ sufletŭ peatră 'ĭ stă ..

Elŭ atuncĭ se ia d'a faptă ;
De oştĭ lagărŭ ş' adunatŭ :
Pe 'ncetŭ trăsnetu-ĭ deştéptă
Şi spre Carpaţĭ l'a 'ndreptatŭ...

Mulţĭ din capĭ îlŭ şi 'ntrebară :
—»Domnulŭ nostru! eĭ aŭ ţisŭ,
«Ce gătire de afară
«Câmpŭ de óste ne-a deschisŭ ?

«Cum ? de ce ? şi pentru cine
«Tóte-aceste pregătirĭ ??..»
—«Aŭ n'eţĭ fi şi voĭ cu mine,
«Căpitanĭ lêngă oştirĭ ?..»

Num' atâta Domnulŭ spune. —
La Ploescĭ ş'a ordonatŭ
Tóte oştile s' adune,
Pên' la ora de plecatŭ. —

Dérŭ şi Dómna astă-dată
Întrebare a făcutŭ,
Dómna fuse ascultată,
Acestŭ angelŭ pré plăcutŭ.

Michaĭ spuse la soţie
Despre lucrurĭ ce gătia.
—«Cu Creştiniĭ?.. ah! să fie?..»
Vorbi ea şi 'n gôndŭ stătea;—

«Să se verse creştinŭ sânge?..
«Oh! Pré Sânte Dumneţeŭ!
«Câte mame vorŭ maĭ plânge?
«Vĕduvele??. va fi greŭ !..

—«De Românĭ să fie bine!..
«Multŭ luĭ Batorĭ amŭ vorbitŭ
«Pentru gintele creştine,
«Déră Jicmont sta-adormitŭ ..

Adăogă Bogdan cu nume,
Prea fidelulŭ căpitanŭ ;
«Lasŭ să plângă femeĭ mume!
«Eŭ Românŭ, bĕtrânŭ Crişianŭ,

«Chiarŭ pe fiica-mĭ o jertfisemŭ
«D'a muri pentru Românĭ,
«Din Ardeal cândŭ noĭ venisemŭ
«Pentru luptă cu păgânĭ...

—«Pré iubite! ţice Dómna
Stândŭ alăturĭ cu Michaĭ,
«Vine iarna, trece tómna,
«Maĭceĭ tale ce gôndŭ aĭ?..

www.dacoromanica.ro

– „Socotescŭ la monastire
„Cozia să staţĭ a ierna,
„La locŭ sântŭ cu întărire,
„Din Ardeal pên' ne omŭ 'turna.

—„Ah! m' ascultă şi pe mine
„Astă-dată ce gôndescŭ!
„Nu sciŭ, nu sciŭ, reŭ saŭ bine,
„D'a le ósteĭ nu vorbescŭ,

„Dérŭ din frageta-mĭ frăţiască
„Legătură, 'n Dumneḑeŭ,
„Simtŭ în mine uă cerésca
„Faclă arḑêndŭ peptulŭ meŭ!

„Să lăsămŭ buna creştină,
„Maică-ta, la Cozi' a sta.
„Eŭ te urmezŭ cu dorŭ plină,
„Pretutindenĭ, sóça ta!..

„Prin lupţĭ, nevoĭ şi 'n durere,
„În triumfŭ şi chiarŭ în jugŭ,
„Voiŭ învinge cu plăcere
„Orĭ-ce greutăţĭ ne-ajungŭ. —

„Aşia dérŭ mĕ aĭ pe mine
„Sóça ta de ajutorŭ;
„Dumneḑeŭ va fi cu tine,
„Cu-alŭ seŭ angelŭ protectorŭ!..

Unŭ spectaclu de simţire
Care inim' atingea,
Unŭ minutŭ de înḑeire
Între eĭ se petrecea.

Michaĭ află 'n a luĭ sóçă
Angelŭ, cugetulŭ celŭ dreptŭ,
Domnulŭ voiosŭ o îmbraţă
Şi o strânge l' alŭ seŭ peptŭ.

Radu la sovranu-ĭ vine,
Numaĭ firŭ ş' argintŭ pe elŭ,
Cu Augusta lângă sine,
Fericitŭ însurăţelŭ. —

Şi 'şĭ presintă, de onóre,
Bogdan ênsuşĭ fiica sa,
Suveraneĭ domnitóre
De companiĕ a 'ĭ lăsa.

Ş' atuncĭ maica-Dómnă pléca
Cu cuconĭ, cu pregătirĭ; —
S'a 'nvestitŭ apoĭ monachă
Închinată 'n monastirĭ...

Stanca pe Domnŭ însoçesce,
Precum fuse destinatŭ,
L' a sa sórtĕ nicĭ gôndesce,
Despre câte s'a 'ntêmplatŭ.—

www.dacoromanica.ro

Oştile sûntŭ adunate
Între Ploescĭ şi Tîrşorŭ.
Acuila spre ceriŭ ieară bate
Aripĭ să s' avênte 'n sborŭ! —

Geniulŭ Domnuluĭ planează
Pe d' asupra multŭ măreţŭ,
Cu prestigiu-ĭ inimează
Pe totŭ bravulŭ îndrăsneţŭ.

Într'unŭ lagărŭ fórte mare
Óstea forţa-ĭ desvolta,
La a Domnuluĭ chiămare
Pré voiósă s'arĕta. —

Şi Michaĭ c'avea în trupe
Străinĭ ostaşĭ înrolaţĭ:
Poloni, Cazacĭ steaguri-grupe,
Unguri, şi Bulgarĭ armaţĭ,

Ore-ce precaŭţiune
Luă elŭ de căpetenĭ, —
Ca să iure elŭ îĭ pune
Pe credinţă de oşteni.

»Cum? de ce? şi pentru cine
«Tóte aceste pregătirĭ?..»
Înc' uă-dată ḑicŭ străine
Capetenĭĭ de oştirĭ.

—«Nu întrébă nicĭ uă-dată
«Unŭ ostaşŭ pe generalŭ;
«Cândŭ trompeta sună, cată
«A urma dupĕ semnalŭ.

«Celŭ-ce servă sub stindarde,
Domnulŭ ḑise-imperiosŭ,
«Sincerŭ cată să ia parte
«În totŭ locŭlŭ credinciosŭ!..»

Celorŭ Buzescĭ, c' uă colónă
De oştirĭ,—căpitaniĭ,
Oltŭ a trece, le ordónă,
La Câineni către Sibiĭ,

Şi acolo să aştepte
Pênĕ ordinŭ le va da. —
A sunatŭ atuncĭ trompete
În susŭ óstea a pleca.

Domnulŭ Michaĭ, c'uă suită
Strălucită de boiărĭ,
Mişcă óstea sa gătită,
Ca-unŭ elitŭ de cavalerĭ.

Bogdan Ducele rĕsbate
D'arme rônduri înfocatŭ,
Şi pe Radu d' a se bate
Îlŭ avea adiotantŭ.

www.dacoromanica.ro

Augusta însoçesce
Dómna Stanca luĭ Michaĭ,
Care multe îĭ vorbesce
De Românĭ, suindŭ în plaĭ. —

Ca unŭ fulgerŭ Domnulŭ trece
L' alŭ Secuilorŭ pământŭ,
Agerŭ şi cu sânge rece
Óstea în Ardeal trecêndŭ.

La Secuĭ chiămare face,
Privilegĭ le garanta ;
Ca unŭ corpŭ Secuĭ atrage
Sub stindardu-ĭ d'a lupta.

Totŭ asemenea pâşesce
Şi în scaune săsescĭ,
Maĭ ardintŭ, Michaĭ vorbesce
La popóre românescĭ...

Dérŭ ca Paşă Cardinalulŭ,
Jesuitŭ, sperimentatŭ,
Înţelesŭ şi cu Sultanulŭ,
Plăcerĭ gusta de 'mpĕratŭ; —

L' Alba-Iulia 'n cetate,
Pe Sigismundŭ suplanta,
Că nicĭ capulŭ îşĭ maĭ bate
Dupĕ rasa ce-arunca.

Chipŭ atuncia convocase
Uă-adunare de magnaţĭ,
Şi desbaterĭ se urmase
De partiturĭ verşunaţĭ;

Nicĭ prin minte nu îĭ trece
Despre câte s'opera,
Că Michaĭ cu óstea trece,—
N'are gôndŭ de a 'ĭ jura...

Pe Michaĭ din România
De vasalu-ĭ îlŭ avu ;
Cu Movilă Ieremia
De acordŭ în tóte fu. —

Tocma că Michaĭ simţise
Pactulŭ ce eĭ şi 'lŭ lega,
Cu oştirea sa venise
De astŭ nodŭ a 'ĭ deslega...

Cardinalulŭ, de mânie.
Sare 'n susŭ, e fórte-atinsŭ ;
Capu 'ĭ e uă vijelie,
Creeri i s'aŭ aprinsŭ. —

Pune lagărŭ a se strânge,
La Sasebeşĭ, miĭ oştirĭ,
Mâinile mereŭ îşĭ frânge,
Pe câtŭ face pregătirĭ.

www.dacoromanica.ro

Sună ţéra de alarmă; —
Totŭ partitulŭ batorescŭ
Îşĭ ia platoşă şi armă
Pentru 'n guvernŭ nemeşescŭ.

Finŭ la vorbă, şi 'n totŭ chipulŭ
Popa caut' a lucra:
Îşĭ cunósce elŭ tipiculŭ
Dupĕ care apuca.

Pe Isac Ciaiti 'lŭ mână
Înaintea luĭ Michaiŭ,
Îĭ dă cartea sa la mână
Să tracteze pên' la-unŭ paiŭ.

Domnulŭ Românŭ înainte
Cu oştirea sa trecu,
Şi cu forţa, cu cuvinte,
Cetăţĭ, sate le umplu.

La Brasovŭ cândŭ se ivesce,
Maghistraţiĭ îĭ veni
Înainte; îĭ vorbesce,
Cu buchete îlŭ primi. —

Satele le ia d'arôndulŭ,
Sassĭ, Maghiarĭ, Românulŭ
statŭ; —
Le citesce chiarŭ şi gôndulŭ,
P'între dênşi câtŭ a statŭ.

Făgăraşiu îlŭ proclamă
Domnulŭ seŭ mărinimosŭ;
Populaţiile elŭ chiamă
Sub stindardu-ĭ gloriosŭ. —

Ca unŭ lanţŭ se ţine una
Unde forţia luĭ păşia; —
Îlŭ aclamă tot-d'auna
Ceĭ ce 'n cale îĭ eşia ..

Către Făgăraşiŭ cu grabă,
Unŭ cărdinalescŭ trimisŭ,
Îlŭ întêmpină, 'lŭ întrébă,
De ce vine c' óstea 'ntinsŭ?

Spre rĕspunsŭ, Michaĭ îlŭ ţine,
Şi scrisorile-ĭ le ia,
Dupĕ tactică se ţine
Cum maĭ bine îĭ venia.

Cândŭ trecut-a Făgăraşiulŭ,
Ordinŭ la Câinenĭ porni,
Câtŭ maĭ iute, la Tâlmaciulŭ [3])
Ostile a se 'ntr'uni,

Şi 'mpreună să s' avênte
Cu putere spre Sibiĭ, —
Acuila măreţŭ să 'mplânte
P'a le-Ardealuluĭ câmpiĭ

www.dacoromanica.ro

Celŭ-ce-atacă, se ridică,
E maĭ tare orĭ câtŭ vreĭ;
Domnulŭ românŭ bagă frică
Cardinaluluĭ Andreĭ.

Din amicĭ puneaŭ la cale
Cardinalulŭ d'a grăbi
Ca unŭ fulgerŭ, cu-a le sale
Oştĭ, pe Michaĭ a lovi,

Să nu 'lŭ lase să 'ntăriască,
Că atuncĭ va fi maĭ greŭ;
Nepregătitŭ să 'lŭ găsiască
D'a 'lŭ goni din statulŭ seŭ.

Dérŭ făcêndŭ câtŭ póte face,
Cardinalu 'ntârdia;
Se încércă pentru pace
Cu-adversarŭ a negoţia ..

Şi Michaĭ, ca să câstige
Timpulŭ, fórt' era voiosu,
Pênĕ ce piciorŭ o 'nfige
În lucrarea sa vêrtosŭ.

Se preface că voesce
În relaţiĭ bune-a fi, —
Eminenţa îĭ vorbesce
Ca pe fiŭ că îlŭ iubi. —

Ba Michaĭ chiarŭ îĭ promite,
Spre bunŭ semnŭ, ca nisce fraţĭ,
Duoĭ boiărĭ că 'ĭ va trămite
Ostatici delegaţĭ.

Şi în contră-le asemenĭ
Cardinalu a trimisŭ
Duoĭ maghiarĭ ca fraţiĭ gemenĭ,
Să se ţie de promisŭ.

Ş'uă persónă clericalĕ
La Michaĭ se presintă;
Sântuleţu la tocmeală
Nu prea multŭ înaintă.

Că Michaĭ uă condiţĭune
De pretecstŭ 'ĭ a fostŭ dictatŭ,
Contra Turcilorŭ d'a pune
Peptulŭ cu-al neamţŭ împĕrat.—

Negreşitŭ, încredinţează
Malaspina, [4]) orĭ câtŭ vreĭ!
Tocm' aceasta şi urmează
Cardinalu Domnŭ Andreĭ.

Apoĭ Michaĭ îĭ maĭ ţice
Să aducĕ-unŭ documentŭ,
Că Sânţia sa ferice
N'are unŭ altŭ simţimentŭ,

www.dacoromanica.ro

Malaspina se re'ntórce
Şi nimica nu 'mplini.—
Şi Michaĭ tonulŭ întórce,
Tunurĭ, óstea cândŭ veni .

Atuncĭ limpede pe claie
Face p' Andreĭ trădătorŭ;
Mi ţi 'lŭ sfidă la bătaie,
Ca spergiurŭ amăgitorŭ,

Celŭ-ce-Ardealulŭ închinat-a
Turcilorŭ, şi Paşă era, —
Aibă dérŭ şi destinata
Precum fapta-ĭ merita ..

Cardinalŭ Andreiŭ permută
Din Sasebeşĭ óstea 'n josŭ;
Se fortifică de luptă
În Sibiiŭ,—corpŭ numerosŭ!—

Dérŭ încércă înc'uă-dată
Nunţiulŭ seŭ către Michaĭŭ :
Malaspina' iearŭ s'arétă
Vorbindŭ de Christos în Raiŭ !..

Domnulŭ politŭ îlŭ primesce,
Îlŭ salută, 'ĭ se 'nchină,
Dérŭ la sine îlŭ opresce,
Pên' ce lupta termină.'

Pe la douĕ-ḑecĭ şi şése
De Octombre,—'n timpŭ uscatŭ,
Michaĭ óstea retranşease
Lêngă Şelimberg', unŭ satŭ ..

XVIII.

Cardinalulŭ trupe forte
Lêngă rîŭ Sibiiŭ campa :
Saŭ pe viaţă, saŭ pe mórte,
Ḑece miĭ oştĭ comanda.

Pe uă 'ntindere pré bună,
Între Oltŭ şi 'ntre Sibiĭ,
Óstea luĭ Michaĭ s'adună
De treĭ orĭ atâtea miĭ.

www.dacoromanica.ro

Aci locu 'nfăçişézĕ
Unŭ şesŭ falnicŭ şi măreţŭ :
Pe oraşŭ îlŭ variază
Maluri şi unŭ rîuleţŭ. —

Dominatŭ este oraşulŭ
Despre Nordŭ cu dealuri mari,
Despre Sudŭ găsia ostaşiulŭ
Văi şi codri fórte tari.

Cardinalulŭ îşi împarte
La Sibii oştirea sa,
Ca să pótă mai departe
Forţia ei a mĕsura :

Călărimea-era 'naiute, —
Moisi Secuiulŭ capŭ;
Pedestrimea avêndŭ flinte
Şi cu pene verdi pe capŭ.

În acéstă avangardă,
Ciomortani, Francisc Levai,
Toma Beţu ţinŭ la gardă
Cu călării spre Michai. —

Partea aripei spre drépta,
Vênĕtori : Turculŭ Franciscŭ,
Rănforţându-se prin ceata
De lanciturmŭ de lêngă piscŭ.

Stânga aripă compune
Pedestraşii de Braşovŭ,
Ce s'au purtatŭ de minune
Subt unŭ némţŭ anume Grofŭ.

Stefan Lazăr şi Arade,
Capi acectorŭ pedestraşi,
Se credŭ descendenţi cu-Arpade,
Celŭ cu nume uriaşŭ,

În colóna de a-duoa
Nobilii eraŭ călari,
Legiunea acea nouă
Totŭ de nemeşi proprietari.

Nn lipsimŭ la détorie
Vr' uă câţi-va a'i şi numi :
Husar-Petru, capŭ p' uă mie,
Ciachi, Tachi, Zalajdi,

Melchiorŭ Bogati, celŭ-ce
Cu Secuiulŭ fu zălogŭ,
La Michai, cândŭ vru să 'ncerce
Pentrn pace în norocŭ. [1])

Iearŭ reserva, comitate
Ce a datŭ de ajutorŭ
Volontari, pe ţiumĕtate
Din străini, cu plata lorŭ. —

www.dacoromanica.ro

Şi Poloni, formându falange,
Cardinalulŭ ce-a 'nsoçitŭ,—
Înarmaţi cu câte-uă lance
De oţelŭ în vêrfŭ călitŭ. —

Toldi Stefan, nemeşi frunte,
Cu Ravasdi facŭ minuni;
Ei aducŭ în cară multe
Muniţiune — provisiuni.

Senatori aleşi din ţéră,
Cardinalulŭ ce 'i avea,
Se juraseră să péră,
Ori românulŭ-sânge-a bea.

Ifiu şi cu Bodoni,
Şi mulţi nobili, cu Şeneï,
Cornişi, Şivric, Zemertoni,
Volfgang, Mintzent, Beşeneï;

Gen'ralisimŭ peste-armată,
Gaşpar Cornişi, comanda; —
Uă-artilerie-echipată, —
Fórte bine la semnŭ da.

Dérŭ ori cum, Michaĭ aduce
Numĕrŭ d' óste superiorŭ;
Cavaleria-i ajunge
S' aibă nume 'ngrozitorŭ.—

Desele loviri de mórte,
Vĕrsându sânge tătărescŭ,
Ageritu-i în lupţi fórte,
Oştile ce 'n câmpŭ pâşescŭ!..

Din boiării români de frunte
Advin pré buni căpitani:
Învĕţaseră să 'nfrunte
Mórtea,—luptându ca Titani.

Lêng' acestea Michaĭ are
Şi pré multe simpathii, —
Din Oradia cea mare
Pênĕ 'n josŭ de la Sibii, —

Trombiţat-a alŭ seŭ nume
De eroŭ în timpi aceï;
Iearŭ Românii, fraţi şi mume
Rogŭ de bine pentru-aĭ sĕï.—

Românimea ese 'ndată
Ca unŭ corpŭ de la mormêntŭ,
Se ridică, spre ceriŭ cată,
Rugi unindŭ către Cel-Sântŭ,

Pe pământŭ ca să se 'ndure
Pentru celŭ de jéle plinŭ,
Ce-a pututŭ cu lacrimi dure
Străinŭ jugŭ, durerï şi chinŭ!.

www.dacoromanica.ro

Bucuria 'n elŭ vibrează
Pentru Sórtĕ 'n viitorŭ ;
Aurora luminează
Uă ḑi mare fără nuorŭ ;

Aurora Românii
De la Nistru şi Carpaţĭ,
Se redică pentru fii
Luĭ Traian de Sórtĕ-uitaţĭ !..

Dérŭ la Şelimberg, oştirea
Ratranşeată se ţinea,
Către Roşu-Turnŭ eşirea
Transilvanii păzia. —

Lêngă satŭ era uă móră
De vêntŭ, care-atunci lucra. --
De pe vêrfŭ ochiulŭ mĕsóră
Câtŭ şesu óstea 'lŭ tăbăra.

Óstea turnu-acestŭ ocupă. —
Telegrafŭ putea 'ĭ servi,
Către fie care trupă
Prin unŭ semnŭ de a vorbi.

Lanţŭ şi cară ferecate
Facŭ alŭ lagăruluĭ zidŭ ;
Tunurĭ marĭ, ca în cetate,
În redute se închidŭ.

Fie-care capŭ d'armată
Îşĭ ţinea posiţiunĭ, —
Veghetóree-e óstea tótă,
Cu sutaşĭ şi capiĭ bunĭ.

Lupta a 'nceputŭ cu ḑiua:
Duoĕ-ḑecĭ Brumarŭ şi optŭ ..
Resunat-aŭ tunulŭ, piua
Pêně 'n munţĭ de peste Oltŭ.

Moisi Secuiu 'ncepe
Lupta, dintre adversarĭ ;
Tunulŭ vérsă focŭ, concepe
Mórte şi ravage marĭ...

Maĭântêĭ se batŭ cu tunurĭ,
Apoĭ cu puscĭ focŭ ţinŭ lungŭ;—
Colcăea mânia 'n Ungurĭ,
Şi 'n curêndŭ la mâinĭ s' ajungŭ.

Ca uă grindină cadŭ focurĭ
Pe Românĭ ;— morţĭ, vulneraţĭ,
Ca şi snopiĭ cadŭ pe locurĭ
Sumă mare de bărbaţĭ. .

Artileria-adversară,
Superioră detunându,
Pământŭ-aerulŭ miscară,
Nuorĭ, victimile gemêndŭ...

www.dacoromanica.ro

A Maghiarilorŭ iuţită
Furia, celorŭ puşcaşĭ,
Încurêndŭ a fostŭ simţită
D'aĭ Românilorŭ ostaşĭ.

Şi aşia ţinêndŭ năvală
Bătălia, pe unŭ şesŭ,
Eminenţa cardinală
Prea voiosŭ fu de succesŭ...

Baba Novacŭ, celŭ cu nume
Între óstea cea-d'ântêĭ,
Dinnainte făcea spume
Strigêndŭ: «staţĭ! să staţĭ copiĭ!.»

Cŏcĭ colóna cea din frunte,
O durere! se trăgea;
Nu putea a maĭ rĕspunde
Cândŭ némiculŭ o 'mbrâncea;

Că 'ntregĭ rônduriĭ se topise,
D'arse bombe focŭ ploândŭ,
Orĭ şi câtŭ le împlinise
Nouĭ falange alergândŭ.

Avangarda în derută
De némicŭ în josŭ fugea,
Sfărîmată şi bătută
Către centru se ducea.

A confusieĭ mişcare
De oştenĭ o simte toţĭ; —
Isbi centrulŭ; — fie-care
Înlemni d'atâţia morţĭ. —

Murgulŭ atuncĭ, căpitanulŭ,
Din oştirea luĭ Michaĭ,
Se aruncă cu-iataganulŭ
Pe unŭ agerŭ dintre caĭ,

Şi alérgă să 'mpreune
Pe aceĭ descoragiaţĭ. —
Banulŭ Michaĭ, la Domnŭ spune
Ce păţiser' aĭ seĭ fraţĭ...

Michaĭ Domnulŭ ca-unŭ Achile;
Dupĕ elŭ boiărĭ maĭ mulţĭ, —
Banulŭ Manta, vechiŭ de ţile,
Aŭ sositŭ la câmpu 'n luptĭ ..

Mare-avêntŭ pentru bătaie
Adversarĭ aŭ fostŭ luatŭ:
Curgeaŭ trăsnete văpaie,
Câmpu 'n sânge-era muiatŭ.

Fumulŭ în vêrtegiu se 'nalţă,
Se întinde valurĭ marĭ,
Nu se maĭ vedea prin ceaţă
Taberĭ, óstea, adversarĭ. —

www.dacoromanica.ro

Tunetile repetează
Nouĭ loviriĭ c' unŭ urletŭ grosŭ;
Din cândŭ în cândŭ luminează
Fulgerulŭ celŭ sângerosŭ,

Măcelŭ, sânge, văitătură,
Mórtea pentru adversariĭ, —
Muge glonţu 'n lovitură,
Sparge peptŭ de militariĭ

Într' acestea, ca 'n cetate,
Unde telegrafŭ era,
Ocolitŭ cu şanţŭ, cŭ-armate,
Lanţurĭ cară 'lŭ congiura;

Acelŭ locŭ de preţióse
Lucrurĭ pentru Domnulŭ seŭ, —
Ênsuşĭ Dómna-acolo scóse
Vocărĭ, c' ochĭ spre Dumneḑeŭ,

Rugătóre pré 'nfocată,
Dinpreună cu duoĭ fiĭ,
Şi cu curtea adunată:
Femeĭ, boiărĭ, visteriĭ; —

Acolo era ş' Ierarchulŭ
Prea Sânţitŭ Metropolitŭ
Ce venise cu essarchulŭ
Credinciosulŭ Ipolitŭ; —

Ale oştilorŭ registre,
Într̆u care se 'nsemna
Fapte şi numirĭ distinse, —
Ḑi cu ḑi ce se 'ntêmpla;

Şi alŭ statuluĭ consiliŭ,
Portofoliu celŭ domnescŭ,
Logofeţiĭ cu sigiliu,
Tóte-acolo se găsescŭ...

Acestŭ punctŭ voia Secuiulŭ
Să 'lŭ ajungĕ şi să 'lŭ ia,
Să loviască dreptŭ în cuiulŭ
Carul-forţeĭ ce 'ncheia...

Şi chiarŭ Michaĭ cu boiăriĭ
Spaïma n'o putea goni,
Cândŭ la fruntea 'ncăirăriĭ
Ca unŭ trăsnetŭ se opri:

—«Staţĭ mişeilorŭ!..« elŭ ḑise
Către ceĭ descorageaţĭ,
Şi cu-alŭ spadeĭ latŭ lovise
Umĕrŭ unuĭ din bărbaţĭ

Care nu putea a ţine
Alŭ ostaşilorŭ moralŭ:
«Să staţĭ loculuĭ cu mine!!.»
Strigă firmulŭ generalŭ...

www.dacoromanica.ro

Şi pecându împuşcături
De la adversarĭ veniaŭ
Ca ninsóre p' uă pădure,
Ca uă grindină căđeaŭ,

Mórtea seceră cu sute
Indivizĭ,—fu lagărŭ spartŭ,
Acestŭ strigătŭ se aude
În tumultulŭ desperatŭ; —

Primenindŭ şi forţe 'ndată
Frontulŭ ósteĭ fugăritŭ,—
Intră centrulŭ să se bată,
Verşunatŭ şi hotărîtŭ.

Se re'ntornŭ plinĭ de ruşine
Ceĭ-ce spatele a 'ntorsŭ,
Cari n'aŭ pututŭ a ţine
Cu némiculŭ vigurosŭ.

Ca la-unŭ mire roşindŭ faţa
Celora Românĭ bătuţĭ,
Câudŭ se scólă dimineaţa
Şi 'lŭ întreabă multe mulţĭ,

Ast-felŭ cu fruntea la vale,
Uităturа 'n pământŭ josŭ,
Se întórnă iearŭ pe cale
Multŭ oşteanulŭ ruşinosŭ. —

Atuncĭ Domnulŭ drege lucru,
Pentru perderĭ simţitorŭ,
Dă la adversarŭ de-lucru
Prin alŭ geniuluĭ seŭ sborŭ...

Bucuria Eminenţiĭ
Peste puţinŭ a 'ncetatŭ;
O întórseră băeţiĭ
Într' un chipŭ de totŭ ciudatŭ.—

Vinŭ Buzesciĭ, mişcă 'n luptă
Grosŭ-armateĭ, şi Clucerŭ
Începêndŭ c'unŭ Dómne-ajută!
Ca şi trăsnetulŭ din ceriŭ...

Îĭ respunde adversariĭ...
D' ambe părţĭ eĭ se întrecŭ,
Şi pedeştriĭ şi călăriĭ
Veninóse arme 'ncercŭ. —

Eĭ s' ajungŭ ca cum se 'mbraţă,
Sûntŭ de mórte 'ncăiraţĭ;
Lancele lovescŭ în faţa,
Dê săgeţĭ sûntŭ încărcaţĭ...

Nemeşiĭ concursŭ aduce,
Aruncându-se ca smeĭ;
Aerulŭ de trompe muge
Spadele aruncŭ scînteĭ.

www.dacoromanica.ro

Cea de la Câinenĭ venită
Óste, ţine focŭ mereŭ;
Pasŭ cu pasŭ e încâinită,
Unde locului e maĭ greŭ, —

Ş' oştile, puterĭ maghiare,
Ocolite maĭ era
De oştirile-adversare,
Care 'ncepe-a 'ĭ secera. —

Pe la ţiua ţiumĕtate,
Corpulŭ acelŭ nemeşescŭ,
Ş' alte trupe desperate,
De retragerĭ se gătescŭ...

Gaşpar Cornişĭ pe sub séră,
Gen'ralisimŭ,—ceĭ Maghiarĭ,
Pe Românĭ să 'nfrângă ieară
Se luptaŭ vêrtoşĭ şi tarĭ;

Dérŭ stindardele 'nainte
Către Sibiĭ se duceaŭ,
Românĭ, oştile ardinte,
De bravurĭ minunĭ făceaŭ...

Ca unŭ fulgerŭ petrecuse
Michaĭ, falniculŭ şi bravŭ,
Câmpulŭ de oştirĭ cum fuse,
Şi călare p'unŭ calŭ albŭ,

Alergă prin rônduriĭ;—trece
Lucindŭ péna 'n gugiumanŭ;—
Ochiŭ-ĭ focŭ!.. cu sânge rece,
Bătêndŭ peptu-ĭ de oşteanŭ,

Elŭ c' uă ageră cătare
Şi cu strigătŭ detunândŭ,
A vĕţutŭ din depărtare
C' adversariĭ fugŭ căţêndŭ.—

Ca unŭ şoimŭ elŭ se opresce
Maĭ în lungŭ de a privi,
Şi ca fulgerulŭ pornesce
Prada 'n peptŭ de a lovi.—

Michaĭ Domnulŭ glonţŭ se duce
Cu uă gardă dintr 'aĭ seĭ,
Pe Corniş Gaşpar ajunge:
— «Cavalere, 'ĭ ţice, stăĭ!..

«Apără-te, cavalere!
«Spada 'n gardă! să te vĕţŭ!
«Sórtea armelorŭ o cere
«Şi alŭ óstei mare păsŭ.

«Capiĭ ênsuşĭ datorează
«Unŭ essemplu ca să dea,
«Din duoĭ unulŭ o să caţă,
«Sângele creştinŭ să stea.—

www.dacoromanica.ro

«Apărăte, generale!
«Înc'uă-dată eŭ îţĭ ţicŭ!..»
Coruişĭ atuncĭ stătu 'n cale,
Falnicŭ, săbierŭ voĭnicŭ;

Pe Michaĭ îlŭ cunoscuse
Ce putea, câtŭ e la preţŭ,
N'a voitŭ ca să refuse
Lupta cu 'nbărbatŭ măreţŭ...

Dup'. a spadeĭ mâniere,
Dupĕ ochiĭ luĭ ceĭ crunţĭ,
Rece simţindŭ ferŭ;-- îĭ cere
Vĭaţa 'n darŭ în câmpŭ de lupţĭ.

Vêrfulŭ spadeĭ elŭ simţise
Peptulŭ seŭ că atingea,
Şi puçinŭ, puçinŭ lipsise
La rărunchĭ că 'lŭ petrecea...

Michaĭ fruntea şi 'n senină
Atuncĭ, —viaţa 'ĭ dăruĭ.
Cornişĭ spada sa închină
Domnuluĭ care 'lŭ lovi.

Gaşpar Cornişĭ, fu essemplulŭ
Reŭ în trupe de la-rôndŭ.—
Óstea mare umple câmpulŭ,
Fără capĭ ea rĕmânêndŭ. —

Dérŭ durere şi mirare!
Ênsuşĭ Cardinalulŭ Domnŭ,
Cu câţĭ-va fugi călare,
Travestitŭ ca unŭ ne-omŭ.

Óstea 'ntêia coragiósă,
Nemeşiĭ, în aşia chipŭ
Se desface ruşinósă,
Fuge lasă totŭ 'n câmpŭ.

Gloria ş' acéstă dată
Pe Michaĭ l' acoperitŭ! —
Gloria e trômbiţată
Pentru-aceĭ carĭ aŭ peritŭ !..

Gloria dérŭ să resune
Pentru fapte vitezescĭ,
Gloria să dea cunune
La armate Românescĭ!..

Ş'astŭ-felŭ trupele aprinse,
Dup' uă luptă fórte grea,
Câmpulŭ mare îlŭ coprinse
Şi 'nainte se 'ntăria. —

Percurgŭ oştĭ de pedestrime,
Înarmaţĭ ca zidŭ de ferŭ;
Cântă 'n surle, călărime
De Românĭ, pe caĭ ce sberŭ.—

www.dacoromanica.ro

Ŭă-artileri e măreaţă,
Multe tunurĭ ce luă
Des-din-ţi de dimineaţă
Pênĕ 'n seară, câtŭ luptă,— -

Cu bagage, cară multe,
Provisiune ce avutŭ,
Şi cu prăţĭ: tesaurĭ frunte,
Adversari ce-aŭ perdutŭ; —

Lêngă tunurĭ ce căţură,
Mare numĕrŭ de stindarţĭ
Batorescĭ le perdură,
Şi le-aŭ smulsŭ Românĭ garţĭ.—

Armĭ, machinĭ măestrĭ luară
Ceĭ oşteni de prăţĭ setoşĭ;
Vite multe le-adunară,
Boĭ şi vacĭ şi caĭ frumoşĭ.

Şi mulţĭ prinşĭ iaŭ robĭ.—Şûntŭ tóte
Partea Domnuluĭ celŭ noŭ,
Ca prin sabie luate
De acestŭ măreţŭ eroŭ...

Lupta dérŭ fu terminată,
Şi Românĭĭ mergŭ în susŭ. —
La putere de armată
Tótă ţéra s'a supusŭ...

Şi aşia Sibiiulŭ mare,
Fortificatŭ, bine 'nchisŭ,
Porţile deschise ş'are
Pentru-acela ce a 'nvinsŭ!..

XIX

Şése anĭ se numĕrară
Cu marĭ fapte şi minunĭ,
Şi pe rândŭ le admirară
Diferite naţiunĭ. —

Tîrgurĭ, sate şi oraşe
De nuvele rĕsunaŭ;
Pe la locurĭ, megiaşe
Locuĭtorĭĭ s'adunaŭ,

www.dacoromanica.ro

Şi la preuţĭ eĭ aleargă,
Cărţĭ de ţéră-a le citi, —
Cu femeĭ, copiĭ să meargĕ
Noutăţile d'a sci.

Îşĭ vĕrsa atuncĭ necazulŭ
Celŭ de nobilĭ apăsatŭ,
Că Michaĭ-Vodă Viteazulŭ
Cu oştire a intratŭ...

Secuimea în picióre
Tótă pentru elŭ era,
Clasele suferitóre
Unŭ traiŭ bunŭ atuncĭ spera. —

Partisanĭ şi Sassiĭ ieară
Cu-alŭ Germaniĭ împĕratŭ,
Îşĭ da cótele p' în ţeară,
Că de Batorĭ s'aŭ scăpatŭ; —

Iarŭ pe Batorĭ uă partită
Susţinea cu forţe viĭ,
Dérŭ ş' aceasta risipită
Fu la lupta din Sibiĭ.

Nobilime mare parte
Între dênsa numĕra, —
Populaţia departe
Atuncĭ, contra îĭ era.

Curgêndŭ ast' alternativă,
Guvernŭ, ómenĭ se schimba,
Şi cu legea respectivă
De Michaĭ ţér' asculta..

Ieată ordine primit-a
Şi Secuiĭ de la Ciucŭ;
Să le-asculte, d'a-sărita
Cu grămeḑile se ducŭ. —

«Cardinalulŭ fugăresce,
Cărţile aşia scriea;
«Spre Moldova pribegesce,
«Cu mulţĭ nemeşĭ drumulŭ ia...

«Se ordónă la orĭ-care,
«Cine cum îlŭ va 'ntêlni,
«Să îlŭ prindă viŭ cu mare
«Îngrijire a veni

«La Bĕlgradŭ. —Şi sigurŭ fie,
«De la noĭ, Domnia mea,
«Rĕsplătire, bucurie
«Omŭ acela va avea...»

Cum citescŭ Secuĭ, daŭ 'larmă,
Clopotele 'n sate tragŭ,
Fie-care prinde-uă armă,
Şi de gôtŭ pune-unŭ desagŭ.

www.dacoromanica.ro

Înarmaţĭ Secuiĭ, cete,
Pe câmpiĭ se rĕspândescŭ
Cu furcóie, cu săgete,
Cu sĕcure eĭ pândescŭ; —

Şi cu faça luĭ smolie,
Cu unŭ ochiŭ înverşunatŭ,
Era plinŭ de grozăvie
Secuiŭ populu armatŭ;

Cic-Sereda, Sântul-George
De-Ardealŭ, Sântu-Micloşĭ,
Către Sânt-Tomogoşĭ merge
Glóte de Ciucanĭ furĭoşĭ.

Prindŭ eĭ drumurile tóte;
Şi prin crângurĭ şi 'n pădurĭ,
Şi prin văĭ văgăunate,
Prin totŭ locŭlŭ iaŭ mĕsuri;—

Şi copaciĭ eĭ tăiară,
Chiarŭ potecile le 'nchidŭ;
Strejuescŭ în nópte-afară,
Că nicĭ la somnŭ nu se prindŭ;

Ŭă cumplită rĕsbunare
Îĭ aţiţă fórte-aprinşĭ, —
Căutaŭ cu micŭ cu mare
Pe fugari ceĭ distinşĭ .

Ieată că din întêmplare,
Eĭ, uă cétă cavalerĭ
Întêlnescŭ, pe unŭ dealŭ mare,
În-dreptŭ satulŭ Cheresterĭ.

Acea trupă călăréţă
Purtândŭ pintenĭ, pene, spăḑĭ,—
Uă persónă maĭ măreaţă
O 'nsoţiaŭ ăĭ nobilĭ gărḑĭ.

Cea persónă e 'nvestită
Cu velură, cu bonetŭ
Pe capŭ, negru, d'aurită
Platoşe 'ĭ lucia pe peptŭ;

Şi 'narmatŭ cavaleresce,
C'unŭ frumosŭ valtrapŭ pe calŭ,
Ochiu-ĭ speriosŭ privesce:
Cesta-e Domnulŭ Cardinalŭ,

Care câtŭ e ḑi şi nópte
Merse la drumŭ ne 'ncetatŭ,
Şi pe calŭ abia maĭ póte
Ca să stea de fatigatŭ. —

Cavaleri 'n mâinĭ cu spadă,
Lêngă elŭ mergeaŭ armaţĭ,
De la Sibiĭ se ţinŭ ceată,
Spre Moldova îndreptaţĭ..

www.dacoromanica.ro

Ca uă haită lupĭ strigară
Ceĭ de rĕsbunare beţĭ,
Şi 'ncurêndŭ se aruncară
Pe aştĭ nobilĭ călăreţĭ.

Luptă cruntă căşiunată
În sub-séră s'a urmatŭ;
Secuimea verşiunată
Mulţĭ cetaşĭ a rĕsturnatŭ...

Vêntŭ făcură cavalerĭĭ
Cardinaluluĭ pe locŭ,
Ca să scape 'n murgulŭ serĭĭ
De isbirea cea de focŭ. —

Cardinalulŭ, cu unŭ nemeşĭ,
Lăsându calu-ĭ, se rĕsni
De la ceata din Sesbeşĭ
Cu Eminenţa-ĭ ce veni.

Elĭ cu Nicolae Michulŭ
Pe aĭ seĭ lăsă luptându,
Ca să scape d' inemiculŭ,
Altă cale apucându. —

Dĕrŭ ce luptă? ce cruĝime?
Ce de sânge s'a vĕrsatŭ?
Maĭ mulţĭ nobilĭ cadŭ victime,
Unĭĭ din eĭ fugŭ prin satŭ.

Cardinalulŭ dă 'ntr'uă cale
Mărginită cu păduriĭ,
Se afundă într'uă vale
Câtŭ scăpă prin picăturĭ.

Nóptea negru vĕlu 'şĭ lasă
Peste văĭ şi 'n câmpŭ lăţitŭ,
Atmosfera rece-apasă
Unŭ nuorŭ negru şi 'ndesitŭ.

Eĭ privescŭ maĭ susŭ, departe
Stênciĭ cu vêrfurĭ pên' la nuorŭ,
Grăbescŭ pasiĭ spre cea parte,
Ca să afle-unŭ ajutorŭ.

P'unŭ măluţŭ eĭ se opriră,
Larm' audŭ sub dealŭ în josŭ;
A lorŭ feçe 'ngălbeniră,
Bătu peptu-le fĭorosŭ.

Prin lumin' abia zărită,
Nisce focurĭ ce ardea,
Ceată d' ómenĭ tăbărîtă
Călători 'n josŭ vedea.

Nicolae Michu ĝice
Domnuluĭ seŭ spăriatŭ:
—«Să stămŭ! să stămŭ! neamice
«Bande urma ne-a luatŭ...»

www.dacoromanica.ro

—«Ce vomŭ face?» Cardinalulŭ
Pe Nicola întreba.
—«S'apucăm la stânga malulŭi!»
Ĭucetŭ Michu repeta.

—«Nóptea tótă apoĭ bine
«Vomŭ umbla totŭ rĕtăcindŭ?
«Încurêndŭ şi plóia vine,
«Se vĕdŭ fulgere lucindŭ!..»

Cardinalŭ aşia se plânge,
De fatigă maĭ căḑêndŭ;
Michu mâĭnile îşĭ frânge,
P' alŭ seŭ Domnŭ perit vĕḑêndŭ.

—«Unde dér, oh! Dómne Sânte!
Michu mintea îşĭ perdea,
Vre-ună colibă înainte
De păstorĭ câudŭ amŭ vedea?..»

Ḑicea elŭ, şi cardinalulŭ
L' întrebă că în ce locŭ
Eĭ se află? Valea, malulŭ
Nŭ 'lŭ cunoscŭ p' unŭ timpŭ de focŭ.

Spuse Michu, ce în minte
Îĭ veni, p' acolo 'n timpĭ,
Satele de maĭ'nainte
Păziaŭ turmĭ,—făceaŭ colibĭ.—

—«Când ar' fi vre-ună mŏnăstire,
«Vre unŭ schitŭ sihastru, heĭ!
«Pentru noĭ ce fericire?..»
Ḑise Cardinalŭ Andreĭ.

Şi aşia eĭ o luară
A sui totŭ prin păduriĭ
Pênĕ câudŭ se înfundară
În alĭ stênceloru spărturĭ.

În tăcere-adêncŭ noptósă
Amênduoĭ eĭ se ducea,
Şi ună plóie vijelĭósă
Timpŭ urîtŭ le-adŭcea.

Fulgerile ca minune
În acelŭ timpŭ fulminaŭ,
Călătorĭ la drumŭ se pune,
De periclu se 'nchinaŭ.

Şi ducêndu se 'nainte,
Mortŭ de fricâ şi flămêndŭ,
Cardinalŭ abia deschide
Ochiĭ, nedormitŭ umblândŭ,

Cŏcĭ aprópe de treĭ ḑile
Şi treĭ nopţĭ, de la Sibiĭ,
Elŭ mersese-atâtea mile,
Ocolindŭ peste câmpiĭ.

www.dacoromanica.ro

Şi de ce a fostŭ să tragă
Totuşĭ elŭ nu a scăpatŭ,
Câtŭ voi ocolŭ să facĕ,
Şi mĕsurĭ câte-a luatŭ.

O! ce bucurĭĭ plăcute!
Ochiĭ lorŭ rĕmânŭ ficsaţĭ,
Ca pe focurĭ apărute
De licuricĭ admiraţĭ,

Eĭ zăriră uă scînteie,
Dinaintea lorŭ lucia:
—«Uă colibă e aceie?..
Michu l'alŭ seŭ Domnŭ ţicea.

—«Că aşia şi mie 'mĭ pare,
«Sânte Dómne! bine-arŭ fi!..»
Cardinalulŭ ţise tare,
Par' că inimă 'ĭ veni.

Eĭ ajungŭ.—Nu se 'nşelară...
Găsescŭ la focŭ p'unŭ păstorŭ,
Într'uă mică colibióră,
Adĕpostŭ mêntuitorŭ. —

Cardinalulŭ, cum ajunge,
Intră, pe omŭ salută;
Josŭ pe paie să s'arunce
De repaosŭ îşĭ căută...

Sete-a'şĭ stinge, ceru apă
De la bietulŭ omŭ păstorŭ,
Săracŭ lipitŭ ca uă sapă
De lemnŭ, n'avea unŭ ulciorŭ

Să aducă apă 'n stână,
Ci uă tigvă de bostanŭ. —
Unŭ ughiŭ Domnu 'ĭ puse 'n mână,
Să se ducă la mormanŭ

Unde e isvorulŭ rece,
Şi maĭ iute a veni,
Că 'n curêndŭ eĭ aŭ să plece
După ce s'orŭ odihni.

Făcu ochiĭ marĭ, păstorulŭ,
La moneta ce îĭ dă;
Îşĭ iuţi curêndŭ piciorulŭ
Din colibă cândŭ plecă.

Tunetulŭ nu încetează
D'a mugi cu asprulŭ timpŭ;
Fulgerile luminează
În colibă ca şi 'n câmpŭ.

Abia óspiĭ câtŭ intrară
La păstorulŭ, amênduoĭ,
Plóia şi turna afară
Lungĭ torente, marĭ şioĭ.

www.dacoromanica.ro

Arborii trosniaŭ de vênturi,
Urlă fére fugitivi;
Călătorii prinşi de gônduri,
Staŭ tăcuţi şi atentivi.

Dup' uă mică 'ntârdiere,
Plóia, vêntulŭ cândŭ stătu,
În a nopţii grea tăcere
Larm' auḑu lorŭ bătu.

Omulŭ êncă nu venise
Care s'a dusŭ la isvorŭ;
Cardinalŭ adormise
Adăstândŭ p'acestŭ păstorŭ.—

—«Ce e? ce e??..» Michu 'ntrébă
Pe creştinulŭ ce intra
Spăimântatŭ şi făr' de apă,
Eï pe care lŭ aştepta.

—«Ah! vĕ caută-uă mulţime
«Ómeni cari m'a 'ntrebatŭ;
«Vine-uă ceată Secuime;
«Lucru grozavŭ amŭ aflatŭ!..»

—«De noï?.. ce e?.. spus-aï óre?.»
Michu 'ntrébă pe bietŭ omŭ.
— «Că amŭ spusŭ pré multŭ mĕ dóre,
«Şi mĕ mustru vaï-de omŭ!»

Şi bietŭ tremurândŭ păstorulŭ
Dinţi 'n gură 'ï clănţănia.
Cardinalulŭ perdu somnulŭ
Şi nicï sete num' avea...

Michu se repede-afară;
La colibă străjui. —
Auḑia grozava feară
Încâtŭ valea 'n josŭ mugi.

Cu injurii, cu turbare,
Trăsnet, Secli mulţi—sosescŭ;
Portu lorŭ e urmï barbare,—
Precum Hunii, năvălescŭ. —

Michu cată să'ï opriască;
Prea frumosŭ elŭ le vorbi. —
Blaziŭ-Fordeg, c'uă câïniască
Turbăciune îlŭ lovi;

Cŏcï acesta capŭ fusese
Bandelorŭ ce comanda,
Ceï-ce 'n urmă şi didese
Dupĕ prada ce căuta. —

Michu victimă josŭ cade
Lovitŭ *mortŭ* şi sângeratŭ.
Cardinalulŭ unde şéde
Victimariï aŭ intratŭ. —

www.dacoromanica.ro

Amuțitŭ, perdutŭ, păstorulŭ
Façia-ĭ ș' învăli în mâinĭ.
Cardinalulŭ vĕdêndŭ zorulŭ,
Că e călcatŭ de acestĭ câinĭ,

Iute paloșulŭ apucă
Și voiesce-a se-apăra.
Blaziu 'ĭ dă-uă măciucă,
Câtŭ și ochi 'ĭ scăpăra...

Atuncĭ măcelŭ, grozăvie...
Bietŭ păstorulŭ sta tăcutŭ;—
Junghiulŭ taie cu mânie
Capulŭ celuia căḑutŭ...

Cardinaluluĭ rea sórtĕ
Aceștĭ ómenĭ 'ĭ a prescrisŭ.—
Capul seŭ p'uă lance 'lŭ pórtă,—
Corpu-ĭ zace 'n sânge 'ntinsŭ...

XX.

Trece 'n susŭ Michaĭ, coprinde
Locurĭ, fama-ĭ trômbițându. —
Mersulŭ seŭ era potinte,
Pe némicĭ amenințându. —

Alba-Iulia pompósă:
Clerulŭ, populŭ și magnațĭ,
I se 'nchină; generósă
Ocrotire 'ĭ cerŭ, plecațĭ..,

Și asprime și blândețe
În presința luĭ unia,
Cându cu trupele mărețe
Pasŭ 'naiute elŭ venia. —

Comitatele alérgă
Recunoscŭ potința luĭ;
Transilvania întrégă,
Românĭ, Ungurĭ, Sassĭ, Secuĭ.—

Alba-Iulĭa, reședința
D'aĭ vechĭ principĭ Transilvanĭ,
Se d'aŭresce de presința
Astorŭ óspĭ căpitanĭ.

În cortegiu-ĭ se presintă
Totŭ ce-e mare și pomposŭ,
Lucindŭ sórele 'nargintă
Oștĭ Românĭ din plaiŭ în josŭ.

www.dacoromanica.ro

Domele cele măreţe
Şi palaturîle detunŭ,
Templurĭ, turnurĭ, fortereţe,
Salve, clopote rĕsunŭ;

Anunţiândŭ acea serbare,
Muge aerulŭ urlândŭ
De trompete şi fanfare
Şi cu musicile 'n rôndŭ. —

Către pórta George-Sântulŭ,
Populu se grămădia,
Se părea umplêndŭ pămêntulŭ,
Din ceriŭ plóie cum cădea,

Şi cu junĭi şi bĕtrânĭ,
Cu femeĭ, bărbaţĭ, copiĭ,
Ca să védă pe Românĭ
În triumfŭ, venindŭ cu miĭ.

Trecŭ călărĭ boiărĭ în frunte,
Cu vestmîntulŭ scumpŭ pe eĭ;
Îndărĕtŭ trofee multe
De la Batori Andreĭ;

Maĭ cu seamă de stindarde
Ce se pórtă fluturândŭ,
Cam plecate la uă parte,
Semnŭ supunere-arĕtândŭ,—

Transilvania supusă
Michaĭ Domnuluĭ că fu,
Prin victoria produsă
De la lupta ce avu. —

Michaĭ Domnulŭ apoĭ vine
Pe unŭ agerŭ cursierŭ;
Căpitaniĭ lêngă sine,
Caiĭ lorŭ cu-argintŭ şi ferŭ.—

Domnŭ arĕtă dulce faţă
De onórea ce 'ĭ făcu;
Ş'arŭ fi datŭ curatŭ şi viaţă
Pentru planulŭ ce 'şĭ avu. —

Dupĕ dênsulŭ trupe-armate
Ş' artileria cea grea,
Escadrónele 'nfocate
Uă pădure se părea.

Cu uă mare şi maĭ mare
Famă, sunetŭ, strălucirĭ,
Face Domnu-a sa chiămare,
În discursu-ĭ, la oştirĭ. —

Alba falnică 'ĭ se 'nchină
Şi pompósă îlŭ primi;
Acea ţi era senină,
Ochiulŭ populuĭ uimi...

www.dacoromanica.ro

Prinde 'n mâinĭ a ţĕreĭ frêne,
Pune 'n pragŭ măreţŭ piciorŭ:—
Cu dreptatea şi cu bine
De essemplu domnitorŭ.

Maghiarĭ nobili 'lŭ salută,
La palatulŭ princiarŭ. —
Industria, cunoscută
Asteĭ ţĕrĭ, i 'nchină darŭ;

Îĭ depuse-argintŭ şi aurŭ,
Aurarile anticĭ, —
Alŭ-luĭ Batatori tesaurŭ:
Lucrărĭ d'artă, marĭ şi micĭ

Numaĭ Hustulŭ câte 'ĭ dase,— [1])
Cu desemne florĭ ajurŭ,
Preţióse d'argintŭ vase,
Cu rubine p' împregiurŭ ;

Armărĭĭ, statuĭ, tablourĭ
Se găsia l' acelŭ palatŭ,
Porfirŭ, marmure de soiurĭ,
Totŭ ce-e rarŭ şi însemnatŭ;

Caĭ arabĭ de bună rasă,
Cu a lorŭ genealogiĭ,
Se aflaŭ;—era în casă
Nume scrise 'n viteziĭ; —

Totŭ ce servă coronate
Căpeteniĭ şi magnaţĭ,
Lêngă armăturĭ ornate,
Unŭ serviciŭ dc 'mpĕraţĭ. —

Acum Domnuluĭ se 'nchină
Fortereţă şi casărmĭ,
Sub a luĭ puterĭ se 'nclină
Munţĭ ş' aĭ mureşuluĭ ţermĭ. —

Depărtată 'ncântătóre
Posiţĭune tare-avêndŭ,
Alba-Iulĭa domnitóre
De măririĭ parea săltândŭ. —

Acolo Michaĭ aşédă
Legitimulŭ seŭ domnĭatŭ ;
Elŭ Ardealuluĭ dictează
Ce cu arme l'a luatŭ.

Recunósce faptulŭ mare
Ţéra.—Nobiliĭ s' adunŭ,
Şi convócă uă-adunare,
În celŭ anŭ, către Crăciunŭ.

Eĭ cu toţiĭ, c' uă unire,
Solemnelŭ aŭ proclamatŭ
Pe Michaĭ, în strălucire,
Domnŭ Ardealuluĭ stimatŭ,—

www.dacoromanica.ro

În dietă eĭ proclamă
P'acestŭ mare Domnitorŭ ;
Şi 'n totŭ modulŭ toţĭ îlŭ chiamă
Graţiosu Domnu lorŭ... [2])

Ş' unŭ episcopŭ, în primire,
Presintându clerulŭ papalŭ,
Îĭ oră de fericire,
Cântându imnu triumfalŭ ;

Cŏcĭ Dimitrie Napraghi,
Episcopulŭ, câtŭ vorbi,
Ca şi nemeşŭ Secui Ciachi,
Grandiosŭ îlŭ linguşi...

Ca să 'ĭ dispute dérŭ cine
Dreptulŭ seŭ aci putea ?
La unŭ dreptŭ ce 'ĭ se cuvine,
Ţéra 'ntreagă ce 'ĭ dedea?..

Fu splendita convocarea
A dieteĭ de magnaţĭ,
Şi maĭ splendită-adunarea
Grandioşilorŭ bărbaţĭ.

Michaĭ Domnulŭ, ca unŭ sóre
Ocolitŭ de sateliţĭ,
Cugeta într' uă ardóre
L' aĭ seĭ fraţĭ, l'aĭ sĕĭ părinţĭ,

Şi dreptate vrea a face
Fie-căruia la rôndŭ,
Titlŭ acesta multŭ îĭ place,
Dreptulŭ patrieĭ apărându. -

Dérŭ atuncia, o! cruţime!
Faţă Domnulŭ cu aĭ seĭ,
Blaziu din Secuime,
A-adusŭ capulŭ luĭ Andreĭ.

Uă figură disformată,
Capu-acesta presinta,
Urma morţiĭ imprimată
Lêngă gróza ce arĕta. —

Cardinalulŭ?. vaĭ! ce sórte!
Ce finitŭ predestinatŭ ?.
Fu Michaĭ isbitŭ de mórte,
Vĕḑêndŭ capulŭ celŭ tăiatŭ.—

Şi a ḑisŭ: «Săraculŭ popa!!»
Ş' a luĭ faţă întorcia. —
Curse lacrime sub pleopa
Ochilorŭ ce îşĭ stergea. —

Blaziu făr' remuşcare
Aştepta şi rĕsplătirĭ,
Cându de gróză, de mişcare
Trase-a tutulorŭ priviriĭ. —

www.dacoromanica.ro

Dómna Stanca spăriată,
Tristă, plânse pe Andreĭ,
Vĕḑêndŭ fapta blasfemată,
Ş'ucigaşŭ în faça eĭ. —

Ucigaşŭ acesta—crudulŭ,
După legĭ s'a condamnatŭ; —
I se taie 'n piaţă gôtulŭ,
Michaĭ Domnu-a ordonatŭ.

Mormêntare cu paradă
Cardinaluluĭ făcu;
I s' aduce corpu 'ndată
De la Ciucŭ, unde căḑu.

Ceremonie pré demnă
De persóna-ĭ ordona;
Boiărimea-aicĭ se 'nsémnă,
Funerariulŭ carŭ urma...

Michaĭ Domnŭ, a sa soçie
Fiiĭ seĭ, Florica sa,
Boiărĭ, magnaţĭ cu-avuţie,
Cu toţĭ lacrime vĕrsa.

Clerulŭ cântă.—Ardŭ arome,
Facle-aprinse fumegaŭ, —
Şi de doliu susŭ în dome
Clopotele lamentaŭ. —

Tunurile ora spune
Când îlŭ puseră 'n mormêntŭ,—
Cu sicriŭ, cu florĭ cunune,
Totulŭ stofă şi cu-argintŭ... [3])

Ast-felŭ Cardinalulŭ fuse
La repaosŭ aşeḑatŭ,
Cu onóre ce 'ĭ făcuse,
Şi c'unŭ monumentŭ ornatŭ...

Lealitatea, de preţŭ mare
Recomandă pe unŭ Domnŭ;
Prin acésta titlu are
Michaĭ Domnulŭ mare omŭ.

Tóte-acestea îlŭ aclamă
Şi îlŭ suie pên' la ceriŭ;
Stéoa luĭ lucia cu famă
La voinţa sa de ferŭ.

Stéoa césta strălucesce,
Şı 'lŭ conduce la limanŭ,
Ca p' uă navă ce plutesce
Peste valurĭ în oceanŭ.

Orisontele 'ĭ e mare,
Steaoa ḑili 'lŭ predomnia;
Şi 'n seninŭ pe 'ntinsa mare
Nava falnică venia. —

www.dacoromanica.ro

Vêntŭ uşorŭ ăĭ nuorĭ abate
Dinainte-ĭ spre pămêntŭ,
Fama ţine velĭ umflate,
Gloria e-alŭ seŭ avêntŭ!..

Dérŭ unŭ nuorŭ, unŭ nuorŭ a-
pasă
Alŭ seŭ sufletŭ prea bărbatŭ:
Ŭă tempest' aci se lasă,
Şi unŭ vêntŭ suflêndŭ turbatŭ! —

Acestŭ vêntŭ purta tempestă
Ş' orisontu-ĭ se 'nnegri;
Fu-adversarulŭ ce detestă,
George Basta, cum veni...

La nuvela 'mprrăştiĭtóre
Că Michaĭ a triumfatŭ, —
Nemţiĭ facŭ uă serbătóre,
Praga, Vĭena-aŭ luminatŭ.—

Credŭ atâtŭ că le rĕmase
Ca să intre pe domnitŭ,
Cu condiţiĭ şi pe base
Ce cu Batori-a 'ntocmitŭ..

Cu-alŭ Austriĭ Archiduce,
Manifestŭ imperialŭ, —
Basta trupele ş' aduce
Din Casovia 'n Arḑealŭ. —

Unŭ Neamţŭ ţanţoşŭ, curcitură,
George Basta, — comanda;
Luĭ Michaĭ uă lovitură
La triumfu-ĭ cérc' a 'i da.

De l' Ardealŭ ca să abdice
Michaĭ, tronŭ a părăsi,
Basta c' uă manieră'ĭ ḑice;
Prea 'nfiptŭ némţulŭ se găsi!..

Ca de trăsnetŭ lovitŭ pare
Michaĭ Domnulŭ supĕratŭ,
Dete omuluĭ sĕŭ tare
Peste nasŭ, şi 'nfuriatŭ:

—«La stŏpânulŭ tĕŭ poţĭ spune,
Ḑice elŭ, e tronu-alŭ meŭ!..
«Cŏcĭ Ardealu 'mĭ se supune,
«L'amŭ luatŭ cu spada, eŭ!

«Spune-ĭ iarăşĭ la 'mpĕratulŭ,
»Îmĭ trimite oştĭ şi banĭ
«Să 'lŭ ajutŭ să-şĭ ţie statulŭ
«Cel constrânsŭ de Musulmanĭ?..

Vĕḑêndŭ tonŭ-acesta, Basta,
Ascultă înmărmuritŭ;
Îĭ căḑuse în josŭ crésta
De la cască, oţărîtŭ...

www.dacoromanica.ro

De atuncĭ eĭ s' arĕtară
C'uă privire d'adversarĭ;
Pe Românulŭ Domnŭ mĕsóră,
George Basta, cu ochĭ marĭ.

Ş' arŭ fi ḑisŭ elŭ póte multe;
Dérŭ ale-oştĭ ce a vĕḑutŭ
Stându cu tunurĭ gata-umplute, —
Îlŭ făcu de a tăcutŭ...

Domnu'ŭ ênsă înţelege
Că 'n Moldova se ferbea
Nĭsce intrigĭ făr' de lege, —
Să le stingă se grăbia...

Cu-alde Batorĭ ş' Ieremie,
Frate vitregŭ ne 'mpăcatŭ,—
D' al-de nemeşĭ, ca uă mie,
De la luptă ce-aŭ plecatŭ

Din Sibiiŭ şi de la Turda,
Emigraţiĭ adversarĭ, —
Zamoischi 'ĭ cóce turta
Să'şĭ resbuue... Cu Tătarĭ,

Spontaneŭ în România
Cualiaţia călcă. —
Fratele luĭ Ieremia,
Simion, Domnŭ se 'nstală

În Tîrgovişte, —ş' ajunge
Maĭ întinsŭ la Bucurescĭ ..
Michaĭ află.—Să 'lŭ alunge,
A pornitŭ pe fraţĭ Buzescĭ ..

Cŏcĭ Michaĭ ţinea ş' Ardealulŭ,
Celŭ cu intrige 'nţesatŭ,
Intrându Basta pênĕ 'n malulŭ
Mureşuluĭ revĕrsatŭ. —

Cugetă Michaĭ pe-dătă
De a merge ş' a'ĭ lovi,
Némicĭ, intrigĭ, gaşca tótă
D'a o sparge elŭ voi...

Negreşitŭ, se scie-uă flóre
La coróna luĭ lipsia! —
În profunda luĭ ardóre
Pe Moldova o visa;

Din treĭ state a fi unulŭ,
Câte-şĭ-trele Ţerĭ surorĭ...
Le iubia, iubia Românulŭ,
Cum maĭ fu ş'alţĭ domnitorĭ!..

Elŭ şi publică 'n lumină
Manifestulŭ ce-arĕta; —
De trecutu-ĭ óstea plină,
Pentru luptă-o 'mbărbăta...

www.dacoromanica.ro

Şi oştirea-ĭ duse 'n dată,
Iute, agerŭ şi voinicŭ,
În Moldova, ca să bată
Pe Movilă inemicŭ.

În pretecstŭ elŭ vorbă pórtă
Că rĕsbună pe Răsvanŭ,
Şi cu popululŭ se pórtă
Ca unŭ falnicŭ suveranŭ.—

Elŭ consólă, îmbunează,
Şi elŭ értă pe-ălŭ căitŭ;
Din adênculŭ seŭ oftează
Că se vede nevoitŭ

A veni să se mĕsóre
Într'uă ţéră de Românĭ,
A lovi sub sântulŭ sóre
În Creştinĭ, ca în păgânĭ.

La Suciava pe câmpie,
Inemicĭĭ se ţinŭ zidŭ, —
Batori, cu Ieremie
Şi cu Michnea celŭ turcitŭ ...

Óstea dérŭ Moldovenéscă,
Cum Michaĭ s' apropiatŭ
Cu puterea românéscă,
Toţĭ căciulele-aŭ săltatŭ,

Şi 'n totŭ corpulŭ uă strigare
De oşteni s'a auditŭ :
«Să trăiască Michaĭ care
«Cu Românĭĭ a venitŭ!!.

«Să trăiască! să trăiască!..»
Moldoveni-aşia strigaŭ,
Şi cu-aprindere frăţiască
Unĭĭ l'alţiĭ alergaŭ.

Cunoscuseră prea bine
Fraţiĭ d'arme Moldovenĭ,
În principiŭ, sà se 'nchine
Luĭ Michaĭ de la Muntenĭ!..

Atuncĭ Batorĭ ş' Ieremie,
Simion, ca adversarĭ,
Se retragŭ pe bătălie
Spre Hotin, cu forţe tarĭ.

Eĭ se 'nchide în cetate,
Ş'o fortifică cu şanţŭ. —
Începŭ tunurile-a bate; —
Fortulŭ e constrânsŭ. Unŭ lanţŭ

Aĭ luĭ Michaĭ oştĭ pré bine
Pe Hotinu îlŭ strivi; —
Bătălie cruntă ţine
Cu-adversariĭ ce 'ĭ lovi...

www.dacoromanica.ro

Fortereţa, Michaĭ, arde,
Şi pe-locŭ o rĕsturnă .
Mercenariĭ de-departe
Se daŭ prinşĭ, şi mulţĭ scăpă...

Şi Movilă scapă, fuge
La Poloniĭ refugiatŭ ;
Şi chiarŭ Batori se duce,
Sigismundu, 'nfuriatŭ. - -

Michaĭ prinde să guverne;
Se proclamă trĭumfătorŭ. —
În decretulŭ seŭ s' aşterne:
Alŭ Moldoveĭ Domnitorŭ!..

Visulŭ sĕŭ acela mare,
Visulŭ seŭ de-auritŭ,
Prinde viaţă, ia suflare,
Scopulŭ seŭ e împlinitŭ!..

Da, Moldova! România!
Transilvania ! suna
Una: **Daco-România!..**
Subt unŭ Domnŭ ce-o 'mpreuna;

Subt unŭ sceptru de dreptate,
Avêndŭ lege şi cuvêntŭ,
Ca 'n bĕtrân' antichitate
Clasicu preţĭosŭ pământŭ...

Fama sa se rĕspândesce
Cu Vulturiĭ şi acuşĭ,
Populiĭ vecinĭ privesce,
Cazacĭ, Leşiĭ şi cu Ruşĭ.

Dĕrŭ aci stătu la culme
Cu Michaĭ, Fortuna sa !
Culme 'naltă pentru nume...
Pentru gloriĭ ce visa !.. [4])

La Iaşĭ Domnŭ, Michaĭ, aşĕdă
Pe Necula alŭ seŭ fiŭ.—
Cu treĭ boiărĭ guvernéză
A sa patrĭe cu 'n dorŭ viŭ.

Şi ca fulgerŭ cu oştirea
Se re'ntórnă în Ardealŭ;
Stéoa sa 'ĭ purta mărirea
Prin totŭ locŭlŭ trĭumfalŭ!..

L' Alba-Iulia cândŭ vine,
Comisarĭ sosescŭ nemţescĭ,
Cu orărĭ, orărĭ de bine,
Comisari 'mpĕrătescĭ,

Şi decretŭ 'ĭ aducŭ, numindu-lŭ
Domnŭ p' Ardealŭ, ereditarŭ,
Şi cu laudĭ, curtenindu-lŭ,
I aducŭ aurŭ şi 'ĭ facŭ darŭ. —

www.dacoromanica.ro

Domniĭ acestĭ îngheçară
Cândŭ vĕḑură ş' unŭ trimisŭ
De la Pórtă,—Turcu 'n ţéră,
Huraia-Aga-Azis. —

Ş' acestŭ Turcŭ firmanŭ 'ĭ aduse
De la Pórtă, semne marĭ
De 'ntărire; — 'lŭ cunoscuse
Între potentaţĭ primarĭ. —

Daruri scumpe 'ĭ se presintă,
Spadă, steagŭ şi busduganŭ,—
Semnŭ de pace între gintă,
Ş' amiciă cu Sultanŭ. —

Între daruri cu briliante,
Pe Michaĭ, cu spad' a 'ncinsŭ,—
Sceptrulŭ plinŭ de diamante
Dinainte i s' a 'ntinsŭ;—

Unŭ calŭ falnicŭ, Padişachulŭ,
Ce 'n resbeluri călăria,
Num' argintŭ cu florĭ valtrapulŭ
C' uă şea scumpă, 'ĭ dăruia;—

Ş'astuĭ bravŭ i se depune,
Pentru stima de eroŭ,
Descendinţilorŭ cununе,
Destinându-le-unŭ rangŭ noŭ...

Ochiĭ celora ce 'lŭ vede,
Uă mulţime adunaţĭ,—
Pentru darulŭ ce 'ĭ se dete
Şi decretŭ de la 'mpĕraţĭ,

Se isbescŭ; şi gelosia
Ferbe, colcăe prin minţĭ. —
Basta 'nnécă 'n elŭ mânia,
Comisariĭ staŭ lemniţĭ...

Numaĭ Bogdan, căpitanulŭ,
Prea viteazu-acelŭ Românŭ,
Acelŭ Crişianŭ, ca vulcanulŭ
Bucuria 'ntr'alŭ seŭ sênŭ

Pên' la ochiĭ se reflectă,
Şi plângea, adêncŭ uimitŭ,
Lacrimĭ inima-ĭ dilectă
Pentru Domnu-ĭ mulţiămitŭ.

Cu-aĭ seĭ fiĭ şi cu-a sa fiică,
Cu Românĭ ce 'n bine sperŭ,
În susŭ mâinile rĕdică,
Rugă 'nalţă către ceriŭ:

—«Dómne! Dómne ne ajută!
«Dómne-ajută pe pământŭ!—
«Dă luĭ Michaĭ vĭaţă multă,
«Să ne-ardice din mormêntŭ!..

www.dacoromanica.ro

Elŭ era ca patriarchulŭ
Ţĕreĭ sale, bravŭ Românŭ,
Şi cu sufletulŭ cu capulŭ
Ce 'ĭ albise de bĕtrânŭ.

Elŭ opri pe Nemţĭ la Hustu,
Fortăreţă cu-avuţiĭ,
D' a intra cândŭ le fu gustu
Să s'apuce de beţiĭ...

Elŭ avuse-uă 'ntrevedere
Cu Şigismundŭ la Hotin.
Îĭ vorbise cu durere
Cu morale, ca Creştinŭ;

I-amintise jurămêntulŭ
Solemnelŭ ce-a fostŭ făcutŭ;
I-amintise totŭ cuvêntulŭ
Ş' amicia din trecutŭ. —

Sigismundulŭ îĭ rĕspunse,
De Bogdan fiindŭ atinsŭ:
—„Oh! bĕtrânule! îĭ spuse
Batori, la faç' aprinsŭ,

«Pe Michaĭ, eŭ sciŭ pré bine
„Că 'lŭ iubescĭ si 'lŭ părtinescĭ,
«Dérŭ m' ascultă şi pe mine,
«Cândŭ mĕ veḑĭ şi îmĭ vorbescĭ.

«Nu că m' aflu fără pace,
„Refugitŭ din căpĕtêiŭ,
„Nu 'lŭ urĕscŭ că rĕŭ îmĭ face,
«Ca neamicu-mĭ celŭ-dântêiŭ;

«Dérŭ urĕscŭ pe Michaĭ ênsă
„Pentru nume ce 'şĭ făcu,
„Pentr' alŭ seŭ talentŭ, întinsă
«Famă gloria ce-avu!..

«Sûntŭ gelosŭ, mĕ veḑĭ, bĕtrâne,
»Sûntŭ gelosŭ pe acestŭ omŭ,
Sûntŭ gelosŭ că îĭ rĕmâne
«Nume strălucitŭ de Domnŭ;—

„Că învinse elŭ Ardealulŭ,
„Prin totŭ locŭlŭ e faimosŭ,
„Că Românu 'ucură călulŭ
«Unde vrea şi cu folosŭ; —

„Sûntŭ gelosŭ ş' urĕscŭ de mórte
«P' acestŭ omŭ stra-ordinarŭ;
«Îlŭ urĕscŭ din cugetŭ fórte,
«Ca p'unŭ gigantŭ adversarŭ!..»

Iearŭ Bogdan cu tótă stima
Ş' amicia diu trecutŭ,
Bună ḑiua 'ĭ a ḑisŭ prima,
Şi secundo, a tăcutŭ...

www.dacoromanica.ro

Umilise Michaĭ déră
Pe toţĭ aĭ seĭ adversarĭ;
Şi puindŭ picioru 'n scară,
A dictatŭ la state marĭ. —

Comisarŭ Germanŭ întrébă,
Celŭ Bartolomeu Peţŭ,
Ce venise cu-aşia grabă
Cu decretŭ de mare preţŭ,

Ce intimă legătură
Ţine Pórta cu Michaĭ?
Dupĕ câte se vĕdură,
Dup' alŭ Turculuĭ alaĭ?

Că prepunŭ de necredinţă
Pe Românulŭ pên' la furcĭ;
Alt-felŭ nu e cu putinţă
A fi bine elŭ cu Turcĭ?

Luĭ Bartolomeŭ,—se cade,—
Michaĭ ḑice pré politŭ,
Pe unŭ óspe 'n demnitate
A 'lŭ priĭmi e cuvenitŭ;

Că şi Pórta e-uă putere,
Lêngă statulŭ seŭ creştinŭ;
Chiarŭ politica o cere
A fi bine c' unŭ vecinŭ ..

Basta, c'ochiu lacomŭ fórte,
Maĭ gelosŭ, maĭ înfocatŭ,
Îşĭ făcea veninŭ de mórte,
Între visurĭ aruncatŭ. —

Cu surisŭ de-uă rînjire,
P' alŭ seŭ Cesar se ḑura,
C' ar' fi mare fericire
În Ardealŭ guvernŭ a 'ĭ da...

Şi p' ascunsŭ solicitase
Acestŭ rangŭ la comisarĭ,
Şi genunchiĭ îşĭ plecase
Lêngă mulţĭ magnaţĭ maghiarĭ.

Dérŭ ca ultimă 'nvocare,
Bogdan una se ruga
Către Ceriŭ, cu înfocare,
Cândŭ Românulŭ lăcrima :

— «Dómne! Domne ne ajută!
«Dómne-ajută pe pământŭ!
«Dă luĭ Michaĭ viaţă multă
«Să ne salţe din mormêntŭ!..»

Ma Fortuna capricĭósă
Începuse-a se schimba;
Diu lumina seninósă
Ḑiua 'nclină-a se 'nnuora...

www.dacoromanica.ro

Ceia-ce ieară fu fatale
Lovitură pentru tronŭ,—
Certurile clericale
Pune 'n cursă p' acestŭ Domnŭ.

Celŭ episcopŭ aprinsŭ fórte
Pe Creştiniĭ protestanţĭ,
Acusa pe toţĭ la mórte
Ca ereticĭ apostaţĭ...

Vrêndŭ Michaĭ să linguşiască
Pe Napraghi, nunţiŭ papalŭ,
Era-aprópe să 'mplinéscă
Voia luĭ,—unŭ planŭ fatalŭ!..

Iarăşĭ cértă, 'ncurcătură,
Fulgerŭ, trăsnetŭ pe Românŭ,—
Pentru omulŭ care jură
A fi blêndŭ şi dreptŭ stŏpânŭ!..

De la aste dérŭ greşiale,
Unŭ Dimitre, episcopŭ
Orthodoxŭ, să nu se 'nşeale,
Îlŭ ţinu de l' acestŭ scopŭ:

—«E pĕcatŭ! aşia nu face!
«Nu făcea, Măria Ta!
Ḍise sântulŭ omŭ, cu pace
«Cu dreptate ş' a erta,

«Nume, fapte moşt enire
«De la principe se cerŭ; —
«Veĭ avea în nemurire
«Partea Sânţilorŭ din Ceriŭ!..

Totŭ asemenea 'ĭ vorbiră
Buzescĭ, Manta ş' unŭ Grecianŭ,
Toţĭ boiăriĭ se uniră
Cu-episcopŭ rĕsăriteanŭ.

De la sânge îlŭ opresce
D' a vĕrsa nevinovatŭ.
Ênsuşĭ Michaĭ se căesce
Pe Napraghi c'ascultatŭ...

Mare parte nobilime,
Calviniĭ, Husiţĭ, Protestanţĭ,
Protestară cu-agerime
De Michaĭ,—d' aĭ dorobanţĭ;—

Cŏcĭ şi óstea-ĭ, de licenţa
De putere de abusŭ,
Îşĭ perdea magnificenţa,
Prin desordiniĭ ce-a adusŭ. —

Inemiciĭ sĕĭ dintr' asta
Bunŭ pretecstŭ puteaŭ găsi,
Cu némiculŭ seŭ, cu Basta,
Unŭ complotŭ a se ursi..

www.dacoromanica.ro

La Poloní solicitară
Domnŭ pe Batorí, ş' ajutorŭ;—
Către Basta, s' arĕtară
Devotaţí la 'mperatorŭ...

Moisi Secuiu, 'n frunte,
La revoltă 'í învĕţa;
Ciachi luntre sta şi punte
Pe nobleţea aţîţa...

Ură, patima, mânia
Între nobilí detuna;
Se 'nţelegŭ şi cu-Ieremia,
Pe Michaĭ a 'şí rĕsbuna.

Adunanţă facŭ de ţĕră,
Clubŭ deschide, se consultŭ;
Ceí magnaţí la Turda ieară
Jură 'n arme, facŭ tumultŭ!..

Michaĭ Domnulŭ, câtŭ íí simte,
Prin Michalcia le vorbi,
Adunanţa le inchide,
Întrunirile goni. —

Ca unŭ şérpe, cu turbare,
Se 'ntorcŭ nobilí a muşca,
Jur' a sórteí lorŭ schimbare,
De Michaĭ a se scăpa...

Mirosléu: câmpŭ, dealŭ, apă,[5])
Ţermi Mureşuluí,—munţí.—
Acolo magnaţi 'ngrabă
Alergaŭ armaţí prea mulţí.—

Ş' oştí acolo-austriace
Retranşiate se găsescŭ. —
Ŭă putere Basta face
Cu concursulŭ nemeşescŭ...

Navigatoruluí sórte,
Michaĭ Domnŭ acum avea. —
Ŭă tempestă mugindŭ fórte
Orisontele 'nvelia;

Ca 'n oceanŭ cândŭ vinŭ furíóse
Valurí nava de isbescŭ,
Pe d' asupra-íí trecŭ spumóse
S'o îngrópe se pornescŭ; —

Şi cu câtŭ periclu-e mare,
Elŭ căta a se lupta,
Şi tempesta grea pe mare
Pe oceanŭ a o'nfrunta...

Dérŭ Michaĭ cunósce, vede
Dincotro venia astŭ nuorŭ,
Şi tempesta ce 'lŭ va perde
Sub unŭ ceriŭ îngrozitorŭ. —

www.dacoromanica.ro

Basta, Zamoischĭ, Movilă
Sûntŭ némici luĭ aicĭ; —
Către Mureşŭ óstea 'nşiră,
Elŭ, în peptŭ cu neamicĭ.

Marte! Ḑeule potinte!
Veĭ conduce spada luĭ?
Saŭ tu ênsuşĭ în morminte
Pe Români tĕĭ îĭ puĭ?..

O! se 'ncepe luptă mare,
Măcelŭ, trăsnetŭ... crunte Ḑeŭ!
Ce furĭósă sbucinare?
Ce de tunete mereŭ?..

Basta s' arĕta că fuge
Dinaintea luĭ Michaĭ,
De retragere că-şĭ duce
Ómenĭ, muniţĭunĭ şi caĭ,

Şi Michaĭ cu ŭă iuţială,
Cu energie 'lŭ lovia. —
Se părea ca 'n ameţială
Basta forţele ş' avea...

Dérŭ strategia-isbutesce. —
Sûntŭ Români 'ncongiuraţĭ; —
Câtŭ se luptă bărbătesce,
Sûntŭ învinşĭ şi sfărîmaţĭ...

Prisonerĭ cadŭ uă mulţime. —
Era prinsŭ Baba Novac.
Bogdan străpunsŭ, prin victime
Zăcea 'n sânge lângă-un lacŭ. —

A! Michaĭ acum se vede
D' a luĭ Sórtĕ părăsitŭ;
Şi Fortuna sa îĭ dete
Ŭă lovire de 'ngrozitŭ!..

Dómna 'n Făgăraşĭ e dusă
Cu fiĭ, nicĭ că s'aştepta
La aşia schimbare-adusă
De 'mpregiurărĭ. — L'aştepta!..

Perḑêndŭ oştĭ şi judecată,
Şi soţia Domnu-uita.
Nu 'ĭ rĕmâne astă-dată
Decâtŭ coragiŭ ş'a lupta!..

www.dacoromanica.ro

XXI.

Mai ântêi, mai susŭ câtŭ póte,
Ca femeia şi copiĭ,
Elŭ precumpeni din tóte
Naţiunea-ĭ mai ântêi!..

Suspinat-a de mêhnire,
De durerĭ Michaĭ pĕtrunsŭ,
Desfăcut' a sa oştire
Că 'n ce stare a ajunsŭ...

Unde dérŭ? unde Fortuna?
Şi de ce îlŭ părăsia?
Care prumptă tot-d'auna
În favóre-ĭ se găsia.

Dérŭ s'acaţă de tăciune
În incendiu-unŭ omŭ aflatŭ,
Şi pe şérpe mâna pune
Celŭ în valurĭ afundatŭ!

Ar'fi vrutŭ Michaĭ să stingĕ
Cearta c' unulŭ din némicĭ,
Ca să pótĕ să înfrângĕ
Pe celŭ greŭ alŭ patriĭ bicĭ.—

Biciulŭ ţĕreĭ Românii
Nu e Turcu-acum, Tătarŭ;
Ci Creştinulŭ, şi chiarŭ fii
Asteĭ patriĭ în amarŭ...

Şi Michaĭ alérgă 'ndată
Ca să scape ţéra sa;
Uită Dómna desolată,
'N voea Sórteĭ o lăsa.

Că 'n Moldova, Ieremia
Cu Poloniĭ înţelesŭ,
Îşĭ essersă lăcomia
Să înjunghe ţéra desŭ;

Cu Poloniĭ elŭ intrase,
Cu Cazaciĭ ceĭ turbaţĭ, —
La străinŭ elŭ închinase
Şi pămêntŭ şi p'aĭ seĭ fraţĭ!..

Şi torentulŭ de prădare
De pe tristiĭ Moldoveni,
Ca şi crivĕţulŭ maĭ tare
S'aruncă către Munteni.

www.dacoromanica.ro

Şi guvernulŭ ce-aşeḑase,
Michaĭ Domnulŭ, p' alŭ seŭ fiŭ,
De la Iaşĭ se alungase
Cu despreţulŭ celŭ maĭ viŭ...

O! Dérŭ unde-e strălucirea
Lu-Alessandru acelŭ Bunŭ?
Unde este şi mărirea
Luĭ Stefan, eroŭ străbunŭ?

O! Michaĭ atuncia pumnulŭ
Strênse, ş'a ḑisŭ către-aĭ seĭ:
«Óstea-mĭ românĭ unulŭ ş' unulŭ!
«Unde-mĭ sûntŭ acuma eĭ?

«Aḑĭ străinulŭ!.. o! străinulŭ!
«Ca unŭ şérpe veninosŭ,
«Muşcă, muşcă cu veninulŭ;—
«Totŭ aşia de ne-omenosŭ

«Zamoischi cu-a sa clică,
«Movilescilorŭ patronŭ,
«Ca unŭ şérpe capu-ardică
«Şi 'mĭ viseaz' alŭ Ţĕreĭ tronŭ...

«Trufaşŭ, calcă 'n România!..
«Maĭ trăesce dérŭ Michaiŭ!
«Maĭ trăescŭ Buzescĭ! mânia
«Este forte, sbéră 'n plaiŭ!—

«Manta êncă este tare,
«Şi Michalcia este-aci,
»Căpitanulŭ acelŭ mare
«Scie 'n luptă d'a muri!

«Oh! dérŭ inima îmĭ plânge
«Pentru-acelŭ virtosŭ bĕtrânŭ
«Ce căḑu scăldatŭ în sâuge,
«Bogdan bravŭ, unŭ bunŭ Românŭl.."

Michaĭ Domnulŭ se grăbesce
Cu oştirĭ ce 'ĭ remânea;—
Timpulŭ scumpŭ e, rĕulŭ cresce
Cu néamiculŭ ce venia...

La Tîrgovisce îndată
Plécă; nicĭ privi 'ndărĕtŭ. —
De acolo c 'uă armată
S'a dusŭ dreptŭ către Siretŭ...

Şi 'n Moldova elŭ ş' avêntă
Înainte óstea sa:
Inemiculŭ n' o 'nspăimêntă,
Căzăcime câtă-era...

La Siretŭ sosindŭ, oştirea
Pe piciorŭ de lupt' a statŭ.—
Zamoischi lŭase scirea
Cum Români s' aşeḑatŭ.—

www.dacoromanica.ro

Se începe-acolo luptă
Sângerósă şi de focŭ;
Bătălia este cruntă,
Între dealurĭ la strêmtŭ locŭ...

Se aşterne câmpu 'n sânge;
Luptŭ Români,—sŭ grămeḑĭ morţĭ. —
Îĭ resbesce-adversulŭ. – Strânge
Nuorĭ de 'nvingătóre forţĭ...

Ceriulŭ par'că decretase
Alŭ Românuluĭ apusŭ;
Stéoa luĭ se 'ntunecase
De pe orisonte 'n susŭ.

Cu marĭ perderĭ se retrage
Înapoĭ pe drumulŭ seŭ,
Pe némiculŭ crudŭ atrage
P' a sa urmă totŭ mereŭ...

Michaĭ óstea se refuge
Din Moldova spre Secuĭ, —
Din Ardealŭ prin munţĭ se duce
Dreptŭ la loculŭ nascerĭ luĭ.—

Basta protestă, hotarulŭ
Că Poloniĭ l'aŭ călcatŭ. —
Din Ardealŭ ş' întórce carulŭ
Zamoischi, 'ntunecatŭ...

Michaĭ află ce vorbesce
De ţĕrĭ, Basta, de Munteanŭ,
Că provinciĭ le numesce
A le-imperiuluĭ germanŭ.

Multŭ atinsŭ a fostŭ de asta,
Michaĭ marele bărbatŭ; —
Dete rĕilorŭ pe Basta,
Şi 'n adêncŭ l'a blestematŭ.—

Ş' iarŭ la luptă elŭ se 'ncércă,
Între Ploescĭ şi Buzeŭ;
Tótă ura ş' o descarcă
Pe Poloni ce vinŭ mereŭ. —

Dérŭ cumplita Ursitóre
Contra luĭ s' a declaratŭ,
Nicĭ scînteie de favóre
Unŭ minutŭ nu 'ĭ arĕtatŭ.

Seměna cu jucătorulŭ
Care 'n jocŭ va perde totŭ;—
În oceanŭ navigatorulŭ
Naŭfrageatu se luptă 'n notŭ;—

Nava flacăre-o coprinde
Muge trăsnetŭ, tunetŭ focŭ,
Echipagiulŭ braţe 'ntinde,
De scăpare nu e locŭ!..

www.dacoromanica.ro

Ast-felŭ Michaĭ perdêndŭ totulŭ,
De Fortuna-ĭ părăsitŭ,
A trecutŭ d' acilea Oltulŭ...
Cinci judeţe auditŭ

Vocea luĭ în astă stare,
Vocea-ĭ care tênguia,
Vĕrsândŭ lacrime amare,
Unŭ eroŭ care cădea.

Fiiulŭ seŭ, Necula, fuge.—
Buzescĭ, óstea, se retragŭ.—
Simion, ca feară muge,
Ş' ăĭ Poloni la ţintă 'mĭ tragŭ

În Tîrgovisce. —S'aşédă
Domnŭ Movilă cu străinĭ. —
România maltratéză;
Eĭ tortură pe Creştinĭ...

Dérŭ când vĕdŭ Buzescĭ cruḑime,
Deprădarea ţĕreĭ lorŭ,
De Poloni, de Căzăcime
Fapte barbarĭ, jeafŭ, omorŭ,

Aŭ trecutŭ pe-dată Oltulŭ,
Chiămândŭ l' arme pe Românĭ.
Desperaţĭ atuncĭ cu totulŭ
Prindŭ Româniĭ arme 'n mâinĭ!..

Oltulŭ îndărĕtŭ şi 'lŭ trece,
Oltenime de sub Banĭ,
Către Argeşĭ să încerce
Iearăşĭ luptă de Titanĭ!..

Ş' aci perdere totală
S'a 'nsemnatŭ pentru Românĭ;—
Unŭ morméntŭ ş' aci 'nălţară
Bravĭ murindŭ cu arme 'n mânĭ!..

Trômbiţat-a bărbăţie
În suspine s'a schimbatŭ,
Laurĭ de vitezie
În morminte s'aŭ uscatŭ! —

Faptele strĕlucitóre
A le mareluĭ eroŭ,
Aste stele periitóre
Órĭ lua-vorŭ unŭ cursŭ noŭ?..

Michaĭ ênsă maĭ trăesce! —
Pre remasurĭ de catartŭ
Naŭfrageatulŭ se silesce
Ca să iasă la uscatŭ;

Portu-acela de scăpare,
Punctŭ ce 'lŭ vede 'n calea sa, —
Luĭ Michaĭ aşia îĭ pare,
Şi în Sórte-a se lăsa,

www.dacoromanica.ro

Se gătesce ca să mérgă
La Rodolfu-imperatorŭ. —
Prin Ardealŭ elŭ se încércă
De a trece maĭ uşorŭ. —

Pe Michalcia 'lŭ ia cu sine,
L' alŭ seŭ scopŭ 'lŭ iniţiă. —
Cornişĭ Gaşpar minte ţine
Că elŭ viaţa 'ĭ graţiă

La Sibiiŭ, în lupt' aprinsă...
Comandantŭ flindŭ p' Ardealŭ,
Lăsă trecerea-ĭ deschisă
Luĭ Michaĭ, maĭ pe-la-dealŭ,

În Germania d'a merge
Cu boiări seĭ din Banĭ; —
Iearŭ Cornişĭ pe mâinĭ se sterge
Primindŭ sumă pungĭ de banĭ...

Multe pedicĭ, greutate
Dinainte-ĭ învingêndŭ,
Stărĭ de lucrurĭ încurcate
Găsi Domnu, 'n susŭ mergêndŭ.

La Viena cândŭ sosesce,
Decăţutu-acestŭ eroŭ,
Cu politica 'lŭ opresce
Cursulŭ lucrurilorŭ noŭ.

Astŭ oraşŭ care vĕţuse
Soliman cum l'a blocatŭ, —
Pe Michaĭ aci 'lŭ avuse
Óspe nearmatŭ, uitatŭ!

Cabinetu-ĭ totŭ amână
Domnuluĭ ţi după ţi...
Trece iute-uă săptămână
Şi uă lună, şi 'ntr'uă ţi

De plecare 'ĭ învoesce
La Rodolfu-imperatorŭ,
Ce în Praga locuesce
Ca supremulŭ Grand-siniorŭ.

I s' acórdă-audiinţă,
Cestuĭ óspe prea măreţŭ;
Mar'nimie, cuviinţă,
Pompă lucsŭ-acol' aŭ preţŭ.—

Bărbatŭ maturŭ, Rodolfŭ vine:
Faţa sérbĕdă, c' ochĭ viĭ, —
Ecoleŭ şi manta ţine
Pe elŭ;—pagĭ, curteniĭ miĭ,

Şi ministriĭ şi Baroniĭ
Şi Comiţiĭ învĕţaţĭ,
Consiliariĭ aĭ coroniĭ
Cautŭ la elŭ c' ochĭ căscaţĭ...

www.dacoromanica.ro

S' adunaseră-uă mulţime,
Ca d' unŭ mare fenomenŭ; —
Conferă cu nobilime,
Domnŭ p'alŭ oştilorŭ domenŭ!—

Fu priĭmitŭ Michaĭ la curte,
De Rodolfu aŭtocratŭ. —
Lăudărĭ îĭ face multe,
Cu ministri 'mpresuratŭ. —

Să se scuse Michaĭ scie,
Către Germanĭ elŭ vorbindŭ,
Sórteaĭ-ĭ luĭ Rodolfŭ descrie,
Lupte grele 'ĭ amintindŭ;

Că periclu fuse mare
Despre Turci pentru Creştinĭ;
Şi se plânse de trădare
Ne-omenoşilorŭ vecinĭ; —

C' a sa tristă posiţĭune
Îlŭ constrânse de a fi
Reŭ cu toţĭ, elŭ jură, spune
Ce-injustiţiĭ suferi...

De Polonia se plânse,
Ce în drepturĭ 'lŭ a lovitŭ,
Multe, multe 'n capu-ĭ strânse,
Luĭ Rodolfu a vorbitŭ..

Fiiŭ, Rodolfu, succesorulŭ
Alŭ luĭ Maximilian,
Predomnindŭ imperatorulŭ
Pe imperiulŭ germanŭ,

Şi a căruĭ aplecare
Nu a fostŭ de cavalerŭ
Nicĭ uă-dată; Praga 'lŭ are
Cărturarŭ cu ochĭ pe ceriŭ.—

Ticho-Brache, astronomulŭ,
Sufletulŭ i 'lŭ polei,
Şi altminterĭ, ca totŭ omulŭ,
Ca duoĭ fraţĭ cu elŭ trăĭ. —

Cele lumescĭ elŭ lăsase
Pe ministrĭĭ, — lucru scurtŭ;
Numaĭ Turci 'lŭ supărase
Cu resbelulŭ acelŭ cruntŭ...

Şi maĭ-multŭ de-cătŭ şi asta,
Scire grabnicŭ 'ĭ a venitŭ,
Din Ardeal, că oştĭ pe Basta
L'a bătutŭ şi 'lŭ a gonitŭ; —

Că Maghiarĭĭ îşĭ aduse
Domnŭ pe Batori 'napoĭ,
Proclamându lŭ, unde fuse
În Polonia cu-aĭ seĭ;

www.dacoromanica.ro

Că cu Turci 'şĭ dase mâna,
Acestŭ principe, din noŭ,
Trădătorŭ ca tot-d'auna
S'arĕtatŭ, iarŭ nu eroŭ!..

Cu-câtŭ sânge-avea de-rece,
Şi cu flegmă filosofŭ,
Cum d'aceste-aude, 'ntrece
Tigru, furiosŭ Rodolfŭ.

Îĭ venise tocmaĭ bine
Bravŭ Michaĭ l' aşia momentŭ...
Splendidŭ îlŭ primi la sine,
Şi 'nfocatŭ de simţimentŭ

Nu 'ncetă mereŭ d' a 'ĭ ḑice:
Bravulŭ meŭ! Amiculŭ meŭ!..
Busa luĭ rîdea ferice,
Fórte voiosŭ ochiulŭ seŭ ..

Cu Michaĭ ş' aĭ seĭ de façă,
Curtea caseĭ Augsburgŭ,
Regele simţi uă viaţă,
Dupĕ scirile cum curgŭ!..

Înspiratŭ, Rudolfu pune
Mâna p' umĕrŭ luĭ eroŭ,
Atuncĭ cugetulŭ îĭ spune,
Garantându-ĭ rangulŭ seŭ;

Principia 'ĭ o proclamă,
Rodolfŭ regele, 'nspiratŭ
D' eroismulŭ seŭ, de famă,
În presinţ' astuĭ bărbatŭ;

Ereditar îlŭ numesce,
Potentŭ principe d' Ardealŭ,
L' acestŭ titlu 'ĭ re'nouesce
De curónă-unŭ rangŭ ducalŭ;

Şi pre ţerile Române,
Domniatulŭ, dreptulŭ seŭ
Recunósce: elŭ rĕmâne
Sacru, scrisŭ de Dumneḑeŭ.

Şi maĭ multŭ Rodolfu face,
De familïe a vorbitŭ, —
Despre fiica sa, ce 'ĭ place,
Ca unŭ Angelŭ renumitŭ, [1])

C' arŭ voi 'n căsătorie
Sórtea sa a 'mpreuna, —
Şi părinte elŭ să 'ĭ fie,
Îu comunŭ bine-a lucra ...

Milióne 'ĭ se depune
Şi oştirĭ îĭ dă d' ăjunsŭ,
Comandantŭ supremŭ îlŭ pune
Peste corpurĭ cum 'ĭa spusŭ...

www.dacoromanica.ro

Atuncĭ, atuncĭ la soçie,
L' aĭ seĭ fiĭ elŭ cugetă,
Şi cu lacrimĭ de frăţie
Michaĭ Domnulŭ lăcrimă

Banulŭ sĕŭ d'aprópe 'lŭ vede,
Vede ochiu-ĭ lăcrimândŭ:
—«Dómne! Ceriulŭ nu va perde
«Pe Românŭ!.» elŭ ḑise-oftândŭ.

—«Dómne! Dómne îmĭ ajută
«Ênc' uă dată!!..» forte-a ḑisŭ...
Cu Rodolfu se salută. —
Şi decretulŭ 'ĭ este scrisŭ...

Dérŭ Rodolfu îngrijesce
Pe duoĭ ómenĭ a 'mpăcă;
Duoĭ némicĭ ce se uresce
La-unŭ ospĕţŭ mân' a da.—

La Ardealŭ, cu demnitate,
Michaĭ agerŭ vine 'ntinsŭ.
Peste Oltŭ pentru armate
Mareluĭ Clucerŭ 'ĭ a scrisŭ.

Basta şi Michaĭ fuseră
La Gonzaga învitaţĭ [2])
(Generalŭ), unde merseră
Pentru prânsŭ maĭ mulţĭ băr-
baţĭ. —

Acolo cu 'mbrăţişare
Chiarŭ Gonzaga a stătutŭ
Să 'şĭ dea mâinĭ şi sărutare,
Să se ştérgă ce-a trecutŭ;

D' amicie, de 'nfrăţire,
D' armonie 'n viitorŭ,
Cu francheţă, cu mărire,
Să-şĭ dea mâna 'n faça lorŭ.—

Ca uă hienă ênsă Basta
Ţine ur' ascunsŭ mereŭ,
Re'nnoitu-a cu asta
Ástă ură şi maĭ reŭ.

De prea multă gelosie
Şi ficaţiĭ îşĭ rodea,
Îĭ venia apoplecsie,
Că Românulŭ Domnŭ vedea!..

Şi 'n surisŭ şi cu turbare,
C'uă rînjire depăgânŭ,
Dete-a Iudeĭ sărutare
Superĭoruluĭ Românŭ.

De la ospĕţŭ se gătesce
Pentru opera cea grea!
Óstea luĭ Michaĭ sosesce,
Prin Vûlcan es desvălia.

www.dacoromanica.ro

Timpulŭ vereĭ seninŭ rîde,
Noptĭ favóră pe Românĭ;
Marele Clucerŭ deschide
Calea cu-armele în mâinĭ.—

Eĭ s' ajungŭ cu 'mperiali;
Peste Mureşŭ se 'ntr' unescŭ.—
Bucurie pe Michali,
Banulŭ Manta, şi Buzescŭ!..

Să lăsămŭ acu eroulŭ
Cu-alŭ seŭ geniŭ d'a lucra.
Să privimŭ acum pe omulŭ
Jugulŭ casi-a scutura...

Forte-a ósteĭ detunare
Atuncĭ, cum venia sburândŭ,
S'a întinsŭ peste hotare
Purtândŭ fama, spaĭmă dândŭ.

Spaĭma eĭ pâşia maĭ iute
Ca şi trăsnetu din nuorŭ,
Şi 'n alŭ lupteĭ câmpŭ ascute
Paloşulŭ ucigătorŭ;

De armate astă spaimă
Şi de Domnu Bravŭ Michaĭ,
Românĭ vulturi iaŭ faimă,
Se rĕdicŭ din noŭ pe plaĭ. —

Chiarŭ şi Turciĭ 'nmărmuriră,
Pe Sigismundŭ ce-ajuta; —
De Michaĭ câtŭ auḑiră
Se oprescŭ d' a 'nainta ..

A sa famă totŭ se duce
Pênĕ merge 'n Făgăraşĭ,
L' a sa Domnă sóçă dulce.
Bunĭ nuvelĭ dă cinevaşĭ.

Făgăraşiulŭ dérŭ posede
Inim' astuĭ Domnitorŭ,
Sóça, fiĭ. — Elŭ va repede
Óste-acolo 'ntr'ajutorŭ. —

Multe gemete, suspine
Dintr' acolo le-auḑia,
Chiarŭ şi vêntulŭ care vine
Par'-că sufletu-ĭ 'ngrozia...

Într' unŭ vechiŭ castelŭ d'uă-
parte,
În numitulŭ Făgăraşiŭ,
Uă celulă se desparte
Pentr'unŭ suferindŭ unchiaşŭ.

Acestŭ omŭ cu faça trasă
Şi de ḑile mai topitŭ,
Suferindŭ, zăcêndŭ în casă,
De uă plagă chinuitŭ,

www.dacoromanica.ro

Din resbelŭ spre căutare
Acolo lăsatŭ era,
Ş'orĭ şi câtŭ bolnavŭ de tare
Pentru vĭaţă elŭ spera. —

Elŭ ţicea câte-uă-dată,
Şi 'n ochĭ lacrime 'ĭ curgea,—
Ca uă rugă inspirată,
Ruga sa ce 'n gôndŭ ţicea:

—«Dómne! Dómne ne-ajută!
«Dómne-ajută pe pămêntŭ! —
«Dă luĭ Michaĭ viaţă multă
«Să ne salte din mormêntŭ!..»

—«Ah! părinte, scire bună!..»
Uă femeie câtŭ intră
În celulă, 'lŭ ia de mână,
Vorbi, dulce 'ĭ căută. —

—«Ce ţicĭ tu, iubită fată?..»
O 'ntrebă bĕtrânu-uĭmitŭ.
—»Bune sciĭ, pré scumpe tată!»
Ea respunde c' apriĭmitŭ.

— «A! pe Jicmont eŭ în braţă
«L'amŭ ţinutŭ cândŭ fu copilŭ;
«Să 'mĭ asculte de povaţă,
«Să 'mĭ respecte domicilŭ; —

«Bĕtrêneţea-mĭ respectată!—
«De femeĭ şi de copiĭ,—
«Cavalerŭ cine e cată
«Să aréte mărĭnimiĭ. —

«Mergŭ eŭ însumĭ pên' la Dómna,
«Slabŭ, neputinciosŭ cum sûntŭ,
«Să o apărŭ tótă tómna,
«Şi ce ţicŭ? — pên' la mormêntŭ!..»

Dérŭ acea femeiă junĕ
Să lŭ ardice ĭ' ajută,
Ca să mérgă împreună,
Réţemŭ, braţulŭ eĭ i 'lŭ dă.

Pe captivĭ să cerceteze,
Se suiră la castelŭ,
Sórte-amară să 'mbuneze,
Mi se luptă-acum şi elŭ.

Dómna Stanca îngrijiată,
De la rugă tresărindŭ,
Ş'aruncă ochiĭ spăriată
Către uşia schîrţiiudŭ.

Sânte Dumneţeŭ!.. ce vede?
Bunĭ amicĭ ca nisce fraţi?
Pe ochĭ lacrime se perde,
Pe obrazĭĭ înfocaţi...

www.dacoromanica.ro

—«Ah! Bogdan!» ea ruga 'ngână,
Şi cu-astŭ nume s'a sculatŭ.
—«Aci, értă-mĕ, stŏpână!
«Că intraiŭ neaşteptatŭ.

—«Îmĭ eştĭ tată!.. Dómna ţise
Omuluĭ bĕtrânŭ intrându!
Şi 'n durerĭ, Bogdan, privise
La cuconiĭ seĭ de-rôndŭ.

Maĭ cu sémă 'ĭ vede fiica
Mare, junĕ-unŭ chiparosŭ;
Lângă mama sa, Florica,
Sta plăpândă c'ochi 'n josŭ.

Să vorbimŭ de frumuseţea
Feteĭ Domnuluĭ Michaĭ:
Chipulŭ eĭ şi tinereţea
Surideaŭ ca florĭ în Maĭ.

Era fiica domnitóre
Cu virtuţĭ. Unŭ farmecŭ rarŭ
Răspândea. Iubita Flóre
Alŭ părinţilorŭ eĭ darŭ!

Şi ca-uă lumină 'n façă,
Ochiĭ eĭ voioşĭ căta;
Totu 'n ea blêndeţe, vĭaţă,
Bunătăţĭ, marĭ speranţĭ da.

Michaĭ Domnulŭ pe totŭ timpulŭ
Câtŭ la sóça se gôndia,
Viitorulŭ în totŭ chipulŭ
Fiiceĭ Flóreĭ pregătia.

O! părinţĭ plinĭ de simţire!
Câtŭ pătrunşĭ sûnteţĭ de dorŭ!
Este chiarŭ dumneţeire
Părintesculŭ vostru-amorŭ!..

Dómna dérŭ privi mişcată,
Par'că nu 'ĭ vĕţu d'unŭ anŭ,
Cu ochĭ dulcĭ priviudŭ pe fată,
Pe Augusta şi Bogdan.

Tocmaĭ vrea ca să vorbiască,
Dómna, bunuluĭ bĕtrânŭ,
Nu scia cum se găsiască
Vorbe ce pe busĭ rĕmânŭ.

Dérŭ mirare! Uă armată,
La castelŭ ostaşĭ rĕsunŭ,
Cornulŭ, trômbiţa d'uă-dată
Mugescŭ tare ca unŭ tunŭ.

Şi maĭ tare larma vine
Ce isbia auţu lorŭ;
Dómna Stanca-abia se ţine,
Şi ascultă 'nfiorătorŭ.

www.dacoromanica.ro

A eşitŭ Bogdan să véḑĕ
Ce alarmă? cine fu?
Şi chiarŭ elŭ se 'nfioréză.
Dérŭ bĕtrânu 'nfiptŭ stătu...

Jicmont Batori, Principulŭ!..
Călărimea 'lŭ proclama
C' uă fanfară câtŭ ia câmpulŭ,
Făgăraşiĭ alarma. —

Aci Batorĭ ajunsese
La castelŭ, ca concherantŭ,
Şi anume 'lŭ adusese
Ciachi, primulŭ intrigantŭ...

—«Ce vreĭ, principe? vorbesce
Celŭ Bogdan ca bĕtrânŭ fagŭ,
Sigismundu cândŭ voiesce
Să descalece la pragŭ.

«Aci lume este slabă,
«De suferinḑĭ, de bolnavĭ;
«Fie-care aci 'ntreabă,
«Sûntŭ femeĭ, copiĭ, nu bravĭ!—

«Decĭ te 'ntórnă, şi 'nainte
»Mi te du spre viteziĭ;
«Sóça luĭ Michaĭ, ia-aminte!
«Aicĭ este cu copiĭ!..»

—«Sciŭ, rĕspunde elŭ, şi, fie,
«Unŭ dĭamantŭ e fiica luĭ;
«Mi e promisă de soçie,
«Chiar din Lemberg unde fuĭ.

«Cum aşia? ş'aicĭ, Crişiane,
«Totŭ pe tine te 'ntêlnescŭ?..»
—«Nu te lasŭ!.. Staĭ căpitane!
«Ca unŭ tată să 'ţĭ vorbescŭ...»

Sigismundul şi Movilă
Aŭ surisŭ cu unŭ despreţŭ,
Arŭ-fi vrutŭ să intre 'n silă
Cu unŭ cugetŭ îndrăsneţŭ,

Dérŭ gônditu-s'a şi stete. —
Şi Bogdan, câtŭ preţŭ avea
La virtuţĭ, essemplu 'ĭ dete,
De cavalerŭ îĭ vorbia.

Batori îşĭ ḑice 'n sine:
Şi Movilă este-aci!..
Lucru sigurŭ pentru mine,
Maĭ târḑiŭ eŭ potŭ veni. —

«Principe, maĭ ia aminte!»
Bogdan iearăşĭ a 'nceputŭ,
«De serviciurĭ de'nainte,
«D'amicia din trecutŭ!..

www.dacoromanica.ro

Şi ostaşĭ se depărtară,
Batori în fruntea lorŭ. —
Se sui Bogdan pe scară,
Ca să intre 'n coridorŭ.

Dómna, susŭ, înmărmurită,
Înghiăçată, auḑi
Convorbirea, — şi perită
Astepta-uă fatală ḑi...

Augusta o conduce,
Mărĭnimósă cum era:
—«Sciinţĭ bune Radu-aduce,
«Dómna mea! nu despera!..»

Cândŭ Bogdan întră-o găsesce
Amarŭ palidă, plângêndŭ,
Ş' Augusta sprijinesce
P' a sa Dómnă lăcrimândŭ.

—«Ajutorŭ vĕ cerŭ d' afară!
Stanca, buni meĭ! le-a ḑisŭ,
«Că barbarulŭ vine ieară,
«Tigru prada caŭt' aprinsŭ!..

Şi Bogdan, cu-electrisare
Lacrimilorŭ ce privia,
A zăritŭ plinŭ de mişcare
Că iearŭ Batori venia

Cu-aĭ seĭ ómenĭ şi cu arme...
Stă Crişianulŭ c' ameţitŭ;—
Era peptu să i 'lŭ sfarme
Sângele 'n susŭ grămăditŭ.

La genunchi-ĭ se têrêsce
Dómna care îlŭ ruga,
Ea de totŭ se hotăresce
Alŭ seŭ sufletŭ a mişca.

«Ajutorŭ vĕ cerŭ! scăpare!
«Fraţi meĭ! mĕ ajutaţĭ!
«Nu pe mine, p' a mea Flóre,
«Fiĭca mea să o scăpaţĭ!!.

«Că bărbarulŭ fără cugetŭ,
«Fără legĭ de Dumneḑeŭ,
«Îlŭ audŭ viindŭ cu mugetŭ
«Şi turbatŭ, ca câine rĕŭ,

«Mĕ spăimântă, mĕ 'ngrozesce
«Uă rea sórte, tremurŭ, vaĭ!
«Uă rea Sórte umilesce
«Pe soçiea luĭ Michaĭ!..

«Îmĭ scăpaţĭ copila!.. Sânte!
«Prea Curata-Maică! cerŭ!
«Dumneḑeule Părinte!
«Iisuse de la Ceriŭ!!.»

www.dacoromanica.ro

Spre Icóna 'mpĕrătéscă,
Stanca-Dómna se ruga,
Riŭ de lacrime ea vérsă
Şi din inimă striga...

Atuncĭ mintea uă idee
Augusteĭ a lucitŭ;
Ea atuncĭ păru uă Ḍee,
Într' uuŭ cugetŭ adĕncitŭ.

—«Dómnă! fiica-ţĭ mĕntuită
«De-acuma s' o cunoscĭ!
«Sûntŭ d' aĭ ómenĭ ce nu uită
«Bine facerea; din oştĭ,

«Cavalerĭ eraŭ uă-dată
«La Turcĭ captivĭ, victimĭ meĭ,—
«Cu uă mână de armată
«Eŭ scăpatu-i-amŭ pe eĭ!..

«Maĭ trăescŭ din ómenĭ ceia,
«Se găsescŭ şi chiarŭ aci. —
«Augusta-e totŭ aceia
«Sciindŭ lancia a 'nvĕrti!

«De voescĭ, acum e timpulŭ,
«Dómna mea, te voiŭ scăpa,
«Vomŭ găsi îndată chipulŭ,
«În vestmîntŭ te veĭ schimba...»

—«Aşia este! aşia, bine!
Bogdan ḍise maĭ bărbatŭ;
«Radul e virtuosŭ şi ţine
«L'alŭ seŭ Domnŭ, e devotatŭ!

«Cândŭ cu Turcĭĭ noĭ luptarămŭ
«Către Giurgiu, cum luptaĭ,
«De la jugŭ pe fraţĭ scăparămŭ,
«Dérŭ pe Dómna luĭ Michaĭ?..

«Augusto! Bogdan ḍice,
«Pregătesce totŭ, feritŭ! —
«Radulŭ astă-ḍĭ e aice,
«Maĭ sûnt Români, n'aŭ muritĭ!..»

— «Timpŭ nu perde, scumpă
Dómnă!
«În vestminte mocănescĭ
«Te preschimbă.—Stăm o tómnă
«Pe hotare românescĭ!..

Ḍise-Augusta cu 'n viŭ sânge,
Către Stanca Dómna sa:
«Dómna luĭ Michaĭ, nu plânge!
«Las' pe mine d' a lucra...»

—»E târḍiŭ, că vaĭ! sosesce
«Neamiculŭ celŭ turbatŭ,
«Ah!.. pe Flórea mi o feresce
«De păgânŭ nerușinatŭ!!»

www.dacoromanica.ro

Unŭ minutŭ,—era tăcere,
Estasŭ, spaimă în palatŭ.—
Se deschide porţĭ, durere!
Neamiculŭ a intratŭ.

Strigă Stanca: «Ah! perdută!
«Vaĭ! copila mea, acum!..
Batori intră; salută
Plinŭ de egoismurĭ, — fumŭ!..

Ênsă aci, aci nu vede
De-cătŭ mama cea jelindŭ,
Pe Bogdan ce 'n lăturĭ stete,
Aspru Ungurulŭ privindŭ.—

Ênsă nu era Florica,
Nicĭ Aŭgusta nu era. —
Drumŭ p'aci 'şĭ făcu fetica!
Scărĭ din dosŭ ea scobora...

XXII.

Să 'ntrebămŭ, ómenĭ, natura,
De durerile eĭ viuĭ,
Cătŭ de grea e lovitura
Uneĭ mame pentru fiĭ!

Cândŭ pe Flórea sa iubită,
Stanca, plecândŭ o vĕdu,
Vĕrsă lacrimĭ amărîtă,
Ca şi mórtă se credu...

Flórea ênsă prea bărbată,
Dupĕ ḑile treĭ, era
Într'uă tabără d'armată,
La părinte însera.

Şi Michaĭ, alŭ eĭ părinte,
Ca p'unŭ Angelŭ Dumneḑeŭ,
A coprins-o prea ferbinte
Şo lipi la peptulŭ seŭ.

De plăcere, fericire
Alŭ lorŭ sufletŭ e mişcatŭ;
A părinteluĭ iubire
Pên' la ceriŭ s'a rĕdicatŭ.

Ênsă cine o conduse
La Michaĭ pe timpĭ aceĭ?
Devotaţĭ Românĭ avuse,
Şi cu-Augusta, sora eĭ...

www.dacoromanica.ro

Are sórtea uneĭ flóre,
Cum şi numele ĭ era! —
Pentru oştĭ uă serbătóre
Michaĭ Domnulŭ ordona. —

Patru-ţecĭ de gurĭ de focurĭ
Ce Michaĭ le-a comandatŭ,
Tunurĭ trase pe la locurĭ,
Bucurie 'n câmpŭ a datŭ. —

Ea veni ca uă-Auroră
Ţileĭ bucurĭĭ din Maĭ,
Ca a Albeĭ dulce soră,
Bună fiica luĭ Michaĭ. —

Dérŭ în ast' avantagiósă
Domnulŭ stare ce avea,
Uă mêhnire durerósă
Pentru sóţa-ĭ îlŭ lovia.

O! pe busa luĭ surisulŭ
Ascundea unŭ ce amarŭ,
Chiarŭ cu Flórea lêngă dînsulŭ,
Fiĭca sa cu 'n farmecu rarŭ.

—„Veţĭ! Buzescule, elŭ ţice
Credinciosuluĭ Clucerŭ,
«Veţĭ pe fiica-mĭ! Sûntŭ ferice
«Că mi o dete Şântulŭ Ceriŭ!

«Ênsă sóţia-mĭ se topesce
«De durere 'n Făgăraşĭ,
«Pentru Dómna! te gôndesce,
«Mergemŭ s'o scăpămŭ, c'ostaşĭ?

«Noĭ pe Dómna vomŭ scăpa-o,
«Saŭ în luptă vomŭ cădea:
«Voia Sórteĭ voiŭ frunta-o,
«Câtŭ de cruntă, câtŭ de grea!

»Pênĕ 'n ţiuă mâine déră,
«Pênĕ 'n ţiuă, mĕ asculţĭ?
«Să lovimŭ p'acéstă feară
«Neamiciĭ nostri mulţĭ ..

«Şi chiarŭ déca cruda Sórte
«Va fi contra, Sórtea mea,
«Pentru fiica-mĭ pên' la mórte
«Luptă, o-apără, o ia

«Şi o du în Românie. --
«Maica mea la Cozia e; —
«Făĭ bătrâneĭ bucurie
«Cu Florica, pênĕ ce

«Şi pe Dómna vomŭ lua-o,
«Să ne-ajute Dumneţeŭ!
«Pe captivă vomŭ scăpa-o
«De la jugŭ cu fiiulŭ meŭ!..

www.dacoromanica.ro

Dintr' unŭ sufletŭ salutară
Oştĭ pe Domnŭ, şi fiica sa;
Frumuseţea eĭ cea rară
Căpitaniĭ o-admira. —

Şi Clucerulŭ, bravŭ Buzesculŭ,
Credinciosulŭ boiărinŭ,
Preda Stolnicu, domnesculŭ
Primi ordinŭ pe deplinŭ. —

L' astĭ bărbaţĭ Florica 'nspiră
Celŭ maĭ nobilŭ simţimentŭ;
Foculŭ patrii simţiră
Ş' alŭ onóreĭ sântŭ momentŭ! —

Uă ḑi falnică străluce.
Ceriulŭ limpede era.
Unŭ ferice sóre-aduce
Gloria ce toţĭ spera!

Pregătite oştirĭ frunte,
Luĭ Michaĭ serbătorescŭ,
Cum sûntŭ braḑiĭ de pe munte
Falnicĭ, ce 'n restimpurĭ crescŭ.

Gloria Român' ast-dată,
Cândŭ ea sigură ar fi
Într' uă luptă desperată,
S'arŭ decide într' uă ḑi.

Dérŭ Michaĭ d' aceia 'nspiră
Pe ostaşi seĭ, pe junĭ,
Nemţĭ, Belgĭenĭ, ce 'lŭ însoçiră,
Sêrbĭ, Românĭ haiducĭĭ bunĭ!..

—«Ce sûntŭ aste salve?» ḑice
Sigismundu 'nsuperbitŭ,
Elŭ în fruntea mareĭ clice,
De rĕsunetŭ e isbitŭ.

De Sat-Mare nu departe,
În cŭaliţie veniaŭ
Turcĭ, Tătarĭ, Polonĭ iaŭ parte,
Marea clică susţineaŭ...

Şi cu nemeşiĭ, uă-dată
Înfocaţiĭ partisanĭ,
Strigŭ, vorbesc, daŭ plan, s'arétă
Corpŭ şi sufletŭ Batorĭanĭ.—

Stefan Ciachi, celŭ de frunte
Şi maĭ aprigŭ ca turbatŭ,
A făcutŭ destulŭ de multe
Să se afle îngâmfatŭ. —

Cea d'âmtêĭ şi cea maĭ mare
Ce umfla baronu 'ncaĭ, ..
Fu celebra arestare
A familiĭ luĭ Michaĭ...

www.dacoromanica.ro

Dérŭ Movilă Ieremia
Nu rĕmase maĭ pe josŭ ?
Şi Simĭon, din Romănia
Cu-ajutorulŭ numerosŭ ?..

Ênsă unulŭ maĭ e, care
D'a 'lŭ uita arŭ fi nedreptŭ,
Celŭ-ce arse de 'nfocare
Cu Domnia Ţeri 'n peptŭ!

Din postŭ Martĭe nu lipsesce?
Ia gôndiţĭ şi judecaţĭ?
Michnea ênsuşĭ se găsesce
Cu monstruoşiĭ aliaţiĭ!..

Numaĭ ceia ce încurcă
Cualiţia cum vrea,
Nu sûntŭ Nemţiĭ ce sé urcă
Cuirasaţĭ cu arma grea, --

Ci de Românŭ! de Românulŭ!
Se temeaŭ cu dreptŭ cuvêntŭ,
Şi Tătarulŭ şi păgânulŭ
Turcu, perdŭ orĭ-ce avêntŭ!—

—«Ce 'nsemnează cea strigare,
«Aste salve? sĕrbătoriĭ?»
Sigismundu, 'n grijă tare,
Întrebă pe luptătoriĭ.

—«E Românulŭ! i se ţice
Convorbindŭ cu-aĭ seĭ consoţĭ ;
«Se vĕdŭ castrele némice,
«Elŭ serbează cu maĭ forţĭ!..»

Cu Românu 'mpăciuire
Sigismundu 'şĭ propunea :
Arŭ fi mare fericire,
Elŭ consoţilorŭ vorbia ..

—«Ce facĭ, principe ? ia seama!»
Ţise Ciachi mâniosŭ,
De Michaĭ c' avea să teamă
Pentr' unŭ faptŭ neomenosŭ.—

«Cu Românulŭ nicĭ-uădată
«Ciachi nu s'arŭ împăca,
«De şi 'lŭ lingușia 'n paradă
„Şi prea multŭ îlŭ lăuda!..

Şi, mustaţa rĕsucindu-şĭ
Mare aerŭ îşĭ dedea,
Ciachi, pinteni lovindu-şĭ,
Unŭ Atila se credea.

«Sfărîmămŭ dérŭ pe Românulŭ
«Şi pe Basta şi pe Nemţiĭ!..
Ţise Ciachi, dândŭ cu pumnulŭ
Lovindŭ tare pe păreţĭ. —

www.dacoromanica.ro

Sigismundulŭ şovăesce
În respunsŭ, se îngâna; —
Ciachi multe îĭ vorbesce.
Să 'şĭ ia séma 'lŭ îndemnă ..

S' a datŭ semnulŭ de bătaie,
Cruntŭ, teribilŭ, înfocatŭ!..
Arde trăsnetŭ cu văpaie
Prin conflictu 'nverşunatŭ. —

Gorosleŭ, spre Sat-Mare, [1])
Locŭ de oştĭ e renumitŭ;
Dealurĭ lungĭ ş' uă vale mare
Adversarĭ aŭ 'coperitŭ...

Cândŭ consiliu, căpitanĭĭ,
Pentru luptă aŭ ţinutŭ,
Sigismundulŭ şi Tătarĭĭ
Atacară unŭ minutŭ. —

Pe la ţiua ţiumătate,
Michail şi corpulŭ seŭ,
Sûntŭ sfidaţĭ de a se bate,
Între dealŭ la Gorosleŭ...

— «Ah! trăesce-mĭ, Sânte-Dómne!
«Ţéra, fiica-mĭ, sóçă, fiŭ!
«Pe captivĭ ce morŭ de fóme
«Să îĭ scapŭ, —în braţŭ să 'ĭ ţiŭ!..

«Aţĭ mi-ajută! aţĭ, Stŏpâne!
«Bravĭ copiĭ cu mine fiţĭ!
«Vedeţĭ cetele păgâne?
«Bateţi! spargeţi-ĭ! grăbiţi!..»

Michaĭ ţise cândŭ văţuse
Peste dealurĭ, că şi nuorĭ,
Cum némiciĭ valea-umpluse,
Să 'lŭ atace stăruĭtorĭ,

Ş' artileria 'nfocată,
Ca curónă-o pune 'n dealŭ. —
Ploa mórte 'nverşunată,
Prin ostiluļŭ eĭ semnalŭ.

Óstea elŭ ş' o inimează,
Michaĭ Bravulŭ fórte-aprinsŭ;
Fruntea oştilorŭ aşéţă
Dupe cum era deprinsŭ..

Pên' la treĭ-ţecĭ miĭ oştire
Batori îşĭ însuma. —
Umple aerŭ de mugire,
Ómenĭ, caiĭ rĕsuna...

Tătărime, Căzăcime,
Ungurĭ, Turcĭ îlŭ şusţinea,
Purtândŭ suliţĭ, uă mulţime
Acea óşte ce venia;

www.dacoromanica.ro

Şi ca-uă apă 'ntunecósă,
Valurĭ, forţele-aducea,
Şi cu-a trăsnetuluĭ gróză
Alŭ seŭ fulgerŭ îĭ lucia.

Cândŭ némiculŭ, ţiumĕtate,
Coborîse c' ómenĭ, caĭ,
Pe muchĭ tunurĭ aşeţate
Făcea forţia luĭ Michaĭ. —

Şi erou-aci se pórtă
Pe-deplinŭ unŭ Semiţeŭ,
Prin bravura-ĭ se transpórtă
Pên' la ceriŭ,—cu braţulŭ seŭ!

Precum Joe-Olimpianulŭ,
Elŭ comandă detunândŭ,
Ş'atuucĭ, atuncĭ Strichăianulŭ! [2])
Forţe tóte 'mpreunândŭ ; —

Precum Castriotu-Albaniĭ,
Celŭ-ce 'n Neapolĭ a luptatŭ ;—
Pe Turcĭ, la confini-Italiĭ,
I a bătutŭ şi 'ĭ 'alungatŭ; —

Precum Mircea la Rovine,
Gloria luĭ Baiazetŭ
A pălit-o. — Stefan ţine
Peptulŭ cruntŭ cu Mahometŭ;

Ca în timpurĭ fabulóse,
Bravŭ Michaĭ se pune-un zidŭ,
Ploândŭ săgeţĭ prea focóse,
Acestŭ Ercule-Alcid. .

În lupţĭ sufletŭ tunurĭ trase
Cu justeţa ce avu,
Cum Michaĭ şi le aşeţase,
Marc 'nvingere făcu...

Călărimea-ĭ uă minune
Răspândi în Gorosleŭ;
Pe Tătarŭ în gónă 'lŭ pune,
Nemeşŭ perde-orgoliulŭ seŭ! —

Michail părea că cresce
Răsbunarea pe pământŭ ;—
Persecută vitezesce
Pe némicŭ pên' la mormêntŭ !—

Şi ca trăsnetulŭ cândŭ cade
Petrecêndŭ în susŭ şi 'n josŭ,
Pe adverşiĭ seĭ străbate
Şi 'ĭ sdrobesce furiosŭ.

Focŭ şi gónă elŭ presară
Unde calcă alŭ seŭ pasŭ;
Bate. 'nvinge pênĕ 'n séră,
Mortŭ némiculŭ a remasŭ.—

www.dacoromanica.ro

Şi precum secerătorulŭ
Taie grâulŭ josŭ culcându,
Ast-felŭ secerá eroulŭ
Pe némici sĕĭ călcându.

Şi 'ntr' acestea îmbrâncesce
Adversarulŭ înapoĭ,
Ca unŭ munte cându pornesce
Să se surpe dupĕ ploĭ...

Ḑece miĭ trimişĭ din lume
Prada morţiĭ aŭ căḑutŭ,
Şi trofee-atâtea sume
Insurgenţiĭ aŭ perdutŭ...

Atuncĭ Neamţulŭ, George Basta,
Bucurie câtŭ avu,
D' uă învingere ca asta
Fu 'ngrozitŭ, gelosŭ elŭ fu;—

Şi bravura cea măreaţă
Reprodusă de Românŭ,
A privit-o cu roşaţă
Şi cu-alŭ ureĭ focŭ în sênŭ...

Dérŭ cu tóte elŭ se ţine
Pênĕ fapta s'a 'mplinitŭ,
Şi 'ntru'uă ḑi, cându luĭ îĭ vine,
Grozavŭ lucru-a uneltitŭ!.

Să lăsămŭ acum pe Muse
Despre Michaĭ a cânta,
Ce succese elŭ făcuse
Ca să 'şĭ scape Dómna sa.

Potŭ némici luĭ a spune:
Movilĭ, Batorĭ, Ciachĭ leŭ,—
Adversariĭ cum supune
Cu-a luĭ spadă, 'n Gorosleŭ

Aminti-vomŭ c'adversariĭ
Mareluĭ eroŭ Michaĭ,
Fugŭ bătuţĭ, cum fugŭ pescariĭ
La bălţĭ paserĭ,—cerbi 'n plaiŭ,

Căprioru 'n munţĭ o 'ntinde,
De némiculŭ seŭ ajunsŭ,
Se totŭ duce înainte
C' uă săgiată 'n peptŭ străpunsŭ;

Cualiaţi-aşia fugiră
Perḑêndŭ sumă de ostaşĭ...
Ciachi, Batori grăbiră
Glonţŭ d' a merge 'n Făgăraşĭ....

Şi ce fapte, eĭ barbari,
Proiectară la Sibiĭ!
A viola familiĭ cari
Refugiseră cu miĭ

www.dacoromanica.ro

Boiărescĭ veniţĭ din ţéră
Ş'acolo s' adăpostiaŭ; —
Pe avere, cruḑĭ,—rea feară,
Pe fiiicĭ, mame ochĭ puneaŭ...

Sibieniĭ, ce e dreptulŭ,
De acésta revoltaţĭ,
Se opuseră cu peptulŭ
Astorŭ neómenĭ turbaţĭ.

Făgăraşiulŭ căḑutŭ ênsă,
Ca unŭ corpŭ paralisatŭ,
Nu scuti p' uă mamă plânsă
D' aĭ eĭ fiĭ şi de bărbatŭ.—

Dumneḑeĭ aĭ inocinţeĭ!
Voĭ ce furăţĭ indignaţĭ!
Vedeţĭ lacrimĭ a fiinţeĭ
Mame ce voĭ patronaţĭ?

Fapta barbară, cruḑimea,
Ne-omenósă fapta lorŭ...
O condamnă omenimea
Din trecutŭ şi 'n viitorŭ.

Oh! Bogdan, Bogdan Crişianulŭ,
Debilŭ merge-abia pe josŭ;
Numaĭ póte, căpitanulŭ,
Să se lupte,—credinciosŭ;

Dérŭ întrênsulŭ inimósă
Amicia, focŭ cerescŭ,
Arde-uă faclă luminósă,
Arde 'n sênu-ĭ părintescŭ,

Şi cu lacrimĭ şi durerea
Care-adêncŭ îlŭ sfâşia,
Îşĭ reŭnesce bietŭ puterea,
Spre Michaĭ, elŭ calea ia;

Şi plângêndŭ precum uă mamă
Ce copilulŭ a perdutŭ,
L' ajutorŭ Creştinulŭ chiamă
Pe totŭ omulŭ cunoscutŭ...

Atunci Radu'ĭ ţinea loculuĭ;.—
Mulţĭ vitezĭ stima pe elŭ,
De la Giurgiu, din totŭ loculuĭ
Scăpândŭ captivĭ din măcelŭ...

Şi p' Augusta, geniulŭ Ţeriĭ,
Care 'nspiră bărbăţiĭ,
O ascultă cavalerĭĭ,
Pentr' unŭ faptŭ de marĭnimiĭ!..

Eĭ cu toţĭ voescŭ, s' adună,
Luptŭ, să 'şĭ scape Dómna lorŭ:
Cŏcĭ Michaĭ cu oştĭ rĕsună
Să le vie 'n ajutorŭ...

www.dacoromanica.ro

Bogdan, Ducele, d' aceia
Cu focŭ mare s'a şi dusŭ;—
Radu domina p' aceia
Jurămêntŭ ce 'ĭ aŭ depusŭ.—

Planulŭ lorŭ acesta este,
Din prinsóre a scăpa
Pe captivă, — fără veste
Făgăraşĭ a asalta ..

Cum de Ciachi Radu-aude
Despre fapte de turbatŭ,
Prinde arma 'n mâĭnĭ maĭ iute,
Şi în urmă-ĭ s'a lŭatŭ. —

Radu 'n cale se 'nsoçesce
De vitezĭ, armaţĭ pe caĭ; —
Prea târdiŭ elŭ nemeresce
La adversiĭ luĭ Michaĭ...

Tocmaĭ de la Cluzĭ, călariĭ,
Spre Făgăraşĭ se 'ntêlnescŭ;
Plinĭ de ură adversariĭ
Să 'şĭ răsbune se grăbescŭ...

—«Ciachi este ?.. sigurŭ!..» ḑiše
Radulŭ celorŭ ce 'lŭ urma.
Fulgerŭ calu 'şĭ repeḑise,
În picióre d'a 'lŭ lua...

—«Staĭ! turbatule! aştéptă
«Să te vĕḑŭ şi să-ţĭ vorbescŭ!
«Staĭ! că jurŭ pe legea dréptă,
«Ca p' unŭ verme te strivescŭ!..»

Radu-ajunge façă 'n façă
Cu astŭ tigru-a se lovi. —
Junele perdu a ceaţă
Care ochĭ 'ĭ acoperi.

—«Ho! voinicule!» prorupše
Adversaru-ĭ nemişcatŭ.—
—«Să ne batemŭ!..» ĭĭ răspunse
Radu-aprinsŭ, furĭosŭ, mişcatŭ.

Êns' aci, pe nê-aşteptaţĕ,
Adversarulŭ îndrăcitŭ,
Nu e Ciachi; ci-a se bate
Dă dĕ Michnea celŭ turcitŭ.

Michnea din resbelŭ scăpase
Şi 'n Moldova se ducea,
Şi pe unde câtŭ umblase
Cu Movilă se 'ntorcea.

—«Acum, Michneo! elŭ ĭĭ ḑice,
«Socoteală veche-avemŭ
«S' o desfacemŭ, uite-aicè!
«Amênduoĭ să ne bătemŭ!

www.dacoromanica.ro

„Ne vomŭ bate noĭ acnmă!..
Şi elŭ spada rĕdica.
Michnea, par'că 'ĭ era de glumă,
Nicĭ că 'n seamă îlŭ băga.

—«Heĭ! băiete, puneţĭ minte!
Michnea Raduluĭ a ţisŭ,
„Ia de vorbă, ia aminte,
«Şi maĭ rece, nu aprinsŭ!

„Pentru ce te baţĭ? îmĭ spune?
«Vreĭ să ţicĭ pentru Michaiŭ?
„Numaĭ e Michaĭ în lume,
«Elŭ peri!.. s'a dusŭ la Raiŭ!

«A căḑutŭ Michaiŭ, mĕ crede,
«Şi femeia-ĭ s'a luatŭ
«Sclavă la Tătarĭ!.. Baiete,
„Cum vreĭ creḑĭ... e-adevĕrat!..»

—«Cum? Ce-aĭ ḑisŭ?.. maĭ spune-uă-datăă?..
Radulŭ fuse spăimântatŭ;
Sufletu 'n elŭ deuă-datăă
Cu totŭ sângele-a 'ngheţatŭ.

«Ce aĭ ḑisŭ? maĭ spune, spune?
«O! Prea mare Dumneḑeŭ!..»
—„Veḑĭ acum ce facĭ, uebune?
Michnea ḑise 'n tonulŭ seŭ.

«Pe câmpia de la Turda
„Zace-acuma corpu luĭ...
«Ce te baţĭ? de ce? d'a surda?
«Michaĭ numaĭ e, ḑicŭ nuĭ!..

„Radule, acuma dĕră
«Mergŭ, te lasŭ, fiĭ sănătosŭ!
„Cândŭ veni-voiŭ Domn în Ţĕră,
«Să 'mĭ fiĭ mie credinciosŭ.»

Pâşi Michnea înainte
Fără a se turbura,
Ş' alŭ seŭ chipŭ şi 'mbrăcăminte
Totŭ ce-e Diavolŭ arĕta ..

—«Fraţilorŭ! nu! nu se póte
„Flécurĭ omŭ acest' a spusŭ!.
Radulŭ ḑise dupe tóte,
Radu 'n sufletu-ĭ pĕtrunsŭ.

„Dĕrŭ d'o fi, făcemŭ cercare,
„Ţinemŭ peptŭ contra orĭ-cuĭ,
Rĕsbunămŭ fără cruţare
«Ne omenósă mórtea luĭ!!..»

Dĕră timpu-amarŭ încurcă
Lucrurile.—Fapţi sŭ crunţĭ!..
Abia Radulŭ ca s'ajungă
Fraţiĭ seĭ putu în munţĭ...

www.dacoromanica.ro

Oh! durerile se cântă!..
Să stăm!.. Lacrimĭ curgŭ! Cununĭ
Faptelorŭ se punŭ!.. E sântă
Gloria de la străbunĭ!!..

Musă cântă tu, vorbesce,
Pe eroĭ ce-aĭ cununatŭ,
Pentru că Michaĭ trăesce
Pentru seculĭ ilustratŭ!..

Cum stătu eroulŭ, spune,
Cândŭ tripmfu-ĭ se curmă;
Cum trădarea, 'nşelăciune
De pe carŭ îlŭ resturnă? —

Celŭ ilustru şi maĭ mare,
Elŭ, alŭ Cruceĭ luptătorŭ,
La Creştinĭ egidă tare,
Celuĭ dreptŭ apărătorŭ!..

Ieată-lŭ veḑĭ!.. Mulţimĭ de tinde
În alŭ Turdeĭ câmp staŭ rôndŭ.
Escadrónele coprinde
Întinsŭ spaţiŭ alergêndŭ.

Multe arme uă pădure,—
Stindardŭ,—Arbore Creştinŭ,
Oştirĭ,—lance şi sĕcure
Scinteiaŭ sub ceriŭ seninŭ. —

Cele castre 'nşiruite
Şi 'mpărţite cum era,
Cu lucrărĭ sûntŭ întărite;
Dérŭ cu capiĭ difera. —

Bărbaţĭ cu 'naltă statură,
Dupĕ luptĭ repausa,
Bĕtrânĭ cărunţĭ la figură, —
Tineriĭ smeḑĭ purtânduşĭ za.

Duoĕ tabere 'nsemnate
Aşeḑate se găsescŭ; —
Armele lorŭ încărcate
Strejuiaŭ chipŭ câmp frăţescŭ.—

De uă-parte e Românulŭ,
Vingĕtorŭ 'n Goroslĕŭ,
Şi de alta e Germanulŭ:
Basta, comandantulŭ sĕŭ. —

Ce focŭ tinda-ĭ? ce păsŭ arde?..
Conferinţe 'n ea se trecŭ.—
Căpitaniĭ cu cocarde
L'acusărĭ de focŭ se 'ntrecŭ;—

Cu bêrfire négră cruntă,
Contra Domnuluĭ eĭ sbierŭ,
Din ochĭ fulgeră, ş 'uă crudă
Rĕsbunare cu toţĭ cerŭ. —

www.dacoromanica.ro

Eĭ mi-ţĭ judecă, conspiră, —
Şi 'n ascunsŭ 'l aŭ condamnatŭ.
Se aprindŭ şi se roşiră
Pên la ochĭ, pentru damnatŭ...

Preşeḑŭ, Basta, opinĭază
Pe Românŭ a aresta,
Că nu póte să 'lŭ maĭ véḑĕ
Domnŭ Ardealuĭ, cum sta.

Ḑiseră c'uă voce 'n una,
Ceĭ cu Basta la-unŭ cuvêntŭ,
Să se 'nfrâne tot-d'auna
Ălŭ Românŭ, e drept şi sântŭ!—

Acum lupta-e terminată,
Ce-aŭ nevoe de Românĭ?..
«La arestŭ!.. arestŭ!!..» d'uă-dată
Strigă Nemţiĭ din plŏmânĭ...

Luĭ Michaĭ d' acestea 'n minte
Nu 'ĭ trecea şi nicĭ visa;
Dupĕ 'nvingere, ferbinte
Cugetândŭ la Dómna sa.

Şi captivă unde-o scie,
Cu copilu 'n Făgăraşĭ,
Se gătia curêndŭ să vie,
Să o scape, cu ostaşĭ. —

Spre Cluziŭ, astfelŭ óstea mare
Câmpulŭ Turdeĭ coprindea. —
La uă mică depărtare,
Tinda,—Michaĭ se vedea...

Elŭ unŭ Duce, falnicŭ Domnulŭ,
Alŭ Ardealuluĭ suveranŭ,
Purta acuilă şi tonulŭ
Unuĭ rege căpitanŭ.

Şi 'ngrijiatŭ părinte-adună
Cugetărĭ, Michaĭ, mereŭ;
Mâinĭ îşĭ frânge, le 'mpreună;
Nu prepune nicĭ unŭ reŭ. —

Sigurŭ la oştĭ cu 'nfocare
De învingere vorbi. —
Elŭ înalţă inimĭ. — Mare
Şi 'ncreḑutŭ planulŭ croi. —

Din boiărĭ din totŭ coprinsulŭ,
Banulŭ Manta şi Farcaşĭ,
Ban Michalcia de la dênsulŭ
S'aŭ pornitŭ spre Fagăraşĭ. —

Cu Clucerulŭ convorbire
Despre Dómna sa avu,
De a merge cu grăbire,
Ca şi fulgerulŭ elŭ vru.

www.dacoromanica.ro

Din Românĭ postatĭ pe vale
Eraŭ puçini lêngă elŭ.—
Eĭ mergeaŭ p'a ţerĭ cale
Spre adverşĭ, către castelŭ, —

Cândŭ de ḑi 'ncepea să crape
De cu nópte s'aŭ mişcatŭ,
Dómna, Dómna ca s'o scape,
Cum jurară aŭ plecatŭ .

Aştepta şi de la Basta
Călăreţĭ, Valonĭ bărdaşi ;
Ş'essersa unŭ dreptŭ cu asta
Domnulŭ, către-aĭ seĭ ostaşĭ.

De plecare-era momentulŭ.—
Domnulŭ singurŭ se găsia. —
Nuorĭ e cerulŭ,—sufla vêntulŭ,
Şi nicĭ străjĭ nu îĭ păzia

Dérŭ a vêntuluĭ suflare
Alŭ seŭ sufletŭ săgeta ;
Simte-a sóçeĭ întristare;
La trecutŭ nicĭ cugeta. —

Viitorulŭ, stea polară
Pe ceriŭ ochiu-ĭ o privi;
Unŭ noŭ orizontŭ s' aparĕ
Fericireĭ luĭ dori !.

Iĉată unŭ vîrtegiŭ se 'ncurcă
Din câmpie pên' la nuorŭ. —
Către tinda luĭ se urcă
Călăreţĭ pe dealŭ în sborŭ. —

—«Bine-aţĭ venitŭ, copiĭ!..» ḑise
Către Nemţi ce 'ĭ sosia,
Şi 'nainte le eşise,
Şi ca Duce le vorbia.

Iacob Bori, căpitanulŭ,
Cu părŭ roşu şi 'nsemnatŭ ,
Sufletŭ negru, câtŭ şi planulŭ
Care Basta 'ĭ l'a 'nsuflatŭ,

Josŭ descalică, şi 'ndată
Valonĭ tinda 'ncongiuraŭ —
Eĭ salutŭ pe Domnŭ uă-dată,
Lungŭ la care se uitaŭ

Planŭ satanicŭ, verşunare
Acestĭ ómenĭ întrunescŭ ;
Eĭ cerŭ sânge, şi ca feare,
Cum 'lŭ ar' prinde se gôndescŭ!..

Elŭ învită dupĕ tóte
Capulŭ ósteĭ d' a intra. —
«Nu âncĕĭ eŭ, nu se póte!..
Borĭ a ḑisŭ, Măria Ta!»

www.dacoromanica.ro

Elŭ spre tinda-ĭ pasu 'ntórce
Ca să intre, liniscitŭ,
Dérŭ mêrşavulŭ masca scóse:
Domnu 'n spate-a fost lovitŭ.— [3])

Cum se luptă dérŭ la mórte
Unŭ leŭ falnicŭ uriaşŭ,
Iute spada 'n locŭ o scóte
Rĕsturnându pe ucigaşŭ.. .

Dérŭ pe elŭ se aruncară
Câinĭ flămânḑĭ,—ălŭ neamţu
crudŭ, —
Şi subt arma lorŭ barbară
Michaĭ Domnulŭ a căḑutŭ.

Unulŭ lancea 'n elŭ înfige,
Şi unŭ altulŭ 'lŭ a 'mpuşcatŭ,
Începŭ barbariĭ să strige
Triumfŭ!—capu-ĭ l' aŭ tăiatŭ..

Şi tĕrêmulŭ, valea, dealulŭ
Rĕsunară, şi 'ncurĕndŭ
Ţéra, satele, Ardealulŭ
Pênĕ 'n Tisa-era plângêndŭ!..

Acestŭ turnŭ măreţŭ, putere
Neînvinseĭ fortereţĭ,
Prin vêndare cade, pere,
Cum cadŭ falnice cetăţĭ!

Iearŭ speranţa ce apuse
Subtŭ unŭ vĕlŭ fluturătorŭ,
Astŭ eroŭ, cu elŭ o duse,
Să re'nvie 'n viitorŭ...

Ş' alŭ seŭ corpŭ faĭmosŭ uădată, —
Alŭ seŭ capŭ ingeniosŭ,
Ca şi marmora 'ngheçată,
Sta trunchiatŭ în sânge josŭ.

Şi 'n a morţiĭ zugrăvire
Busa luĭ par'-că vorbia:
Vĕ lasŭ Românĭ cu mărire!
Te lasŭ scumpă ţéra mea!..

De şi Sórtea 'lŭ părăsise,
Gloria lŭ acoperi,
Cândŭ trădarea îlŭ lovise
La cerŭ ochiulŭ seŭ privi

Ca Cesar uă Sórte-avuse!..
Căḑu ucisŭ!.. ca Pompeĭ,
Celŭ-ce lumea o supuse,
Celŭ trădatŭ dn Ptolomeĭ!..

Numaĭ doliŭ, totulŭ doliu
Mórtea-erouluĭ lăsa; —
Se 'nvĕli, ca în linţoliŭ,
Crucea care-o defensa.

www.dacoromanica.ro

Ast-felŭ termină eroulŭ
Pentru Creştinĭ luptătorŭ. —
Plângeţĭ, Muse, campionulŭ
Cruceĭ!.. plângeţi-lŭ cu dorŭ!

Acordaţĭ a vóstre lire
Eliconĭene, 'lŭ cântaţĭ!
L' alŭ seŭ meritŭ daţĭ mărire,
Pên' la ceriŭ să'lŭ lăudaţĭ!..

Cine va descri şi starea
Luĭ Bogdan, amicŭ bĕtrânŭ?
Jélea, ţipete, 'ntristarea
Pentru Domnulŭ sĕŭ Românŭ?

Elŭ venia cum vine vêntulŭ,
Pe Michaĭ d'a anunţa
De barbaru tratamêntulŭ
Ce-a cercatŭ soçia sa;

Cum ea fuse sclavă lŭată
De mişeiĭ adversarĭ,
Prin Movilă a fostŭ dată
În măinĭ barbarĭ de Tătarĭ...

O! ce tristă istorie
A femeieĭ ce avu
Pe eroulŭ de soçie,
Domnŭ Ardealuluĭ ce fu!

Ne-omenósă maltratare
Pentr' uă biată turturea
Care cântă, –'n depărtare
Pentru soçulŭ eĭ gemea.

Cum se plânge-uă păsărică,
Cum se smulge cu amarŭ!
Ca să ia uă rôndurică,
Surp' altarulŭ, unŭ barbrarŭ.—

Ênsă ea, d' uă grea ursită
Numaĭ lacrime vĕrsa,
Mergêndŭ tristă, osîndită
Ca să pérdè viaţa sa...

Ciachi-e mortŭ de bucurie,
Şi cu Batorĭ şi Sĕcuiŭ, —
De la inimĭ, Ieremie
Şi cu Michnea, scotŭ unŭ cuiŭ. —

Eĭ luaseră femeia
Şi copilulŭ luĭ Michaĭ
Şi îĭ duseră 'n Crimeea,
Victimĭ, pradă la Gheraĭ...

O! dérŭ cine-arŭ vrea să créçlĕ
Bogdan câte le-a vĕçlutŭ,
Precum Basta profanează
Capulŭ Bravuluĭ căçlutŭ?..

www.dacoromanica.ro

«Sóngherï blestemaţï! rĕsufla
Căpitanulŭ celŭ debilŭ,
«Fripţï mâncarăţï şi pe muma
«Şi pe soţiŭ, şi pe copilŭ!

«Şi cerésca rĕsplătire
«Să v' ajungă într'uă ḑi!
«Focŭ să v' arḑĕ cu peire,
«Să nu sciţï a vĕ păzi!

«Voï Românï! voï dın mor-
minte!.
«Mergeţï pên' la Dumneḑeŭ
«Spuneţï, arĕtaţï ferbinte
«Jugulŭ patrïĭ vóstre greŭ!..

«Mergeţï pên' la Sântul-Tată,—
«Numaï elŭ vĕ va 'nvĕţa
«Să scăpaţï de lifte-uă-dată,
«Ţéra vóstr' a curăţa!..

O! dérŭ cine póte spune
Şi cândŭ Radulŭ a sositŭ,
Câtŭ voi ca să 'şï resbune
Pentru cele ce-a găsitŭ? –

Óstea 'ncinge,—Românéscă!
Câte trăsnete era,
Pentru fapta dievoléscă,
Contra nemţilorŭ sbiera...

Cu turbare de mânie
Ş' unŭ blestemŭ alŭ lorŭ cuvêntŭ,
D' unŭ resbelŭ de agonie,
Focŭ aprinşï Românïĭ sûntŭ!—

Ce folosŭ?.. Michaï voinţă
Între eï numaï era,
Şi a patrïĭ suferinţă
Multŭ atuncï i 'mpovăra.

Cea din urmă machinare
Viclénŭ Basta n'a scăpatŭ;
Elŭ spunea în gura mare,
Către ceï-ce 'lŭ a 'ntrebatŭ,

Că d' aceia elŭ răpuse
Pe Românulŭ celŭ faïmosŭ,
Că cu Turcïĭ se făcuse
Una, omŭ periculosŭ! —

Cuteză fără ruşine
Omŭ acesta d' a minţi,
Către statele creştine
Voindŭ crima a 'şï sânţi.

De l' acéstă profanare
Cine óre a rĕmasŭ?
Unŭ omŭ numaï témă n'are
De Némţŭ,—scie-a'ï da pe nasŭ!

www.dacoromanica.ro

Acestŭ omŭ era Crişianulŭ!—
Pe Michaĭ mortŭ rĕdică:
Capulŭ i 'lŭ ceru, oşteanulŭ,
Orĭ ce-insultă 'mpedică. ..

Dĕrŭ Michalcia şi cu Manta
Sórtea Domnuluĭ avutŭ,
Pênĕ una pênĕ alta,
În tortură s'aŭ perdutŭ. —

'ersecuţia, trădare,
Persecuţia crescêndŭ,
Prin totŭ loculuŭ sugrumare
Basta ş' aĭ sĕĭ aducêndŭ...

Ieară Radu-atuncĭ, Clucerulŭ,
Credinciosulŭ luĭ Michaĭ,
Nelăsându din mâna-ĭ ferulŭ,
Cu oştirea. peste plaĭ,

Dreptŭ la Cozia se opresce , —
La locŭ tare, sântŭ, plăcutŭ. —
Jurămêntulŭ împlinesce
Luĭ Michaĭ ce 'lŭ a făcutŭ.

O ! acum plângeţĭ cu toţiĭ
Pe eroulŭ celŭ căḑutŭ!
Daţĭ-ĭ, daţĭ tĕmâia morţiĭ
Şi cununĭ ce 'ĭ s'a căḑutŭ ! !.

CONCLUSIUNE

'Ş aducea aminte-orĭ cine
De trecutele-ĭ vertuţĭ:
—«Unde e că numaĭ vine
«Michaiŭ Domnu? 'ntrébă mulţĭ.

«Ca-ŭă cetate întărită
«Şi cu braţŭ armatŭ de ferŭ,
«De oştire ocolită
«Şi cu fruntea pên' la ceriŭ,

«Elŭ, Michaĭ maĭ bate óre
«Turcĭ şi Ungurĭ, Leşĭ, Tătarĭ?..
«Patria 'ĭ e multŭ datóre
«D' eroismu-ĭ,—fapte marĭ!.."

Se 'ntrebaŭ aşia Româniĭ,
De la baltă pênĕ 'n munţĭ,
Şi opinca şi stŏpâniĭ
De moşie ceĭ de frunţi.

www.dacoromanica.ro

De strĕmoşĭ vorbindŭ, de nume
Şi de gloriĭ însetaţĭ,
Plângŭ bĕtrâniĭ, sóçe, mume,
Pentru soçiĭ depărtaţĭ..

Cântă doina, cea cântare
Cu resunetŭ în Românĭ:
Le părea că vĕdŭ călare
Pe Michaĭ cu spada 'n mânĭ!..

Ş' aşteptaŭ că triumfează
Unde cu-armele sbura;
Încurêndŭ că o să 'lŭ véḑă
Cu-a sa Dómnă, eĭ spera...

Cândŭ Creştinĭ alésă-uă ceată
Spre Tîrgovisce venia,
Unŭ monachŭ şi cu unŭ tată
Cu Familĭa ce-avea.—

Celŭ monachŭ ducea-uă lăcriţă
Învelită cu argintŭ,
Subt uă rasă.—Cu credinţă
Se ruga încetŭ venindŭ.

Iearŭ bĕtrânulŭ, omŭ de lume,
Celŭ-ce multe a vĕḑutŭ,
Cugeta l' atâtea nume
Care-aŭ fostŭ şi aŭ căḑutŭ..

Şi monachulŭ câtŭ rĕdică
Ochi sĕĭ de la pământŭ,
Din a Ângerilorŭ clică
Se părea precum unŭ Sântŭ;

Par' c' acesta nu făcuse
De-câtŭ bine 'n viaţa luĭ,
Cu vertutea se născuse,—
Umilŭ, bunŭ părinte-orĭ cuĭ! —

Cam pe timpulŭ la chindie
Sórele apropiindŭ,
Pelegriniĭ staŭ; uă viue
Rugăciune întrunindŭ.

De 'nfocată rugăciune,
Dupe chipulŭ creştinescŭ
Luciaŭ ochiĭ;—şi eĭ spune
Misiunea ce 'mplinescŭ. —

Eĭ relicue portŭ cu dênşi,
Resturĭ sacre d'unŭ eroŭ;
Ca Creştinĭ cu focu 'ntrênşi,
Ca Românĭ ţinŭ unŭ Sântŭ noŭ!..

Aceştĭ ómenĭ cine fură?
Se întrébă cine-va. —
Bĕtrânu-are uă figiură
Ce totŭ omŭ o respecta.

www.dacoromanica.ro

Între dênşi ş' uă femeie
Cu ochĭ vĭĭ, cu ochĭ de focŭ,
Însoţia cortegiu-uă Ḍee
Ce venia la acestŭ locŭ!

Dérŭ celŭ june.maĭ cu seamă
Ce 'n adêncu-ĭ lăcrima? —
Sûntŭ amicĭ ca-uă bună mamă,
Şi simţirea 'ĭ anima. —

Da, Bogdan era şi Radulŭ
Şi Augusta, fiĭ seĭ. —
Întrebară pe monachulŭ,
S'aŭ vĕḍutŭ vre-uădată eĭ?

—«Spune, cuvióse tată?
Bogdan ast-felŭ a 'nceputŭ,
«Ţĭ maĭ aducĭ aminte-uă-dată
»De ceĭ timpĭ cari-aŭ trecutŭ?..

«Noĭ vre-uă-dată impreună,
«Spune, fost-amŭ unde-va?
«Ne-amŭ maĭ datŭ, ne amŭ
strênsŭ de mână?..»
A rĕspunsŭ monachulŭ: —»da!»

— «Dérŭ îmĭ spune, prin căinţă
«Scapă omulŭ de pĕcatŭ,
«Cândŭ se 'ntórce la credinţă?..»
—«Şi de ceriŭ elŭ e ertatŭ!..»

—«Spune êncă, maĭ 'nainte
«Ca şi fraţĭ p' uă cale-am mersŭ,
«Cum merg morţiĭ în morminte?..
—«Mórtea patimĭ urĭ a ştersŭ!..»

Şi ḍicêndŭ aceste-ardică
Ochĭ, ermitulŭ, către elŭ;
Şi ce-arŭ vrea Bogdan să ḍică
Lungŭ se uită către-acelŭ:

—«Te cunoscŭ! şi cum se póte?
«O! minune! ce misterŭ?..
«Îmĭ aducŭ aminte tóte,
«Cum lumesci-lucrurĭ perŭ!..»

— «Mĕ cunoscĭ?.. a ḍisŭ monachulŭ
Pelegrinuluĭ Bogdau.
«Luĭ Michaĭ aicĭ ducu capulŭ...
«Eŭ am fostŭ Vistiărulŭ Dan!..»

Aste vorbe ce-auḍiră
Săgetă p' auḍitorĭ.
Cu ochĭ marĭ la elŭ priviră
Ceĭ Creştinĭĭ călĕtorĭ.

—«Dan Vistiărulŭ? eĭ strigară,
«Celŭ-ce Vodă l' a ertatŭ?..
—«Rĕsplătiiŭ pĕcatu-mĭ.. déră
«Pe Michaĭ nu l'amŭ uitatŭ!..

www.dacoromanica.ro

—«Dumneḑeŭ dérŭ să te ţie!
«Dan Vistiărulŭ!!. eĭ aŭ ḑisŭ.
—«Unŭ Apostolŭ de frăţie
«Sûnt! Cele lumescĭ trec visŭ!.»

Ş' ast-felŭ eĭ mergêndŭ urmară
Pên' la loculŭ destinatŭ;
De durerea lorŭ amară
Şi chiarŭ petrile-aŭ mişcatŭ.—

Şi a plânsŭ cu eĭ boiăriĭ,
Tristră mama luĭ Michaĭ!
Ea vĕrsă d'a lungulŭ Ţeriĭ
Bociriĭ, lacrimĭ, blestemŭ, vaĭ!..

Nu a trecutŭ multŭ şi Basta
De Maghiarĭ a fostŭ bătutŭ,
Ajutorŭ elŭ dupĕ asta
De la Românĭ a cerutŭ...

Radul Şerban, Domnŭ în Ţĕră,
De Românĭ cu lege-alesŭ,—
Elŭ strivi cumplita feară,
La Ardealŭ precum a mersŭ

Elŭ pe Batorĭ bătu fórte,
Din trecutŭ elŭ nu 'şĭ uită!..
Şi Secuiulŭ primi mórte. —
Nu scimŭ Ciachi de scăpă.—

Dómna luĭ Michaĭ, perdută
În Crimeea, — s'a 'nturnatŭ.
Ea spunea cu jéle multă
Câte, câte 'ĭ s' a 'ntêmplatŭ...

FINE

www.dacoromanica.ro

NOTE

NOTE LA CÂNTULŬ I.

[1]) Alessandru III a domnitŭ la 1591—93; România sub acestŭ Domnŭ ajunsese într'uă stare de complectă miserie şi suferinţă.

[2]) Ca Ban (guvernatorŭ) alŭ Craioveĭ, Michaĭ plecă la Constantinopole să aréte nefericirile de care gemea patria sa sub Alessandru III. Acesta aflându, trimise după dênsulŭ ómeniĭ seĭ să'lŭ prindĕ şi să'lŭ aducĕ în Bucurescĭ, unde îlŭ şi condamnă la mórte. Gôdea destinatŭ să 'ĭ taie capulŭ, spăimêntându-se de statura eroică şi căutătura înfricoşiătóre a luĭ Michaĭ, aruncă securea din mână şi fugi strigându, că elŭ nu e în stare să ucidă unŭ asemenea bărbatŭ...

[3]) Monastirea Michaĭ-Vodă, în Bucurescĭ, în care astă-dĭ s'a instalatŭ archivele Statuluĭ. Că e fondatorŭ alŭ acesteĭ monastirĭ constată chrisovulŭ seŭ ce 'lŭ posede numitele archive.

[4]) Michaĭ V. Viteazulŭ, se sui la tronŭ la 1593, cerutŭ fiindŭ de boiărĭ câtŭ şi ajutatŭ de unchiulŭ seŭ Vistierniculŭ Ioan, bărbatŭ fórte acreditatŭ la Constantinopole. Din minutu ce elŭ priimi învestitura, proiectă, în cugetulŭ seŭ, măreţulŭ scopŭ d'a impune Turcilorŭ cu armele în mâiní, respectulŭ patrii sale.

NOTE LA CÂNTULŬ II.

[1]) Michaĭ Domnulŭ légă alianţă cu Domnulŭ Moldoveĭ Aron şi cu Sigismundŭ Batori, principele Transilvanieĭ, cu alu cărora concursŭ să pótă lupta contra Musulmanilorŭ.

[2]) La 5 Noembre 1594 se sĕvêrşi încheierea tractatuluĭ şi depunerea jurământuluĭ, în Bucurescĭ, între plenipotenţiariĭ Transilvaniĭ şi Moldoveĭ.

www.dacoromanica.ro

[3]) La 13 Noembre, acelaşĭ anŭ, s'a ucisŭ toţĭ Turcĭĭ aflaţĭ în Iaşĭ şi în Bucurescĭ. Dupĕ duoĕ ţile Michaĭ calcă Giurgiulŭ.

[4]) Către finele luĭ noembre, totŭ acelŭ anŭ, veni unŭ paşă cu duoĕ miĭ Turcĭ călărĭ în Roménia, ţicêndŭ că voesce a negoţia cu Michaĭ Domnulŭ îĭ isbesce într'uă nópte lêngă Bucurescĭ şi îĭ ucide pre toţĭ.

[5]) La 1595 în luna luĭ Ianuarie, Michaĭ trece cu óstea pe Dunărea îngheçată şi bate Rusciuculŭ care era apăratŭ de ostire turciască numerósă.

[6]) Silistra.

[7]) Pórta trimite Domnŭ în România pe Bogdan fiulŭ luĭ Ioan Sasulŭ, care domnise în Moldova.

[8]) Fraţiĭ Buzescĭ se bătură cu Tătarĭĭ la Putineiŭ, în districtulŭ Teleorman, spre Turnu, pecândŭ óstea luĭ Michaĭ trecu Dunărea de a se bate cu óstea luĭ Mustafa.

NOTE LA CÂNTULŬ III.

[1]) Partea despre rĕsăritŭ a Moldoveĭ, cu cetatea Benderulŭ situată pe ţermiĭ Nistrulaĭ (în Basarabia.)

[2]) Achermanŭ, totŭ în Basarabia, lêngă sênulŭ Nistruluĭ, în faţiă de Ovidiopolĭ.

[3]) Gaspar Cornişĭ şi Francisc Daţo intrară cu trupe în Moldova de susţinură pe Stefan Răsvan şi făcură prisonerŭ pe Aron.

[4]) Michaĭ Domnulŭ a fostŭ nevoitŭ să trimiţĕ înapoĭ, luĭ Sigismund Batori, pe Michaĭ Chorvat şi pe Stefan Becheşĭ, despre care simţise că făceaŭ intrige în armată, şi ţinu la sine pe Albert Chirale.

[5]) Câţĭ-va boiărĭ fiindŭ în contra luĭ Michaĭ, precum Dan Vistieruluĭ şi alţiĭ, voiră a da domnia ţereĭ luĭ Sigismund Batori.—Unindu-se pe lêngă acestia şi deputaţiĭ trimişĭ de Răsvan, celŭ-ce era maĭ multŭ unŭ adiotantŭ alŭ aceluia; chipulŭ cum eĭ tractară, fusese cu totulŭ umilitorŭ pentru ţerile Române, întitulându pe Batori suveranu lorŭ.

[6]) Mahomet III, succesorulŭ luĭ Amurat III.

[7]) Fiindŭ trasŭ în cursă prin Aga de la Vidin, căpitanulŭ Farcaşĭ, pe la Februarie, trecu Dunărea în partea aceia şi fu bătutu de unŭ corpŭ de 30,000 Turcĭ.

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTULŬ IV.

[1]) «Nu 'şĭ va cugeta óre fie-cine, că ostirĭ nenumerate caută să «trămită în contra unuĭ inimicŭ care cu puterĭ atâtŭ de micĭ repurta învingerĭ atâtŭ de nesuferite asupra puterilorŭ Padişiachuluĭ şi Imperatuluĭ Imperaţilorŭ?»

Baltasar Valter. Tesaurŭ de mon. ist. P. ILAR.

NOTE LA CÂNTULŬ VI.

[1]) Pecândŭ Michaĭ se lupta la Giurgiu, d'a opri trecerea Turcilorŭ, află că unŭ corpŭ dintre eĭ trecuse pe la Călăraşi, ce căuta să ia pe Românĭ de la spate; prin acéstă stratagemă Michaĭ fu silitŭ să lase marginea Dunărĭĭ.

[2]) Ungaria a fostŭ multŭ timpŭ sub dominarea Otomanilorŭ; Buda reşedinţa regilorŭ eĭ, fu ocupată de Turcĭ la 1530 şi o ţinură pênĕ la 1686, cândŭ atuncĭ intră sub dependinţa Austrieĭ.

[3]) La 1529 Soliman II, conchistândŭ Ungaria, prin nefericitulŭ resbelŭ pentru Crestinĭ la Mochacĭ (1526) merse cu 120,000 de oştire şi împresură Viena.

[4]) Nisce escadróne de cazacĭ Românĭ aŭ sositŭ în ajutorulŭ armateĭ luĭ Michaĭ, tocmaĭ la timpŭ cândŭ ea era stătută din luptă şi avea nevoie de ajutorŭ, pentru ca apoĭ să pótă face a se decide victoria pentru dênsa.

[5]) Acésta fuse renumita bătălie a luĭ Michaĭ cu Turcĭĭ, la 13 Augustŭ 1595, la Călugărenĭ, în drumulŭ Giurgiuluĭ.

NOTE LA CÀNTULŬ VII

[1]) «Ostaşiĭ Creştinĭ cari era maĭ multŭ adunătură, neobicinuiţĭ cu «resboiulŭ şi avêndŭ temere de vitezia Turcilorŭ, începură cu înce- «tulŭ a se deprinde a'ĭ vedea maĭ fără frică şi a lua coragiŭ. În «tóte ţilele se întêlniaŭ cu Turcĭĭ etc.

Magasinulŭ ist. Bălcescu.
Camp. Românilorŭ de la 1595.

---

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTULŬ VIII

[1]) Scene dureróse, scene tragice s'aŭ petrecutŭ în nenumĕrate rânduri între Românii din Transilvania cu gintele conlocuitóre aci, şi mai alesŭ cu nobleţea maghiară.

Anton Magnu, uă căpetenie alŭ Românilorŭ resculaţi, ce cereaŭ drepturi în acéstă ţĕră, după dreptŭ cuvêntŭ patria lorŭ,—fu prinsŭ şi tăiatŭ în bucăţele de Unguri, şi consocii sei torturaţi şi essecutaţi pe dealulŭ de lângă Turda.

Dĕrŭ după tóte concordaturile şi tractatele legate între Secui, Sassi şi Unguri, d'a apăsa pe sătenii Români, revoltele se succeseră mereŭ pênĕ în anii din urmă... Unŭ Dozsa fu conducĕtorulŭ ţerénilorŭ la Temişóra. Elŭ s'a luptatŭ cu Ioan Zapolia, pe lângă care luă parte şi Românimea din Mara-Mureşŭ. Căd̦êndŭ elŭ prinsŭ, fu essecutatŭ puindu-i-se uă corónă de ferŭ arsŭ pe capŭ etc. etc.

Nicĭ nu sûntemŭ apostolulŭ discordiĭ ş'alŭ vĕrsărilorŭ de sânge umanŭ, nicĭ nu putemŭ privi fără a cerca uă profundă durere decâteorĭ istoria ne represintă atâtea calamităţi petrecute între populi unui statŭ... Dorimŭ ênsă din totŭ sufletulŭ ca prin uă mĕsură a drepteĭ împărţelĭ: mĕsura dreptuluĭ ş'a înţelegerĭĭ între ginte, — să se stabilĕscă armonia, frăţia, buna petrecere ce sûntŭ atâtŭ de necesari pentru fericirea populilorŭ şi pentru libertatea lorŭ. —

[2]) Paul Chinezu, contimporan cu Matias Corvin, eroŭ celebru Românŭ, nimici la annlŭ 1479 óstea luĭ Mahomet II, de uă-sută de miĭ Turcĭ ce intrase în Banat. Descendinţi aĭ acestuĭ faimosŭ Românŭ, se ḑice că sûntŭ Chinezi de la Craiova.

NOTE LA CÀNTULŬ IX

1) Fortereţa Tîrgovisceĭ, cu fortificaţiĭ de lemne, ce Turciĭ construiseră, spre a se putea apăra în contra Creştinilorŭ, fu luată de Michaĭ şi puterile ce veniseră în ajutoru-ĭ, la 18 Octombre 1595.

---

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTULŬ X

[1]) În timpŭ cândŭ Răsvan se afla în campanie în Ţéra-Românéscă se formase uă partidă în Moldova. Zamoischi, cancelariulŭ regeluĭ Poloniĭ ocupă ţéra cu Poloni. Trupele ce Răsvan le-a fostŭ lăsatŭ de observaţie în diferite puncturĭ ale ţereĭ, se retrăseseră. Boiăriĭ aleseră Domnŭ pe Ieremia Movilă. Zamoischi şi scrisese luĭ Sinan despre noulŭ Domnŭ în Moldova...

[2]) Armatele Creştine prinseră, lângă Giurgiu, uă sumă de prisonerĭ căduţĭ la Turcĭ dintr' aĭ lorŭ, pe carĭ îĭ luă înapoĭ, precum şi uă mulţime de bagage.

NOTE LA CÂNTULŬ XI

[1]) La 27 Octombre 1595 armatele Creştine luară cu asaltŭ fortereţa Sântulŭ George de la Giurgiu.

NOTE LA CÂNTULŬ XII

[1]) Sigismundu, pusŭ în mirare de vitezia şi înţelepciunea luĭ Michaĭ. încetă de a face pretenţiunĭ nebunescĭ pe principatulŭ Românescŭ şi se întórse în Transilvania.

NOTE LA CÂNTULŬ XVI

[1]) Ceĭ de maĭ de susŭ, nemeşi Maghiarĭ, aŭ participatŭ la alegerea şi suirea la tronulŭ Transilvaniĭ, a luĭ Sigismund Batori. Stefan Iojica, Românŭ maghiarisatŭ, fu în tóte împregiurările unŭ instrumentŭ alŭ acestuia; elŭ fu şi guvernatorŭ în loculuĭ luĭ Batori cândŭ acesta lipsi din ţéră. — Austria avêndu-lŭ pentru acésta în ură, îlŭ ucise prin agenţiĭ seĭ.

[2]) Filip II, regele Ispanii, a dăruitŭ luĭ Batori mielulŭ de aurŭ, prin miḑlocirea împĕratuluĭ Rodolfu, şi i 'lŭ acăţatŭ pe peptŭ cu mare pompă la Praga.

www.dacoromanica.ro

[3]) Sigismund învoindu-se cu Imperatorele Rodolfu se lasă de gu vernarea Transilvaniĭ, pentru a i se da în schimbŭ ducatele Opol Ratibor din Silesia, precum şi uă subvenţie de câte-va sute de mi galbenĭ.

[4]) Mahomet coprinḑêndŭ Agria, uă cetate din Ungaria, cu preţŭ de multŭ sânge vĕrsatŭ, se 'nturna victoriosŭ la Constantinopole, trecêndŭ pe la Sofia cu forţe marĭ militărescĭ.

NOTE LA CÂNTULŬ XVII

[1]) Gréoa poziţiune în care se găsia Michaĭ, între atâţĭ neamicĭ vecinĭ, se aseměna cu aceia a navigatorilorŭ ajunşĭ între acele spăimântătóre şi periculóse stêncĭ din mările Sicilii, cari nu puteaŭ scăpa de Charybde fără a da peste Scylla...

[2]) Sigismund Batori celŭ-ce aci lăsa guvernulŭ Transilvanii ş'aci iarŭ îlŭ lua, aşeḑă în cele din urmă pe Cardinalul Andreĭ Batori sub patronatulŭ Turcilorŭ, principe alŭ Transilvanii; care acesta nu voi să facĕ causă comună cu domnitorii Creştinĭ, şi luĭ Michaĭ cerêndŭ jurămêntŭ de supunere către dênsulŭ... Elŭ se legase cu relaţiunĭ strênse cu Ieremia Movilă, şi maĭ alesŭ că căsătorise pe unŭ frate alŭ seŭ cu uă fiică a aceluia.

[3]) Tâlmaciu este uă comună între Sibiiŭ şi Turnu Roşu, şi în órecare distanţă se afla Şelimberg, unde pênĕ astă-ḑĭ se cunoscŭ semnele de retranşiamente ale oştireĭ luĭ Michaĭ cândŭ se bătu cu Cardinalulŭ...

[4]) Unŭ personagiŭ clericale alŭ Papeĭ pe lângă Cardinalul Andreĭ Batori.

NOTE LA CÂNTULŬ XVIII

Melhior Bogati şi Moisi Sĕcuiulŭ fuseseră la Michaĭ ca ostaticĭ trimişĭ din partea Cardinaluluĭ Andreĭ Batori, pe cândŭ acesta se încerca să tracteze pentru pace cu Principele Românŭ.

www.dacoromanica.ro

NOTE LA CÂNTULŬ XX

[1]) Hustu, cetate în care se aflaŭ depuse tesaurile luĭ Sigismund Batori.

[2]) Magnaţi Maghiarĭ şi Sassĭ, în dieta de la Alba-Iulia neîncetatŭ numiaŭ pe Michaĭ: Graţiosulŭ Domnulŭ nostru!..

[3]) Andreĭ Batori făcuse unŭ sicriŭ cu catifea, bătutŭ cu florĭ şi cu ţinte de argintŭ, în care să depue osemintele vĕruluĭ seŭ Baltasar; în acesta fu elŭ înmormêntatŭ.

[4]) Michaĭ unindŭ aceste treĭ Ţerĭ surorĭ sub sceptrulŭ seŭ, Fortuna sa îlŭ redicase la culmea cea maĭ înaltă a dorinţelorŭ sale, de unde apoĭ începu a declina...

[5]) 1600 Septembre 18 perdu Michaĭ bătălia de la Mirosleŭ, lêngă apa Mureşulŭ.

NOTE LA CÂNTULŬ XXI

[1]) Rodolfu vorbesce luĭ Michaĭ despre flica sa, că voesce a o lua în căsătorie, şi remase de a consulta pentru acésta pe mama sa.

[2]) Ferdinand Gonzaga, comandantele trupelorŭ de Ungaria, ordonatŭ de imperatorele Rodolfu II, a împăcatŭ pe Michaĭ cu George Basta, la Casovia.

NOTE LA CÂNTULŬ XXII

[1]) Gorosleŭ, lêngă comitatulŭ Satu-Mare, spre partea de la Nord Vest a Transilvaniĭ; acolo Michaĭ repurtă strălucita victorie în contr uneĭ cualităţĭ de Ungurĭ, Turcĭ, Tătarĭ, Cazacĭ etc.

[2]) Michaĭ Bravulŭ (Viteazulŭ) se dice că s'a născutŭ în comuna Strichaia, în Mehedinţi. Oltenia a datŭ tot-d'auna Românieĭ bărbaţĭ ilustri, liberatori eĭ în grele împregiurărĭ cu inemicĭĭ.

[3]) La 1601 Augustŭ 18 Michaĭ Bravulŭ fu ucisŭ prin trădare în câmpulŭ Turdeĭ, duoĕ sĕptămânĭ în urmă dupĕ strălucita victorie de la Gorosleŭ.

Elŭ era atuncĭ în etate de 43 anĭ.

---

www.dacoromanica.ro

OBSERVAȚIUNE

Va întreba cinevașĭ: cine sûntŭ acestĭ treĭ personagĭ din poema nóstră, cari încongiură pe Michaĭ în tóte fasele vieți ale, atâtŭ în timpiĭ seĭ de mărire, câtŭ și în căderea sa, ca nisce indivizĭ ce iaŭ parte la sórtea luĭ, décă aceste sûntŭ istoricĭ saŭ numaĭ închipuițĭ? Îndată ce lectorulŭ își va aduce aminte, că Dacia Romană, alŭ căria centru a fostŭ A dealulŭ, purta numele de: *Augusta*, principiĭ Moldoveĭ s fiun ră *Bogdanĭ* și de la cari, (maĭ alesŭ prin tractarea luĭ *B dan*, fiulŭ luĭ Stefan, cândŭ încheiă condițiunĭ cu Pórta), întreaga țeră fu ast-felŭ întitulată, și principiĭ din Țéra-Românéscă se numiaŭ *Radu*, (care este sinonimŭ luĭ Bucur [1]) ca și celŭ ce a fundatŭ Bucurescіĭ), va putea să și imagine, și va înțelege lesne cine este acéstă Trinitate, care naturalmente, prin fodulŭ naționalităților sale, sub figura astorŭ treĭ persóne, participă totŭd'auna la mărirea și nefericirile mareluĭ eroŭ. — Ea, acéstă trinitate Treĭ-țerĭ surorĭ! constitue colosulŭ patriĭ Românilorŭ... Ea va fi totŭ-d'auna multŭ scumpă, prea iubită și adorată de națiunea întrégă. Ea e potintă, prin speranța și energia care arŭ trebui s'o aibă, bravă și vigurósă, ca și 'n acea epochă de mărire, cândŭ ea fuse reunită într'unŭ singurŭ Statŭ prin Marele Michail V-lea, numitŭ Michaĭ Viteazulŭ...

---

[1] Radu, nume slavon, va să dică în românesce Bucur.

www.dacoromanica.ro

Opere publicate de acelaşi autore, originale şi traducţiuni, versuri şi prose.

POEME ISTORICE ÎN VERSURI

oriile Românilorŭ — Michaĭ Viteazulŭ.
aian în Dacia, resbelulŭ Romanilorŭ cu Daciĭ la anulŭ 102— Christos.

ORIGINALE PROSE

ıteĭ-Vodă Bassarabŭ la monastirea Sadova.
Unŭ funcţionarŭ sinucisŭ, — Fratele şi Sora.
Baia-de-aramă, — Luciferŭ, cu câte-va poesiĭ alese.
Catastrofa întêmplată boiărilorŭ în muntele Găvanulŭ.
Revoluţiunea română din 1848, — muntele Muşătoiulŭ.
Jidovulŭ cămătarŭ, — Moldova şi Bucovina.
Impresiunĭ de călĕtorie în România.
Bucurŭ, — istoria fundăriĭ Bucurescilorŭ.
Campania în Crimeea, treĭ volume.

TRADUCŢIUNI

Paul şi Virginia.
Zestrea Suzeteĭ, şi cântarea clopotuluĭ, poesie dupe Schiller.
Jurămêntulŭ ţinutŭ, — Don Martin de Freitas.
Coliba indiană.
Avutulŭ şi săraculŭ.
Ceĭ treĭ Muschetarĭ, duoĕ volume şi cu ilustraţie.

www.dacoromanica.ro